

JAAMACADDA GÖTEBORG
KULLIYADDA AFAFKA IYO SUUGAANTA
P.O.B. 200 • 405 30 GÖTEBORG • ISWIIDHAN

QORITAANKA AFKA SOOMAALIGA

1880-1972

Waxaa tifaftiray
Morgan Nilsson

14.05.2023

MODERN WRITTEN SOMALI
1965-1972

Shire Jaamac Axmed

Enligt Shires son föddes Shire i Wardheer och flyttade senare till Mogadishu. Han vistades i Ryssland och England. Han kom till Sverige 1984 som Somalias ambassadör (sic!?) och sökte asyl i Sverige 1991. Han blev väldigt bedrövad över utvecklingen i Somalia och nedstämdheten gjorde att han aldrig lärde sig svenska. Han gick bort i Stockholm år 1999 (Deqa) eller 2000 (sonen, muntlig kommunikation).

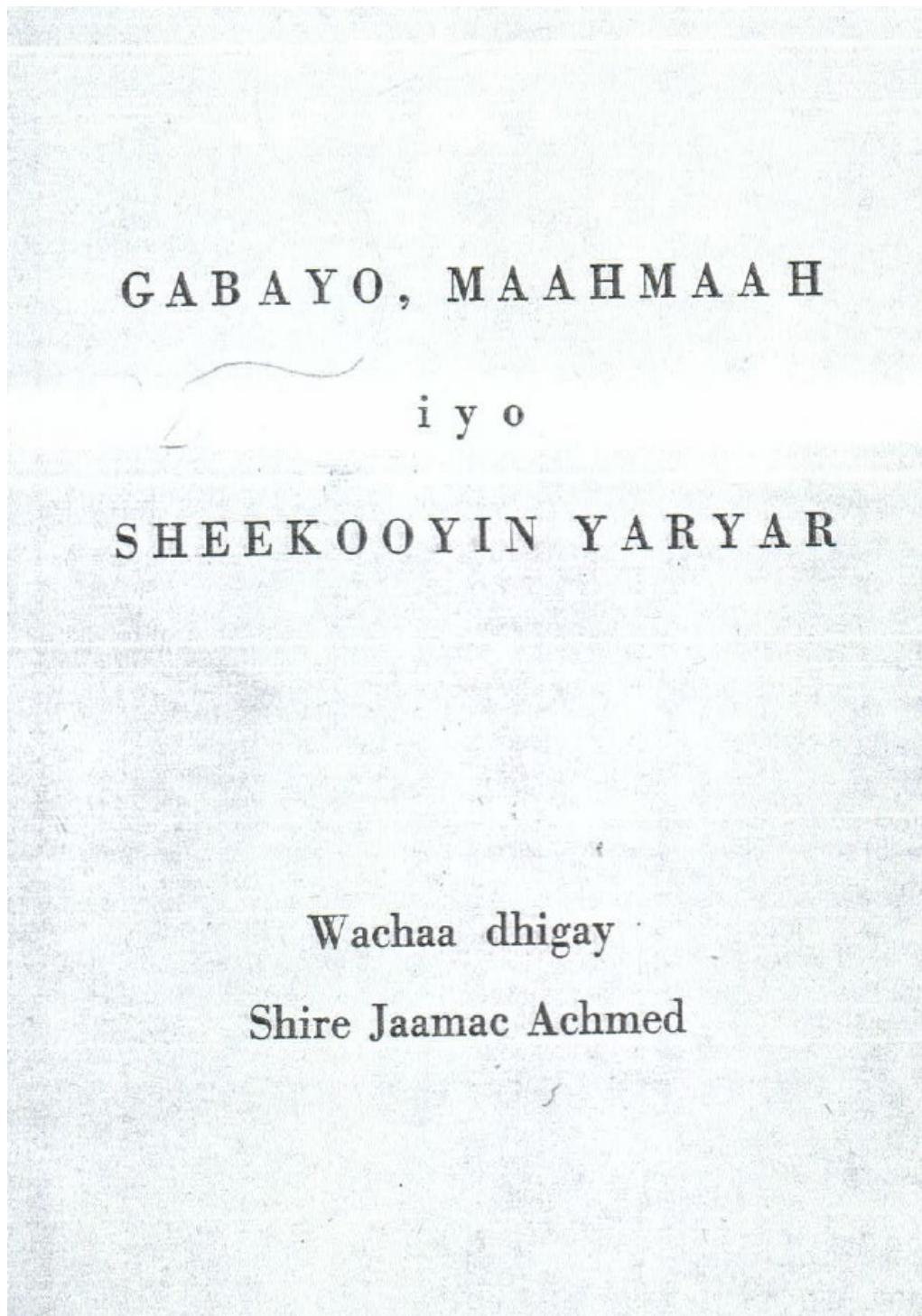
Lite om Shire finns också att läsa i:

Shariif Saalax. n. d. *Halgangii loo galay qoridda Af-Soomaaliga*. Pages 250-251.

En översättning av en artikel som Shire publicerade i Il Corriere della Somalia 11 januari 1957 finns också i samma bok (sidor 172-175).

1965 – Gabayo, maahmaah iyo sheekooyin yaryar

ed. Shira Jaamac Axmed

NINKII LIBAACHTU KA HOR YIMID

Wachaa la yiri, nin baa ku yiri dadkiisii, "Waan sadcaalahayaa, oo meel fog ayaan u socdaa". Markaasaa lagu yiri, "War, ha tegin keligaa, meelshu libaach bay leedahay e.

Markaasuu yiri, "Waan tegi, machaa yeelay, ma aan joogi karo, oo dano badan baan leeyahay. Markaasuu warankiisii iyo gaashaankiisii qaadtay, toorreydiisii na dhechda ku chirtay oo iska tegay. Assagoo meel marahaya ayaa wachaa u yimid libaach. Markaasuu haw ku soo yiri. Markaasuu ninkii warankii iyo toorreydii labada ba qabsaday. libaachii waa soo booday, ninkii buu ku kor dhacay, garkiyo labada low ayuu ku dhegay oo la fariistay oo iska qabtay, libaachii na dha-qaaqi waayay. Meelsha buu la joogay maalintii oo dhan. Waa isku daaleen libaachii na gooni buu u daaly, ninkii na gooni buu u daalay. Markaasaa wachaa u yimid ninkii iyo libachii oo isku maran nin kale. "War, waa machay?": Markaasuu yiri, "War, waan ku daaly ee iga qabo, suu waa ka qabtay. Markaasaa ninkii hore inta iska tegay ye, "Wach badan baan hayee, adna wach badan hay.

Ninkii dambe wuchuu libaachii hayo iyo wuchuu hayo, markay isku daaleen baa ninkii barbar u dhacay oo sii daayay libaachii.

Libaachii markii la sii dayay ayuu booday oo farma yiri oo iska cararay, haddii baladdi ku marnayd, Alla ka fujiyay.

Markaasaa ninkii na goonidiisa u cararay oo ye, "War, illeen, balaayo Alla kugu taag, waa saan oo kale!" Yaa og, mindhaa libaahcii na si-doo kaluu leeyahay.

SAACHIIBNIMO

Wacha la yiri, nin baa maal badan lahaa oo hodan ahaa. Wiil buu lahaa. Wiilku lacag badan buu qaadan jiray oo saachiibaadii la aadi jiray.

Marka way jeclaayeen aad iyo aad, oo markay arkaan agtiisa bay ku soo ururijireen. Maalintii danbe ayaa aabbihi u yeeray inta arkay suu lacagta u bichinaayo, wuchuu ku yiri, "Maandhow, lacagta aad sayrayso sida u dhaan." Wiilkii wuchuu yiri, "Haah." Wuchuu yiri odaygii, "Maalkaygay jecelyhiin ee si kale kuu ma jecla!" Wiilkii wuchuu yiri, "See ku ogaadaa, aabbe?" Wuchuu yiri, "Anaa ku tu-sahaya, ee ina kici! Kan kuugu daacadsan oo aad u malaynayso in khasaartadaada iyo faa"ido uu kula qaybsanahayo, inta u tagtid wa-chaad tiraahdaa "Saachiibow, balaayo baa igu dhacday oo chalay baa nin igu dhinty. Haddii la i qabto na waa la i dilahayaa, ama waa la i chabbisahayaa ee kaalay i caawin!". Maradayda, kaalay, dhiiga iga-la dhaq, waa ninka dhiiggiisii ye!". Marada na dhiig uu odaygu ku daadshay baa ku yiil oo wan dhiiggi yah. Wiilka saachiibki wu-chuu yiri, "Saachiibow, anigu kula ma geli karo ee raalli iga ahaw!" Wiilkii inta tegay buu aabbihi u sheegay wuchuu ku falay saachiibki.

kii askar buu u sheegay willkii. Askartii baa timid oo ku tiri willkii, "Ninkii aad dilshay aweyey?" Odaygii baa askartii u sheegay oo ku yiri, "Nin ma uu dilin e, cheel bay ahayd aan rabay wiilkayga in aan u sheego markuu wach iga maqli waayay. Odaygii wuchuu ku yiri wiilkisii, "Mandhe, ma aad aragtay in aan saachiib jirin, hadduu jiro na, waa mid dantiisa kugu wadta, saachiib wachaa la yiraahdaa midkii wach walba kula qaba, aan kaaga tegin wachaad qabtid, kaas na waan la helayn!".

QAYBTII LIBAAC

Wachaa la yiri, libaach baa hal dilay, markaasuu wuchuu issugu yeeray intii bahal ahayd. Wuchuu yiri, "Halsha ino qaybiya!". Markaasuu shabeelkii yiri, "Anaa qaybinahaya." Markaasay dawacadii tiri, "Anaa qaybinahaya." Kaddib, waraabaa yiri, "Anaa qaybinahaya." Markaasay dawacadii tiri, "Anaa qaybinahaya." Kaddib, waraabaa yiri, "Anaa qaybinahaya" Markaasaa weer soo booday oo ye, "Anaa qaybinhyee ha la ii daayo". Kaddib gorgorkii baa yiri, "Anaa qaybinahayee ha la ii daayoo....." — ku wad, ku wad.....

— 53 —

Kaddib, chaalkii wuchuu ku go'ay waraabe in uu qaybiyo, machaa yeelay inta hilibleyda ah ayuu ugu weynyahay libaacha kaddib. Markaasuu yiri, "Halsha ma bar mise bar? Bar libaach baa leh, barka kale inta bahaloo kalaa leh." Markaasaa libaachii inta booday dharbaacho dhuryaagii ku dhuftay oo ye, "Saasi qayb ma ah e, ee qayb kale u noqda!" Markaasaa bahal walba cabsaday. Dawacadii aaya tiri, "Anaa halsha qaybinahaya ee i dhegaysta! Halsha ma bar mise bar, Bar libaachaa leh, barka kale na ma dalool mise dalool? Dalool wachaa leh libaach; daloolka haray ma waach mise waacch? Waach wachaa leh libaach; waachda hartay ma fallar mise fallar? Fallar wachaa leh libaach; fallarka soo haray ma rimic mise rimic? Rimic libaachaa leh; rimica kale oo soo haray na annakaa leh!" Markaasaa libaachii yiri, "Maandhay dawaco, yaa ku baray qaybiska?" "Gacaliye, wachaa i baray dharbaachadii dhaban dhurwaa ku dhacday". Wachaa laga wadaa, chaq wachaa leh ninkii choog leh.

AFFAR SAACHIIB

Wachaa la yiri, waa hore ayaa affar nin Saachiib ahaayeen. Nin waa dhaga la'aa, ninna waa lugo la'aa Kan Kalena waa waa kaawanaa. Maalintii danbe ayay fariisteen geed hoostiis inay ku nastan. Markaasaa ninkii indhaha la'aa ku yiri saachiibbadiis US! US! Maqla maqla — “Sac baa seeri ka ciyey”. Markaasaa kii indhaha la'aa yiri “Arkaayoo giiran”.

Markaasaa kii kale oo lugaha la'aa yiri “Oo maan roornoo jebinno” Markaasaa ninkii qaawanaa yiri “Ar maa nala furtaa”.

Printed in Mogadishu

by

THE NATIONAL PRINTERS Ltd.

May 1965.

(*Somali Republic*)

1966–1967 Iftiinka Aqoonta

ed.

Shire

Jaamac

Axmed

IFTIINKA - AQOONTA (LIGHT of EDUCATION)

AFFAR IYO TOBNAADLE (FORTNIGHTLY)

WAKILKA MAAMULA

QORAH

Shire Jaamac Axmed

Abdell

MUQDISHOW
Soomaaliya
November 30 1966

MIRAH A DALKEENA

Afgooye ama Jannaale mar na ma tagtay?

Waxaa ku yaalla, beero waaweyn oo ballaaran oo quruxbadan. Geedo dhaadheer na Webiga Shabeelle goonyihiisa bay ku yaallaan. Beerahaas waxaa ku yaalla miro badan. Dhaqaalaha dalkeenna na wax badan ayay taraan. Waxaa ka mid ah mirahaas babbay, canbe, muus, liimo, oranji, qare, bumbeelmo, seytuun iyo kuwo kale oo badan. Miraha dalka Soomaalida ka baxa, waxay xoojiyaan dhaqaaleheenna. Dadku wuxuu cunaa mirahaas. Vitamin badan na way leeyihin. Waxaa ka mid ah vitaminka A iyo D, F, iyo kuwo kale. Vitaminnadaasi oogada dadka iyo dhismaha lafaha wax badan ayay taraan.

Beeraha waxaa ilaaliya niman. Waxay ka ilaaliyaan shinbitaha iyo bahallada kale oo dila beeraha. Dadka qaar baa jecel inay goostaan miraha, ayagoon weli bislaan. Nimankaas beeraha ilaaliyaa marka way ka celiyaan. Adigu ma jecelshahay inaad cunto mira ceeriin? Maya, Anigu ma jecli. Wuxaan jeclahay inaan cunc miro bisil. Weliba waxaan sii jeclahay kuwa engegan oo dhaqan.

MURTIDA SOOMAALIDA IYO GUMEYSIGA

Soomaalidu waxay leedahay Murti wanaagsan oo qiimo leh. Murtidaasi waxay ka dhaladtay dhinac walba, waxay na gaartay meel walba. Gabayo iyo Maahmaah iyo sheekoojin badan ayaa meel walba, ama fadhi la issugu yimaada ba laga sheegi jiray.

Qabiil walba oo Soomaali ka mid ahi bæ, wuxuu lahaan jiray nin Gabyaa ah, oo ilaaliya maslaxada iyo danaha qabiilkiisa Shirar badan ayaa loo dhigi jiray nimanka Gabayaaga ah. Qolo walba waxay soo dirsan jirtay nin ka socda qabiilkeeda. Waxaa iagu magacaabi jiray shirkaas markii hore «Iran». Kaddib na waxaa lagu magacaabay «Goob».

Markii nin walba oo gabayaa ahi, kasso qayb galo, ayaa nimankaas la isku diri jiray. Maalintaa ninkii gabayga ku adkaada, waa la xurmayn jiray, magac-weyn na meelsa wuu kala tegi jiray. Qabiiladiisa ma ahee, kuwa kale na way xurmayn jireen. Meel walba na magaciisu wuu gaari jiray. Dadkoo idilu na wuu ka biqi jiray ninkaas gabayaaga ah. Qof walba libin ayuu u og golaa. Dadku waxay dhihi iireen «War naga daaya hebel, yuusan

No. 6

IFTIINKA - AQOONTA (LIGHT of EDUCATION)

—oo—

WIIL-WAAL (Garaad-faraax) (Sheekadiis)

WAKILKA MAAMULA

RESPONSIBLE
DIRECTOR

QORAH A

AUTHOR

Shire Jaamac Axmad

MUQDISHOW
Soomaaliya

July 1967, Muqdishow

ARAR

Dadka Soomaalidu, geessigii Wiil-Waal wuu jecel yahay. Qof walba oo Soomali zhi, wuxuu jecel yahay, inuu sheekadiisa dha-geysto. Goobihii uu dagaalka iyo galliinka ka dhigay iyo hadal-ladii uu reebay, nin walba wuu jecel yahay.

Wiel-Waal taariikhda Soomaalida, wax weyn ayuu ku leeyahay. Wuxuu u noqday dadka Soomaalida ah oo dhan, calaamadii geessinnimada iyo xukun laysaga danbeeyo. Caaddilnimo inuu dadka dhex dhigo, ayuu Wiil-Waal ku dadaalay. Nimanka gaboojaha ah, oo la gumeysan jiray, wuxuu damcay inuu dadka la simo, oo ay kuwada noolaadaan xornimo iyo gobonnimo isku mid ah. Sidaas ayuu kaga duwanaa nimankii kale, oo Soomaalida boqorrada u noqday. Hayeeshee taasi wax sahlan may ahayn; maxaa yeelay dadku weli isla-sinnaad uma bislayn. Ekkaanshaha iyo sinnaanta, Wiil-Wall wuxuu u ahaa ninkii ugu horreeyay. Dadka xukunkiisa ku jiray, wuxuu u qaybshay saddex. 1) Niman diinta wax ka yaqaan. 2) Niman gabooje ah oo hubka sida. 3) Niman talada da-gaalka wada.

Inkastaba, waxaa dhacay, in Wiil-Waal taariikhdiisii laga sheegay waxaan wanaagsanayn. Inuu habayn walba, naag qurux-san guursan jiray, kaddibna dili jiray. Waxaan se dhihi karnaa, in taasi ay ahayd, waxa dadka wax dhigaa, ay u yaqaanniin «Mystic». Waa sheeko dhacday, oo sheeko kale laga dhaliyay. Haddii Wiil-Waal, sheekoojinka-xun-xun oo dadku ka sheegayo ay run noqdaan, bal ha la isla arko. Aniga se, waxay iila eg yihiin, sheekoojinkii Carabta (Alfu-leyla-wa leyla). Nin inta habeyn walba, naag qurux badan guursada, kaddibna dila, kama suurtoobi karto, sheekada Soomaalida.

Waxaan mahadnaq-weyn u celinayaā dadkii igu caawimay sheekada Wiil-Waal oo dhan. Siiba, CUMAR AW MURSAL SHEEKH oo loo yaqaan CUMAR CAGOOLE, iyo Prof. MICHELE

PIRONE oo jooga Inistitutka Universitiga Muqdishow iyo Sir RICHARD BURTON iyo MARGARET LAURENCE. Prof Pirone waa nin sheekada Soomaalida aqoon-weyn ku leh. Mahad kale, waaxaan u celinayaa SULDAAN CABDIRAXMAAN SULDAAN DIIRIYE oo Reer Hargeysa ah iyo Mudane CALI GARAAD JAAMAC, iyo intii kale oo i caawintay.

Shire J. Axmad

WIL-WAAL

Wiil-Waal waa Garaad Faarax Garaad Xirsi Garaad Hantun. Qoladiissu na waa Reer Bartire. Wuxuu mootan yahay, laba boqol oo sano. Dadka yaqaani waxay yiraahdeen, wuxuu dhintay taariikhdu markay ahayd 1767.

Wuxuu ku dhalshay meelsha la yiraahdo Jigjiga, aabbihiis iyo awoowgiis, sidoo kale waxay ku dhalsheen Jigjiga. Awoowgiisii shanaad wuxuu ahaa Garaadka Absame iyo Reer Bartire. Waxaa magaciisa la oran jiray Garaad Faarax «Iley».

Wiil-Waal ababiddiisi

Wiil-Waal wuxuu ku ababay Jigjiga iyo ageheeda. Wuxuu jeclaa fardo-suulka. Markuu yaraa Quraanka, ayuu dhigan jiray. Wuxuu jeclaa orodka iyo bootinta. Legdanka aad buu u yiqiin. Dadku waxay ku dhihi jireen «wuxuu noqon doonaa nin geessi ah». Markii u koray Wiil-Waal, wuxuu jeclaa sheekadii geessigii Soomaalida Axmad Gurey oo jabshay «Amxaarada». Sheekooyinkiisii iyo goobihii uu dagaalka ka dhigay, ayuu Wiil-Wall sheekadooda jeclaa, Axmad Gurey, wuxuu dagaal ku kiciyey Amxaarada, qarnigii lixiyo-tobnaad. Liibaantii uu helay, ayaa wiil-waalna doonay inuu gaaro.

Wuxuu Wiil-Waal marmarka qaarkood maqli jiray sheekooyin calool-xuma-leh. Sheekooyinkaasi, waxay ku saabsanaayeen, sidii awowayaalkiis, Bartire u dilay. Middaassi waxay ku reebtay Wiil-Waal aamin-xumo iyo inuu dadka is ka dhawro. Wuxuu ku riyoon jiray, hadduu Boqortooyo helo, siduu dhaqan-xumada u baddali lahaa.

ABUURTIISA

Wii-l-Waal, quraanka iyo diinta Islaanka aad buu u yihiin. Waxaa la sheegay in aynan salaadna ka tegin marna. Culumada diinta na aad buu u dhaqaalayn jiray. Wuxuu ahaa nin geessi ah.

Wixii amarkiisa jabsha wuu dili jiray. Nin fuliya wuxuu uu damea na wuu ahaa. Dadku inuu is gumeysto, Wiil-Waal ma og-golayn. Dadka xukunkiisa ku hoos jiray, wuxuu u ahaa issugu mid. Nimankii gabootyaha ahaa iyo Reer Bartire isku si, ayuu wax ugu qaybin jiray. Wiil-Waal ballankiisa wuu xajjin jiray. Dadka aan hadalka lagu xadi karinna wuu ahaa. Amarkiisa ninkii diida, marna muunan caffiyi jirin. Waxaa laysku raacay inuu guur bad-naa.

BOQRIDDII WIIL-WAAL

Reer Bartire, wuxuu boqray Wiil-Waal, markii aabbihiis la dilay. Shir-weyn ayaa loo qabtay. Shirkaas waxaa ka soo qayb galay, nimankii Reer Bartire ugu waaweynaa. Nimankii diinta iyo xeerarka Soomaalida aqoonta ulahaana way ka soo qayb ga-leen. Sidii caadada Soomaalidu ahaan jirtay, ayaa la yeelay. Dabbaal-deg iyo farda-badrid ayaa loo sameeyay. Caanana waa lagu daadshay; inuu boqorku noqdo, ku caano iyo rabad ba laga helo. Xoolo badan na, waa la qalay.

Culumadiina waxaa lagu yiri «Diin u akhriya, una duceeya boqortinnimada Wiil-Wall inay dadka iyo dalka ba khayr iyo bar-waaqo u soo jiiddo.» Waagii hore, markii nin la duubayo (la boqrayo), fardo ayaa loogu dabbaal degi jiray; maanta na waa sidii, illowse xabbado ayaa ninka la boqrayo loo ridaa. Maalintaas Wiil-Waal la boqrabay, cayaar badan ayaa la cayaaray. Ninka markii la boqrayo, waxaa madaxa loogu xirza cimaamad-qurux-badan haddii la waayo mara-kale oo xariira, haddii la waayo wax kasta o qurux badan.

Dadka Soomalida dad ka mida, oo waxaa jira, haddii ay nin boqrayaan mayrax iyo caleen ubax lagu qurxiyay ugu xira madaxa. Caadadaasi waxay in-yar uga eg yihiiin Boqortooyadii Reer Ruum (Empire of Rome). Erayga la yiraahdo «Boqor» waxa weeye, calaamad loo xiro, ama lagu aqoonsado ninka la boqrayo. Marka waa la boqray ninkii, waxaa weeye waa la calaamadeeyay.

Reer Bartire, Wiil-Waal hortiis, wuxuu ku jiray gumeysi. Waxaa gumeysan jiray Reer Akishe oo ahaa qolo Gaalla ka mid ah. Reer Bartire, gumeysigu wuxuu ku dhacay mariki Ogaadeen, Reer Bartire inta jabshay uu geliyay dhulkaas Jigjiga. Reer Bartire, waxay ku hoos noolaayeen Reer Akishe xukunkiisa.

Reer Bartire waxay ceelialsha Jigjiga ka cabbi jireen, markii Reer Akishe u oggolaado. Xoolaha Reer Akishe, markii ay ka cabbaan ceelka Jigjiga, ayaa kuwa Reer Bartire na, ka cabbi jireen markii ay dhammeeyaan. Dhibaadto badan, ayaa Reer Bartire, ku qabay biyaha ceelialsha Jigjigaad. Wiil-Waal, saddexdiisii awoowe oo Garaadyo ahaa, waxaa dilay Reer Bartire. Garaadyadaas waxaa Reer Bartire ku dilay guddoon. Reer Bartire, waxay u dileen Will-Waal awoowayaalshiis, xukunkooda ayay diiddanaayeen. Reer Bartire, assagoon Boqor lahayn, ayaa Wiil-Waal la boqray. Marka, Wiil-Waal wuxuu ka baqay, in Reer Bartire dilo, sidii awoowayaal-kiisii oo kale.

Markii Boqortinnimada Wiil-Waal la siiyay, ayuu wuxuu is yiri, caaddilnimo samee. Wuxuu Wiil-Waal doonayay, in uu xukun wanaagsan ku xukumo Reer Bartire, oo uu khilaafu xukumaaddii awoowayaalshiis. Wuxuu degsaday xeer lagu xukumo dadka (Reer Bartire).

Maalintii danbe, ayuu dadkii issugu wada yeeray. Wuxuu ku yiri «Reer Bartiro i maqal, xukun wanaagsan ayaan idiin sameynayaa.» «Xukunkaas ninkii khilaafa, waan dilayaa.» Wiil-Waal dadkii wuxuu u kala qaybshay, saddex qaybood.

1. Nimanka diinta ka shaqeeya.
2. Niman dagaal-yahana.
3. Niman gabooye ah. (waa kuwa qalabka sida)

Waxaa jirtay in Reer Bartiruhu uu gumeysan jiray nimankaas gabooysaha ah. Wiil-Waal se wuxuu damcay, inuu gunnimada ka bixiyo qolada Gabooyaha ah. Nimankaas gabooysaha ahi, waxay ahaayeen niman dagaalka ku wanaagsan. Reer Bartire, ma ay jeclayn nimankaas Gabooyaha ah. Sidaas daraadded way liidi jireen. Xukunka Wiil-Waal xoojjiskiisa, waxaa lahaa nimankaas gabooysaha ah. Wiil-Waal wuxuu dadkii ku yiri «Dadku waa saddexdaas qaybood» «Ninow na ninna ha gumeysan». Keerkaas oo adag, ayaa Wiil-Waal u dejiyay dadkii. Wiil-Waal taas wuxuu ula danlahaa, inuu dhaqankii hore tirtiro, oon qolana qola kale gumeysan, haddana, inaan Bartiruhu dhexdiisa iska gumeysan, iyo inaan Bartiruhu uunan gumeysan Gabooyaha. Taas, Wiil-Waal wuu kaga

Axmed Cartan Xange

1968 – Samawada

Spelling: modern

Grammar:

geeriyowday instead of geeryootay

Vocabulary:

SAMAWADA

WAXAA QORAY : AXMED CARTAN XANGE

XAMAR 1968

PJ
2534
A95
S36
1928

LUUQAAL 1

Lagaalada Xamar, kun iyo sagaal boqol iyo afartan iyo....., goor casar liiqay, buulcaws kadinki. Harraro, dermooyin iyo hilfo-kale oo roob, qorrax iyo dabayli durfiyeen baa ku dedan buulcawskaas. Heerdaar xansaso ah oo irrida mooye dhawr meeloodoo kale ka bannaan baa buulka ku heegan. Derin bay falkinaysaa Layran, Samawada ayaa iska ag fadhiida oo dhiidhiibsan siday aalaaba dumarka soaliyecd u fariistaan, luqunteecdu way yare laalaadaa, indhaheeda oo aan libiqsanayn bay ciidday ku falciadayso ku fayaagaysaa. Laahsanaan bay ku naqantahay. Habartood xareedo dab bay hurihaysaa ay eashadii caawa ugu karin lahiyd.

- Kayran - naa naxaad la maahsantahay galabta, ma qofaad ka naxdo geeridiisaad naqashay, nase mid baa maanka kaala togey? Layaab na le inay inaadada Xamar ee is lulayaa hablo badan eel ku ridaan.
- Samawada - naag falan! Raag uun bay hadal haysaa had iyo goor.
- Layran - oo haddaa hee! Gabar waliba waxay uurka ku haysaa inay gayaankeed la kulanto oo xariir huwato, ee ayan buulcaws hor kadaloobin oo tan iyo intii god loo walwaalo ku guumaysoobin.
- Samawada - naa sow nia ogid nin uun dabagal mooyee inaynu wax kalc awoodno, inaan xariiri bilic kugu biirinayn, haddaadan isu yeelin qudhaadu?
- Mayran - alalaglaysay! Naa naxay naagi awoodaa, haddaynan nin raq ku larrayn? Lana dhali kartu nana dhaqi karto. Naa ha ii keenin waxay Kulubka ka shheegaycen.
- Xareedo - oo maandhaay, maxay Kulubka ka shce geen?

Mayran - waxaan i soleyn.

Xareedo - oo waa maxay?

Mayran - ragga iyo naaguhu way si anyiihiin
may la haayeen. Gabadhaadii curadda
ahaydha waxaasay bareen oo waataas
ragga la tartanaysa oo si la yelo
lana yaqaani. Waa adduunyo-gaddoon!

MUUQAAL 2

Isla meeshii. Samawada, Layran, Warsame iyo Faahiye
oo kusoo kordhay.

Warsame - naa weeye!

Layran - walaallle nabad, adigu bal iska warran?

Warsame - naa belo ma jidheec, maxaad ku
hadhaaqayseen?

Layran - waxba, abboowc, hadal naagood baannuu
ku hagastaneyney.

Warsame - war ni manyow naago uun baa adduunyada
rogi!

- Mayran - oo walaal, sideo baanu u rogi?
- Warsame - wallce waa yaab! ch-eh-ch-hee-hec!
Waa tu aan la arag oo la maqal oo laga
sheekayn!
- Mayran - naa wiilku muxuu sheegayaa? war
heedhe noo sheeg waxa kaa yaabshey.
- Warsame - sow naagihii somaliyced oo faraha ka
baxay lama arag. Hadduu sebonkan
joogi lahaa yaab iyo irkig buu u dhiman
lahaan ninkii ku naahmaahay:
kabo iyo naagaba ninkood
waa ka hoosceeyaan...!
- Samawada - maxay dhimeen hawcenku oo aad u
haaraamaysaa?
- Mayran - abboowe, inantaan warkeda dan haw
gelin, haddeeray la hayd nin baan la
sinnahay iyo ~~wax~~ la sid ah. Goornay
sinmeen rag iyo naago? Xawo iyo Adanba
ma sinnaync.

- Samawada** - muuu dhaamey iyada markay' kaynta ku
 wada jireen? Qofba qofka kalc
 dugsigiisa iyo kaalmihiisa aydu ku
 dhacqnaa, midna dar iyo niis toona ma
 ialiayn, kan kalc la'aantiis.
- Mayran** - waxaan sheego ma ogi; naag falan
 oo raggaaan la tartamayaa lo si la yeelo
 lama yaqaan. Waa adduunyo-gaddoon run ah!
- Marsane** - nala ma sinnidine nagaba sara marte.
 Xaglihii iyo xaluskiiba muujise,
 shinaabadaad daawataan shiqib oo dhaani
 ku jiro; raggii baad dawga faraqa
 haysataan, ee sow lama arag, lama
 maqal iyo lagama sheekayn naaha?
- Mayran** - baaba'nayccy! Sidaas darxumo ka weyni
 ma jirto; inay gaaloobaan uun baa u
 dhisan!
- Marsane** - intaas waxaa ka daran naagihii siyaasad
 bay galceen oo Kulubkay ka oriyaa oo
 waa gobanni modoon! "Dhalinyara Somali
 way dhaaratay..." iyo maxay kalee la
 haayeen xalay abbooyaalow?

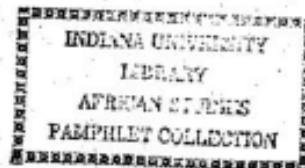
- Mayran - "dhulkooda dhawaaqahayay dhi bsadeen..."
iyo erayo la xiday ku heesdan.
- Sahawada - inaad labadiinnuba Kulubka heesihiisa
dhacgeysataan baa mahadnaq le, inkastoo
ayan ulajeedadii idin solin. Intii
somalida ugu fiichayd ayaa golahaasi
muunta madal u yahay; waxaana lagu
guddooshey gobannilada dalkcenna in loo
diriro. Haddaba, ma inay duwarka soxaliyecod
dhabankiyo dhudhumadooda uun xaluan,
inay catir nadow ana shuko hullaabtaan,
ce ayan far u fidin gobannimadoonidda
somalidu muunta u foogantahay - na saasaad ku talin
la haydeen?
- Warsane - wuu amankaaagsanaa ninkii ku heesay:

Muuse Galaal

xxx

1969 – Seeska hiddada Soomaalida

S E E S K A H I D D A D A S O O M A A L I D A
(The Basic traditional Education in Somalia, Somali Version only)

BY

M U S A . G A L A A L

PJ

2534

Mf6

843

1969.

M O G A D I S C I O

219.

AUGUST 1 1969.

By Musa Galaal

SEESKA HIDDHA SOOMAALIDA

(The basic traditional education, (Somali version only)

QAYBTA RUKUMADA: (THE TITLES OF THE MAIN FACTORS)

i. Oqoon	ii. Hhurno-waalid
iii. Hhurno-Culimo	iv. Dul iyo dad-wad
v. Edeb iyo Hhishood - Hharrago iyo Gobannimo.	
vi. Muslinniwada	vii. Wahh-sheeghimo.
viii. Dawa	ix. Garta
x. Dal iyo dad-oqoon	xi. Hiyir iyo Hubsiino.
xii. Feejigo	xiii. Waddaninnimo
xiv. Samir iyo Calool-adayg.	

QAYBTA IYO SEELSKA EURIDA: (CATEGORICAL LITERATURES ON THOSE FACTORS)

I. OQOON

1. Ilaahey adduun ha ka baryine; oqoon ka bari.(Hiddo)
2. Nin waliba kaskiisuu kor-tagaa.(Hiddo)
3. Oqoon yar edeb ku kaalmayo; itaul yarna asaboob.(Hiddo)
4. Wahhan ha deyine wohoo kii shisheeya day.(Hiddo)
5. In dheer garato rggna wea ku yartahay; haweenha kumaba jirto.(Hido)
6. Waayeel ha gurina e wahn oqoon gura. (Suldaan Diiriye/Raage.)
7. Nin rag ahna geel daaqintii baa wahh lou mariyac, doqonna qaanso kurkurkeed.(Hiddo)
8. Nin waliba kaskiisuu kor tagaa.(Hiddo)
9. Nin waliba intuu gaadhuu gooyaa.(Hiddo)
10. Rag oqoon talo-gal.(Hiddo)
11. Male rag waa nooli.(")
12. Nin aan wahha sco socda garani; wahha jooga na garto.(Hiddo)
13. Dhar hu maqha e oqoon baa hu ah.(Hiddo)
14. Ilaahey oqoonta ha naga habaabbin;(Hiddo)
15. Nin dalleensan iyo naagahaan loo dedaa hadale; diirkaan ka garan hhacjadaad, dabaqo saartaane; (Qamaan Bulhhan)
16. Dushaan kala faqaa ninan haddaan war u daliilayne(Saleen-Carrabey)

Wahha la yidhi afar nin baa walaalo ahaa. Nin wuhuu ahaa Caalin, ninna Geesi, ninna Deeysi, ninna Abwaan. ~~Afartii ninbaac~~ is qabatay, Nahay isku qabteen taladii reerka. Cealinkii baa yidhi, "Telada ha lay daayo, mahhaa yoolay idinku caammaad tihiiin. Min caamma ihina waa nin indhola. Aniga diintaan a qan, oo shereecdaan aqan, oo laqbadaan aqan, oo hhisabtaan aqan. Kolkaas waa inaad aniga talada ii deysaan."

Markaasi Geesi kicay. Wuhuu yidhi, "Nisanyow waa ogtimo anigu geesi baan ahay. Min Alla ninkii soo duulana warantaygaas baan geliyaa. Addaan aniga layga cabsanayna waa horaa laydin ~~sh~~ dhicilaha. Kolkaas haddii aan anigu ahay ninkii ~~si~~ idin da facayey, dec waa in ~~i~~ aniga talada lay dayyaa.".

Deeysi baa soo boodey wuhuu yidhi. "Sal horta anig deeysi baan ahay. Wahhaad ku dhaqantihiinna waa gacantayda. Iyada ayaa ragna idinka jeedisa, hhirsiihid ~~ma~~ idin ah. Laaantayna rag ayaa ama hunguri ama il idinku dililahaa. Kolkaa waa inaad ~~anige~~ talad ii daysaan."

Abwaan:ii oo u dambeeyaa kacay. Wuhuu yidhi, "Waah hoy ~~wuhu~~ bal saddehhdiiuba saddehh nin oo loo baahanyahay baad tihiiin. Midkiinni lagama maarmo. Wahhase jira saddehhdiiina nimba meel gaar ah ayuunbuu wahh-ka-qabashadeeda yaqan e reer ma wadiikaro. Wadnadow adigu hanuuniyaad tahay, goosiyow dhafaa-kaad tahay. doosivowna sooraad tahay. Anizuso dhammaantiin

Linguistics

1969 – Abwan urursan af Soomaali iyo Ruush ah, Ruush iyo af Soomaali ah

ABWAN URURSAN AF SOOMAALI IYO RUSHA RUSH IYO AF SOOMAALIYA

Dhigayal
D. I. STEPANJENKO iyo MOHAMED HAJI OSMAN

MEESHA LAGA SOO SAARO KUTUBTA
«SOVETSKAYA ENJIKLOPEDIYA»
Mosk o – 1969

ABWAN URURSAN
AF SOOMAALI IYO RUSHA

5000 oo egey

КРАТКИЙ
СОМАЛИ-РУССКИЙ СЛОВАРЬ

около 5000 слов

СОМАЛИЙСКИЙ АЛФАВИТ

A a	I i	R r
B b	J j	S s
D d	K k	Sh sh
Dh dh	Kh kh	T t
E e	L l	U u
F f	M m	W w
G g	N n	Y y
H h	O o	C c
X x	Q q	,

adres-ka м. а́дрес (<i>на кон-верте и т.п.</i>).	afrAAD четвёртый.
adhax-da ж. 1) шил, ко-лючка; 2) хребёт, позвоноч-ник.	afRID-da ж. пúля.
adhi-ga м. 1) барáн; 2) ко-зёл.	afrINNIN заражáть; вносить инфекцию.
adhijir-ta ж. пастúшка.	afRO-da ж. инфекция; заражение.
af: ~ iyo dhego la' глухо-немóй; ~ la'aanta немотá.	aftahamo-da ж. ора́тор (<i>женщина</i>).
af-ka м. 1) язы́к; ~ so-omaaliga сомалийский язы́к; 2) рот; 3) остриё; 4) отвéрстие норы.	aftahan-ka м. ора́тор (<i>муж-чина</i>).
afar четы́ре; ~ boqol четы́реста; ~ kun четы́ре ты́сячи; ~ gees leh квадрат.	aftahanad-da ж. ора́тор (<i>женщина</i>).
afartan сорок.	aftahannimo-da ж. ора́торство.
afartanaad сороково́й.	afuuF-ka м. дуновéние.
afaysan о́стрый; отточен-ный.	afuuFid дуть (<i>ртом</i>).
afbillaw-ga м. завтрак.	afyuun-ka м. óпиум.
afdub похищáть.	afcelin-ta ж. перевóд (<i>на другой язы́к</i>).
afdub-ka м. похищéние.	afceliye-ha м. перевóдчик.
afey немóй, лишённый дáра рéчи.	ag рядом, óколо.
affartiimo-da ж. послáние.	agaag-ga м. окре́стность;
affeeyn точить.	2) ме́сто вокрúг дóма.
affeeyn-ta ж. 1) остриё; 2) то́чка.	agaasiman упорядоченный.
affeeysan натóченный; о́стрый.	agaasime-ha м. руководи-тель.
afgembí-ga м. переворót.	agaasimid-da ж. порядок.
afgembiid свергáть; устрáи-вать переворót.	agaasimo-da ж. директивá;
afgembiid-da ж. переворót; свержéние.	◊ ogaxda agaasimaha передо-вая статья.
afhaye-ha м. перевóдчик.	agagaro-ha м. прýгород; предместье; 2) по́дступ.
aflaawe немóй, лишённый дáра рéчи.	aganin понимáть.
aflagaadheeeyn оскорблáть.	agool-sha ж. диéта; рацио́н.
aflagaadheeeyn-ta ж. ос-корблéние.	agoon-ka м. сиротá (<i>маль-чик</i>).
afo-da ж. женá, супrúга.	agoon-ta ж. сиротá (<i>дево-чка</i>).
	ahaan быть.
	ahaan-ta ж. 1) состоя́ние; 2) условие.
	ahaansho становиться (<i>кем-л.</i>); явлáться, быть (<i>кем-л.</i>).

КРАТКИЙ
РУССКО-СОМАЛИ СЛОВАРЬ

Около 10 000 слов

ABWAN URURSAN
RUSH IYO AF SOOMAALIYA

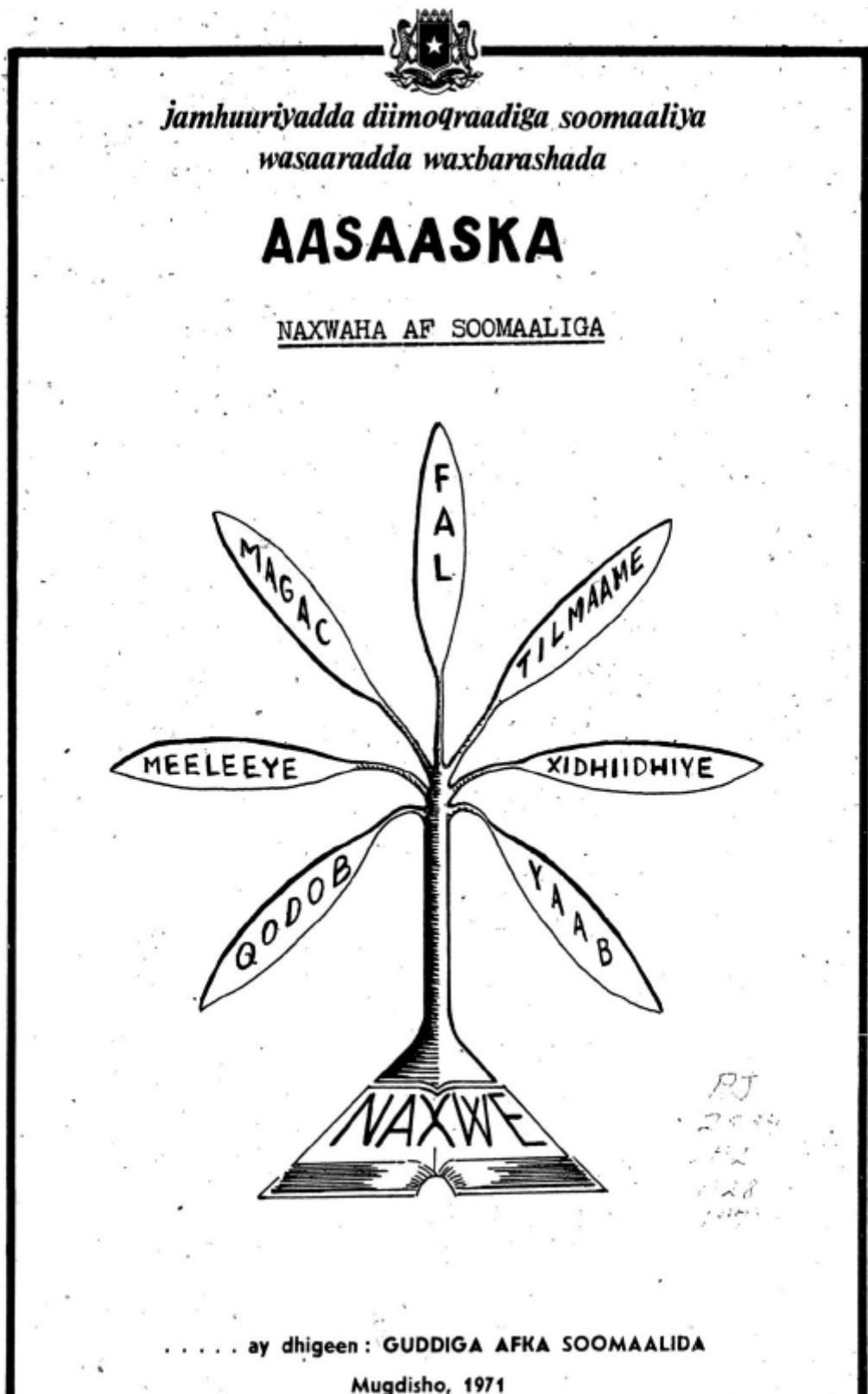
10 000 oo egey

— 115 —

анл

акционер <i>м.</i> qayb leh. акционерный: ~ое общество <i>wax wadagidda.</i>	ананас <i>м.</i> 1. (<i>растение</i>) <i>geed-ka cananasku ka baxo;</i> 2. (<i>плод</i>) <i>cananas-ka.</i>
акция I <i>ж.</i> (<i>ценная бумага</i>) <i>qayb-ta.</i>	анатомия <i>ж.</i> <i>cilimi-ga laga barto oogada qaararkeeda.</i>
акция II <i>ж.</i> (<i>действие</i>) <i>tallabo-da;</i> враждебная — <i>talla-abo cadownimo.</i>	анграп <i>м.</i> <i>xero-da dayishada.</i>
алгебра <i>ж.</i> <i>aljebra-da.</i>	ангел <i>м.</i> <i>malaiq-ta.</i>
алжирец <i>м.</i> <i>nin reer Aljeriya ah; ~ка ж.</i> <i>naag reer Aljeriya ah.</i>	ангина <i>ж.</i> <i>dhuun xapiis-ka.</i>
алкоголь <i>м.</i> <i>khamri-ga.</i>	английский <i>ingriiska;</i> ~ язы́к <i>afka ingriiska.</i>
Аллах <i>м.</i> <i>Ilaah-ha.</i>	англичанин <i>м.</i> <i>nin ingriis ah; ~ка ж.</i> <i>naag ingriis ah.</i>
аллея <i>ж.</i> <i>waddo-da dhirta dhax marta,</i>	анекдот <i>м.</i> <i>haasaawe-hà madda leh.</i>
алло! <i>halow!</i>	анкета <i>ж.</i> <i>warqad-da.</i>
алмаз <i>м.</i> <i>maas-ka.</i>	аннексировать <i>qabsasho.</i>
алфавит <i>м.</i> <i>xiriif-ta.</i>	аннексия <i>ж.</i> <i>qabsasho-da.</i>
алчный <i>bakhayl.</i>	аннулировать <i>baabi'in.</i>
алый <i>casaan, guduud.</i>	анонимный <i>magac qarinta, saxiix la'aan.</i>
альбом <i>м.</i> <i>album-ka, buug-ga masawirada.</i>	антéкна <i>ж.</i> <i>xagig-ga dabaysha keena.</i>
альпинист <i>м.</i> <i>bura kore.</i>	антиоэнный <i>dagaal hor is taagidda.</i>
алюминий <i>м.</i> <i>bit-ta mac-danka ah.</i>	

1971/1972 – Aasaaska naxwaha af Soomaaliga

A R A R

Af Soomaaligu waa Af aad iyo aad u ballaadhantoo hodan, erayadiisuna aad bay u taran badan yihin.

Afkeennu wuxuu ka mid yahay afafka kushittigga ah. Ha yeeshi, sida afafka Adduunka ee kale, waxa ku dheehan eray, badan oo af Shisheeyah ah, guud ahaanna, boqolkiiba 75% waa afkeenna oo qeexan - 24% waa erayo Af Carbeedka ka yimid, dabeedeedna, Soomaaliyoobay. Taasna waxa ugu wacen diinteenaa oo af Carbeed ku qoran - halka soo hadhayna, boqolkiiba 1% waa erayo afafkale ka yimid.....

Tan kale, afkeennu, gabayga iy• murtida kale, ka sokow, wuxuu hodan ka yahay xagga cócká, waxa jira, laba eray oo si u wada qorma, ta keliya ee lagu kala duwaana, waa cócká sida, - inan:inan; weyl: weyl, nirig: nirig, iwm. Codadka iy• wixii kale ee raa•aa, buuggan si weyn loogagama hadlin, maxaa yeelay, waa hawl gaar ah oo u baahan baadhis iyo fiiro gaar ah iyo waqtii u gooni ah. Taasuna waa mid gadaal u hadhay.

Buuggan oo loogu talagalay saldhigga Afka, waxaanu rajo ka qabnaa inuu noqdo mid kulmin kara afka toosnaantiisa iyo hufnaantiisa.

Muqdisho -
10 Agoosta, 1972.

Guddiga.

MURTIDA HADALKA

Mawaaashigu wuxuu kugu gartaa midiyo heestiise,
Miyuusiga iyo fooriduna waa sawd macaani lehe,
Wax carruurta madadaalo tara miday taqaannaaye,
Miyuul faraha lagu taage oo meel maraa jim e,
Maacuunte bahaluhu wid bey marar ka waabtaanq,
Intaasiba mafhuum weeye iyo maamul goonniyahe,
Maqsadse laguma gaadho iyo dantii loo muxtaaj yahaye,
Hadalku waa murti iyefalllo iyo wariyo maadeysé,
Iyo waxa baryada lagu masliye duco la muujaaye,
Midna waa calaacal iyo baroor murugo keentaaye,
Intaasaa cadka u muul ah oo lagu macneeyaaaye,
Maskaxda iyo laabta iyo wadnaha meel kastaba ruuxa,
Sida ilaha meaxduu jidhkeenna u mushaaxaaaye,
Xididdo murugsan mawjado bad ah iyo mayllimaa wada e,
Dalqaduu ku kala miirmo buu medan ku yeeshaaaye,
Hadba meanku wuxuu doonayaa soo mafhuum baxa e.,
Kolkaasuu af lagu maamulo iyo muhandis doonayee,
Garrabkaa midiidin u ah oo dibintu miistaaaye,
Haddii kale ciduu kala midyahay maa'da xoolaha e,
Muslinnimada iyo luqo la qoro midiba waa hawle,
Ninkii murama doonay si kale wax ugu muuqdaane,
Macrifo iyo aqoon wada jira iyo maahirraa dhigaye,
Mintid iyo dedaal baa ku wacan meesha uu tegaye,
Waa magaci Soomaaliyeed dhaxal u meel yaalle,
Mabda'ii Cilmiga lagu dhiisuu noogu meel maraye,
Madaxda iyo Golaha nagu amreean mahadinaynhaaye,
Eebbow muwaafago na sii maalig baad tahaye.

* Waxa tiriyay Xanji Aadan (Afqallooc). *

Q O D O B

* Qodobku waa qurub ama cod ka mid ah qaybaha hadalka, wuxuuna gadaal ka raacaa magaca. Qodob-yada afkeennu waa sideedd:

Afar waa lab, sida: ka, ga, ha, a.

Afar waa dheddig, sida: la, da, sha, dha.

Tusaale:

1. Faraska Xuseen caws u dhig.
2. Furaha keen aan aqalka furee.
3. Looxa tirtir.
4. Intaynaan tegin guriga soo xidh.
5. Caasho waxa laga hayaa caloosha.
6. Mindida daabkeeda qabo kolkaad wax ku goyneysso.
7. Inanta aqalka ku jirta u yeedh

Gundhig:

Qodobyadu waa qurubyo ama xarafye
gadaal ka raaca magaca.

2. Haddii aan qurubyada hoosta ka xarriiqan
ka reebno magacyada, waxa hadhaya magaca
oo keliya, kaaganq duwaneyn magacyada kale,
sida: Faras, Fure, Loox, iwm.

Waxaanna odhan karnaa Farasku, waa mid aan
isla naqaan oo inooga duwan fardaha kale.

M A G A O
Guud iyo Gaar

- Qaybaha magaca waxaa ka mid ah magac guud
eo loola jeedo magac loo siman yahay, sida:
1. Dawagadu wax ka dhagar badan.
 2. Kursi iyo miis baa wax lagu qori karee.
 3. Haddaad wax baraneysid ha illaawin buug iyo galin.
 4. Reer miyigu waxay wax ku qottean gudin iyo hangool.
 5. Xoolaha waxa laga helaa: caano, cad, subag iyo
hargo.
 6. Carruurtu wax ka jecel wadhaafka.
 7. Labo fariid waa heshiin karaan, labo doqonna
waa heshiin karaan, doqon iyo fariidse ma
heshiin karaan.
 8. Dadka xoogga ihi waa inay dadka taagta daran
wax taraan.
 9. Aqoon la'aani waa iftiin la'aan.
 10. Diintu iftiin bay u tahay dadka.

2. Magac gaar:

Magac gaar waa magac u gooni ah noolka iyo
moodkaba sida:

1. Xamar waa magaalo madaxda dalka.
2. Gumaysi xun bay Afriki soo martay.
3. SiyAAD waa macallinka Tawradda.
4. Qorraxdu waa nolosha nafleyda.
5. Dalkeenna xagga bari waxa ka xiga Badweynta
Hindiya.

6. Taallada Xaawo waa xusuus weyn oo aan la halmaami karin.
7. Dadka Muslinka ahi qaarkood sannadkii mar bay xajka tagaan.
8. Webi Ganaane ka biyo badan Webi Shabeele.
9. Soomaaliya waa waddan Afrikada Bari ku yaal.
10. Degmada Jamaame wax ka moos badan.

THE EARLY STEPS 1950-1964

- ✓ Hussein (1968),
- ✓ Andrzejewski (1974),
- ✓ Laitin (1977),
- ✓ Labahn (1982),
- ✓ Saeed (1982),
- ✓ Shariif Sa'alax (n.d.),
- ✓ Banti & Abdirachid (2015),
- ✓ Abdiraxmaan (2016),
- ✓ Suleiman (2021).

1950 – Il Corriere della Somalia

1953 – La lingua Somalia, Strumento d'insegnamento professionale.

Mario Maino

Italiensk läkare, specialist i radiologi, verksam i Somalia (i början av 1950-talet)

publicerat

- läroböcker i radiologi
- en bok om somaliska språket
- en medicinsk ordbok (ital-somal & somal-ital)
- debattartiklar i Corriere della Somalia

<https://opac.bncf.firenze.sbn.it>

<https://arcadia.sba.uniroma3.it/>

Argumenterar mot SYL:s förslag om arabiska som officiellt språk efter omröstningen i januari 1950.

Förordar att somaliskan ska användas i arbetslivet, i undervisning och inom kulturlivet.

Hans somaliska kolleger och studenter har svårigheter att studera och undervisa på italienska eller arabiska.

Har studerat somaliska och tagit del av den litteratur som finns.

Är medveten om de dialektala skillnaderna.

Föreslår den dialekt som talas i Mudug som bas för det skrivna språket.

Hans argument
De flesta existerande texter och grammatikbeskrivningar speglar redan denna dialekt.
Denna dialekt har störst ordförråd.

I sin bok vill han
- beskriva den aktualla språksituationen,
- föreslå att somaliskan väljs som undervisningsspråk,
- visa på möjligheten att skriva om medicin på somaliska.

Waxa aad u xiiso badan in sheekadan aan ku hayo qoraal ku soo baxay War Somaali Sidihi oo uu qoray Muuse Galaal. Sheekadani waxa bilawgii ku qoray War Soomaali Sidihi Muuse Galaal sida uu raadraaca ku tilmaamayo Mario Maino. Waxa uu Muuse Galaal adeegsanayey shaqalka dheer. Xarfaha sh, kh lyo j waxa uu adeegsanayey sida maanta loo qoro. Wax badan bay ku kala duwan yihiin oo midba nidaam u goonni ah ayuu raacayey.

Waa arrin aad u muhiim ah in la raadraaco habqoraalladii hore oo baadhitaan lagu sameeyo, gaar ahaan kuwii xarfaha laatiinka adeegsaday. (*Waxa qoray Sayid-Ahmed Jama*)

Translittereringsnyckel

‘ = ’

ξ = c

đ = dh

ḥ = x

ḥ = kh

š = sh

ȝ = j

ā = aa

ē = ee

ī = ii

ō = oo

ū = uu

Inankiaabichi su'aalay (p. 62)

Inanki abichi su'ālay

(dal Maestro Musa Galāl, Somaliland)

Wahā la yiđi, inan bā ābihī su'sālay. Wahū yiđi: « ābōw saddeħ hal īga warran. Markāsā odaygī yiđi ō saddeħda hal wā mahay? ». Markāsā inankī yiđi, « horta mid wēyāne igama ḥagalo badnid, haddana iga ḥōla badnid ». Markāsā odaygī yiđi « kōw ». Markāsā inanki yiđi tan labādna igama ḥāğayaqānsanid, haddana ḥāğadād gašaba markiba wā lagu hešiyā, tān anigu gala na weligēd laguma hešiyo. Markāsā odaygī yiđi « kōw ». Markāsā inankī yiđi, « tan saddeħana, nāgahāga iyo nāgahāya quruħ badan, had-dana iga ». **Sarrūr wanāgsanid.**

Inanki ābichi su'ālay
 (dal Maestro Musa Galāl, Somaliland)

Wahā la yiđi, inan bā ābihī su'ālay. Wahū yiđi: « ābōw saddeħ hal īga warran. Markāsā odaygī yiđi ā saddeħda hal wā maħay? ». Markāsā inankī yiđi, « horta mid wēyāne igama dagalo badnid, haddana iga ħola badnid ». Markāsā odaygī yiđi « kōw ». Markāsā inankī yiđi tan labādna igama ħāġayaqānsanid, haddana ħāġadād gašaba markiba wā lagu hešīyā, tān anigu gala na welliġed laguma hešīyo. Markāsā odaygī yiđi « kōw ». Markāsā inankī yiđi, « tan saddeħana, nāgħahāga iyo nāgħahāya quruh badan, had-dana iga » **arrūr wanāgsanid.**

Markāsā odaygī yiđi « Saddeħda ba wān kāga ġawābayāye degayso. Markāsā inankī yiđi « kōw ». Markāsā odaygī yiđi, « horta mid wēyāne wā runtāyō kāma ħaġašo badni ē waħā ħolħaygu ħolħāġa uga batēn adigu na markād aragto rōb mēl ka da'ayād rērka-ga ku rartā ma hubsatide, aniguna horta wān u sahan tāgħiż. Markāsān mēša rōbku hayo iyo mēša ān ku ġiro hadba ta ħola u wā nāgsan hubsadā. Markāsā inankī yiđi «kōw». Markāsā odaygī yiđi «tan labādna wā runtāyō kāma ħāgo yaqansani, wahā se gar tān galā markiba u ġammatā, wān iska ġoyāyō marka la ī yedo ā la'xi yiđāho kālayō nō garnaq ūnbān galā, adigu na marka u horrēysa a ħaġadu **usub** tahay bād iyadān lagu dōnayn gašā. Markāsā inankī yiđi « kōw ». Markāsā odaygī yiđi « ta saddeħad na, wā runtāye nāgħahāgu nāgħayga ka quraħ badan, ha yēše adiguna quruhdād ċegħata, anigu na wān hidda rā**xa**.

<i>Transliterated</i>	<i>Standardised</i>
<i>Transliterated</i>	<i>Standardised</i>
Inanki aabichi su'aalay	Inanki aabbihii su'aalay

<p>Waxaa la yidhi, inan baa aabihii su'aalay. Waxuu yidhi: « aaboow saddex hal iiga warran. Markaasaa odaygii yidhi oo saddexda hal waa maxay? ». Markaasaa inankii yidhi, « horta mid weeyaane igama dhagalo badnid, haddana iga xoola badnid ». Markaasaa odaygii yidhi « koow ». Markaasaa inankii yidhi tan labaadna igama xaajayaqaansanid, haddana xaajadaad gashaba markiba waa lagu heshiiyaa, taan anigu galana weligeed laguma heshiiyo. Markaasaa odaygii yidhi « koow ». Markaasaa inankii yidhi, « tan saddexaadna, naagahaaga iyo naagahayga ka qurux badan, haddana iga » caruur wanaagsanid.</p>	<p>Waxaa la yidhi, inan baa aabihii su'aalay. Waxuu yidhi: (aabboow saddex hal iiga warran. Markaasaa odaygii yidhi oo saddexda hal waa maxay?). Markaasaa inankii yidhi, (horta mid weeyaane igama dhaqasho badnid, haddana iga xoola badnid). Markaasaa odaygii yidhi (kow). Markaasaa inankii yidhi tan labaadna igama xaajayaqaansanid, haddana xaajadaad gashaba markiba waa lagu heshiiyaa, taan anigu galana weligeed laguma heshiiyo. Markaasaa odaygii yidhi (kow). Markaasaa inankii yidhi, (tan saddexaadna, naagahaaga, naagahaygu ka qurux badan, haddana iga caruur wanaagsanid).</p>
<p>Markaasaa odaygii yidhi « Saddexda ba waan kaaga jawaabayaaye dhegayso ». Markaasaa inankii yidhi « koow ». Markaasaa odaygii yidhi, « horta mid weeyaane waa runtaayoo kaama dhaqasho badni ee waxaa xoolahaygu xoolahaaga uga bateen adigu na markaad aragto roob meel ka da'aayaad reerkaga u rartaa ma hubsatide, aniguna horta waan u sahan taagaa. Markaasaan meesha roobku hayo iyo meesha aan ku jiro hadba ta xoola u waanaagsan hubsadaa. Markaasaa inakii yidhi « koow ». Markaasaa odaygii yidhi « tan labaadna waa runtaayoo kaama xaajo yaqaansani, waxaa se gar taan galaa markiiba u dhammaataa, waan iska jooyaayoo marka la ii yeedho aa la'i yidhaahdo kaalayoo noo garnaq uunbaan galaa, adigu na marka u horreeysa a xajadu cusub tahay baad iyadaan lagu doonayn gashaa. Markaasaa inankii yidhi « koow ». Markaasaa odaygii yidhi « ta saddexaad na, waa runtaaye naagahaagu naagahayga ka qurux badan, ha yeeshoo adiguna quruxdaad eegata, anigu na waan hidda raacaa.</p>	<p>Markaasaa odaygii yidhi Saddexda ba waan kaaga jawaabayaaye dhegayso). Markaasaa inankii yidhi (kow). Markaasaa odaygii yidhi, (horta mid weeyaane waa runtaayoo kaama dhaqasho badni ee waxaa xoolahaygu xoolahaaga uga bateen adigu na markaad aragto roob meel ka da'aayaad reerkaga u rartaa ma hubsatide, aniguna horta waan u sahan tagaa. Markaasaan meesha roobku hayo iyo meesha aan ku jiro hadba ta xoolaha u waanaagsan hubsadaa. Markaasaa inakii yidhi (kow). Markaasaa odaygii yidhi (tan labaadna waa runtaayoo kaama xaajo yaqaansani, waxaa se gartaan galaa markiiba u dhammaataa, waan iska joogaayoo marka la ii yeedho oo la'i yidhaahdo kaalayoo noo garnaq uunbaan galaa, adigu na marka u horreeysa oo xajadu cusub tahay baad iyadoon lagu doonayn gashaa. Markaasaa inankii yidhi (kow). Markaasaa odaygii yidhi (ta saddexaad na, waa runtaaye naagahaagu naagahayga ka qurux badan, ha yeeshoo adiguna quruxdaad eegata, anigu na waan hidda raacaa).</p>
<p>Inanki aabichi su'aalay</p>	<p>Inankii aabihii su'aalay</p>
<p>Waxaa la yidhi, inan baa aabihii su'aalay. Waxuu yidhi: « aaboow saddex hal iiga warran. Markaasaa odaygii yidhi oo saddexda hal waa maxay? ». Markaasaa inankii yidhi, « horta mid weeyaane igama dhagalo badnid, haddana iga xoola badnid ». Markaasaa</p>	<p>Waxaa la yidhi, inan baa aabihii su'aalay. Waxuu yidhi: « aaboow saddex hal iiga warran. Markaasaa odaygii yidhi oo saddexda hal waa maxay? ». Markaasaa inankii yidhi, (horta mid weeyaane igama dhaqasho badnid, haddana iga xoola badnid).</p>

<p>odaygii yidhi (koow). Markaasaa inanki yidhi tan labaadna igama xaajayaqaansanid, haddana xaajadaad gashaba markiba waa lagu heshiiyaa, taan anigu galana weligeed laguma heshiyoo. Markaasaa odaygii yidhi (koow). Markaasaa inankii yidhi, (tan saddexaadna, naagahaaga iyo naagahayga ka qurux badan, haddana iga) caruur wanaagsanid.</p>	<p>Markaasaa odaygii yidhi (kow). Markaasaa inanki yidhi tan labaadna igama xaajayaqaansanid, haddana xaajadaad gashaba markiba waa lagu heshiiyaa, taan anigu galana weligeed laguma heshiyoo. Markaasaa odaygii yidhi (kow). Markaasaa inankii yidhi, (tan saddexaadna, naagahaaga, naagahaygu ka qurux badan, haddana iga caruur wanaagsanid.</p>
<p>Markaasaa odaygii yidhi (Saddexda ba waan kaaga jawaabayaaye dhegayso). Markaasaa inankii yidhi (koow). Markaasaa odaygii yidhi, (horta mid weeyaane waa runtaayoo kaama dhaqasho badni ee waxaa xoolahaygu xoolahaaga uga bateen adigu na markaad aragto roob meel ka da'aayaad reerkaga u rartaa ma hubsatide, aniguna horta waan u sahan taagaa. Markaasaan meesha roobku hayo iyo meesha aan ku jiro hadba ta xoola u waanaagsan hubsadaa. Markaasaa inakii yidhi (koow). Markaasaa odaygii yidhi (tan labaadna waa runtaayoo kaama xaajo yaqaansi, waxaa se gar taan galaa markiiba u dhammaataa, waan iska jooyaayoo marka la ii yeedho aa la'i yidhaahdo kaalayoo noo garnaq uunbaan galaa, adigu na marka u horreeysa oo(a) xajadu cusub tahay baad iyadaan lagu donayn gashaa. Markaasaa inankii yidhi (koow). Markaasaa odaygii yidhi (ta saddexaad na, waa runtaaye naagahaagu naagahayga ka qurux badan, ha yeeshoo adiguna quruxdaad eegata, anigu na waan hidda raacaa.</p>	<p>Markaasaa odaygii yidhi (Saddexda ba waan kaaga jawaabayaaye dhegayso). Markaasaa inankii yidhi (kow). Markaasaa odaygii yidhi, (horta mid weeyaane waa runtaayoo kaama dhaqasho badni ee waxaa xoolahaygu xoolahaaga uga bateen adigu na markaad aragto roob meel ka da'aayaad reerkaga u rartaa ma hubsatide, aniguna horta waan u sahan tagaa. Markaasaan meesha roobku hayo iyo meesha aan ku jiro hadba ta xoolaha u waanaagsan hubsadaa. Markaasaa inakii yidhi (kow). Markaasaa odaygii yidhi (tan labaadna waa runtaayoo kaama xaajo yaqaansi, waxaa se gartaan galaa markiiba u dhammaataa, waan iska joogaayoo marka la ii yeedho oo la'i yidhaahdo kaalayoo noo garnaq uunbaan galaa, adigu na marka u horreeysa oo xaajadu cusub tahay baad iyadoon lagu doonayn gashaa. Markaasaa inankii yidhi (kow). Markaasaa odaygii yidhi (ta saddexaad na, waa runtaaye naagahaagu naagahayga ka qurux badan, ha yeeshoo adiguna quruxdaad eegata, anigu na waan hidda raacaa.</p>

Ereyada aan caddayn

Dhaqasho badni

Koow

Sida ay nala tahay

Dhaqasho fiicni

kow

Reerkaaga ku rartaa	reerkaaga u rartaa
Meesha aan ku jiro	meesha aan joogo
Iyadaan	iyadoon
Stäng underdiskussion	
Sayid-Ahmed Jama	
Sayid-Ahmed Jama	
12 mar 2022 12 mar 2022 kl 16.05	

Waxa aad u xiiso badan in sheekadan aan ku hayo qoraal ku soo baxay War Somaali Sidihi oo uu qoray Muuse Galaal. Sheekadani waxa bilawgii ku qoray War Soomaali Sidihi Muuse Galaal sida uu raadraaca ku tilmaamayo Mario Maino. Waxa uu Muuse Galaal adeegsanayey shaqalka dheer. Xarfaha sh, kh Iyo j waxa uu adeegsanayey sida maanta loo qoro. Wax badan bay ku kala duwan yihiin oo midba nidaam u goonni ah ayuu raacayey.

Waa arrin aad u muhiim ah in la raadraaco habqoraalladii hore oo baadhitaan lagu sameeyo, gaar ahaan kuwii xarfaha laatiinka adeegsaday.

Martisoor Dabagaalle (p. 64)

Martisōr Dabagālle

Waḥa la yiri, nin iyo nāg iyo gu^s iyo dayr bā wado so^sdālay. Waḥay ku^s sō hoydēn dabagālle mēl deggan. Gole wanāgsan bū u ḏigay ū ad u ḏowēyey. Wahū misna la amakāgay marti da sillan iyo siday isu sō qiroqabtēn. Wā u lōgay; šeko iyo hāsāwe bū u qubay inta hilbohu ka bislāna hayēn. Kolkī hilbahī darmanādēn bā dabagallihī wahū martidī ku yiri:

« Wahān ku dadāla hayā inān afartīnna martida ah, mid walba u sōro sida gaddīsu tahay.

Guga gaddīsu waḥay tahay inū rāgā ū gor la ġabay weligi yimādā. Ha ahādtē, kolkās ad bū waḥ u tarā. Hadda isaga wahsīn ma hayo ē gaġodīsa ha la ġirriqlēyo. Wahān ka ballanqāda hayā inān kolka wāgu sō ḏowādo si wanāgsan u ḏergiyo. Isagu bal ha i sēħdo.

Dayrta gaddēdu wā in kol la helo kol na la wāyo. Weligēd laysku ma hubo. Hadda anigu ɔad wēyn ū hilib ah ayān gudurkās ugu tūra hayā. In ay hešo iyo in ay wēydo bay mid noqon, ē ha dōnadto.

Nāgta gaddēdu wā in ay waḥ ay hayso ū la wada arkahayo ka bēndāradtā. Hadda anigu wā an ġeplān lahā inān sōro ē. Allōw in tiyo in tu igu da^sdo haddān wāḥ haysto. Ha iska sēħadto.

Ninka gaddīsu waħdil iyo waħnolayn labada ba wā ku disan tahay. Anā helay inān degdeg waḥ u sīyo haddān asfkīsa iyo addinkīsa ka bahsado, ū ḥagga aqalka u daqāqay. Kolkū waḥ yar sī so^sdey bū wahū maqlay ninkī ū martidī kale ku leh: « hōg iyo ba ». War wahū wā ha yar yahaye qōro wēynā! »

« Ga^sanqād bān gēystey » bā dabagallihī yiri, ū wahū ku hilafuray inu ninka ka^s sēħana hayo sa la diriryē.

Transliterated	Standardised
Transliterated	Standardised
Martisoor dabagaalle	

<p>Waxa la yiri, nin iyo naag iyo gu' iyo dayr baa wada socdaalay. Waxay ku' soo hoydeen dabagaalle meel deggan. Gole wanaagsan buu u dhigay oo aad u soo dhoweeyay. Wuxuu misna la amakaagay marti da sillan iyo siday isu soo qiroqabteen. Waa u loogay; sheeko iyo haasaawe buu u qubay inta</p>	<p>Waxa la yiri, nin, naag, gu' iyo dayr baa wada socdaalay. Waxa ay ku soo hoydeen dabagaalle meel deggan. Gole wanaagsan buu u dhigay oo aad buu u soo dhoweeyay. Waxa uu misna la amakaagay martida sillan iyo siday isku soo qiroqabteen. Wuu? u loogay, sheeko iyo haasaawe buu u qubay inta ay hilbuu ka bislaanayeen. Kolkii hilbihii darmanaadeen baa dabagaallihii waxa uu martidii ku yiri:</p>
<p>hilbohu ka bislaana hayeen. Kolkii hilbahii darmanaadeen baa dabagaallihii waxu martidii ku yiri:</p>	
<p>« Waxaan ku dadaala hayaa inaan afartiinna martida ah, mid walba u sooro sida gaddisu tahay.</p>	<p>“Waxaan ku dadaalaya in aan afartiinna martida ah, mid walba u sooro sida gaddisu tahay.</p>
<p>Guga gaddisu waxay tahay inuu raagaa oo goor la jabay weligi yimaadaa. Ha ahaadtee, kolkaas aad buu wax u taraa. Hadda isaga waxsiin ma hayo ee gajodiisa ha la jirriqleeyo. Waxaan ka ballanqaada hayaa inaan kolka waagu soo dhowaado si wanaagsan u dhergiyo. Isagu bal ha ii seexdo.</p>	<p>Guga gaddisu waxa ay tahay inuu raagaa oo goor la jabay weligi yimaadaa. Ha ahaatee, kolkaas aad buu wax u taraa. Hadda isagu wax siin maayo ee gaajadiisa ha la jirriqleeyo. Waxaan ka ballanqaadayaa in aan kolka waagu soo dhawaado si wanaagsan u dhergiyo. Isagu bal ha ii seexdo.</p>
<p>Dayrta gaddeedu waa in kol la helo kol na la waayo. Weligeed laysku ma hubo. Hadda anigu cad weyn oo hilib ah ayaan gudcurkaas ugu tuura hayaa. In ay hesho iyo in ay weydo bay mid noqon, ee ha doonadto. Naagta gaddeedu waa in ay wax ay hayso oo la wada arkahayo ka beendhaaradta. Hadda anigu waa aan jeelaan lahaa inaan sooro ee. Alloow in tiyo in tu igu dhacdo haddaan wax haysto. Ha iska seexadto.</p>	<p>Dayrta gaddeedu waa in kol la helo kolna la waayo. Waligeed la iskuma hubo. Hadda anigu cad weyn oo hilib ah ayaan gudcurkaas ugu tuurayaa, in ay hesho iyo in ay weydo bay mid noqon, ee ha doonato. Naagta gaddeedu waa in ay wax ay hayso oo la wada arkayo ka been dhaarato. Hadda anigu waa aan jeelaan lahaa in aan sooro ee Alloow intii iyo intu igu dhacdo haddaan wax haysto. Ha iska seexato.</p>
<p>Ninka gaddisu waxdil iyo waxnoolayn labada ba waa ku dhisan tahay. Anaa helay inaan degdeg wax u siiyo haddaan afkiisa iyo addinkiisa ka baxsado, oo xagga aqalka u dhaqaaqay. Kolkuu wax yar sii socdey buu waxuu maqlay ninkii oo martidii kale ku leh : « hoog iyo ba ». War waxu waa ha yar yahaye qoro weeynaa! »</p>	<p>Ninka gaddisu wax dil iyo wax noolayn labadaba way ku dhisan tahay. Aniga ayaa helay in aan degdeg wax u siiyo haddaan afkiisa iyo addinkiisa ka baxsado, oo xagga aqalka u dhaqaaqay. Kolkuu wax yar sii socday buu wuxuu maqlay ninkii oo martidii kale ku leh : “hoog iyo ba”. War wuxu wuu yar yahay ee qoro weynaa!”</p>

« Gacanqaad baan geeystey » baa dabagaallehii yiri, oo waxuu ku xilafuray inu ninka ka' seexana hayo saa la dirirye.	"Gacanqaad baan geeystay" baa dabagaallihii yiri, oo wuxuu ku xila furay in uu ninka ka seexanayo markasu la diriray.
Martisor dabagaalle	
Waxa la yiri, nin iyo naag iyo gu' iyo dayr baa wada socdaalay. Waxay ku soo hoydeen dabagaalle meel deggan. Gole wanaagsan buu u dhigay oo aad u soo dhaweeyay. Wuxuu misna la amakaagay martida sillan iyo siday isu soo qiroqabteen. Waa u loogay ; sheeko iyo haasaawe buu u qubay inta	Waxa la yiri, nin, naag, gu' iyo dayr baa wada socdaalay. Waxa ay ku soo hoydeen dabagaalle meel deggan. Gole wanaagsan buu u dhigay oo aad buu u soo dhaweeyay. Waxa uu markaas la amakaagay martida sillan iyo siday isku soo qiroqabteen. Wuu u loogay ; sheeko iyo haasaawe buu u qabtay intay hilbuu ka bislaanayeen. Kolkii hilbihii darmanaadeen baa dabagaallihii waxa uu martidii ku yiri:
Hilbohu ka bislaana hayeen. Kolkii hilbahii darmanaadeen baa dabagaallihii wuxuu martidii ku yiri:	
"Waxaan ku dadaala hayaan inaan afartiinna martida ah, mid walba u sooro sida gaddiisu tahay.	"Waxaan ku dadaalayaan in aan afartiinna martida ah, mid walba u sooro sida gaddiisu tahay.
Guga gaddiisu waxay tahay inuu raagaa oo goor la jabay weligii yimaadaa. Ha ahaatee, kolkaas aad buu wax u taraa. Hadda isaga waxsin ma hayo ee gajodiisa ha la jirrleeyo. Waxan ka ballanqaada hayaa inaan kolka waagu soo dhawaado si wanaagsan u dhergiyo. Isagu bal ha ii seexdo.	Guga gaddiisu waxa ay tahay inuu raagaa oo goor la jabay weligii yimaadaa. Ha ahaatee, kolkaas aad buu wax u taraa. Hadda isagu wax siin maayo ee gaajadiisa ha la jirirleeyo. Waxaan ka ballanqaadayaa in aan kolka waagu soo dhawaado si wanaagsan u dhergiyo /dherjiyo. Isagu bal ha ii seexdo.
Dayrta gaddeedu waa in kol la helo kol na la waayo. Waligeed laysku ma hubo. Hadda anigu cad weyn oo hilib ah ayaan gudcurkaas ugu tuura hayaa. In ay hesho iyo in ay weydo bay mid noqon, ee ha doonato. Naagta gaddeedu waa in ay wax ay hayso oo la wada arkahayo ka beendharata. Hadda anigu waa aan jeelaan lahaa inaan sooro ee Alloow in tii iyo in tu igu dhacdo waxdil iyo	Dayrta gaddeedu waa in kol la helo kolna la waayo. Waligeed la iskuma hubo. Hadda anigu cad weyn oo hilib ah ayaan gudcurkaas ugu tuurayaa, inay hesho iyo inay weydo bay mid noqon, ee ha doonato. Naagta gaddeedu waa inay wax hayso oo la wada arkayo ka been dhaarato. Hadda anigu waan jeelaan lahaa in aan sooro ee Alloow intii iyo intu igu dhacda wax dil iyo wax

waxnoolayn labada ba waa ku dhisan tahay. Anaa helay inaan degdeg wax u siiyo haddaan afkiisa iyo addinkiisa ka baxsado, oo xagga aqalka u dhaqaaqay. Kolkuu wax yar sii socdey buu wuxu maqlay ninkii oo martidii kale ku leh: "hoog iyo ba". War waxu waa yar yahaye qoro weynaa!"	noolayn labadaba way ku dhisan tahay. Aniga ayaa helay in aan degdeg wax u siiyo haddaan afkiisa iyo addinkiisa ka baxsado, oo xagga aqalka u dhaqaaqay. Kolkuu wax yar sii socday buu wuxu maqlay ninkii oo martidii kale ku leh: "hoog iyo ba". War wuxu wuu yar yahay ee qoro weynaa!"
"Gacanqaad baan geeystey" baa dabagaallehii yiri, oo waxu ku xilafuray inuu ninka ka ceshana hayo saa la dirirye.	" Gacanqaad baan geeystay" baa dabagaallihii yiri, oo wuxu ku xilafuray in uu ninka ka ceshanayo markaasu la diriray.

Ordförråd

Sillan

Darmanaadeen

Qiiroqabteen

Beendhaarataa

Gaddiisu

Darmaanaadeen

Qiiroqabteen

Gaddiisu

Furriin sillan (p. 66)

Furrīn sillan

Wahā la yiri nin bā intā gabar gūrsadey, kolku habēn keliya qabay furay. Kolkī la yābay bā gabaḍdi la waydiyey wahā isku qōnsaday. Wahay ḡaddaysay, bal wahā kale dāye, inān hadal na' ḍeh marin. Dabādēd issagī bā mēl madal ah lōgu yēray ū wahā furriinka ku ḡiday la waydīyay.

« Šan īmōd ū ay isku darsadtay bān ku furay » bū yiri.

Wahay yihīn: « ḥōlohuunno, ul la'sān, daqālādarro, ḡamalhumo iyo habār badi ».

Haddī la waydīyay sidū ku' ogāday wahā yiri:

« ḥōlohuunno inay tahay wahān ku ogādey, kolkān aqalka sō gala hayay, kādka bān kabaha isaga sībay. Kolkay garan wayday inay gudaha sō geliso bān gartay inay ḥōlohuunno tahay.

« Ul inayan lahayn wahān ku gartay kabihi ma badbādin ē wā la ḥaday.

« In ay daqāladaran tahay wahān ku ogāday, dab ay ūsidaysay sida ay ḥābada uga badinaysay ū ayan u tašila hayn.

« ḡAmalhumodēda wahān ku ogāday kolkay dabkī afūftay.

« Habār badidēda wahān ogāday kolkī ay dabkī u ololi wāyey ku habārtay: « dād ku sēhi » ū ay la hešay ».

Transliterated	Standardised
<i>Waxaa la yiri nin baa intaa gabar guursadey, kolku habeen keliya qabay furay. Kolkii la yaabaya baa gabadhdhii la waydiyey wax la isku qoonsaday,. Waxay caddaysay, bal wax kale daaye inaan hadal na' dhex marin. Dabadeed issagii baa meel madal ah loogu yeeray oo waxii furriintanka ku jidday la waydiyey.</i>	<i>Waxaa la yiri nin baa intuu gabar guursaday, kolkii uu habeen keliya qabay buu furay. Kolkii lala yaabaya baa gabadhi la waydiyey waxa la isku qoonsaday. Waxa ay caddaysay bal waxa kale daaye, in aan hadalna na dhex marin. Dabadeed isagii baa meel madal ah loogu yeeray oo wixii furiinka ku qasbay la waydiyey.</i>
<i>« Shan iimood oo ay isku darsadtay baan ku furay buu yiri: "</i>	<i>Shan iimood oo ay isku darsatay baan ku furay buu yiri. Waxa ay kala yihiin: "xoolohunno, ul la'aan, dhaqaalo darro, camal xumo iyo habaar badni".</i>

<p>Waxay yihiiin: « xpolohunno, ul la' aan, daqaaladarro, camalxumo iyo habaar badi ». Haddi la waydiiyey siduu ku ogaadey, waxuu yiri:</p>	
<p>« Xoolohunno inay tahay waxaan ku ogaadey, kolkaan aqalka soo gala hayay, kaadka baan kabaha isaga siibay. Kolkay garan wayday inay gudaha soo geliso baan gartay inay hoolohunno tahay.</p>	<p>Haddii la waydiiyey sida uu ku ogaaday wuxuu yiri: “xoolohunno inay tahay waxaan ku ogaaday, kolkaan aqalka soo galay kaadka baan kabaha isaga siibay, kolkii ay garan wayday inay gudaha soo geliso baan gartay inay xoolohunno tahay”. UI in aysan lahayn waxaan ku gartay kabihi ma badbaadin ee waa la xaday. In ay dhaqaalo u daran tahay waxaan ku ogaaday, dab ay shidaysay sida ay xaabada uga badisay oo aysan u tashiili hayn.</p>
<p>« UI inayan lahayn waxaan ku gartay kabihi ma badbaadin ee waa la xaday.</p>	
<p>« In ay daqaaladar tahay waxaan ku ogaadey, dab ay shidaysay sida ay xaabada uga bardinaysay oo ayan u tashila hayn.</p>	
<p>« cAmalhumadeeda waxaan ku ogaadey kolkay dabkii afuuftay.</p>	<p>Camalxumadeeda waxaan ku ogaaday kolkii ay dabkii afuuftay.</p>
<p>« Habaar badideeda waxaan ogaaday kolkii ay dabkii u ololi waayey ku habaartay: « daad ku seexi » oo ay la hesay »</p>	<p>Habaar badideeda waxaan ogaaday kolkii uu dabkii u ololi waayey ay ku habaartay: “Daad ku seexi oo ay la hesay”.</p>
<p>Wahaa la yiri nin baa intaa gabar guursadey, kolku habeen keliya qabay furay. Kolkii la yaabay baa gabaddii la wadiiyey wah isku qoonsaday,. Wahay caddaysay, bal wah kale daaye hadal na deh marin. Dabadeed issagii baa meeel madal ah loogu yeeray oowahii furriintanka ku jiiday la waydiiyey.</p>	<p>Waxaa la yiri nin baa intuu gabar guurseday, kolki uu habeen keliya qabay buu furay. Kolkii la la yaabay baa gabadhii la waydiiyey waxa la isku qoonsaday. Waxa ay caddaysay bal waxa kale daaye, in aan hadalna dhix marin. Dabadeed isagii baa meeel madal ah loogu yeeray oo wixii furiinka ku qasbay la waydiiyey.</p>
<p>“Shan imood o ay siku darsadtay baan ku furay” buu yiri.</p>	<p>Shan iimood oo ay isku darsatay baan ku furay buu yiri. Waxa ay kala yihiiin: “xoolohunno, dhug la ‘aan,</p>

	dhaqaalodarro, Camal xumo iyo habaar badni”.
Wahay yihiin: “hoolohunno, ul la’ aan, daqaalodarro, camalhumo iyo habaar badi”. Haddi la waydiyey siduu ku ogaadey, wahuu yiri: “hoolohunno inay tahay wahaan ku’ ogaadey, kolkaan aqalka soo gala hayay, kaadka baan kabaha isaga sibay. Kolkay garan wayday inay gudaha soo geliso baan gartay inay hoolohunno tahay.	Haddii la waydiiyey sida uu ku gartay wuxuu yiri: “xoolohunno inay tahay waxaan ku ogaaday, kolkaan aqalka soo galay kaadka baan kabaha isaga siibay, kolkii ay garan wayday in ay gudaha soo geliso baan gartay inay xool- tahay”. dhug in aysan lahayn waxaan ku gartay kabihi ma badbaadin ee waa la xaday. In ay dhaqaalodaran tahay waxaan ku ogaaday, dab ay shidaysay sida ay xaabada uga badisay oo aysan u tashiili hayn.
“Ul inayan lahayn wahaan ku gartay kabihi badbaadin ee waa la haday.	
“In ay daqaalaodarn tahay wahaan ku ogaadey, dab ay sidaysay sida ay haabada ugu badinaysay oo ayan u tasila hayn.	
“Amalhumadeeda wahaan ku ogaadey kolkay dabkii afuuftay,	Camalxumadeeda waxaan ku ogaaday kolkii ay dabkii afuuftay oo uu ololi waayey dhaqso, wey camashootay wey xanaaqday.
“Habaar badideeda wahaan ogaaday kolkii ay dabkii ololi waayey ku habaartay: “daad ku seehi” oo ay la hesay”.	Habaar badideeda waxaan ogaaday kolkii uu dabkii u ololi waayey ay ku habaartay: “Daad ku seexi oo ay la hesay”.

Ordförråd

Camal xumo= Dabecad xume

iimood= xumaan,turxaan,liidnimo.

xoolohonno= qof aan xoolaha lexejeclo u hayn, xoolo mubaddar.

dhaqaalodaran= Aan dhaaqle lahayn

kaadka= Kadinka aqalka laga galoo.

tashiili= u yaryareyn, u qorsheyn.

Jiidey= ku kalifay

Dhugl`aan = Dhoohani,dhiftin la` aan, aanba la socon waxa agagaarkiisa ka dhacayo, maahsan.

Sammanfattning

Sheekadani waxay ka hadleysaa nin guursaday gabar. Kadib na halhabeyn markuu qabey furay. Markii fagaare looguyeeray oo la weydiiyey waxa ku kalifay, waxa uu yir shan iimood dartood oo ay leedahay baan u furay. Waxayna kala yihiin: habaar badni, camal xumo, dhuglaan iyo dhaqaalo daro iyo xoolohunno. Wuxaan kabaran karnaa sheekadan inaad barato qofkaad nolosha wadaageysaan inta aydaan isguursan. waa nuxurka sheekad ama xikmadda sheekad.

Xoolohunno = ovanlig ord för mig

Kaadka = Irridda aqalka xaggiisa gudaha (Mansuur); Iridda labadeeda barbar, illinka garbaha albaabka ku yaal (Warsame)

ul la' aan =

Takhtarka xaashidiisa (p. 79)

Tahtarka hāšidīsa

Dawo ama bogsīso wā wah reysīneyesa bukānka ama wā ku rōnāneya markī la sīyo ṣabbir goan.

Dawōyinkān wahay ka imān karān hōlaha iyo gēdaha wahā lagu subiyā samayska. Dawōyinka gēddiska wahā lagu darbā hōs-sada; dawogādku se wuḥu darbā markī hāšida tahtarka lō kēno ba.

Tol waliba wuḥu leyahay būg dawo walba ay ku ḫigan tahay iyo talōyinkōda (daṣīn).

Tahtarka hāšidīsa

Dawo ama bogiso wā wah reysineysa bukanka ama wā ku rōnāneya markī la sīyo Sabbir goan.

Dawoyinkān wahay ka imān karān hōlaha iyo gēdaha wahā lagu subiyā samayska. Dawoyinka gēddiska wahā lagu darbā hōs-sada; dawogādku se wuḥu darbā markī hāšida tahtarka lō kēno ba.

Tol waliba wuḥu leyahay būg dawo walba ay ku ḥigan tahay iyo taloyinkōda (daśin).

Ricetta ama prescrizione wā bāl hāši ah ū tahtarku ku qoro magaṣa tirada iyo sida bukānku daweda u qādāna hayo; hāšida tahtarka wā inay ku ḥigan yihan magaṣa tahtarka, magaṣa bukānka, magaṣa dawoyinka ū lamahuranka ah sida lo darbo iyo sida lo Sabbo.

Tahtarku wā inu hāšida ku ḥigā gunuddīsa (sahīhiddīsa), tārīḥda iyo magaṣa bukānka.

Wahā alā hāšida lagu arkā ereyo gāgāban sida « Pr. » ū ulā-ğēddudīsu tahay: « qād », farrīn tahtarku ū dawogādka sina hayo

ō kale; «ana», ō afka grīgga ka yimid ō tusa in dawōyinka wah isle^{eg} laga qādāna hayo.

Dawo walba wā in ād lō ḥawrā mahāyēlay iftīnka, ne^{awda}, qoyānka iyo kulkū wā ḥumeyān, inta ka ḥigān wahā ān wah-tarin ama wahā ḥima. Iftīnka fallārihīsa bēy^{adka}, darmadka iyo darmaddigēnka ahy wā baddalān (rogān) dawōyinka sida santonina iyo calomelano, iyo kuwad.

Ossiğenadu sida birta ō kale bay barūrta u miririsā. Qoyānku wuḥu ḥaqāgiya ^{usbōyin} badan, ō sidās dartēd lagu maga^{abo} ^{usbō} qoyān nūgi og. Kulka badani wuḥu ḥumēya šarbēdyada (dawo sonkoraysan). Busku wassaqda (uskagga) ka sokōw wuḥu ka ḥigā baq. Dawōyinka aqalka wā in la geliyā mēl qabōw ō ḥiġgi (armadietto ben protetto) deħdīs ah; ubbo (ħalo) waliba wa inay weligēd furkēda ama ^{subkēda} ledahay. Dawōyinkī gabōba wā in la horā ō kuwo ^{usbō} la kēntā.

Dawo walba ō gassas (birow) ama ħalo ku ġirta, wā in ay wadadtā hāsi maga^{edū} ku ḥigan yahay ō weligēd nadifsan ō la kiⁱⁿ karo. Wahā ġira sumōmid (wābāyōbid) badan inta la ^{abbō} dawōyin ān hāsi taħtar lahayn, inta laysku hallēyo arkidda iyo ursašada keliya. Dawedi ān hāsi ku ḥegħsanayn wā in la dādšā; ħaladi wābāyo ḥōgle ku ġirto wā in mēl gar ah la ḥigā iyādō ay hašidēda ka muqdān madah qallalan iyo bōwdyo istallābsan ō ḥiga in wābāyo (sun) lagu ḥintā ku ġirto.

Markī dawada lagu šubayo dalada waħa rōn in hāsida ku ḥegħsan kor la ḥiġio inān wassalhi gārin.

Daweda wā in la geliyā ḥiġgi ama gadān (tiretto) ān ^{arrūr} iyo māngābi gāri karin; wahā na ka sī dorrōn in fure ħiro; has walba wā inū guriga ḥigħi in yer ō ah daweda ān laga marmin sida kinīno, selid nār iyo waħ-kale, ġaymada sida sūf, dūb, iyo ġalad^a irbadda, kultiršaha, sibrārka biyaha kulul ama qabōw iyo alābta mindi^a sifēyo (mayro). Dawogādka bā talōyin wanāgsan laga qāta.

Dad badan bā waħay gartēn inay egtahay in arrintān la yēlo ō waħay ogādēn in ay digtōnān tahay in aqalka lagu haysto dawōyinka waħtarka ah ō ta^ħalika. Wahā ō haysašada ka ākib ah in sida laysugu dawēyo la yaqān. In dawo kayd ah la haysto keliya ma aha ō wā in taħtarnimada na waħ-laga yaqān. Haddi ħaska midkōd waħ u billāban yihīn ād bū inta kale waħ u tarā kolkī dibāto timāddo.

Sidā dartēd baynnu waħ badan ugu aragnā wargeesyada qodbo daweda ku sābsan ō lō golādsey in miyir lō marsado inta la marsan laħā kuo kale ō šegħaya dawōyin yāble ō lugubogsado ān se si wanāgsan weli lō bahnānin.

<i>Transliterated</i>	<i>Standardised</i>
<i>Transliterated</i>	<i>Standardised</i>
Takhtarka haashidiisa	Dhakhtarka xaashidiisa
Dawo ama bogsiiso waa wax reysiineysa bukaanka ama waa ku roonaaneyya markii la siiyo cabbir goan.	Dawo ama bogsiiso waa wax raysiinaysa bukaanka ama waa ku roonaanaya markii la siiyo cabbir go'an.
Dawooinkaan waxay ka imaan karaan xoolaha iyo geedaha waxaa lagu subiyaa samayska.	Dawooinkaan waxay ka imaan karaan xoolaha iyo geedaha waxa lagu suubiyyaa samayska.
Dawooinka geeddiska waxaa lagu darbaa hoossada; dawogaadku se wuxu darbaa markii xaashida takhtarka loo keeno ba. Tol waliba wuxu leyahay buug dawo walba ay ku dhigan tahay iyo talooyinkooda (dhacsiin).	Dawooinka geedaha waxa lagu darbaa hooshada; dawo gaduhuse wuxuu darbaa markii xaashida dhakhtarka loo keenoba. Tol waliba wuxuu leeyahay buug dawo waliba ay ku dhigan tahay iyo talooyinkooda (dhacsiin).
Ricetta ama prescrizione waa baal xaashi ah oo takhtarku ku qoro magaca tirada iyo sida bukaanku daweda u qaadana hayo; xashida takhtarka waa inay ku dhigan yihan magaca takhtarka, magaca bukaanka, magaca dawooinka oo lamahuranka ah sida lo darbo iyo sida lo cabbo.	Ricetta ama prescrizione waa baal xaashi ah oo dhakhtarku ku qoro magaca, tirada iyo sida bukaanku dawada u qaadanayo; xaashida dhakhtarka waa inay ku dhigan yihii magaca dhakhtarka, magaca bukaanka, magaca dawooinka oo lama horaanka ah, sida loo darbo iyo sida loo cabbo.
Takhtarku waa inu xaashida ku dhigaa gunuddiisa (saxiiixiddiisa), taariikhda iyo magaca bukaanka. Waxaa aalaa xaashida lagu arkaa ereyo gaagaaban sida « Pr. » oo ulajeedudiisu tahay:	Dhakhtarku waa inu xaashida ku dhigaa gunuddiisa (saxiiixiddiisa), taariikhda iyo magaca bukaanka. Waxaa aalaa xaashida lagu arkaa ereyo gaagaaban sida « Pr. » oo ula jeedudiisu tahay:
« qaad » farriin takhtarku uu dawogeedka sina hayo oo kale; « ana » oo afka griigga ka yimid oo tusa in dawooinka wax isle'eg laga qaadana hayo.	«qaad» farriin takhtarku uu daawo geedku siinaayo oo kale; «ana» oo afka giriigga ka yimid oo tusa in dawooinka wax isle'eg laga qaadanaayo.

Dawo walba waa in aad loo dhowraa maxaayeelay iftiinka ,necaawda, qoyaanka iyo kulku waa xumeyaan, inta ka dhigaan wax aan waxtarin ama wax dhima. Iftiinka fallaarihiisa beeycadka darmadka iyo darmaddhigeenka ahy waa baddalaan (rogaan) dawooyinka sida santonina iyo calomelano, iyo kuwad.	Dawo walba waa in aad loo dhowraa maxaa yeelay iftiinka ,neecawda, qoyaanka iyo kulku waa xumeeyaan, inta ka dhigaan wax aan wax tarin ama wax dhima. Iftiinka fallaarihiisa beeycad darmadka iyo darmad dhigeenka ahi waa badalaan (rogaan) dawooyinka sida santonina calomelano, iyo kuwa kale.
Ossijnadu sida birta oo kale bay baruurta u miririsaa. Qoyaanku wuxuu dhaqaajiyaa cusbooyin badan, oo sidaas darteed lagu magacabo cusbo qoyaan nuugi og. Kulka badani wuxu xumeeyaa sharbeedyada (dawo sonkoraysan). Busku wasaqda (uskagga) ka sokow wuxu ka dhigaa baq.	Ogsijinadu sida birta oo kale bay baruurta u miririsaa. Qoyaanku wuxuu dhaqaajiyaa cusbooyin badan, oo sidaas darteed lagu magacabo cusbo qoyaan nuugi og. Kulka badani wuxu xumeeyaa sharbeedyada (dawo sonkoraysan). Busku wasaqda (uskagga) ka sokow wuxu ka dhigaa baq.
Dawooyinka aqalka waa in la gelyiaa meel qabow oo xiji (armadietto ben progetto) dexdiis ah, ubbo (dhalo) waliba wa inay weligeed furkeeda ama cubkeeda leedahay.Dawooyinkii gaboooba waa in la xoraa oo kuwo cusub la keentaa.	Dawooyinka aqalka waa in la gelyiaa meel qabow oo xiji (armadietto ben progetto) dhexdiis ah, ubbo (dhalo) weliba wa inay marwalba furkeeda ama cubkeeda leedahay. Dawooyinka gaboooba waa in la xoraa oo kuwa cusub la keenaa.
Dawo walba oo gassac (birow) ama dhalo ku jirta waa in ay wadadtaa xaashi magaceedu ku dhigan yahay oo weligeed nadifsan oo la kicin karo. Waxaa jira sumoomid (waabaayoobid) badan inta la cabbo	Dawo walbo oo gasac (birow) ama dhalo ku jirta waa in ay wadataa xaashi magaceedu ku dhigan yahay oo weligeed nadiifsan oo la kicin karo. Waxaa jira sumoobid (waabaayoobid) badan inta la cabbo
dawooyin aan xaashi takhtar lahayn, inta laysku halleeyo arkidda iyo ursashada keliya. Dawedi aan xaashi ku dheganayn waa in la daadshaa; dhaladi waabaayo xoog leh ku jirto waa in meel gaar ah la dhigaa iyaadoo ay xashideeda ka muqdaan madax qallalan iyo boowdyo istallaabsan oo dhiga in waabaayo (sun) lagu dhintaa ku jirto. Markii dawada lagu shubayo dhalada waxa roon in xaashida ku	dawooyin aan xaashi dhakhtar lahayn, inta lahysku halleeyo arkidda iyo ursashada keliya. Dawadii aan xaashi ku dheganayn waa in la daadshaa; dhaladii waabaayo xoog leh ku jirto waa in meel gaar ah la dhigaa iyaadoo ay xashideeda ka muuqdaan madax qallalan iyo bowdyo istallaabsan oo ku dhigan in waabaayo(sun) lagu

<p>dhegsan kor la xijio inaan wassakhi gaarin.</p>	<p>dhintaa ku jirto. Markii dawada lagu shubayo dhalada waxa roon in xaashida ku dhegsan kor la xijiyo si aan wasakhi u gaarin</p>
Takhtarka xaashidiisa	Dhakhtarka xaashidiisa
Dawo ama bogsiiso waa wah raysiinaysa bukaanka ama waa ku roonaanaya marki la siiyo cabir goan.	Dawo ama bogsiiso waa wax raysiinaysa bukaanka ama waa ku roonaanaya markii la siiyo cabir go'an.
Dawooynkaan wahay ka imaan karaan hoolaha iyo geedaha waxa lagu subiyaa samayska.	Dawooynkaan waxay ka imaan karaan xoolaha iyo geedaha waxa lagu suubiyyaa samayska.
Dawooynka geddiska waxa lagu daraa hoosada; dawo geedku se wuhuu darbaa marki xaasida tahtarka loo keeno ba. Tol waliba wuhuu leeyahay buug dawo waliba ay ku digan tahay iyo talooyinkooda (dacsii).	Dawooynka geedaha waxa lagu daraa xooshada; dawo geedkuse wuxuu dalbaa markii xaashida takhtarka loo keeno ba. Tol waliba wuxuu leeyahay buug dawo waliba ay ku dhigan tahay iyo talooyinkooda (dhacsii).
Ricetta ama prescrizione waa baal haasi ah oo tahtarku ku qoro magaca tirada iyo sida bukaanku dawada u qaadanayo; xasida tahtarka waa inay ku digan yihiin magaca tahtarka, magaca bukaanka, magaca daawooynka oo lamahuraanka ah sida loo darbo iyo sida loo cabbo.	Ricetta ama prescrizione waa baal xaashi ah oo takhtarku ku qoro magaca tirada iyo sida bukaanku dawada u qaadanayo; xaashida takhtarka waa inay ku dhigan yihiin magaca takhtarka, magaca bukaanka, magaca daawooynka oo lamahuraanka ah sida loo dalbo iyo sida loo cabbo.
Tahtarku waa inu haasida ku digaa gunuddisa (sahiihiddiisa), taariihda iyo magaca bukaanka. Waxaa aalaa lagu arkaa ereyo gaagaaban sida ((Pr)) oo ula geedudiisu tahay:	Tahtarku waa inu xaashida ku dhigaa gunuddiisa (saxiixiddiisa), taariikhda iyo magaca bukaanka. Waxaa aalaa lagu arkaa ereyo gaagaaban sida ((Pr)) oo ula jeedudiisu tahay:
((qaad)) fariin tahtarku uu daawo geedku siinaayo oo kale; ((ana)), oo afka giriigga ka yimid oo tusa in dawooynka wah isle'g laga qaadanaayo.	((qaad)) fariin takhtarku uu daawo geedku siinaayo oo kale; ((ana)), oo afka giriigga ka yimid oo tusa in

	dawooyinka wax isle'g laga qaadanaayo.
Dawo walba waa inaad loo dowraa maxaa yeelay iftiinka ,neecowda, qoyaanka iyo kulku waa humeeyaan, inta ka digaan wah aan wah tarin ama wax dima. Iftiinka falaarihiisa beeycad darmadka iyo darmad dhigeenka ahi waa badalaan (rogaan) dawooyinka sida santonina calomelano, iyo kuwad.	Dawo walba waa in la dhowraa maxaa yeelay iftiinka ,neecowda, qoyaanka iyo kulku waa xumeeyaan, inta ka dhigaan wax aan wax tarin ama wax dhima. Iftiinka falaarihiisa beeycad darmadka iyo darmad dhigeenka ahi waa badalaan (rogaan) dawooyinka sida santonina calomelano, iyo kuwa kale.
Ossijnadu sida birta oo kale bay baruurta u miririsaa. Qoyaanku wuhuu daqaagiyyaa cusbooyin badan, oo sidaas darteed lagu magacabo cusbo qoyaan nuugi og.Kulka badani wuhu humeeyaa sharbeedyada (dawo sonkoraysan). Busku wasaqda (uskagga) ka sokow wuxu ka digaa baq.	Ogsijinadu sida birta oo kale bay baruurta u miririsaa. Qoyaanku wuxuu dhaqaajiyyaa cusbooyin badan, oo sidaas darteed lagu magacabo cusbo qoyaan nuugi og.Kulka badani wuxu xumeeyaa sharbeedyada (dawo sonkoraysan). Busku wasaqda (uskagga) ka sokow wuxu ka dhigaa baq.
Dawooyinka aqalka waa in la geliyaa meel qaboow oo xiji (armadietto ben prodetto) dehdiis ah, ubbo (dhalo) weliba wa inay weligeed furkeeda ama cubkeeda leedahay.Dawooyinka gaboooba waa in la hooraa oo kuwa cusub la keenaa.	Dawooyinka aqalka waa in la geliyaa meel qaboow oo xiji (armadietto ben prodetto) dhediis ah, ubbo (dhalo) weliba wa inay marwalba furkeeda ama cubkeeda leedahay. Dawooyinka gaboooba waa in la xoraa oo kuwa cusub la keenaa.
Dawo walba oo gassac (birow) ama dhalo ku girta waa in ay wadataa Xaasi magaceedu ku digan yahay oo weligeed nadifsan oo la kicin karo. Wahaa gira sumoomid (waabaayoobid) badan inta la cabbo	Dawo walbo oo gasac (birow) ama dhalo ku jirta waa in ay wadataa shaashi magaceedu ku dhiganyahay oo weligeed nadifsan oo la kicin karo. Waxaa jira sumoobid (waabaayoobid) badan inta la cabbo
Dawooyin aan xaasi tahtar aan la hayn, inta laysku halleeyo arkidda iyo ursasada. Dawedi aan hasi ku degsanayn waa in la daadsaa; daladi waabaayo hoogle ku girto waa in meel gar ah la digaa iyaadoo ay hasideeda ka muqdaan madah qallalan iyo bowdyo istallaabsan oo diga in waabaayo (sun) lagu dintaa ku girto. Markii dawada lagu subaayo dalada waha roon in hasida	dawooyin aan xaashi dhakhtar aan lahayn, inta lahysku halleeyo arkidda iyo ursashada. Dawedii aan xaashi ku dhegsanayn waa in la daadshaa; dhaladii waabaayo xoog leh ku jirto waa in meel gaar ah la dhigaa iyadoo ay xaashideeda ka muuqdaan madax qallalan iyo bowdyo istallaabsan oo ku dhigan in waabaayo(sun) lagu

ku degsan kor la higio inaan wassahi gaarin.	dhintaa ku jirto. Markii dawada lagu shubaayo dhalada waxa roon in xaashida ku dhegsan kor la xijiyo si aan wasakhi u gaarin

Ordförråd

nadiifsan= nadiif ah

ku dhiganyahay= ku qoranyahay

madax qalallan iyo bowdyo istalaabsan = calaamad lagu garto wax khatar ah

gunudiisa = sasiixiisa

darbo= dalbo

Hoosadda

Tol

1956 – Xikmad Soomaali

Edited by B. W. Andrzejewski, London: Oxford University Press

Heavy vowels (shaqallo culus) are marked with a cedilla:

buuggan: a e i o u,

maanta: a e i o u

High tone is marked with an accent:

buuggan: á é í ó ú

maanta: a e i o u

A special sign ſ̄ is used:

additional symbol ſ̄. The symbol ſ̄ represents a sound acoustically similar to y but less tense and 'darker'. It is articulated by a movement of the tongue towards the upper front teeth or teeth ridge, but without actual contact. The tip of the tongue is raised to the level of or above the lower front teeth, but there is no substantial raising of the mid part of the tongue (as in y) towards the hard palate. This sound occurs between vowels only and is always voiced.

Four consonants are written with special signs:

buuggan: q h f ſ̄

maanta: dh x c '

The conjunction ee is written with a short vowel: e.

Efter ord som slutar med vokal skrivs ſ̄oo, ſ̄e i stället för oo, ee.

The conjunctions na, se, ba are written as separate words.

The pronouns La, Ku are capitalised, as opposed to the prepositions la, ku.

Combinations of pronouns, prepositions and the negation are often written differently:

buugan: is u, lays la, Kuu ma

maanta: isu, la isla, kuuma

1. Midhkii tibta iyo mooyaa ka baxsaday

Habar baa inān qud ah lahayd. Markaasaa inankii dam'ay inuu 'ol duulaya raa'o. Markaasaa habartii illayn waa habar inān qud ah leh e ka naħday oo tidhi: 'Waar, hooyow, is ka joog!' Markaasuu diiday oo yidhi: 'Maħħaa dħallinyarada qayrkay ah e

<i>Transliterated</i>	<i>Standardised</i>
MIDHKII TIBTA IYO MOOYAA KA BAXSADAY	
Habar baa inan qudh ah lahayd. Markaasaa inankii damcay inuu col duulaya raaco. Markaasaa habartii illayn waa habar inan qudh ah leh e ka naxday oo tidhi: 'Waar, hooyow, is ka joog!' Markaasuu diiday oo yidhi: 'Maxaa dhallinyarada qayrkay ah e duullaanka raacaysa iga reebaya?' Markaasay bariday bariday bariday oo wax walba kula hadashay. Markaasuu diiday. Markaasay markii dambe tidhi: 'Bal haddaba waan Kuu ducaynayaa ye keen dacalka.' Markaasuu dacalkii u dhigtay. Markaasay intay ciid ugu shubtay tidhi: 'Ilaahay midhkii tibta iyo mooyaa ka baxsaday Kaa dhig!'	
Kow, colkii baa duulay, inankii na waa raacay. Show se qolada Lagu duulayo ilaaladeedii baa intaa guryaa joogta. Waxay sii socdaan socdaan ba subixii dambay degmadii yoo show diyaar ah oo digniin qabta oo aanay is ka ogayn weerar huwiyeen. Bise, qoladii na waa kala hoos kacday oo gadhkay u gelisay.	
In Lays ku wado wado wado wado wado ba casarkii markay ahayd baa qoladii so duushay inankii yaraa ma aha e intii kale La wada laayay. Inankii yaraa na waa La qabtay. Markaasaa nin ku hagoogtay. Beri dambe ayaa ninkii intuu inankii yaraa jiscimay ciddoodii u soo diray.	

Halkaasaa colkii yoo dhan inankii yaraa
kaga baxsaday.

2. Gari Ilaah bay taqaan

Béri baa nin hali ka luntay. Hashii buu nín ka gartay. Ninku na wuxuu ahaa nin Lays la yaqaan oo deeq iyo dood iyo dagaal ba meel is u taagay. Markaasuu nínkii háshā lāháa ku yidhi: ‘Waar waħba Kuu ma hayo e waħ igula soo baħ!’ Markaasaa

<i>Transliterated</i>	<i>Standardised</i>
GARI ILAAH BAY TAQAAN	2. GARI ILAAH BAY TAQAAN
Beri baa nin hali ka luntay. Hashii buu nín ka gartay. Ninku na wuxuu ahaa nin Lays la yaqaan oo deeq iyo dood iyo dagaal ba meel is u taagay. Markaasuu nínkii hasha laħħaa ku yidhi: ‘Waar waxba Kuu ma hayo e wax igula soo bax!’ Markaasaa nínkii hasha laħħaa shirkii tegay oo duqeydii u sheegay. Markaasaa duqeydii labadii nin u gar naqday.	Beri baa nin hali ka luntay. Hashii buu nín ka gartay. Ninkuna wuxuu ahaa nin la isla yaqaan oo deeq iyo dood iyo dagaal ba meel isu taagay. Markaas ayuu nínkii hasha laħħaa ku yidhi: ‘Waar waxba kuuma hayo ee wax igula soo bax!’ Markaas baa nínkii hasha laħħaa shirkii tegay oo duqeydii u sheegay. Markaas baa duqeydii labadii nin u gar naqday.
Guddidii baa nínkii hasha Laga gartay ka baqday oo u eexatay. Markaasaa nínkii hasha laħħaa na guddidii eeseyay. Markaasaa guddi kale Loo soocay. Markaasaa guddidii na ka eexatay.	Guddigii
Markii nínkii laba goor gartii Laga helay baa La yidhi: ‘Gar dambe ma u noqonaysaa?’ Markaasuu yidhi: ‘Ninka ina Sanweyne La yidhaahdaa baan ku xidhtay.’ Ina Sanweyne na xaaraanyahanka seiddigiis buu ahaa. Markaasuu ina Sanweyne u gar naqay.	
Markii mudducigii iyo muddacalaygii ba hadleen i markhaatiyadii oogteen buu ina Sanweyne kacay oo xaaraanyahankii ku yidhi: ‘Waar, ninyohow, gari soddog ma taqaan oo seeddi ma taqaan oo tol ma taqaan oo xidid ma taqaan oo wiil ma taqaan oo walaal ma taqaan oo aabbe ma taqaan oo hooyo ma taqaan oo gabadh ma taqaan oo abti ma taqaan oo adeer ma taqaan oo shisheeye ma taqaan oo	

sokeeeye ma taqaan e Ilahay bay taqaan, e ninyohow, hashii LaGaa hel.'	
Markaasaa ninkii hasha lahaa kacay oo intuu sidii La arki jiray ina Sanweyne iyo guddidii kale gacan qaaday yidhi: 'Wallee, ina Sanweynow, magacaaga waan fogayn.'	
Markuu dhulkoodii tegay buu gartuu naqo ba odhan jiray: 'Ina Sanweyne na u geeya.'	
Markaasaa ina Sanweyne dunidii yoo dhan caan ku noqday.	

3. Talagelyo

Ninka ina Sanwéyne La ođan jjray buu béri nîn u ýimi. Markaašuu níkii ínā Sânwéyné ku yídji: ‘Adeer, inaad ila talisaa baan Kaa døonayaa ýe. Ila tali!’ Markaašuu ina Sanwéyne yídji: ‘Oo waa máhay taladaad iga døonaysaa ?’

<i>Transliterated</i>	<i>Standardised</i>
TALAGELYO	
Ninka ina Sanweyne La odhan jiray buu beri nin u yimi. Markaašuu níkii ina Sanweyne ku yidhi: ‘Adeer, inaad ila talisaa baan Kaa doonayaa ye. Ila tali!’ Markaašuu ina Sanweyne yidhi: ‘Oo waa maxay taladaad iga doonaysaa?’	Ninka ina Sanweyne la oran jiray baa beri nin u yimid . Markaaš ayuu níkii ina sanweyne ku yiri: ‘Adeer, in aad ila taliso baan kaa doonayaa ee ila tali. Markaaš ayuu ina Sanweyne yiri: ‘Oo waa maxay talada aad iga doonaysaa?
Markaašaa níkii yidhi: ‘Inaan afadayda furaa baan doonayaa ye. Ila tali!’ Markaašuu ina Sanweyne níkii si xun u eegay. Markaašaa níkii ina Sanweyne ku yidhi: ‘Adeer, miyaad ii cadhootay? Maxaad sidaa xun iigu eegtay?’	Markaaš ayuu níkii yiri: ‘In aan afadayda furo baan doonayaa ee ila tali. Markaaš ayuu ina Sanweyne níkii si xun u eegay. Markaaš ayuu níkii in sanweyne ku yiri: ‘Adeer, miyaad ii cadhootay Maxaad sidaa xun iigu eegtay?
Markaašaa ina Sanweyne yidhi: ‘Haa yoo, waan Kuu cadhooday.’ Markaašaa níkii yidhi: ‘Oo maxaad iigu cadhootay?’	Marskaas ayuu ina Sanweyne yiri: Haa oo waan kuu cadhooday. Markaaš ayuu níkii yiri: ‘Oo maxaad iigu cadhootay?’
Markaašuu ina Sanweyne yidhi: ‘Oo aniga reer La dhisayaa baa Layga talo geliyaa ye, ma reer La baabbi’inayaa baa Layga talo geliyaa?’	Markaaš ayuu ina Sanweyne yiri: ‘Oo aniga reer la dhisayo baa la iga talo geliyaa ee ma reer la baabi’inayo baa la iga talo geliyaa?’

4. Ina'adeerow, khayaanada i bar!

Nin baa béri nin u yjmi. Markaasuu ku yjdi: ‘Wahaan doonayaa inaad khayaanada i barto!’ Markaasaa ninkii yjdi: ‘Waa tahay e hashadaa ii soo lis!’ Markaasuu hashjisii u soo lisay. Markuu ninkii ‘aanihii qamay buu ku yjdi: ‘Dee, haddaba khayaanadii

<i>Transliterated</i>	<i>Standardised</i>
INA'ADEEROW, KHAYAANADA I BAR!	
Nin baa beri nin u yimi. Markaasuu ku yidhi: ‘Waxaan doonayaa inaad khayaanada i barto!’ Markaasaa ninkii yidhi: ‘Waa tahay e hashadaa ii soo lis!’ Markaasuu hashiisii u soo lisay. Markuu ninkii caanihii dhamay buu ku yidhi: ‘Dee, haddaba khayaanadii i bar!’ Markaasaa ninkii yidhi: ‘Dee waa taa aan hashii Kaaga maalay.’ Markaasaa ninkii afka kala qabtay.	

5. Waa yaab

Ninka ina 'Ali Qablañ La oðan jjray baa maalin dündumo hoos fadhiistay. Ina 'Ali Qablañ na wuu indho la'aa. Markaasuu dündumadii taabtay. Markaasuu nínkii lá sōdáy ku yidhi: 'Waar horta bahashan dündumo La yidhaahdo iiga warran!'

<i>Transliterated</i>	<i>Standardised</i>
WAA YAAB!	
Ninka ina Cali Qablax La odhan jiray baa maalin dundumo hoos fadhiistay. Ina Cali Qablax na wuu indho la'aa. Markaasuu dundumadii taabtay. Markaasuu ninkii la socday ku yidhi: 'Waar horta bahashan dündumo La yidhaahdo iiga warran!' Markaasaa ninkii yidhi: 'Dee, aboorkaa habeynkii candhuuftiisa ku sameeya.' Markaasaa ina Cali Qablax yaabay oo yidhi: 'Hal waa yaab, hal na waa yaabka yaabki, hal na waa ammankaag.'	
Markaasaa ninkii yidhi: 'Kow.' Markaasaa ina Cali Qablax yidhi: 'Dundumada inter le'eg aboor baa sameeya waa yaab, Hal na waa yaabka yaabki yoo habeynkii buu sameeyaa waa yaabka yaabki, hal na waa ammankaag oo candhuuftiisuu ku sameeya waa ammankaag.'	

6. Wankii geesaha lahaa

Ađi baa wan geeso lihi ku jjri jjray. ‘Ashadii dambe ayaa reerkii adiga lahaa yidhi: ‘Aan idaha ka shidhaysanno!’’ Markaasaa wankii madaħii sare u qaaday oo riyihii ku darmay.

‘Asho dambaa haddana reerkii yidhi: ‘Aan maanta riyaha ka

<i>Transliterated</i>	<i>Standardised</i>
WANKII GEESAHA LAHAA	WANKII GEESAHA LAHAA
Adhi baa wan geeso lihi ku jiri jiray. Cashadii dambe ayaa reerkii adhiga lahaa yidhi: ‘Aan idaha ka shidhaysanno!’’ Markaasaa wankii madaxii sare u qaaday oo riyihii ku darmay.	Adhi baa wan geeso lihi ku jiri jiray. Cashadii dambe ayaa reerkii adhiga lahaa yidhi: “Aan idaha ka shidhaysanno!”’ Markaasaa wankii madaxii sare u qaaday oo riyihii ku darmay.
Casho dambaa haddana reerkii yidhi: ‘Aan maanta riyaha ka shidhaysanno!’’ Markaasaa wankii badhidii soo jeediyay oo madaxii hoos u dhigay oo idihii raacay.	Casho dambaa haddana reerkii yidhi: “Aan maanta riyaha ka shidhaysanno!”’ Markaasaa wankii badhidii soo jeediyay oo madaxii hoos u dhigay oo idihii raacay.
Siduu wankii, marka La yidhaahdo, ‘Idaa ha Laga shidhaysto na!’, riyaa u raacayay, marka La yidhaahdo, ‘Riyaa ha Laga shidhaysto na!’, idaa u raacayay, ayuu ku soo doogay.	Siduu wankii, marka la yidhaahdo, “Idaa ha laga shidhaystana!”, iyaha u raacayay, marka la yidhaahdo, ‘Riyaha ha laga shidhaystana!’, idaa u raacayay, ayuu ku soo doogay.
Nin khayaano badni waa nabad galaa.	Nin khayaano badani waa nabad galaa.

Shidhaystay = Wan weyn ayay *shidhaysteen*. (*slaktade*)

Doogay = Neefku abaartii hore ayuu ka soo *doogay*. (*överlevde*)

7. Ninkii is yidhi, ‘Ninka kale baji!’

Nin baa nin u yjmi. Markaasuu is yjdi: ‘Ninkan baji yoo war hun oo dhiillo ah u sheeg!’ Markaasuu yjdi: ‘Waaryaa hebel!’ Markaasaa ninkii yjdi: ‘Hee.’ Markaasuu yjdi: ‘Waha La yjdi dunida waa La rogayaa berrito.’

<i>Transliterated</i>	<i>Standardised</i>
NINKII IS YIDHI, ‘NINKA KALE BAJI!’	NINKII
Nin baa nin u yimi. Markaasuu is yidhi: ‘Ninkan baji yoo war xun oo dhiillo ah u sheeg!’ Markaasuu yidhi: ‘Waaryaa hebal!’ Markaasaa ninkii yidhi: ‘Hee.’ Markaasuu yidhi: ‘Waxa La yidhi dunida waa La rogayaa berrito.’	Nin baa nin kale uyimid. Markaas ayuu isyidhi: ‘Ninkan baji oo war xun oo dhiillo ah u sheeg!’ Markaas ayuu yidhi: ‘Waryaa hebalow!’ Markaas ayaa ninkii yidhi ‘Hee’ Markaas ayuu yidhi: ‘Waxaa la yidhi dunida waa la rogayaa berrito.’
Markaasaa ninkii yidhi: ‘Oo sidee Loo rogayaa?’ Markaasaa ninkii warramayay yidhi: ‘Dee, waa La qallibayaay yoo waa La rogayaa dad iyo duunyo.’ Markaasaa ninkii Loo warramayay yidhi: ‘Waar, ninyohow, warkan aad sheegeysaa waa war dhiillo ah oo xun, ha yeesho e dunidaa La rogayo reerkayaga dan baa ba ugu jirta.’ Markaasaa ninkii warramayay yidhi: ‘Oo sidee ugu jirtaa?’ Markaasuu yidhi: ‘Awrtii baa naga garbo beeshay oo, haddii La rogo beerkaannu ba ka raran lahayn.’	Markaas ayaa ninkii yidhi: ‘Oo sidee loo rogayaa?’ Markaas ayaa ninkii warramayay yidhi: ‘Dee, waa la qallibayaay oo waa la rogayaa dad iyo duunyo.’ Markaasaa ninkii loo warramayay yidhi: ‘War ninyohow, warkan aad sheegeysaa waa war dhiillo ah oo xun, hase yeeshi dunida la rogayo reerkayaga danbaaba ugu jirta’ Markaasuu ninkii warramayay yidhi: ‘Oo sidee ugu jirtaa?’ Markaas ayuu yidhi: ‘Awrtii baa naga garbo beeshay, haddii la rogo beerka uun baa ka raran laheyn.

23. Faaliyihii la bilkeyday (b. 49)

Waħha La yidhi nin baa faaliye ahaa. Ninku na aad buu faalka u yiqliin. Dadku na aad buu u jeclaa yoo qofkii wāħ kú yjmāaddaan bā isaguu u tegi jjray oo odhan jjray: ‘Ii faali!’ Markaasuu u faalin jjray. Faaliyaa Soomaalidu na markuu faaliyo ma

Transliterated

FAALIYIHII LA BILKEYDAY

Waxa La yidhi nin baa faaliye ahaa. Ninku na aad buu faalka u yiqliin. Dadku na aad buu u jeclaa yoo qofkii wax ku yimaaddaan ba isaguu u tegi jjray oo odhan jjray: ‘Ii faali!’ Markaasuu u faalin jjray. Faaliyaa Soomaalidu na markuu faaliyo ma yidhaahdo, ‘Caynkaa iyo caynkaasay noqonaysaa’, ee wuxuu yidhaahdaa, ‘Caynkaa iyo caynkaasaa La odhan jjray’.

Ninkii faaliyaa ahaa baa dadkii yoo dhammi jeclaaday oo meel walba Looga yimi. Markaasuu dhulkii yoo dhan caan ku noqday. Berigii dambaa warkiisii suldaankii gaadhay. Markaasaa suldaankii markuu ninkii sidii Loo ammaanayay arkay is yidhi: ‘Bal ninkaa inta cilmigiisu gaadhsiisanyahay hubso.’ Markaasaa maalintii dambe iyadoo ninkii faaliyaa ahaa shirkii Laga hadal hayo suldaankii yidhi: ‘Aniga waxay ila tahay inaan ninkaasu waxba oqoon.’ Markaasaa La yidhi: ‘Suldaan, ni ka xikmad badan La ma arag.’ Markaasaa suldaankii yidhi: ‘Bal, ii doona oo waan su’alaya ye. Hadduu su’ashayda ka jawaabo na, dee, waa nin wax yaqaan oo anna wax baan siinayaa, haddii kale na waa khaayin oo qoortaan ka jarayaa.’ Markaasaa dadkii wada naxay oo La yidhi: ‘Alla, Suldaan,

Standardised

Waxa la yidhi, “Nin baa faaliye ahaa.” Ninkuna aad buu faalka u yiqliin. Dadkuna aad buu u jeclaa oo qofkii wax ku yimaaddaanba isaguu u tegi jjray oo odhan jjray: “Ii faali!” Markaas ayuu u faalin jjray. Faaliyaa Soomaaliduna marka uu faaliyo ma yidhaahdo, “Caynkaa iyo caynkaasay noqonaysaa,” ee wuxuu yidhaahdaa, “Caynkaa iyo caynkaasaa la odhan jjray.”

Ninkii faaliyaa ahaa baa dadkii oo dhammi jecelaaday oo meel walba looga yimi. Markaasuu dhulkii oo dhan caan ku noqday. Berigii dambe ayaa warkiisii suldaankii gaadhay. Markaasaa suldaankii, markii uu ninkii sidii loo ammaanayay arkay is yidhi: Bal ninkaa inta cilmigiisu gaadhsiisan yahay hubso. Markaasaa maalintii dambe iyada oo ninkii faaliyaha ahaa shirkii laga hadal hayo suldaankii yidhi: Bal ii doona oo waan su’alayaaye. Haddii uu su’ashayda ka jawaabana: waa nin wax yaqaan oo anna wax baan siinayaa, haddii kalena waa khaayin oo qoortaan ka jarayaa. Markaasaa dadkii wada naxeen oo la yidhi: Alla! Suldaan, ninku waa nin wanaagsan ee ha dilin. Markaasuu yidhi idinku ii doona.

ninku waa nin wanaagsan e ha dilin.' Markaasuu yidhi: 'Idinku ii doona.' Markaasaa rag Loo diray oo La yidhi: 'Toddoba casho ku keena!'

Raggii belediyaa ahaa ye La diray baa waxay ninkii faaliyaa ahaa doonaan ba cashadii dambe helay oo keenay. Markii ninkii faaliyaa ahaa La keenay baa suldaankii shir wacay. Markaasaa La soo shiray. Markaasaa suldaankii ninkii faaliyaa ahaa la hadlay oo yidhi: 'Waar, hebel, ma adaa dadka ku yidhi, "Wax baan aqaan"?' Markaasaa ninkii faaliyaa ahaa baqay oo is yidhi, 'Illayn, waad xujaysantahay!' oo yidhi: 'Suldaan, maya.' Markaasaa suldaankii qoslay oo yidhi: 'Is ka daa yoo dhulka waxa martay, "Ninkaa hebel wax buu yaqaan" e bal maanta ba waxaan Ku weydiyo garo!' Markaasaa ninkii faaliyaa ahaa kararrahay oo foororsaday oo hadli kari waayay. Markaasaa raggii shirka fadhdhiyay yidhi: 'Suldaan, ninkan hebel annagaa naqaan oo waa nin abwaan ah ee wax weydii.' Markaasaa suldaankii cadhooday oo yidhi: 'Hebel, dadka kale wuxuu Ku weydiyo ba waad u sheegtaa ma anaad i diidaysaa?' Markaasaa ninkii yidhi: 'Suldaan, maya e waxba waanan oqoon.' Markaasaa suldaankii yidhi: 'Bal, ama faali ama dhir goo yoo waxaad ii sheegtaa sannadkan soo socdaa wuxuu noqon doono. Waxaanad ogaataa haddii waxaad sheegtaa run noqdaan na, dee, xoolaad leedahay, haddii kale na qoortaan Kaa goynayaa.'

Markaasaa ninkii faaliyaa ahaa tusbixiisii la soo baxay oo rogay oo rogay oo

Markaasaa rag loo diray oo la yidhi: todoba cisho ku keena!

Raggii belediyaa ahaaye la diray ayaa waxay ninkii faaliyaha ahaa doondoonaanba cishadii dambe helay oo keenay. Markii ninkii faaliyaha ahaa la keenay baa uu suldaankii shir ku baaqay. Markaasaa la soo shiray. Markaasaa suldaankii ninkii faaliyaha ahaa la hadlay oo yidhi: Waar hebel ma adaa dadka ku yidhi, wax baan aqaan? Markaasaa ninkii faaliyaha ahaa baqay oo is yidhi, illayn, waad xujaysantahay! Oo yidhi: Suldaan, maya. Markaasaa suldaankii qoslay oo yidhi: iska daayoo dhulka waxa martay, ninkaa hebel wax buu yaqanaa e bal maantaba waxaa aan ku weydiyo garo! Markaasaa ninkii faaliyaha ahaa kararraxay oo foororsaday oo hadli kari waayay. Markaasaa raggii shirka fadhiyay yidhi: Suldaan ninkan hebel annagaa naqaan oo waa nin abwaan ah ee wax weydii. Markaasaa suldaankii cadhooday oo yidhi: Hebel, dadka kale waxa uu ku weydiyaba waad u sheegtaa ee ma anaad i diidaysaa? Markaasaa ninkii yidhi: Suldaan maya ee waxba waanan aqoon. Markaasaa Suldaankii yidhi: bal ama faali ama dhir gooyoo waxaad ii sheegtaa sannadkan soo socdaa waxa uu noqon doono. Markaasaa Suldaankii yidhi: waxa aanad ogaataa haddii waxa aad sheegtaa run noqdaanna xoolaad leedahay, haddii kalena qoortaan kaa goynayaa.

Markaasaa ninkii faaliyaha ahaa tusbixiisii la soo baxay oo rogay oo

oo mooreeyay bise faalkii ba belo isaga ku soo socotuu sheegay. Markaasuu faaliyihii naxay oo tusbixii dhulka ku dhuftay oo caayay oo habaaray oo haddana ku booday oo qaniinay oo laba midh ka baf siiyay. Intasu markay dhacduu haddana ku joogi waayay oo intuu billaawe is ka soo dhuftay far is gooyay kaw! Bise diigga isa soo daayay, shalalalalalalalax. Markaasaa dadkii shirka joogay oo dhan qof waliba is ururshay oo is yidhi: 'Dee, wuu waashay ee billaawaa is ka eeg!' Intasu markay dhacdaa suldaankii yidhi: 'Hebel, bal waran.' Markaasaa ninkii faaliyaa ahaa yidhi: 'Suldaan, faalkii ba waxaan u rogay ka ma warramin e, belo aniga igu soo socotay buu sheegay oo waa anigaa cunsurguuriyay.' Markaaasuu suldaankii yidhi: 'Bal, haddana rog.' Markaasuu rogay, bise waxa soo baxay min faal. Markaasuu yidhi: 'Suldaan, minkii faal baa soo baxay.' Markaasaa suldaankii yidhi: 'Maxaw marag ah?' Markaasuu rogay bise caynsanaa soo baxay. Markaasaa faaliyihii naxdin aawadeed tusbixii ka dhacay. Markaasaa suldaankii yidhi: 'Hebel, maxaa dhacay?' Markaasaa faaliyihii afka kala qabtay oo hadli kari waayay. Markaasaa suldaankii dagaalay oo yidhi: 'Li sheeg waxa soo baxay.' Markaasuu yidhi: 'Dee, dee, suldaan, dee, suldaan, dee....' Markuu hadli kari waayaa suldaankii ku soo booday oo yidhi: 'Hadal, waar.' Markaasuu yidhi: 'Dee, dee, suldaan, faalkii baa iga guuray.' Markaasuu suldaankii cadhooday oo intuu sii daayay yidhi: 'Maanta maalintii ku toddoba ah baan su'aashayda jawaabteeddii Kaa doonayaa.' Markasuu is ka tegay. Markaasaa shirkii Lagu kala dareeray.

rogay oo rogay oo mooreeyay mise faalkiiba waa belo isaga ku soo socota ayuu sheegay. Markaasuu faaliyihii naxay oo tusbixii dhulka ku dhuftay oo caayay, habaaray, oo haddana ku booday oo qaniinay oo laba mid ka baf siisya. Intaasi markay dhacday haddana ku joogi waayay oo intuu billaawe isku soo dhutay far is gooyay kaw! Mise dhiigga isa soo daayay, shalalaq. Markaasaa dadkii shirka joogay oo dhan qof waliba is ururshay oo is yidhi: "Dee, wuu waashay ee billaawaha iska eeg!" Intasu markay dhacdaa suldaankii yidhi: "Hebel, bal waran." Markaasaa ninkii faaliyaha ahay yidhi: "Suldaan, faalkii baa waxaan u rogay kama warramin ee belo aniga igu soo socotay buu sheegay oo waa anigaa cunsurguuriyay." Markaasuu suldaankii yidhi: "Bal, hadana rog." Markaasuu rogay, mise waxa soo baxay min faal. Markaasuu yidhi: "Suldaan, minkii faal baa soo baxay." Markaasaa suldaankii yidhi: "Maxaa u marag ah?" Markaasuu rogay mise caynsanaa soo baxay. Markaasaa faaliyihii naxdin aawgeed tusbixii ka dhacay. Markaasaa suldaankii yidhi: "Hebel, maxaa dhacay?" Markaasaa faaliyihii afka kala qabtay oo hadli kari waayay. Markaasaa suldaankii dagaalay oo yidhi: " Li sheeg waxa soo baxay," Markaasuu yidhi: " Dee, dee, suldaan, dee, suldaan, dee...." Markuu hadli kari waayay, suldaankii ku soo booday oo yidhi: " Hadal, waar," Markaasuu yidhi: " Dee, dee, suldaan, faalkii baa iga guuray." Markaasuu suldaankii cadhooday oo intuu sii daayay yidhi: " Maanta maalinta ku toddoba ah baan

Markaasaa kuhaankii meeshii naxdin kala kici kari waayay.

Inuu meeshii fadhdhiyo ba mar damboo dadkii kala jiitay buu kuhaankii tusbixii qaatay oo rogay, bise, madhanaa soo baxay. Markaasuu tusbixii tuuray oo mooradii baabba'shay oo faalkii caayay oo hadba gees u socday oo is la hadlay oo maankii ka tegay oo uu bad is ka galay oo is ka dhurmay. Wuxuu sidaa ahaado ahaado ba mar damboo uu miyirsaday oo naxdinbakaylihii ka ba'day buu is yidhi: 'Waar, nacasyow, sidanu si ma aha e bal qabow oo naxdinta is ka bi'i yoo bal faalka u fiirso.' Bise wuu rogay bise gaw, madhanaa soo baxay, uu ku noqday bise madhanaa soo baxay. Markaasaa talo ku caddaatay, 'Waar, maxaad yeeshaa?' Inuu fekero fekero fekero ba mar dambuu kacay oo yidhi: 'Ilaahay, waxaan ugu sharad galay waa inaan anoo jawaabtaa suldaanka hela ma aha e seexan oo wax cunin oo cid la hadlin oo meel dad joogo tegin.' Markaasuu ay cidla ah is ka qabtay. Wuxuu aydii xuloo marba geed fadhiistoo faal aan u soo baxayn rogo ba wuxuu marba geed gooyo ba wuxuu kolba mooreeyo ba, markuu waxba garan waayay e uu daalay buu markii dambe geed hadhac ah is ka hoos fadhiistay oo is yidhi: 'Dee, kolley, hadday Kuu geeri tahay geedkaagan ba mowdku ha Kuugu yimaaddo e is-ka hoos fadhiiso.' Halkaasuu masallii dhigtay oo is ka fadhiistay.

Halkaasuu dhawr habeyn u hoyday. Markaasuu maalin walba labada

su'aashayda jawaabteeddii kaa doonayaa." Markaasuu is ka tegay. Markaasaa shirkii lagu kala dareeray. Markaasaa kuhaankii meeshii naxdin kala kici kari waayay.

Inuu meeshii fadhiyoba mar damboo dadkii kala jiitay buu kuhaankii tusbixii qaatay oo rogay, mise, madhanaa soo baxay. Markaasuu tusbixii tuuray oo mooradii baabba'shay oo faalkii caayay oo hadba gees u socday oo isla hadlay oo maankii ka tegay oo uu bad iska galay oo is ka dhurmay. Wuxuu sidaa ahaadaba mar damboo uu miyirsaday oo naxdinbakaylihii ka ba'day buu is yidhi: " Waar, nacasyow, sidanu si ma'aha ee bal qabow oo naxdinta iska bi'iyoo bal faalka u fiirso." Mise wuu rogay mise gaw, madhanaa soo baxay, waa ku noqday bise madhanaa soo baxay. Markaasaa talo ku caddaatay, "Waar, maxaad yeeshaa?" Intuu fekeray baa mar dambuu kacay uu yidhi: " Ilaahay, waxaan ugu sharad galay waa inaan anoo jawaabtaa suldaanka hela ma ha ee seexan oo wax cunin oo cid la hadlin oo meel dad joogo tegin." Markaasuu ay cidla ah is ka qabtay. Wuxuu aydii waloo marba geed fadhiistoo faal aan u soo baxayn rogoba, wuxuu marba geed gooyoba, wuxuu kolba mooreeyo, markuu garan waayay ee daalay buu markii dambe geed **hadhac** ah iska hoos fadhiistay oo is yidhi : 'Dee, kolley, hadday kuu geeri tahay geedkaaganba mowdku ha Kuugu yimaaddo ee **iska** hoos fadhiiso.' Halkaasuu **masallihii** dhigtay oo iska fadhiistay.

Halkaasuu dhawr **habeen** u hoyday. Markaasuu maalin walba labada cir

cirguduudood kaca faaliyaa mooreeyaa curaafyeeyaa eegaa bal inuu faalkii ku soo noqday. Bise, mar walba madhanaa u soo baxa. Markii muddadii maalini ka hadhdhay baa isagoo nafi na hayso oo ku talo galay in halkaa naftu kaga baxdo ayuun baa geedkii uu hoos jiifay jiriddiisii abris gabobay kaga soo baxay. Markaasuu is haysan kari waayey oo booday oo warankiisii qaataay oo geedka baarkiisii ka soo jeestay oo is yidhi: 'Dee, bahalka is ka raw!' Mar uun baa inta maskii is giringiriyay madaxii saruu qaaday oo ninkii la hadlay oo yidhi: 'Waar, hebel, maxaad u carartay?' Markaasaa ninkii faaliyaa ahay yidhi: 'Dee, waan Kaa baqay oo waan is ka Kaa rebaya.' Markaasaa abriskii yidhi: 'Hayga biqin, maxaa yeelay waxaan Kuugu imi inaan kula hadlaa ye inaan wax Ku yeelo dooni maayo.' Markaasaa ninkii faaliyaa ahay, illayn nin mas hadlaya arki jiray ma aha e, yaabay oo wuxuu ku hadlo garan waayay oo dhabannadii qabtay. Mar dambuu yidhi: 'Ku rumaysan maayo, maxaa yeelay, weli mas hadla La ma arag.' Markaasaa maskii qoslay oo yidhi: 'Dee, haddaanad hore u arag, maanta ba arag.'

Markaasuu kuhaankii yidhi: 'Ku aammini maayo.' Markaasaa abriskii yidhi: 'Aan wacatanno.' Markaasaa ninkii intuu cabbaar aammusay yidhi: 'Waa tahay.' Markaasaa maskii intuu ciddidii dabadiisa soo saaray xarriiq weyn oo xeragaal oo kale ah jeexay. Markaasuu intuu is dhix taagay xeradii dhaartay oo yidhi: 'Inaan adoo i geyeysiya ma aha e Ku daarin waa Wallaahay oo Billaahay oo Tallaahay.'

guduudood kaca, faaliyaa mooreeyaa curaafyeeyaa eegaa bal inuu faalkii ku soo noqday. Mise, mar walba madhanaa usoo baxa. Markii muddadii maalini ka hadhay baa isagoo nafi na hayso oo ku talo galay in halkaa naftu kaga baxdo ayuun baa geedkii uu hoos jiifay jiriddiisii abris gabobay kaga soo baxay. Markaasuu is haysan kari waayey oo booday oo warankiisii qaataay oo geedka baarkiisii ka soo jeestay oo is tidhi : 'Dee, bahalka iska raw!' Mar uun baa inta maskii is giringiriyay madaxii saruu qaaday oo ninkii la hadlay oo yidhi : 'Dee, maxaad u carartay?' Markaasaa ninkii faaliyaa ahay yidhi : 'Dee, waan Kaa baqay oo waan is-ka Kaa rebaya.' Markaasaa abriskii yidhi : 'Dee, hayga baqin, maxaa yeelay waxaan Kuugu imi inaan kula hadlaa ye in aan wax Ku yeelo dooni maayo.' Markaasaa ninkii faaliyaha ahay, illayn nin mas hadlaya arki jiray ma aha e, yaabay oo wuxuu Ku hadlo garan waayay oo dhabannadii qabtay. Mar dambuu yidhi : 'Ku aammini maayo, maxaa yeelay, weli mas hadla la ma arag.' Markaasaa maskii qoslay oo yiri : 'Dee, haddaanad horay u arag, maantaba arag.'

Markaasuu kuhaankii yidhi: 'ku aammini maayo.' Markaasaa abriskii yidhi, "aan wacatanno." Markaasaa ninkii intuu cabbaar aamusay yidhi, "Waa tahay." Markaasaa maskii intuu ciddidii dabadiisa soo saaray xariiq weyn oo xeragaal oo kale ah jeexay. Markaasuu intuu is dhix taagay xeradii dhaartay oo yidhi, "Inaan adoo i geyeysiya ma aha ee ku daarin waa Wallaahi oo Billaahi oo Tallaahi." Intaa

Intaa markuu yidhi buu xarriiqdii ka baxay. Markaasaa ninkii soo galay. Markaasuu dhaartay. Markii Lays u dhaartaa Lays waraystay. Markii warkii La kala laastaa maskii yidhi: 'Hebel, maxaa arladiinni Kaa keenay e aad dhulkayagan ka soo doontay?' Markaasaa ninkii u sheegay oo yidhi: 'Suldaankayagii baa i yidhi, "Sannadka soo socdaa wuxuu noqon doono ka warran!", dabadeed na faalkii baa iga guuray, dabadeed na aayyahaan curraafyaynayay.' Markaasaa maskii yidhi: 'Oo jawaabtii ma heshay?' Markaasuu yidhi: 'Maya.' Markaasuu maskii yidhi: 'Oo haddaan Kuu sheego maxaad i siin?' Markaasuu yidhi: 'Waxaad doonto.' Markaasaa maskii yidhi: 'Oo haddaad ka jawaabto, suldaanku muxuu Ku siinayaa?' Markaasuu yidhi: 'Xoolo badan.' Markaasuu yidhi: 'Oo haddaan sannadka soo socdaa wuxuu noqon doono Kuu sheego, xoolaa LaGu siiyo badhkayga may keeni?' Markaasuu yidhi: 'Walaaxawla, maya e waan Ku wada keenayaa.' Markaasuu maskii yidhi: 'Hay wada keenin e badh na qaado badh na ii keen.' Markaasaa ninkii yidhi: 'Hawraarsan.' Markaasaa maskii yidhi: 'Suldaankii waxaad ku tidhaahdaa:

Sabaanka iman doona
Sifeeyee i dhegaysو:
Waa mid saancado jaan leh
Oo siddeedguuro Ibleys ah
Oo sawjad weer xidhanaysa
Iyo geesiyaal La sadqeeyay
Iyo soofka oo La dhacaayo
Iyo soobir haadku gigaayo
Iyo saadinaaya belaayo.
Oo rag na saadaal dirireed

markuu yidhi buu xarriiqdii ka baxay. Markaasaa ninkii soo galay. Markaasuu dhaartay. Markii **lays ku** dhaartaa **lays** waraystay. Markii warkii **la** kala laastaa maskii yidhi, "Hebel, maxaa arladiinni **caa** keenay **ee** aad dhulkayagan ka soo doontay?" Markaasaa ninkii u sheegay oo yidhi, "suldaankayagii baa i yidhi", "sannadka soo socdaa wuxuu noqon doono ka warran!", **dabadeedna** faalkii baa iga guuray, **dabadeedna** aayyahaan **curraafyaynayay.**" Markaasaa maskii yidhi, "oo jawaabtii ma heshay?" Markaasuu yidhi, "maya." Markaasuu maskii yidhi, "oo haddaan **kuu** sheego maxaad **isiin ?**

Iyo u samaysay colaad
Warmihii sawiroobay na
U soofaysay dagaal.
Sengayaasha qaraystay na
U sitaacay rogaal.
Sibraarkii qollojoobay na
U siddaysay harraad.
E haddaad seexan lahayd
Iyo haddaad suuli lahayd
Iyo haddaad seefta galka
Uga saari lahayd ba
Ciyoon baa guluf soogan
Aad siigaduu kicinaayo
Ka subxaana' allaysan
Lays ku saabinayaa.'

Markii ninkii kuhaanka ahaa geeraarkii wada maqlay buu booday oo intuu maskii u duceeyay balaw yidhi. Suxuu soo ordo ordo ba degmadii yoo shiraysa oo La leeyahay, 'Waar, muddadii dhammaatay e xagguu ninkii hebel qabtay?' oo rag leeyahay, 'Dee malaa markuu waxba garan waayay buu baxsaday!', rag na leeyahay, 'Dee, maantaa muddadii ugu dambaysa e bal ilaa galabta aan dhawrro', oo ay markaa casar gaaban tahay ayuun baa siigo La arkay. Markaasaa La yidhi: 'Waar, siigadaasu waa maxay? Bisa, nin baa soo ordayoo soo geeraaraya. Bise waa faaliyii oo jaynafay oo suudhoobay oo indhuu qadaadka ka soo jeedaan oo illayn waa nin aan toddoba casho wax dhadhdhamin e aad siduu yahay yaabto. Markaasaa La wada shaamarreeray. Markaasuu horta suldaankii sidii caadadu ahayd gacanqaad ku dhuftay. Markaasaa iyadoo dadkii dheganuugsanayoo La leeyahay, 'Tolow, nuxuu odhan?' buu geeraarkii ku dhuftay. Markaasaa dadkii yoo dhammi

sararta ka wada dillaacay oo Lagu soo booday oo La gacan qaaday. Markaasaa suldaankii yidhi: 'Kexeyoo gurigaygii geeya oo hal gool ah u qala.'

Markaasaa suldaankii rag diray oo yidhi: 'Dadka dhex maroo waxaad tidhaahdaan, "Maanta maalinta ku siddeed ah waynoo shir e nin maqnaadaa ma jiro".' Markaasaa sidii La yeelay oo maalintii maantii ku siddeed ahayd baa qabiilkii yoo dhan oo aan nin ka maqnayni soo shiray. Markaasaa suldaankii u warramay oo yidhi: 'Sebenkaa soo socdaa waa seben colaadeed e nin walbaan faraska naaxso oo hubka soo dhoweeya oo inta colaaddasu ina dhaafayso maalin walba waynoo shir!' Markaasaa sidii La yeelay oo maalin walba La soo shiray oo hubkii La diyaarsaday oo korjoog La diray oo nin waliba aqalkiisii ka go'ay. Maalintii dambaa raggii korjoogga Loo diray dhambaal soo diray oo La yidhi: 'Ka kaca, waa Layna hayaa.' Markaasaa fardii La boobay oo hubkii La gurtay. Alla! Barqo yar hadday ahayd oo xoolii foofeen baa guuto camaaryaley ihi degmadii weerar saartay, qamash! Markaasaa ilayn waa qabill digniin qabay oo diyaar ah e Lagala hoos kacay oo mindhaa colkii soo duulaa inta kaw Laga siiyay sidii baqe Loogu waday meel baas Laga tuuray.

Markii intaasuu dhacday e ay muddo yari ka dambaysay baa haddana guuto kale degmadii gashay. Markaasaa guutadii na La jebiyay. Markaasaa illayn waa seben colaadeed e gabbal dhacay iyo waa beryay ba guluf Lays geliyay. Markaasaa qabiilkii gulufkii gala ba jebiyay. Ku Alla kuu saaraa na lib helay, illayn waa qabiil Loo qaroomeeyay e.

Sannadkii baa caynkaa ku dhamaaday. Markaasaa colaaddii dadkii yoo dhan qolo walba daadduufisay qabiilkii suldaanku ahaa ma aha e.

Maalintii dambaa suldaankii qabiilkii is ugu yeedhay oo la hadlay oo ammaanay. Markii dambuu ninkii kuhaanka ahaa u yeedhay oo yidhi: ‘Ninyohow, wax wanaagsan baad samaysay anna mafsuud baan Kaa ahay. Imminka na kadinkaa geela ah iyo xeradaa adhiga ah iyo fadhdhigaa lo’da ah iyo wegenkaa fardaa ah qaado, waa abaalgud e.’ Markaasaa ninkii kuhaanka ahaa farxay oo suldaankii gacan qaaday oo xoolii kaxaystay.

Markuu cabbaar xoolii waday buu ballankay maskii dhigteen xusuustay. Markaasuu xoolii soo dhex galay oo is yidhi: ‘Dee, maskii qaybtisii u gee.’ Markuu xoolii soo dhex galay buu xoolaa wanaaggoodii sidaaaaaa u eegay. Markaasaa ciriqii lexejeclada dhaqaaqay oo uu is yidhi: ‘Oo haatan ma xoolaha quruxdaa leh baad mas siinaysaa? Nacas nacas dhalay, waar, intaad bahal daallin ah xolo is ka siinayso aayar seeftaa qaad oo maska gebigiisa ba soo dil.’ Markaasuu seeftii galka kala baxay oo intuu xoolii ciidan u dhiibtay oo yidhi, ‘Ii sii kexeyya!', maskii doontay.

Intuu sii socdo ba maskii yoo halkii hurduu u yimi. Markaasuu seeftii u taagay oo is yidhi: ‘Qoorta kaga goo.’ Hadduu is yidhi, ‘Ku dhufo!’ baa maskii wuxuu dareemay mooyaane miliq yidhi yoo kayntii galay. Markaasaa seeftii halkii masku madaxa ka qaaday ku dhacday kadhi! Markaasaa ninkii kuhaanka ahaa is yidhi: ‘Gacantaa

go'day! Dee, hadduu soo boodayaa widhiidhiguu laba is le'eg Kaa dhigayaa ye baxso!' Markaasuu cagaa wax ka deyay, babbabbaabbabba. Wuxuu sii ordo ba isagoo dhegodhabad ah buu xoolii iyo ciidankii yoo sii socdo gaadhey. Markaasuu xoolii cagta dhulka ugu gooyoo yidhi: 'Qixiya xoolaa!' Markaasay isagii iyo ciidankii xoolii qixiyeen. Markaasay nabad tageen.

Muddo hadduu ninkii kuhaanka ahaa gurigiisii joogay e nastay e istareexay baa niman suldaankii soo diray u yimaaddeen oo yidhaahdeen: 'Suldaankii baa noo soo kaa diray.' Markaasuu yidhi: 'Oo muxuu ii doonayaa?' Markaasay yidhaahdeen: 'Mooyi.' Markaasuu yidhi, 'mmmmmmmm', inta madaxa ruxay. Cabbaar aammus yoo feker yoo is yidhi: 'Waar tolow, maxaa suldaankii maanta na Kuu doonayaa?' yoo mar dambuu kacoo yidhi: 'Ina marsha!' Markaasuu soo raacay.

Inay soo socdaan ba suldaankii yoo shirkii fadhdhiyay u yimaaddeen. Markaasaa suldaankii farxay oo intuu kuhaankii u yeedhay buu gacan qaaday oo waraystay. Mar dambaa suldaankii yidhi: 'Hebel waxaan Kuugu yeedhay dee waa adigii kal hore ina nabad geshey e sannadku wuxuu noqon doono inoo sheegay e, bal sannadkan na ka warran.' Markaasaa ninkii faaliyaha ahaa naxay oo foororsaday. Mar dambuu yidhi: 'Suldaan, ma waxaasaad iigu yeedhdhey?' Markaasaa suldaankii yidhi: 'Haa.' Markaasuu yidhi: 'Oo suldaan, sow tii faalkii iga guuray ma aha?' Markaasaa suldaankii yidhi: 'Xaashaa Lillaa, Kaa ma guurin oo waadigii kal hore ba gartay e waxaa ha

Inay soo socdaan baa suldaankii oo shirkii fadhiyey, u yimaadeen markaasaa suldaankii farxay oo intuu kuhaankii u yeedhey buu gacan qaadey oo waraystey. Mar dambaa suldaankii yidhi hebel waxaan kuug yeedhey dee waa adigii kal hore ina nabad geshey ee sanadku wuxuu noqon doono inoo sheegey ee bal sanadkanna kawarran. Markaasaa ninkii faaliyaha ahaa naxay oo foorarsadey. Mar dambuu yidhi "suldaan ma waxaasaad iigu yeedhey markaasaa suldaankii yidhi "haa" markaasuu yidhi " oo suldaan sow tii faalkii iga guurey ma aha ? markaasaa suldaankii yidhi xaashaa lillaah kaama guurin oo waa adigii kal horeba gartay ee waxaa ha ku hadlin aan

ku hadlin aan LaGaa maqlayn e orod oo sidiid kal hore toddobo casho maqnaw oo sannadkaa soo socdaa wuxuu nogon doono ka soo warran, dee, ballan na waynoo sideennii.'

Markaasaa ninkii kuhaanka ahaa talo ku caddaatay: 'Waar, maxaad yeeshaa?' Siduu halkii u fadhdhiyay e u tashanayay baa shirkii Lagu kala dareeray. Markaasaa kuhaankii halkii ku dib jiray oo siduu meeshii u kuududay waagii ku beryay.

Markii waagii beryay buu wuxuu tashado ba is yidhi: 'Waar, bal maad maskii qoomammo iyo garawshiinyo ula tagtid oo tidhaahdid, "Dee, waan Kugu ba'oo Kugu hoogay e maanta na tii yoo kalaa i haysata e iga saar!"' Sidii buu ku daastoo waa durduriyay oo maskii yoo halkii jiifuu u tegay, isagoo calaacalaya oo ooyaya oo leh: 'Dee, masyohow, si xun baan Kuu galay oo meel baan Kaaga dhacay oo waan Kugu wacad furay e ii dhaaf oo qunsurkii oo kalaan maanta na ku jira ye, dee, iga saar.' Markaasaa maskii qoslay gahgahgahgahgah oo yidhi: 'Waaryaahee waa ninka! Horta adigu taadii ridatay. Xag Allaanan ka noolaadee adigu waxba iila ma aad hadhin, ha yeesho e waxa La yidhi: "Haddaan La kala roonaan roob ma da'o." Bal, hor Ilaahay baan Kuu caawimayaa, waasaan Kula hadlayaa ye i dhegayso:

Kuhaanyow, dadkiinnaa arlada Loogu daw galay e
Idinkaa in Lays wada dihiyo "dooxa" soo rogay e
Dabkaad ololiseen uumiyaa jeex dhan buu dilay e.

lagaa aan maqleyn ee orod oo sidiid kal hore todobo casho maqnaw oo sanadkaa soo socda ka soo warran dee ballanna waa inoo sideennii.

Markaas ninkii kuhaanka ahaa talo ku caddatey waar maxaad heysaa? Siduu halkaa u fadhiyey ee u tashanayay baa shirkii lagu kala dareerey. Markaasaa kuhaankii halkii ku dib jiray oo siduu meeshii u kuududay waagii ku beryay.

Markii waagii beryey buu wuxuu tashada ba is yidhi "waar maad maskii qoomamo ugutagtid garowshiinyo ula tagtid ood tirdhaadid dee waan kugu ba'oo kugu hoogay ee maantanna tii oo kalaa i heysata ee iga saar". Sidii buu ku daastoo wuu durduriyey oo maskii oo halkii jiifuu u tagay, isagoo calaacalaya oo oynaya oo leh "Dee masyohow sixun baan kuu galey oo meel baan kaaga dhacey oo waan kugu wacad furay ee ii dhaaf qunsurkii oo kalaa maantana ku jira ee dee iga saar". Markaasaa maskii qoslay gahgahgahgahgah oo yidhi "Waarr yaahnee waa ninka ! horta adigu taadii ridatay xag Allaan ka noolaadee adigu waxba iila ma aad hadhin ha yeshee waxa la yidhi " Haddaan la kala roonaanin roob ma da'o. Bal hor Ilaahay baan kuu caawimayaa ee waa saan Kula hadlalayaye i dhegeyso:

Kuhaanyow, dadkiinnaa arlada loogu daw galay, ee Idinkaa in lays wada dihiyo "dooha" soo rogay ee dabkaad ololiseen oomiyaa jeex dhan buu dhiley ee

<p>Markaad dagantiiin baad naf iyo daawo jeceshiin e Ninkays daakhishaan maalintaad dagalsantiin baaho Dacfaalkiinna goortaa heshaan u ma danaysaan e.</p>	<p>Markaad dagan tiiin baad naf iyo daawo jecshiin ee ninkays daakhishaan maalintaad dagaalsantiin baaxo Dacfaalkiinna goortaa heshaan uma danaysaan ee</p>
<p>Adna dumisay wacadkaad gashiyo daanyadii hore e Dibindaabyo bani Aadan baa dunida aafayn e Dibnaha waxaad ka leeday qalbiga Kaa ma daarrana e.</p>	<p>Adigana dumisay wacadka aad gashay iyo dhaanyadii hore ee dibindaabyo banii-aadan baa dunida aafayn ee dibnaha waxaad ka leedahay qalbiga kaa ma saarna</p>
<p>Goortaan adoo diiq ku jira dabinkii Kaa saaray Ee aan abaal door ah iyo derejo eegaayay Waa taan damiinyow magliga daaban Kaa helay e.</p>	<p>Goortaan adiga oo diiq ku jira dabinkii kaa saaray ee aan abaal door ah iyo derejo eegaayey Waa taan dammuin yahow magliga daaban kaa helay e.</p>
<p>Digtii seefta iyo siigadii daartay madaxayga Diidmadaan baxsaday boodadaan dibowga jiidaayay Dalambaabbigii bay dhogi dam i yidhaahdeen e.</p>	<p>Dhigtii seefta iyo sheekadii gaartay madaxayga Diidmadaan baxsaday boodada aan uga jiidaayay Dalambaabbigii bay dhegihii dam i yidhaahdeen ee</p>
<p>Ilmadan dhibiq leh diiftiyo baryadan dhamaqday jiidhkayga Waa waxa markii hore i dagay docogintaa jaan e Maantaan digniin qabo inaan dheeexo hay filin e Dalluun buu ku dhacay aamminkaad iga dalbaysaa ye.</p>	<p>Ilmadan dhibiq leh diifta iyo baryadan dhamaqday jiidhkayga waa waxa markii hore i dagay docog intaa jaan e Maantaan digniin qabo inaan dheeexo hay filin e Dal uun buu ku dhacay aamminka aad iga dalbaysaaye</p>
<p>Dar Allaan wax Kuu odhanayaa daallin baad tahay e Dhaaxaad nin deys iyo agoon dulintay shaallee ye Malahay dakano aad gashiyo deyn horaad bixinaysaa</p>	<p>Dar Alle aan wax kuu odhanayaa daalin baad tahay ee dhaaxaad nin deys iyo agoon dulintay shalleeye malahay dakano aad gashiyo deyn horaad bixinaysaa</p>

Suldaankii Ku soo diray abaar diirataa dhici dheh
Dixida iyo maajeenta iyo duurku way madhan dheh
Duudda iyo qaar baa engegi damasha waaweyn dheh
Durdurka iyo laaskiyo buqdiyo dooxyadaa gudhi dheh
Dalaskiyo saboolkoo dhan iyo duunyadaa socon dheh
Daan-dheerta geeliyo idaa deynlan baa hadhi dheh
Rag nininkii dadaalaa se waa doogi karayaan dheh.

Markaasaa kuhaankii farxay oo kala batay oo is labarrogay oo yidhi: 'Dee haatan masyow wixii hore e aan Kugu sameeyay na waan is ogaa, maanta abaalka aad ii gashay na waan arkayaa. Waxasaad igu ogaataa wixii hore e aan Kugu sameeyay Kuu celin maayo. Waxa Lay siiyo maanta na waan Kuu wada keenayaa sidaa igu ogow.' Markaasaa maskii yidhi: 'Bal, anigu wuxuun baan eegi doonaa.' Markaasaa ninkii kuhaanka ahaa is dhigay. Inuu sii ordo ba shirkii buu yimi yoo maansadii buu ku dhuftay. Markuu dhammeeyaa Lagu soo booday oo mindhaa farxad baa dhulkii ba Laga gooyay. Markaasaa suldaankii yoo faraxsani na soo kacay oo gacan qaaday oo madaxa u tuntumay oo u duceeyay. Markaasaa ninkii kuhaanka ahaa La gelbiyay oo Loo dabbaal degay. Maantii dambaa suldaankii qabiilkii shiriyay oo yidhi: 'Seben abaar aa Laynoo sheegay oo soo socda e waa inaad nin walbaan wax u sii dhigataa.' Markaasaa nin waliba wixii soor ahaa ye dhigmayay intuu raar u sameeyay ku xidhixidhay.

Suldaankii **ku** soo diray abaar diirataa dhici dheh Dixida iyo maajeenta iyo duurku way madhan dheh Duudda iyo qaar baa engegi damasha waaweyn dheh Durdurka iyo **laaska iyo buqda** iyo dooxyadaa gudhi leh **Dalaska iyo saboolka** oo dhan iyo duunyadaa socon dheh Daan-dheerta **geel iyo** idaa deynlan baa hadhi dheh Rag nininkii dadaalaa se waa doogi karayaan dheh

Markaasaa kuhaankii...

...oo yidhi: 'Seben abaar aa **la inoo** sheegay oo soo socda e waa inaad nin **walbaa** wax u sii dhigataa.' Markaasaa nin waliba wixii soor ahaa **ee** dhigmayay intuu raar u sameeyay ku xidhixidhay.

Bilo hadday ka dambeeyeen baa horta durba abaartii bilowday oo dayrtii La waayay oo gugii xigay baaqsaday oo horta markaasaa dhulkii yoo dhan meel walba siigo ka duushay oo dhulkii xaalufay oo dhirtii qallashay oo dhadhiimii engegeen oo ceel wiyeer mooyi ye horta biya-yarood oo dhammii gudhay; markaasaa xoolii na horta nugulkii iyo geeslahadii yoo dhammi socdeen oo mindhaa daan-dheer geel mooyaane wax xoolo sheegta La waayay. Markaasaa dadkii kale illayn dad abaarta ku talo galay ma aha e iyaga iyo xoolohoodii ba shuf yidhaahdeen, suldaankii iyo qoladiisii na wixii ay kaydsadeen la soo bexeen oo sebenkii ku dhaafeen.

Maantii dambaa suldaankii ninkii kuhaanka ahaa u yeedhay oo maanta na xoolo badan buu siiyay. Markaasaa kuhaankii xoolii kaxaystay isagoo faraxsan. Jidka hadduu sii socday buu waxay maskii ku ballameen xusuustay. Markaasuu intuu xoolii joojiyay meel fadhiistay oo dhulka xarriiqay. Inuu halkii fadhdhiyo oo fekero fekero ba markii dambuun buu xoolii yoo halkeer oo kale daaqaya sidaa u eegay. Markaasaa illayn lexejeclo waa suun khaatir ah e cadkii lexejeclada dhaqaaqay. Mar uun buu is yidhi: 'Oo ma xoolahaas baad mas geed hoosti is ka jiifa haatan u geynaysaa afka uga gelinaysaa? Nacas nacas dhalay!' Markaasuu haddana is qabtay oo is yidhi: 'Oo hee dheh, illayn waa taa maskii ballanteen, ballandarro na waa diin-darro. Maxaad yeeshaa?' Markaasuu is yidhi: 'Allaylee waxaad yeeshaa ha ba ku noqon e geelaagaa iyo xoolahaaga is ka kaxayso!'

Bilo **haddii ay** ka dambeeyeen baa horta durba abaartii bilowday oo dayrtii **la** waayay oo gugii xigay baaqsaday oo horta markaasaa dhulkii **oo** dhan meel walba siigo ka duushay oo dhulkii xaalufay oo dhirtii qallashay oo dhadhiimii engegeen oo ceel wiyeer mooyi **ye** horta biyo-yarood oo dhammii gudhay; markaasaa xoolii na horta nugulkii iyo geeslahadii **oo** dhammi socdeen oo mindhaa daan-dheer geel **mooyaane** wax xoolo sheegta **la** waayay. Markaasaa dadkii kale illayn dad abaarta ku tala galay ma aha e iyaga iyo xoolohoodii ba shuf yidhaahdeen, suldaankii iyo qoladiisii na wixii ay kaydsadeen la soo bexeen oo sebenkii ku dhaafeen.

Maalintii dambaa suldaankii ninkii kuhaanka ahaa u yeedhay oo **maantana** xoolo badan buu siiyay. Markaasaa kuhaankii xoolii kaxaystay isagoo faraxsan. Jidka hadduu sii socday buu waxay maskii ku ballameen xusuustay. Markaasuu intuu xoolii joojiyay meel fadhiistay oo dhulkii xarriiqay. Inuu halkii **fadhiyo** oo fekero fekero ba markii dambuun buu xoolii **oo** halkeer oo kale daaqaya sidaa u eegay. Markaasaa illayn lexejeclo waa **sun** khaatir ah **ee** cadkii lexejeclada dhaqaaqay. Mar uun buu is yidhi: "Oo ma xoolahaas baad mas geed **hoostii** is ka jiifa haatan u geynaysaa afka uga gelinaysaa ? Nacas nacas dhalay!" Markaasuu haddana is qabtay oo is yidhi: 'Oo hee dheh, illayn waa taa maskii ballanteen, **ballandarrona** waa diin-darro. Maxaad yeeshaa?' Markaasuu is yidhi: 'allaylee waxaad yeeshaa **haba** ku noqon ee geelaagaa iyo

Markaasuu xoolihiisii is ka kaxaystay oo maskii ku ballan baajiyay.

Maalintii dambaa isagoo gurigiisii jooga oo abaartii na sidii u kilkilaasayso rag suldaankii soo diray ninkii kuhaanka ahaa u yimaaddeen oo ku yidhaahdeen: 'Suldaankii wuxuu ku yidhi, "Dhaqso ii soo gaadh".' Markaasuu kuhaankii inta naxay is yidhi: 'Tolow, muxuu maanta na Kuugu yeedhayaa?' Markii dambuu illayn suldaankii amarkiisa diidi kari maayo e nimankii raacay.

Inay sii socdaan ba shirkii yoo suldaankii fadhdhiyaa bay tageen. Markaasay suldaankii gacan qaadeen. Markay fadhiisteen e warkii La kala laastay baa suldaankii kuhaankii ku yidhi: 'Hebel, waxaan Kuugu yeedhay wax had iyo goor adiga na Kuu fudud annaga na nagu culus.' Markaasaa kuhaankii naxay oo yidhi: 'Oo waa maxay, suldaan?' Markaasaa suldaankii yidhi: 'Horta sannadkan iyo sannadkii hore e xumaa labada ba adaa inaga saaray. Dadkii kale na colaaddii hore iyo abaartan aan mid na Looga digin baa madhiyay. Innaga na waa taas oo dad iyo duunyo toona inaga ma afqudhmin. Mahaddaa na adiyo Ilaah baa leh. Bal se maanta na waxaannu Kaa doonaynaa, dee, inaad sebenka soo socda ka warantaa.' 'Ka warrantaa yaa?' Bise kuhaankii baa naxdintuu naxay cirkaa is ku shareeray oo dhulka is ku dhuftay oo suuxay. Markaasay suldaankii intay cadho dag ka tidhi jeedal kula soo kacay oo yidhi: 'Waxaasuun baa markaan xukun siiyo ba cadhooda oo xanaaqa!' Markaasaa dadkii ag joogay ka qabtay. Markaasaa suldaankii intuu is ka dhaqaaqay yidhi: 'Ninkaa xun waxaa

xoolahaaga is ka kaxayso!" Markaasuu xoolihiisii iska kaxaystay oo maskii ku ballan baajiyay.

Maalintii dambaa isagoo gurigiisii jooga oo **abaartiina** sidii u kilkilaasayso rag suldaankii soo diray **ninkii** kuhaanka ahaa u yimaaddeen oo ku yidhaahdeen: 'Suldaankii wuxuu ku yidhi,: "Dhaqso ii soo gaadh"'. Markaasuu kuhaankii inta naxay is yidhi: 'Tolow, muxuu **maantana kuugu** yeedhayaa ?' Markii dambuu illayn suldaankii amarkiisa diidi kari maayo e nimankii raacay.

In ay sii **socdaanba** shirkii **oo** suldaankii fadhdhiyaa bay tageen. Markaasay suldaankii gacan qaadeen. Markay fadhiisteen **ee** warkii **la** kala laastay baa suldaankii kuhaankii ku yidhi: 'Hebel, waxaan **kuugu** yeedhay wax had iyo goor **adigana** kuu fudud

tidhaahdaan markuu tooso, "Haddaanad waxaan Ku weydiiyay saddex casho iigaga soo jawaabin seeftaasaa Ku leh".'

Wax ninkii kuhaanka ahaa La dul joogo ba markii dambuu miyirsaday. Markaasaa hadalkii suldaanka Loo sheegay. Markaasaa talo ku caddaatay oo uu is yidhi: 'Waar, bal maskii na weji aad kula noqotid ma haysid; haddaanad waxaa LaGu weydiiyay ka jawaabin na waa LaGu dilayaa. Waar maxaad yeeshaa?' Markaasuu is yidhi: 'Tolow, maskii haddaad ku noqoto muxuu Ku odhan? Dee, wax kasta ha Ku yidhaahdo e ma wax Kuu dhaamaad haysataa? Allaylee isagii isaga tag.' Halkaasuu ka durduriyay oo maskii buu u tegay. Markaasaa maskii qoslay oo yidhi: 'Waar, hebel, maanta na ma adigii baa meesha maraya?' Markaasuu yidhi: 'Haa.' Markaasuu maskii yidhi: 'Maxaad dooni?' Markaasuu yidhi: 'Su'aashaan Ku weydiin jiraa maanta na Lay weydiiyay.' Markaasaa maskii yidhi:

'Suldaankii Ku soo diray, Cirkaa soo
daruur celin dheh
Dhaaxuu dagiignaa hadduu Dirir
cusboonayn dheh
Habeyn doorki hadhay buu hillaac dilig
ka soo siin dheh
Daydada biyaa badani waa di'i sideedii
dheh
Dalkoo idili waa xaalufee doollin baa
mari dheh
Dalandoolkha xoolaa ku lumay doogsin
bay heli dheh
Dooxyadan nabaadguuray baa daadku
mulacyayn dheh
Doog baa ka bixi ayyahaa degi tijiinneen
dheh

Durgufkiyo dharkii hawsha way daadin
idilkood dheh
Xariirtii la duuddubay bay dam isku
soo siin dheh
Dabqaadkay ka soo bixin huddiyo
dalowyadii jaan dheh
Darmaday ku wagaciin qolkii wada
dugsoona dheh
Raggoodii da' furay baa markuu diiro
soo geli dheh
Goortuu degaa baa anfoco damac leh loo
geyn dheh
Diihaalqab ma aha ee siduu doono waw
cuni dheh
Durduuraa la odhan qawl yar oo
debescan dhawr jeer dheh

<p>Duunyada wixii soo hadhaa darari shaallee dheh</p> <p>Qoryaa La dayrshaa guryaa daaro le'ekayn dheh</p> <p>Durgufkiyo dharkii hawsha way daadin idilkood dheh</p> <p>Xariirtii La duuddubay bay dam is ku soo siin dheh</p> <p>Dabqaadkay ka soo bixin huddiyo dalowyadii jaan dheh</p> <p>Darmaday ku wagacsiin qolkii wada dugsoonaa dheh</p> <p>Raggoodii da' furay baa markuu diiro soo geli dheh</p> <p>Goortuu degaa baa anfoco damac leh Loo geyn dheh</p> <p>Diihaalqab ma aha e siduu doono waw cuni dheh</p> <p>Durduuraa La odhan qawl yar oo debecsan dhawr jeer dheh</p> <p>Dahabooyinkoodaa adeeg dooni baallaha dheh</p> <p>Dulmaraanmarkaa caashiqii duugay soo kici dheh</p> <p>Damaashaadka loolkay ku dhali danabyo khayreed dheh</p> <p>Doobka iyo yeridkaa hablaa tay damcaan togan dheh</p> <p>Markaasaa dabbaaldeg iyo sacab Loogu derejbyn dheh</p> <p>Diintiyo salaaddana ninkii doonayaan dhigan dheh.'</p>	<p>Dahabooyinkoodaa adeeg dooni baallaha dheh</p> <p><u>Dulmaraan markaa</u> caashiqii duugay soo kici dheh</p> <p>Damaashaadka loolkay ku dhali danabyo khayreed dheh</p> <p>Doobka iyo yeridkaa hablaa tay damcaan togan dheh</p> <p>Markaasaa dabbaaldeg iyo sacab loogu derejbyn dheh</p> <p>Diintiyo salaaddana ninkii doonayaan dhigan dheh</p>
<p>Markaasuu durdurshay oo suldaankii buu u sheegay. Markaasaa maantaa na sidii horiyo si ka daran Loo galay.</p> <p>Qoodhyaxero hadday muddo yari ka dampaysay uun baa daruur yari bari gunti ka soo kacday goor galab ah. Markaasaa La yidhi: 'Qoodhyaxero daruur baa soo kacday.' Sidii daruurtii caad yar Loo moodayay uun bay markii</p>	<p>Markaasuu durdurshay oo suldaankii buu u sheegay. Markaasaa maantana sidii horiyo si ka daran loo galay.</p> <p>Qoodhyaxero hadday muddo yari ka dampaysay uun baa daruur yari bari gunti ka soo kacday goor galab ah. Markaasaa la yidhi: 'Qoodhyaxero daruur baa soo kacday.' Sidii daruurtii caad yar loo moodayay uun bay markii</p>

xooluu soo galeen bari gunti ka hillaacday bilig! Markaasaa dadkii yoo dhammi wada farxay oo dumarkii mashxarad ku dhufteen oo maansha Alla dadkii yoo dhan deddadii ka duushay. Sidii Loo eegayay e aan waxba Laysaga fileyn uun baa La yidhi: 'Qoodyaxero daruur baa ina dul joogta.' La ye: 'Aqallada moosa oo xoolaa wixii jilicsan qaadhka gesha.' Sidii baa La yeeloy oo markii aqalladii La moosee xoolii La kala wada hagaajaa Lays ka seexseexday. Qoodhyaxero, haddii habeynkii dalool teguu barta saaray, hig! Markaasuu markuu biyo dhigay qaaday. Markaasaa xoolii La doogsineryay. Markaasay duleedka ka cabbeen. Markaasaa dadkii na dhaansaday. Markaasuu haddana markii waagii beryay mayay ku fadhiistay. Markaasuu markay barqadii ahayd ka qaaday. Markaasaa xoolii La sii daayay. Markaasaa markii roobkii afar casho da'sanaa xoolii geel iyo adhi ba dhergeen oo wixii gudhay irmaanaadeen oo dadkii caano ka dhergay.

Markaasaa markay guga badhtankiisii ahayd suldaankii qabiilkii shiriyay oo xaajooyinkii abaartii dhacay oo dhan xukumay oo dadkii wacdiyay oo kala wada saaray. Markaasuu markuu xaajooyinkii wada dhammeeyay kuhaankii u yeedhay. Markaasuu xoolo badan oo meesi walba leh siiyay.

Markaasaa ninkii kuhaanka ahaa is yidhi: 'Allaylee, maskii saddexda goor qunsurka Kaa saaray ee aad mar walba ku wacad furtay maanta na ha ku wacad furin e u abaal gud oo xoolahaa LaGu siiyay oo dhan u wada gee!' Markaasuu

xooluu soo galeen bari gunti ka hillaacday bilig! Markaasaa dadkii oo dhammi wada farxay oo dumarkii mashxarad ku dhufteen oo maansha Allaah! dadkii oo dhan deddadii ka duushay. Sidii loo eegayay ee aan waxba Laysaga fileyn uun baa la yidhi: 'Qoodyaxero daruur baa ina dul joogta.' La ye: 'Aqallada moosa oo xoolaa wixii jilicsan qaadhka gesha.' Sidii baa la yeeloy oo markii aqalladii la moosee xoolii la kala wada hagaajaa la iska seexseexday. Qoodhyaxero, haddii habeynkii dalool teguu barta saaray, hig! Markaasuu markuu biyo dhigay qaaday. Markaasaa xoolii la doogsineryay. Markaasay duleedka ka cabbeen. Markaasaa dadkiina dhaansaday. Markaasuu haddana markii waagii beryay mayay ku fadhiistay. Markaasuu markay barqadii ahayd ka qaaday. Markaasaa xoolii la sii daayay. Markaasaa markii roobkii afar casho da'sanaa xoolii geel iyo adhiba dhergeen oo wixii gudhay irmaanaadeen oo dadkii caano ka dhergay.

Markaasaa markay guga badhtankiisii ahayd suldaankii qabiilkii shiriyay oo xaajooyinkii abaartii dhacay oo dhan xukumay oo dadkii wacdiyay oo kala wada saaray. Markaasuu markuu xaajooyinkii wada dhammeeyay kuhaankii u yeedhay. Markaasuu xoolo badan oo meesi walba leh siiyay.

Markaasaa ninkii kuhaanka ahaa is yidhi: "Allaylee, maskii saddexda goor qunsurka kaa saaray ee aad mar walba ku wacad furtay maantana ha ku wacad furin ee u abaal gud oo xoolahaa lagu siiyay oo dhan u wada gee!" Markaasuu

sidii yeelay oo xoolii yoo dhan buu soo wada kexeyay oo maskii u keenay. Markaasuu yidhi: 'Masyow saddex hal baan Ku idhi, mid weeye e waa taad waxa badan i caawintay ee aan anna mar walba xumaanta Kuugu abaal guday, haatan na is qoomammeeyay oo wixii maanta Lay siiyay waa kuwan e wada qaado i na saamax! Ta labaad na inaynu saaxiibnaa baan doonayaa. Ta saddexaad na, walaalkay, bal nin xidaar aad tahay ee adduunyada iyo nolosheeda iiga warran!' Markaasaa maskii yidhi: 'Horta ta saaxiibnimada weeye e dee anigu nin na la ma saaxiibo e ninkii Lay diruun baan qabtaa ama caawimaa. Ta qoomammada iyo xoolahan aad ii keentay na horta mid weeye e saamax baad iga tahay, xoolahan aad ii keentay na wayga celis e qaado. Ta dunida iyo nolosheeda na Kaaga warramay e horta duni baa jirta e nololi ma jirto. Nolosha La sheegayaa mar ba waa sida dunidu tahay. Ilahay duniduu sameeyay. Markaasuu calaamooyin badan u yeelay. Dadka na calaamooyinka dunidaa xukumaya. Hadduu sebenku seben colaadeed yahay dadku na waa wada col meel kasta ha joogo e, oo adigu ba waa adigii colaaddii dhowayd markaan Ku caawimay seefta ii soo qaatay e is yidhi, "Qoorta ka goo". Haddii sebenku abaar yahay na waa Lays wada qadinayaa yoo adigu ba waa adigii xoolii la baxsaday. Hadday barwaqaqo tahay na wax is qadinaya iyo wax is quudhaya toona arki meysid oo adigu ba waa adigan wixii LaGu siiyay oo dhan ii wada keenay. Intaas oo goor, mar walba wax sebenku Ku faray, uun baad adigu yeelaysay. Imminka iyo go'aan na horta anigu waysaga kaa warramayaa ye mas ma ihi.

sidii yeelay oo xoolii yoo dhan buu soo wada kaxeyay oo maskii u keenay. Markaasuu yidhi: "Masyow saddex hal baan ku idhi, mid weeye ee waa taad waxa badan i caawisay ee aan anna mar walba xumaanta kuugu abaal guday, haatanna is qoomammeeyay oo wixii maanta lay siiyay waa kuwan e wada qaado ina saamax! Ta labaadna inaynu saaxiibnaa baan doonayaa. Ta saddexaadna, walaalkay, bal nin xidaar aad tahay ee adduunyada iyo nolosheeda iiga warran!" Markaasaa maskii yidhi: "Horta ta saaxiibtimada weeye ee dee anigu ninna lama saaxiibo ee ninkii lay diruun baan qabtaa ama caawiyaa. Ta qoomammada iyo xoolahan aad ii keentayna horta mid weeye ee saamax baad iga tahay, xoolahan aad ii keentayna wayga celis ee qaado. Ta dunida iyo nolosheedana kaaga warramay ee horta duni baa jirta ee nololi ma jirto. Nolosha la sheegayaa marba waa sida dunidu tahay. Ilahay duniduu sameeyay. Markaasuu calaamooyin badan u yeelay. Dadkana calaamooyinka dunidaa xukumaya. Hadduu sebenku seben colaadeed yahay dadkuna waa wada col meel kasta ha joogo ee, oo adiguba waa adigii colaaddii dhowayd markaan ku caawiyay seefta ii soo qaatay ee is yidhi, "Qoorta ka goo". Haddii sebenku abaar yahayna waa lays wada qadinayaa oo adiguba waa adigaa xoolii la baxsaday. Hadday barwaqaqo tahayna wax is qadinaya iyo wax is quudhaya toona arki meysid oo adiguba waa adigan wixii lagu siiyay oo dhan ii wada keenay. Intaas oo goor, mar walba wax sebenku ku faray, uun baad adigu yeelaysay. Imminka iyo go'aanna horta

Nabsi baan ahay. Maanta ka dambaw na i arki meysid. Dee intaa iyo nabadgelyo.

anigu waysaga kaa warramayaa ee mas ma ihi. Nabsi baan ahay. Maanta ka dambawna i arki meysid. Dee intaa iyo nabadgelyo.

cidla en öde plats

bise mise eller

caynsanaa namn på omen

cunsurguuriyay att utrota något

Deddadii: qabow aad ah oo dhaxan leh

Dhurmay mumlar

Doogsineryay: xoolo biyo la doonid Ge vatten till djuren

Durgufyo Arbetskläder

Kararraxay???

Kuhaan: Faaliye Spåman

madhanaa namn på omen

Meesi: Duunyo la dhaqdo

min namn på omen

Mooreeyo ringa in

naxdinbakaylihii lätt skrämd

Qaadalka en liten hydda för svaga djur

Muuse Xaaji Ismaaciil Galaal

1957 – Wargeyska Soomaaliyeed

Corriere della Somalia, No 52, 1957, Marzo 2

Wargeys-ka Sômâliyed

Bâl-ka Saddeh-âd

Wargeys-ka Somaliyed

Murti-di Todobad-ka

Dowlad-da Sômâliyed wâ lô ga yerey

Warqâd û usô direy Rais alwasara-ha Kwame Nkruma
mudane 'Abdullâhi 'Isse.

Wahâ uga yimid Rais al Wasara-ha Dowlad-da Sômâliyed warqâd yernin ah hagga Rais al wasara-ha Heb-ta Dahab-ka, Kwame Nkruma û leyahay wahân kû dalbanaya Scir-ka laga dhigayo Accra tan iyo 2 ilâ 10 marzo, ê ah dabbâl degga gâridtan-ka horriyad-da Heb-ta Dahab-ka, ô yelan dônta maga'a la yirahdo Ghana.

wân dhalshay ô mîl-shî yalla. Wahay ummaleyen inû labo beri yillay mîl-sha. Haddaynan arkin wâ dhiman laha. Wahay u sô qayliyen Dhinsor, mar-kâsa wahâ ra'ay Professor Bonanni, mîl-shî bay ta-gén, wil-kî bay sô qâden ô ukenen Hâkin-ka Magálo-da Baydhabo ô isagu na mar-kîs

KU DHAWAQID-DA HORRIYAD-DA HEB-TA DAHAB-KA

Dowlad-da Sômâliyed wâ lô ga yerey

Warqâd û usô direy Rais alwasara-ha Kwame Nkruma mudane 'Abdullâhi 'Isse.

Wahâ uga yimid Rais al Wasara-ha Dowlad-da Sômâliyed warqâd yernin ah hagga Rais al wasara-ha Heb-ta Dahab-ka, Kwame Nkruma û leyahay wahân kû dalbanaya Scir-ka laga dhigayo Accra tan iyo 2 ilâ 10 marzo, ê ah dabbâl degga gâridtan-ka horriyad-da Heb-ta Dahab-ka, ô yelan dônta maga'a la yirahdo Ghana. "Wahay î tahay aniga wanâg dhab ah ô i gôni ah haddî ay ku surowdoh inâd shir-ka timadid".

Rais al wasari-hî, mudane 'Abdullâhi 'Isse wahû u jawâbey sidan:

« Dottor Kwame Nkrumah

« Rais al wasara-ha Heb-ta Dahab-ka, mahad naqa ân ka 'elinhayo yerid-da âd î gu yertey inân wah ka jôgo bil-sha dhow shir-ka horriyad-da Ghana wân ka humahay ku sô ogeysînta hawl iga badadtey iyo dal-ka ô u ka maqan yahay nin dowlad-da ka mid ah, iyo sod'al dhow ô u mid kale adayo Italiya

iyo Dowleddo-ha Ururay, ayân î suro gelin kareynin inân oggolado yerid-dâda wanâgsan.

« Sâhibbadey iyo anigu ba xâh je'leysannay wanâg-ga u dad-ka Ghana u ku heley hoggamis-kâga. Annagô Afrikan ah wahay nala tahay wanâggâsi inû yahay libin wêyn dad-kina kaliyah ma aha ê giddi Afrikan-ka kale dhashey Afrikan-ka dunida ô dhan. Anô idin-ku du'eynahaya wanâg kî u warreya bân wahân idin ka baryaya inâd oggolatan salanteyda iyo tî sahibbadey ».

--O--

Shirkad Somaliyed ba ka sameysantey Kambala

Sômâlida Kambala-da Ugandha deggeni wahêy sameysadtey Shirkad ay u gu talo galen wihî dan-tôda ah.

Shirkad-da wahâ la âsâsey 6 biil-shî sagalâd ê 1956, rag-ga ku jirâ na tirsi-gîsu wâ 55 qof.

Bil mar hâtan laga jôgo wahay Shirkad-du Kambala ka furtey dugsi laga barto ingirisi-da iyo arabi-da.

Shirkad-du wahey dhawan u 'abatey Sômâli-da deggen Afrika-da Bari ô ay u weydîsadtey kâlmo hor u ka'-êda.

Rag-ga hor so'od-ka u ah shirka-da Kambala wâ: Isma'il 'Id, Hâji 'Ali Yusuf, Mahamed Mahamud, Ahmed Shikh, Si'id Shirwa', Ma'allin Si'id, Mahamed Hâji Hassan iyo 'Ali Burayd.

Wahâ la ga guriey war Sômâli sidaha.

--O--

Wil 'Idla Laga Heley ô 'Id Yelshay

Ayan Dhoweid niman Bulisiya-da ah dûr-kî Dhinsor bay marahayen, wahay maqlêñ tâh yar; Markâs wâ firiyêñ: wahay arken 'unug yar ô dhowân dhalshay ô mîl-shî yalla.

Wahay ummaleyen inû labo beri yillay mîl-sha. Haddaynan arkin wâ dhiman laha.

Wahay u sô qayliyen Dhinsor, mar-kâsa wahâ ra'ay Professor Bonanni, mîl-shî bay tagêñ, wîl-kî bay sô qâden ô u kenen Hâkin-ka Magâlo-da Baydhabo ô isagu na mar-kîsa daqso ugu diray isbidal-ka.

Wahâ la yiri: gabbo-ha isbidal-ka ka shaqêya qof-kî ugu naharis badan ha lo dhibo. Wahâ qâdadxtay 'Addey 'Umar, ô ku dadalshay.

Wanâag-ga ay falshay wâ ku mahadinayna.

Ardo-dî Bûlo Burti mar-kay maqlen in 'unug 'idla laga helei, wahay sâbiyen wah wanâgsan: Wahay 'arûriyen 108 la'ag-ta tan Sômâli-da ah, wahay u sô diren Hafis-ka kan wargeys-ka ah. Qasad-kêdu wahû yahay 'unug-gâs kalmohîs.

Wîil-kî dhib-kâs arkay wahû heley hîyo Ilâhi sîyey iyo walâlo kalmeyey.

--o--

Wareysad dheh maray W.E. Corfitzen iyo Mohamed Fârah Siad ô ku sâbsan dhâqalo-ha waddan-kêenna

W. E. Corfitzen ô ka mid ah guddi-da la'ag-ta Dal-ka Sômâliyed wah logu qabto bâ intusan ka tegin arli-ga, waha ka werêstay jel-kayo Mohamed Fârah Siyad.

Wahû ugu warramey inû âd ralli uga noqdey hor u ka'a dal-ka, goni ahân weliba, bar-bar-ka dunyo-da iyo kân bêr-ta. Ha ba u sî darrâto weliba affarta tan sannad-dôd ê danbe. Wahû yiri tartîbo badan bâ lagu talo galay: qâr wah bâ laga sameyey, qâr na wâ la jideyey, qâr na wâ laga firsanaya.

Tartibo-ha kan qâlmo bay ka geysten, weli na wâ ka geysanayan Dawlado-ha Ururay.

Tartib-ta uga horraysa 'êlal bâ laga qodey âd u anfa'ay hôlo-ha kana yareyey dhimasho-dî, hâl-kôda no wanâjiyey ô sahley safris-kôda dibed-da ah.

Tartibo-ha kale na wahâ ka mid ah webi-ga ilalin-tîsa, dhasheg-ga sameys-kîsa si bêro-ha dal-ku ku fi'nadan.

Wahâ kalô ô ka mid ah masêgo-da ka bahdo bêro-ha dhaqâleyn-têda ô lô sâbiyey bakâro dâr ô kale ah ô laga dhisay Afgoye iyo Jamame.

Wahâ la sameyey ô dhan shaqalo-ha Sômâliyed hagar laân bu wah kaga shaqeyey mîl fi'an bâ na laga gârey.

Haddana wahû yiri mahay ila tahay in dhaqalo-ha Sômâliyed loga heli karo Dowledo-ha Ururay la'ag ku dhow 400.000 ô dôllar.

Ku heshiye sohdin-ti Rusiya iyo Irán

Sida ay shegtay wakâlad-da la yirahdo TAS. Hawl-shî ku sabsaneyd sohdin-ta u dhahaysa Rusiya iyo Irân ka la dhigasho-dêda wâ ay u dhamadtey.

Guddi laba-da qolo isugu jirtâ hâ lô direy ô ku sô waregtey labadî kun ê Km. ê sohdin-tu ay ahêyd, hadba na qolo wah la rîho ba wey hagâgtey.

Dowlad iyo dad

Biyo dôn Bulo Ahmed

Malin Ahad ah bâ wasir-ka dhaqâlo-ha mudane Hâji Fârah 'Ali 'Umar ô ay la so'dan mudaneyâl Mahamûd Janaqow iyo 'Ali Scêkh Jês, iyo Hâkin-ka jaha-da Banâdir, iyo Hâkin-ka magâlo-da Jawhar iyo nin-ka u madah ah hafis-ka haw-sha iyo dabib-ka magâlo-da bâ wahay sô dâwdêن Bûlo 'Ahmed ô ku tal bari iyo uqoyi isgal-kôda mîl ka hig-ta MAhaddeyku na lunsan mîl hawd ah ô barbar-ka bidih e webi shabêlle.

Bûla-du sida dahab-ta ah wâ godôn, waddo na wahâ u ah mid dad-kêdu au ku rideñ tî hore ê Mahaddey.

Madah-da Bula-dâ horey wahey u weydisatey wasarad-da dhaqâlo-ho in biyo marêñ lô bihio, mid qabyo ah na lô dhameys tiro hilo-da ô âd u gÂbatay na lô dhêrêyo si bêr-ta sisin-ta iyo gelley-da ihî u gu tosto.

Dan-ta wasir-ku na wahay aheyd ruh-îsu inû sô arko dan-ta bulo-da ito sida lô sameyn karo hawl-sha dad ku dônayo.

Sidâ darâddêd bâ wasir-ka iyo intî la so'odtei ba wahay lug ku maren gabal dhêr ô webi-ga jin-kîsa ku yâl, iyagô firo u leh mîl-sha iyo sameys-kî la weyddistey.

Wahâ goni ahân naga yabiye mar-kî anu sô geleyney bulo-da, hayirâd-da dad-kâsi ku jiro gûhi bâbur-ta mar-kî u maqlay bû wahû ku sô ururay mîl bannan inû arko waha dha'ay darâddêd illen wâ ku dhif arag-tî bâbur eh.

Annagî in badan ku waregney Sômâliya wahâ kediso na u ahâdey inta dad weli ka goan hor u ka'a iyada ô magaloyin-ka wawêin û âd u ga so'do.

Ma murtiyeyn karno tilmantân gÂban, anagô ân ku reyn reynin wasir-ka dhaqalo-ha Hâji Fârah 'Ali 'Umar.

Isu helqâmid-da û ugu qumay dadal-kî ay dawlad-du ugu talo gashey wanâjin-ta dad-ka, ka ma usan shakiyin inû malin iska dhigo rêr badiye hubsîno daradêd.

Sô noqod-kî Mahaddey, wasir-ku wuhû ku hakadey hera-da badariyin-ta rêr Mennonita ê mîlsha ku tal, wâ na u ammaney madah-dôdi.

Wareg-gî dhowâ ê hâkin-ka magâlo-da baydhabod iyo madah-dî ay kulmen

Hâkin-ka magâlo-da Baydhabod ê Ahmed Râge 'Abdi ah bâ malin dhaweyd wuhû ku sô waregey bûloyin-ka ka tirsan magâladîsa.

Bûlo-da Gorisane la yirahdo mar-ku tagey hâkin-ku ô û ku waregey iyada iyo war-têda ba bu wahû u yimid duq-î mîl-sha ô isagu na u ga waramey in la gu nabad qâbo bûlo-da ô ay miyiran tahai, la na bihiyo 'anshurta bêraha. Wuhû duqu hâkin-ka ogeysiye in 'êl-kî bûlo-da lô bâhan yahaî in la qodo. Wahâ ra'iyey dad-ka ka sokôw in bêr-tu na ku tôseyso. Hâkin-ku na sabab-tî dahisey 'êl-ka qodnin-kîsa bu uga waramey wahâ na u ka ballan qâdey inû u dadâlo, dabadêd na kâkin-kî wahû sô adey bûlo-da la yirahdo Tigan-Kasa Sheb.

Mîl-shân na wahû ku la kulmay dugow-dî iyo 'ulumo-dî, hawêñ-ku na wâ ay u 'arrab-dhaben, dhallin yaro-du na wâ ay u 'ayârtay wahâ na la tirihey hêso Dowlad-da amman-tÊda 'âdo-da ahâ hostîsa bu ikhyar-tî ku la haldey, wahâ na u gar sîyey salan-tîsa iyo tî hâkin-ka jaha-da. Dawr oday bâ ka hadlay gêd-kî ô ku mahad naqay hâkin-kî wahâ na ay weydisten in lô qodo 'êlal iyo waroh. Mar-kôda wahâ hadley ô la dardârmey hâkin-ka duqa la yirahdo Hussên 'Abdi Nûr iyo rag kale ô ku adkêyey 'od-kôda inû gârisyo hâkimmo-da sare ô degdeg lô ga kâlmeyo biyo yarida, wahâ ballan-qâdey in la sô diro rag farsamo leh ô firya sidî wah-lô sameyn karo.

Dabadêd-na wahû u sô 'arrâbay Baydhaboh.

Nin-ka madah ah haffis-ka ka furan Addis-Ababa ô ka tirsan mîlsha la yirahdo UNICEF, la na yirahdo magac'îsa H. Ehrenstrale, iyo Fulvio Rizzetto bâ wahey ku hoyden Baydhabo, wahâ dhaweyey hâkin-ka Jahada Hâjî Bashir Isma'il, intî ay jôgen na magâloda u wêyn Alto Juba, wahay âd u dâwaden Isbital-ka iyo dugsi-ga wêyn ê Jahada iyo dugsiyo-da kale, wahâ na ay âd u shekeysten nin-ka ka madah-a ah sida so'od-kôdu yahai iyo sidu wah tar-kôdu yahai.

Afrika wä u bar-ka sare siyasad-da u dhaheysa ummado-ha

Afrika-du bârka sare bay u tahay siyâsad-da ummado-ha u dhaheysa, wahey ku si tahay warkî dowlad-da fransis-ka ay sô jedisei ê ahâ in la gu daro dalal-ka bad-da ka shisheya suq-a gûd nimo ê Yurub.

War-ka madba'ad-da talyânigu ku ma talah tegin wahâ na lô yeley inân la 'arqaleynin kuwâ « yurubeysan », wahâ se la ga war hayâ in rayiga fransis usan dhaqâlo ku ekeyn ê u siyasad yahay.

Is kalmeyasad-ka Yurub iyo Afrika wâ wah wêyn wâ se inû horriyat ku dhalshâ.

Sida hâtan mûqadta Yurub-Afrika wâ san dulleлага rêm Yurub-ka qâr-Kôd ô dalal haysta.

Wâ dhawedto wahâ ka goay shir-ka faransis in wah horriyat u eg la sîyo Madagaskar iyo labo iyo tobâ tal ô kale ô Afrika ah ô ka mid ah Afrika-da Galbêd ê faransis-ka (wâ: Senegal, Sudan, Mausitania, Nijer, Volta-da Sare, Guinea, Heb-ta 'Aga iyo Dahomey)лага Afrikada dhehe ê faransis-ka na (wâ: Gabon, Congo ha dhehe, Ubanqui iyo Ghari).

Nâib al rais-ka Dowladaha Ururey Nixon wuhû u gâri dônâ marzo horrantêda arag-tî rasmi ah Afrika. Isagu wahû wakil ugu ahan dônâ Dawladdaha Ururey Shirka lô dhigi dôno horriyadda Heb-ta Dahab-ka ê Accra, wahâ na kale ô û marayâ Liberya iyo baldân kale.

Madah-da Dar-ta 'Ab-di wahay 'Amal qabtâ inay u yêrto sanad-kân iyo kan ku higa madah badan ô dowladaha Afrikâd ah.

Dowladaha Ururêy kale ô ay dama'san yihîn iney kalmeyân Afrika-da wali ba goni ahân dalal-ka Afrika-da ah ê dhawân qâtey horriyat-dôda.

--0--

Hakin-ka 'usub ê Huddur

Wahâ iska beddeley magâla-da Huddur hâkin-kî horey u jôgey Ahmed 'Adde Munye iyo kan 'usub ê la yirahdo Dâhir Nûr Hirsi.

Ikhyar-tî beled-ka u wayel-ka ahêd ô dhami na wâ jôgtey gobtey ku kala amar qâdanayen. Khudbadoh ba na la akhriyey.

--0--

La hadal-kî wasir-ka arrîmo-ha gud nimo

Wasir-ka arrimo-ha gûd nimo mudane Mahamud 'Abdi Nûr wahu muqâbileyey madah-da rag-ga ilâliyah hagga shaqâlo-ha Sômâli-da wahâ ay ka wada hadlen dan-ta shaqalo-ha malin shaqeys-ka ah iyo arrimo kale ô ku sâbsan hawl-shôda.

HARFA-HA

B wâ «ba» (biyo)

T wâ «ta» (timir)

J wâ «jin» (jid)

H wâ «ha» (harig)

Kh wâ «kha» (Khadîjo)

D wâ «del» (dar)

R wâ «ra» (rati)

S wâ «sin» (san)

Sh wâ «shin» (shinbir)

G wâ «ga» (gabar)

Dh wâ «dha» (dheri)

' wâ «'ain» ('ambe)

F wâ «fa» (faras)

Q wâ «qaf» (qâlin)

K wâ «kaf» (kab)

L wâ «lan» (laf)

M wâ «nun» (nabad)

N wâ «num» (nabad)

H wâ «ha» (hilib)

W wâ «wow» (webi)

Y wâ «ya» (yar)

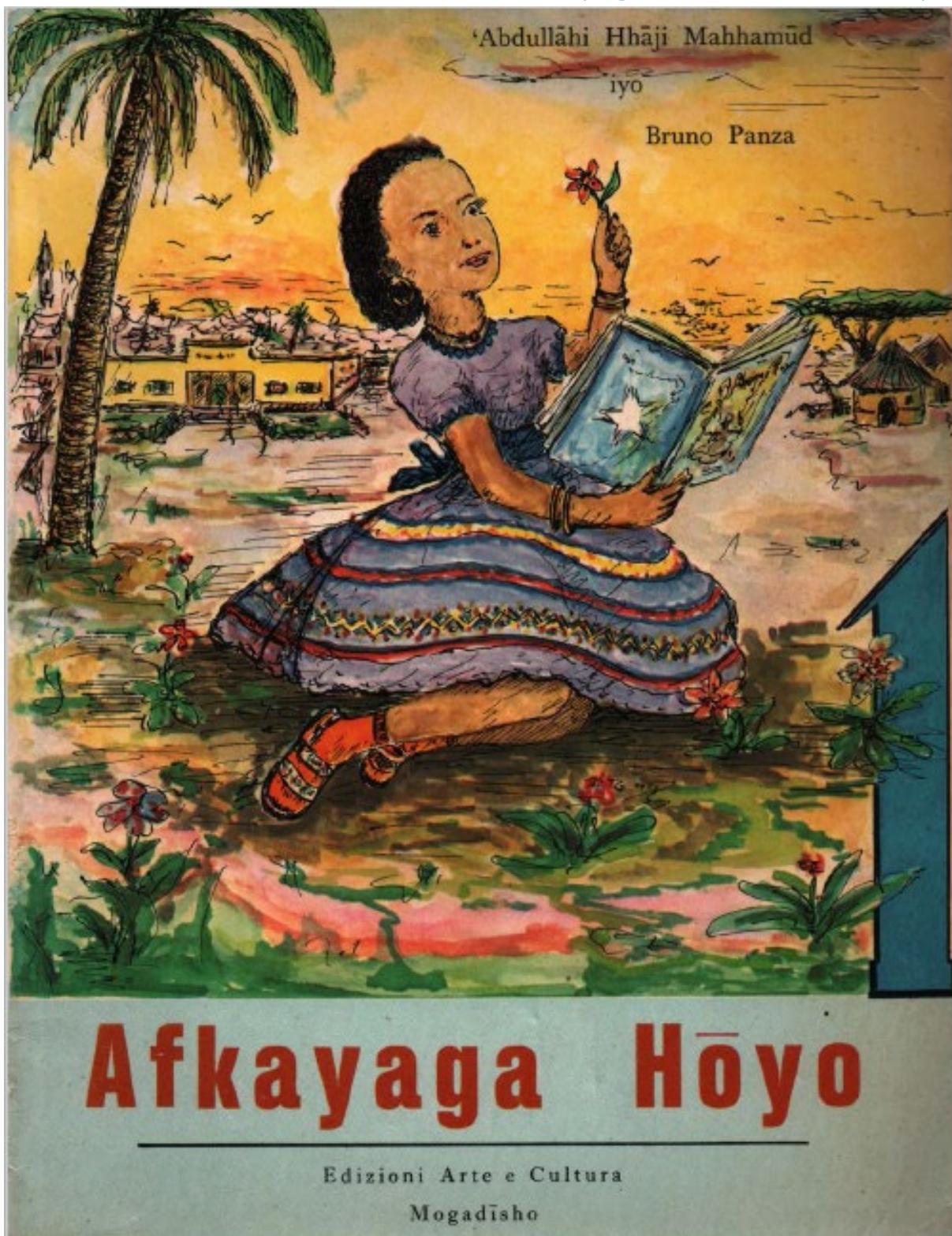
I wâ «i» gaban (il)
U wâ «u» gaban (ul)
O wâ «o» gaban (olol)
E wâ «e» gaban (edeg)
A wâ «a» gaban (ari)
Ī wâ «î» dhêr (îb)
Ū wâ «û» dhêr (ûn)
Ō wâ «ô» dhêr (ômâr)
Ē wâ «ê» dhêr (êlo)
Ā wâ «â» dhêr (âbbe)

1960

-

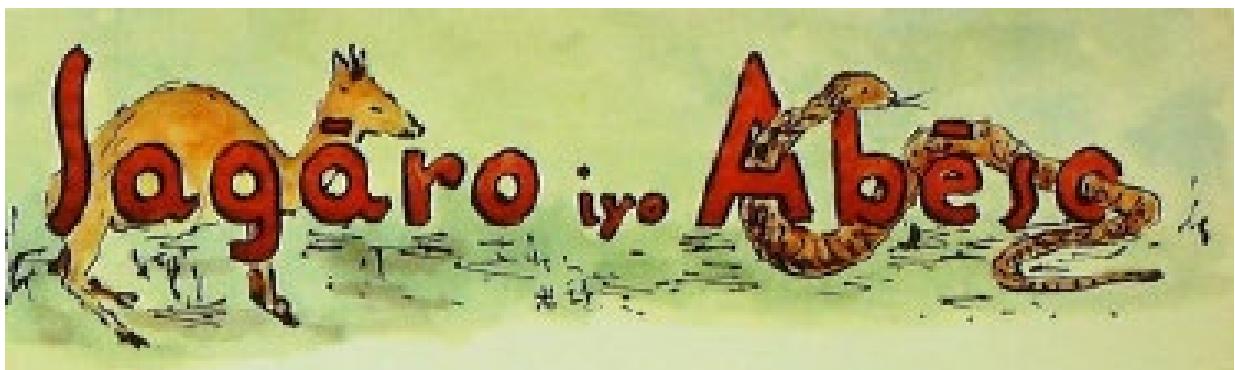
Afkayaga

Hooyo

Edizioni Arte e Cultura

Mogadisho

Abēso bā sagāro ilmohēda ka hhōgtay.

Sagārodī wahhay u tagtay dhurwā gēl la jōgā.

Sūye: «Yā gēl bēlo gēlayga iga didiyay? ».

«Adēr, wā sagāro bisbislay, botin dhēr, bērkēdī hhalay abēso ka la bahhday ».

«Na bal ī gē, na bal ī gē ».

Abēsodu markay aragtay wahhay tiri:

«Arrabkaygu wā sag, wā sagāl madilōd, midka ugu yar intānan sag iyo sag kugu sīn, agtayda ka dhaqāq ».

Fulaygī dhurwā sagārodī wahhū kū yiri:

«Na bal iga gē, na bal iga gē ».

Sagārodī bahallo kale bay u tagtay: wahh na u matarin.

Markī danbe iyado qamūnyaysan bay u tagtay dabagalle.

Isla markī ba abēsodī bay u yimādēn.

Abēsodu markay aragtay wahhay tiri:

« 'Arrabkaygu wā sag, wā sagāl madilōd, midka
ugu yar intānan sag iyo sag kugu sīn, agtayda ka
dhaqāq ».

Dabagallehī wahhū ku yiri:

« Dabodayda wā rug wā rugan rug, intān rug
iyo rug kugu sīn, sagāroda ilmohēda sī ».

Wā dirirēn :

« Sag iyo sag ... rug iyo rug ».

Abēsodī wā dhimadty: sagārodi na ilmohēdi bay
qādadty.

*Mél a ho v dōneysa nhadal v wahh ku ma
taro.*

A Q Ḏ N T A

Bareha wahhū dhahaya:

« Dadku wahhū ku kala hormarā ḍ u ku kala saramarā sida aqonta ay u kala badshā.

Aqonta si fudud lagu ma helo, ḍ dhib, dhafrid iyo murug ayay, u bāhan tahay qofka dōnahayā inū sōmaro.

Haddād dadālshān, ḍ ḥad wahh u baratān, wahhā hubāl ah in ay Sōmāliya helayso inta ay dōnayso in ay gārto ».

MAHHŪ NA TARAY BŪGGĀNI?

Būggāni wahhū na taray wahh badan.

Wahhān ka barannay sida wahh lō qoro iyo sida wahh lō akhriyo.

Wahhān ku ogānnay *afkayaga hōyo* ma'ānkīsa.

Wahhā fī'nān lahayd in qof walba ḥā Sōmāli ahī u je'elādo afkīsa hōyo sidū u je'elyahay naftīsa iyo hhigālodīsa.

Wahhān Ḵbbe ka baryaynnā inū kor u qado afkayaga hōyo, dadkayaga iyo Dalkayaga.

THE ITALIAN LINGUISTS
1889-1964

Enrico Cerulli (1898–1988)

Förra årets studenter skrev

Taariikh-nololeedka Enrico Cerulli

Enrico Cerulli wuxuu ahaa aqoonyahan Talyaanii ah. Wuxuu ku dhashay magaalada Naples ee ku taalla dalka Talyaaniga sannadkii 1898kii. Enrico Cerulli wuxuu machadka Regio Istituto Orientale ku bartay afka Itoobiyaan-Semiitiga cahdigii Francesco Gallina iyo afka Caribiga iyo cilimiga Islaamka cahdigii Carlo Alfonso Nallino iyo Giorgio Levi Della Vida. Enrico Cerulli wuxuu markii danbe noqday aqoonyahan ku xeeldheer afafka Laatiinka iyo Faransiiskii hore. Wuxuu buuggiisa qalinjabinta ee jaamacadda Neapel Federico II wax ka qoray xeer dhaqameedka Soomaalida. Enrico Cerulli wuxuu sidoo kale caan ku noqday cilmi-baadhistiisii ku saabsanayd buuggii caanka ahaa ee Kitab al-Miraaj oo laga qoray dheelmintii Nabi Muxamed(NNKHA) ee Mecka ilaa Jerusalem.

Intii u dhexeysay 1939kii ilaa 1940kii wuxuu Enrico Cerulli ahaa badhasaabka Shewa iyo Harar oo ahaa laba gobol ka tirsanaa Italian East Africa iyo guddoomiyaha xafiiska siyaasadda ee East Africa. Markii danbe taliskii dib loo soo celiyay ee Haile Selassie I aaya Qaramada Midoobay la xidhiihay sannadkii 1948kii si Enrico Cerulli iyo sagaal kale loogu dacweeyo danbiyo dagaal.

Tafatiraha taariikhdiisii oo kooban

Enrico Cerulli wuxu ku dhashay magaalada Naboli sanadku markuu ahaa 1898.

Wuxu ahaa diblamaasi siyaasadeed isla markaana dhaqammada iyo afafka geeska Afrika looga hadlo wax ka qoray.

1919kii ilaa 1925 waxa loo diray Soomaaliya si uu u noqdo xoghayaha guud ee gumaystihii Talyaaniga u qaabilansaa Soomaaliya.

1939kii ilaa 1940kii wuxu ahaa duqa magaalada labada gobol ee Shewa iyo Harrar.

Wuxunna islamarkaa madax u ahaa xafiis siyaasada oo ay lahayd wasaaradda arimaha dibada ee Talyaaniga qayteeda bariga Afrika.

1948kii wuxu boqorkii Itoobiya Xeyla Selaase ka gudbiyay in uu Cerulli galay dembi dagaal.

Ururka Qaramada Midoobay wuxu ugu yeeray Cerulli marqaati si uu uga warbixiyo eedeynta loo soo jeediyay.

Boqor Xeyla Selaase markuu ogaaday in Curelli aan dacwada lagu soo oogaynin ayuu eedeyntii la laabtay kuna bedalay in Curelli uusan weligiis cagta soo dhigin wadankiisa Itoobiya.

1950 ilaa 1954 wuxu Cerulli ka shaqaynayay qunsuliyadii Talyaaniga ay ku lahayd Iiran.

Enrico Cerulli wuxu imtixaankiisii qalinjabinta jaamacadda wax ka qoray dhaqamada Soomaaliya.

1992kii waxa lagu daabacay jaamacad Hardvard ee cariga Ingriiska qaybta daraasaadka Afrika qoraalkiisii qalinjabta jaamacadda uu ka qoray suugaanta caanka ah ee Galas Oromo.

Ugu dambayntii waxa loo magacaabay hogaamiyaha akadeemiyada Nazionale die lincei Rom.

Enrico Curelli wuxu ku dhintay magaalada Rooma sanadku makuu ahaa 1988kii.

Enrico Cerulli

Waxa uu ahaa aqoonyahan ku xeeldheer wax badanna ka qoray Geeska Africa; gaar ahaan Somalia iyo Itoobiya. Waxa uu sidoo kale u shaqeeyay maamulkii gumeystaha Talyaaniga oo uu gudoomiye gobol ka noqday goobo ay Harar iyo Shewa ka mid yihiin, isagoo sidoo kale mudo dheer u shaqeynayey Wasaarada Arrimaha Dibada ilaa heer Safiir uu ka gaaro.

Cerulli waxa uu ku dhashay ku barbaaray waxna ku bartay Magaalada Nabuli. Waxaa uu waxbarashadiisi jaamacadeed ku qaataj Machadka diraasaatka shucuubta bariga, isagoo shahaadadiisa PhD wax ka qoray "Xeerkii Soomaalidii hore". Cerulli buugaag badan ayuu ka qoray Afka iyo dhaqanka soomaaliyeed isagoo lagu tilmaami karo hormuudkii Cilmibaarista iyo aqonta Soomaaliya iyo dadka Soomaaliyeed.

Enrico Cerulli (1898-1988)

CERULLI, Enrico (wuxuu ku dhashay Naples, 15 Febraayo 1898; dhintay 1988), Oriental-Talyaani iyo diblomaasi. Intii u dhaxaysay 1950 iyo 1954 waxa uu safiir ka noqday Tehran, halkaas oo uu xiiseeyey riwaayadaha Shiicada ee (ta'zias), wakhtigaas oo si hoose loogu qaddariyo labada goobood ee dhaqanka rasmiga ah iyo kuwa diinta. Cerulli markuu yaraa wuxuu bartay luqadaha Semitic iyo Kushitic ee Itoobiya Francesco Gallina iyo cilmiga Islaamka Giorgio Levi della Vida ee Machadka Oriental ee Naples (della Vida, p. 795). Dabadeed waxa uu galay maamulkii gumaysiga, halkaas oo uu si degdeg ah u kacay, isaga oo guddoomiye ku xigeen ka noqday dalkii waagaas Talyaanigu ka talin jiray bariga Afrika isaga oo jira sagaal iyo soddon jir. Waxa kale oo uu sii watay hawshiisa cilmiyeed oo ay ku jiraan wax badan oo uu ku soo kordhiyey afafka, suugaanta, taariikhda, iyo hiddaha Itoobiya iyo Soomaaliya, iyo sidoo kale baadhitaanno ku saabsan xidhiidhka bari iyo galbeed ee qarniyadii dhexe

Barashada

Afrika.

Waxaa loo soo diray Soomaaliya 1919-kii ilaa 1925-kii (Xoghaye, waagaas madaxa siyaasadda gumeysiga), kaddibna Itoobiya 1926-kii ilaa 1928-kii (oo uu ahaa xoghaye koowaad, ka dibna la-taliyayaashii Talyaaniga); Dhanka dambe, waxa uu door muhiim ah ka qaataj saxiixii "Heshiiska Nabadda iyo Saaxiibtinimada" ee Ogosto 2, 1928 ee u dhexxeya Talyaaniga iyo Itoobiya Tafari Makonnen. 1929kii ilaa 1931 kii waxa uu ahaa wakiilka talyaaniga ee gudigii Anglo-Italian Border Commission ee Soomaaliya. Muddadaas oo dhan, waxa uu ku hawlanaa cilmi-baadhisyo qawmiyad iyo luqadeed oo labada waddan ah, kuwaas oo markaa ahaa mawduuca daabacaadda. Waxyaabihii kale waxaa ka mid ahaa, 1928/ 29-kii ayuu ka qaybqaatay daabulidii Duke of Abruzzi ilaa ilaha Shabeelle.

[https://sv.frwiki.wiki/wiki/Enrico_Cerulli_\(Länkar till en externa sida.\)](https://sv.frwiki.wiki/wiki/Enrico_Cerulli_(Länkar_till_en_externa_sida.))

Intii uu joogay Tehraan Cerulli waxa uu noqday "qofkii ugu horeeyey ee si buuxda u fahmay muhiimada sayniska ee wax soo saarka riwaayadaha Faaris" 1954). Shaqadiisa ta'zia wuxuu diiday fikrado hore oo ah in riwaayadaha laga yaabo inay saameyn ku yeesheen caadooyinka riwaayadaha ee Galbeedka ama Byzantine, in kasta oo uu qirtay suurtagalmada saameynta Bariga Fog (197lb). Wuxuu raadraacay taariikhda hiddaha dhaqanka diimeed ee Faaris ee maxalliga ah wuxuuna ku dooday in faafinteeda iyo caannimadiisa ugu dambeyntii ay la xiriirtay ujeeddooyinka dacaayadda ee Shah Esmā'īl (907-30/1501-24), "L'inspirateur Premier des matalo," iyo guulwadayaasha degdega ah. Buugga ururinta Cerulli, oo leh tusmo faa'iido leh, ayaa waxaa diyaariyay Ettore Rossi iyo Alessandro Bombaci.

Cerulli waxa kale oo lagu daabacay horumarinta dabaqadda dhexe ee Faaris ee hoos timaad boqortooyadii Pahlavi (197la)

[https://www.iranicaonline.org/articles/cerulli-enrico-1898-1988-italian-orientalist-and-diplomat \(Länkar till en externa sida.\)](https://www.iranicaonline.org/articles/cerulli-enrico-1898-1988-italian-orientalist-and-diplomat-(Länkar till en externa sida.))

Qoraaga iyo taariikhdiisa

Qore: Enrico Cerulli

Nolosha qoraaga

Ku dhashay Napoli 15 febaraayo 1898- 1988

Shaqada

1. Qoraa
2. Dhaqanada Bulshada, afafka , taariikeeye

Sida: Af Somaaliga, Af - Carabiga iyo Af- Amxaariga

Dublamaasi/Diplomat iyo Gudoomiye Gobol

1964 – Somalia III

The script

Cerulli	Maanta
q	c
d, h, q̄	dh, x, q̄
ḡ, ſ̄	j, sh
ä, å	a, o
stressed vowels	ä, á

	á, é, í, ó, ú	a, e, i, o, u
long vowels	á̄, é̄, í̄, ó̄, ú̄	aa, ee, ii, oo, uu
long, vowels	â, ê, ï, ô, û	aa, ee, ii, oo, uu
heavy, stressed	ê	ee
unclear, long contraction	ë	ee
	—	-

La canzone di Hasan Hoday (p. 13)

*lába iyyo tobán hál õ_wáda dá'wiyá
õ wah_í darán ô wadá darbá
õ_án qabó däysin ma_awádo.
wah_dám bân dunúb iyyo kú ka'áy 'ól iyyo dulláne
inan dín dígta bân râbá dâš qurân galaé
dám̄bi an_šâfi'i laháyn däysin ma_awádo.*

Transliterated

laba iyyo toban hal oo-wada dacwiya
oo wax-ii daran oo wada darba
oo-an qabo daysin ma-awado.

wax-dham baan dunub iyyo ku kacay col
iyyo dullane

inan diin dhigta baan raaba daash quraan
galae

dambi an-shaafici lahayn daysin ma-
awado.

guu dannagay degan la-cunay dalal
barwaaqoobay

dunya bannan la-gu dega la-gu dangigaye
darajada adduun waa-ninki ay dalabka
fooftae

maalkayga an ii deeqi karin daysin ma-
awado.

anigo dal-dheero an-ka imid Ximan
duladkooda

Standardised

Laba iyo toban hal oo wada **dacwiya**
Oo wax **ii** daran oo wada **darba**
Oo aan qaboo deysin ma awoodo.

Wax dhan baan dunuub iyo ku kacay col
iyo duullaane

Inaan diin **dhigto** baan rabaa daash (daas)
qur'aan galoe

Dambi aan shafiee ii lahayn deysin ma
awodo.

Gu' danaagay degaan la cunay dalal
barwaaqoobay

Duunya bannaan lagu degaa lagu
dangiigaaye

Darajada adduun waa ninkii ay dalab ka
fooftae e

Maalkaykii aan i deeqi **karin** deysin ma
awodo.

oo tooban habeen soo dhiib jiray dalla ii-gu raagay

oo dauladdaydi ii-gu yimid duubiyo boqorka

degdeg noo-gu salaan! yiri wax badan yan uu-daali jirin

albaab la-is-ku damagsinayo oo la-is-uu diidayo

qalfad madaxa la-soo dejijo dibad tannagodka

dacadarro iyyo dullou waa-ku nogay tooban diracooda

da'er la'antaas qabo daysin ma-awado.

guuga iyyo dayr dirac iyyo xagaa duuba qalonkaaga

dadki raciyyaha haa-ii-ya kicin yaana ku gu darine

dalla'ana tooban dau joog dulaha beeraade

xukunkana dadal la-ii-ga maqal oo haa-ii-ga diidin

dhib jiri asalkeedi noqdo daysin ma awado.

degma gudhdhay duhurki haddi aurta la-ga dadsho

oo yakada haddan meel dejijo oo xera uu soo deyro

asay doyya socota heesho oo dagallada uu qaddo

dilad iyyo haddi an-an heelayn kaalka daba joogi

asan musanno kuu-la dul imid duubana
oo boqorka

haddo an-rag xoog la-noo-gu dirin daga
ku-la cansho

oo ad-an danqanahayn dicil daysin ma-
awado.

dugsi gobannimo reer tolkay duugo uu
lahaye

eeggana run baa-dacada ee amarki
duugo yahay

nin dugaag cunaya hadduu deris ii-soo
modo

ee dud Majeerteen ka-raaca aniga ii
doortay

haddi nin baddil loo-gu yimid oon dili
awadaynin

asaysa magan akhira dab tahay ad-cabsi
uu daysay

ceebtan dalmuudkeeda daysin ma-
awado.

xag waa dabeyl iyyo uffi iyyo dunyo
warerrou

darbad iyyo awaara aa kacay iyyo
mogana dokhaane

dal inti tolkay joogi jiray deerada aa
tubane

Golol dhamihiisa bidhdhan la-ga
daymonayn

Mudug waa hurudhdhaur noqday iyyo
dabato qoyskeedo

dab dhaqaaqa Ximan loo-ma ooga
dunidi turraydi

Marreehaan harwiish buu qabtiye iyyo
dooxa Shillaboode

aabtirsinyo noo gu-ma doran oo dudka
noo-simane

anna inay dalleer heelahayaan ii-ga ma-
dimone

reer Mahad-darbi noo ahaa dayr la-noo
dhigaye

wuxuu maanta Laandad uu degi daaqad
gaabnida'e

waxa dhaxdooda loo qaadaya waa-
darenli'e

inkasto adduun loo-gu duujo oo
dahabka loo-kiilo

nin qabiiladiisi dham tiri dacas xiillou-
yah

Daarood la'an ku-ma galo daysin ma-
awado.

dad nink-annu miranno hadduu dibis
uu-laabaya

oo dabafur qaadanaya oo duubcad ku-
cabbaysan

oo aniga an-qaulo dallacin ii-gu
damsinaya

ooy dacwadiis tahay haddan hadal la-
dardaaro

m-ada ka-dorran dorrad diracyadi jifay

naftay an dagniin u-ga baqay daysin ma-
awado.

daraawiish waxan uu-ga fakkaday dil
iyyo lufluf

duhurki la dilay Ganni buu-dugay
qabiilka'e

maantan an daren ka-ma loxso oo-ii-ga
sii darane

waxa diraciyyadadi la-dhigay degalka
beereede

durdur ay-ka qaaden kui hadka ii diraye

bel haddanan aar doonanayn an is-ka-
baa daayo

sheriicadda haddi la-dayo oon diinta la-
ga bodin

diyyo iyyo qisaas mid an-dorta laa-ahay

dudsida kan-maanta ii-gu dhacaye
daysin ma-awado.

daawannaya gabayane iyyo soofa dud-
la'e

dhalad niman gob an ahay haddan la-ii
dayyacahayn

wiil duubi baan ahay gobtay daraja ii-
taal

duhur iyyo ka-duhur iyyo ka-duhur
gabay haddan deqdo

an mansa ti dora iyyo ducada ku-keylo

mandad aurka ma-ka-la dejijo iyyo
waliba dardaare

dukkamada dhar waxa ku cammiran
degad iyyo foqa

danla heelay iyyo haddi an-la heelin
khaylo dacal dheerla

hadda aniga dolab wax la eg la-ii-gu
dayhaynin

dalkayga an shaqanaysa daysin ma
awado.

afartaas dalel ka ma hadle dacad ma-uu
sheege

madanaya gabaagayga waa-ti la-
moogihaya

dod kale oo aniga xalii-gedal dogtay

Daarood Ismaaciil ka-badan digada
xoolaade

dad ninka ka-birshabe waa-daysinahaye

guugan iyyo labatan sano oo anan hoyan
oo xaasna ii daba joogin

haddad ii-darantaan Ilaahi haggisa
deqdi baa badane

cumriga dawilay ina dunyada sii joogto

donyaha ka-racaya ii duca galabta

ii-ga-na is-kaa daa boqorkay inanan
dugoobin.

Macnaha erayada

Iyyo = iyo

wá 'wiyá = wada wacdiya hanuunin

wah = wax

darbá = darbaa Qodob, arrin

däysin = deysin ma kaydsanayo

awádo = awoodo awoodo, kara

wah dám = wax dhan

kú ká áy = ku kacay

'ól iyyo dulláne = Col iyo duulaane

din digta = diin dhigto

dás' = daas, dugsi

galaé = gala e

'safi'i laháyn = shafeec ii lahayn, wax tar ii lahayn, aan i anfacayn

Gú dannagáy = gu' aaran ah, barwaaqo ah

'unáy = cunay

la gú dangigaye = lagu hurdaa, lagu nool yahay, lagu nastaa

dálabka fóftaé = ninkii maal leh, ninkii geel u foofo

déqi karin = deeqi karin, ku filnayn

Madi = favorite kamelhona

X. Revenge of Blood (p. 206)

X. REVENGE OF BLOOD.

nín haddū ḥirigsan yaháy lō_má tagó qágo nima ū dūbtāy
 nín ḥāqalā darán lá la_ma degó dámá' ḡilāle
 nín haddū ḥulyál yaháy 'ayyár lá_gu má dērāysto
 gēl bukán galāy lō_gu má daró Mádi lá_ḍaúraháye
 araggína wā_nō_gú ḍurwá rēr ū_sō da 'áye
 déh markín nimán yohóu wā_wáh'bū na_gá ḍimáya'é

Two Marréhān clans, the Siyâd Ügâs and the Bah Ogadén, were in continual warfare in consequence of a bloody vengeance that one clan had accomplished on another. Naturally each act of vengeance provoked another, and so they would have been exterminated but for the opportune intervention of the Sultan of Obbia Yúsuf 'Ali, who ordered that the two clans consider themselves sufficiently revenged. Then one of the Bah Ogadén, displeased at this obligatory renunciation of the traditional sacred right of revenge, sang [alliteration in *d*]:

Text. — *nín haddū ḥirigsan yaháy lō_má tagó qágo nima ū dūbtāy
 nín ḥāqalā darán lá la_ma degó dámá' ḡilāle
 nín haddū ḥulyál yaháy 'ayyár lá_gu má dērāysto
 gēl bukán galāy lō_gu má daró Mádi lá_ḍaúraháye
 araggína wā_nō_gú ḍurwá rēr ū_sō da 'áye
 déh markín nimán yohóu wā_wáh'bū na_gá ḍimáya'é*

Translation. — [1] If one is a fat man, one does not go to the man who has been made thin by hunger! [2] One does not stay with a man who has lost his pastures on account of the dry season! [3] If a man is sad, one does not play long dances with him! [4] One does not put a sick camel with Madi the favourite (she-camel)! [5] To see you is as if a jackal had assaulted the tribe! [6] Your walking amongst us, o men, is as if something of ours had died again!

Transliterated	Standardised
nin hadduu dhirigsan yahay loo-ma tago qajo nima uu dhuubtay	Nin haddii uu dheregsan yahay looma tago gaajo nimay U dhuubtay.
nin dhaaqala daran la la-ma dego dhamac jilaale	Nin dhaqaale daran la lama dego dh amac jiilaale.
nin hadduu dhulyal yahay cayyar la-gu ma dheeraysto	Nin haddii uu dhulyaal yahay c iyaar laguma dheeraysto.
geel bukan galay loo-gu ma daro Madi la dhaurahaye	Geel bukaan galay laguma daro madi la dhowrahayey.

araggiina waa-noo-gu dhurwa reer uu-soo dha caye dhex markiin niman yohou waa-wax buu na-ga dhimaya'e	Araggiinnu waa noo gu' dhurwaa reer u soo dhacaye. Dhex marka niman yahow waxbuu naga dhimayaye.
---	---

Naxwaha

Lo ma = looma

haddu = haddii uu

yohou = yahaw

wah = wax

Hingaadda

Qago = gaajo

Dubtay = dhuubtay

gel = geel

gilal = jiilaal

daqala = dhaqaale

dulyaal = dhulyaal

ayyar = aayar

araggina = araggiina

Translation. — [1] If one is a fat man, one does not go to the man who has been made thin by hunger! [2] One does not stay with a man who has lost his pastures on account of the dry season! [3] If a man is sad, one does not play long dances with him! [4] One does not put a sick camel with Madi the favourite (she-camel)! [5] To see you is as if a jackal had assaulted the tribe! [6] Your walking amongst us, o men, is as if something of ours had died again!

Two Marrēhān clans, the Siyâd Ūgâs and the Bah Ogadêñ, were in continual warfare in consequence of a bloody vengeance that one clan had accomplished on another. Naturally each act of vengeance provoked another, and so they would have been exterminated but for the opportune intervention of the Sultan of Obbia Yûsuf 'Ali, who ordered that the two clans consider themselves sufficiently revenged. Then one of the Bah Ogadêñ, displeased at this obligatory renunciation of the traditional sacred right of revenge, sang [alliteration in *d*]:

Dhacdadda ay ku timi maansadu

Siyaad Ugaas iyo Bah Ogaaden waxa ay labadaba kawada tirsanyihiin qabiilka Mareexan. Waxay ahaayeen laba beelood oo ay ka dhexeeysay dagaal joogto ah oo aargoosi dhiig leh sababi jiray. Aargoosigaas wuxu sababay in qoloba qolada kale ay u gaysato aan dhiig badan ku daatay. Mar walba oo uu dhiig aargoosi ah dhaco waxay qolada dhibaatadu ku dhacday iyadana markeeda u qorsheyn jirtay sidii ay u argoosan lahayd.

Haddii aan Suldankii Hobyo Suldaan Cali Yuusuf soo kala dhex geli lahayn waxa dhici lahayd labada in labadaba ay jiritaankoodu halis geli lahaa.

Suldaan Cali Yuusuf wuxu amray in ay beelaha is haya joojiyaan dagaalka dhiiga badan ku daatay.

Waxa maanso ka tiriyay nin ka tirsanaa Bah Ogaadeen isaga oo ka xun in uu Suldaanku ku taliyey in laga fogaado colaadii badnayd ee dhiiga badani ku daatay ee ka dhaxeysay beeshiisa iyo beesha Siyaad Ugaas.

XV. Dance song (p. 211)

[Alliteration in g]

*gabló sa 'abó
ná ma_wáh la_gá gabôbayé
ná ma_wáh gabár i diddá
ná ma_wáh gób illaudá
sáu ma_wáh gabár i diddá
gabló sa 'abó*

XV. DANCE SONG.

[Alliteration in g]

Text. — *gabló sa 'abó
ná ma_wáh la_gá gabôbayé
ná ma_wáh gabár i diddá
ná ma_wáh gób illaudá
sáu ma_wáh gabár i diddá
gabló sa 'abó*

Translation. — [1] O dance! O clapping of hands! [2] Women, has one perhaps grown old? [3] Women, will some of the girls perhaps refuse (to dance with) me? [4] Women, will perhaps some of the noble men neglect (to dance)? [5] Do perhaps some of the girls refuse me? [6] O dance! O clapping of hands!

Notes. — In all Somali songs, which precede the dance, we have, as noted, the poetic contrast between the cavaliers, who invite to dance, and the dames who begin by refusing and end by accepting. The preceding song is, naturally, recited by the cavaliers.

Transliterated	Standardised
gablo sa cabo	Gablo sacabo!
na ma-wax la-ga gaboobaye	Naa ma wax laga gaboobaaye?
na ma-wah gabar ii didda	Naa ma wax gabari i diidaaye?
na ma-wah gob illauda	Naa ma wax gob ilawdaa?
sou ma-wah gabar ii didda	Sow ma wax gabari diidaa
gablo sa cabo	Gablo sacabo!

Ujeedada qoroalka /gabayga

Waa habkii dhaqan ahaan ciyaarto ku bilaami jirtay, iyadoo wiilasho ay ku luuqeynayaan codsi la xiriira in ciyaarta lala wado oo aan goobta lagu cidleyn. Gabdhuhu hore kama soo galaan goobta ciyaarte balse waa inay dhalintu ku guuleysataa iney ku qanciyaan oo soo jiitaan.

Translation. — [1] O dance! O clapping of hands! [2] Women, has one perhaps grown old? [3] Women, will some of the girls perhaps refuse (to dance with) me? [4] Women, will perhaps some of the noble men neglect (to dance)? [5] Do perhaps some of the girls refuse me? [6] O dance! O clapping of hands!

Notes. — In all Somali songs, which precede the dance, we have, as noted, the poetic contrast between the cavaliers, who invite to dance, and the dames who begin by refusing and end by accepting. The preceding song is, naturally, recited by the cavaliers.

1959 – Somalia II

Enrico Cerulli

28. Le qualità dei saggi (p. 228)

28. LE QUALITÀ DEI SAGGI.

sâddeh 'érka an_kú aqân sâddeh' 'árrada an_kú aqân sâddeh 'ól an_ku aqân sâddeh 'ulúmo an_kú aqân. 'ádka gûraya, 'eriyámada súbah iyyo 'ár-san ku_řiré sâddehdâs 'érka an_kú aqân. mëši 'addánäysa, mëši 'osbôddinta lâ iyyo 'iselka sâddehdâns 'arráda an_kú aqân. 'ássan maró iyyo 'elladđán iyyo 'óura laháu saddehdâns 'ól an_kú aqân. hâ_la_is 'isó, hâ_la_is 'âbudo, 'ibâdaha la_dâurto sâddehdâns 'ulúmada an_kú aqân.

28. LE QUALITÀ DEI SAGGI.

sâddeh 'érka an_kú aqân sâddeh' 'árrada an_kú aqân sâddeh 'ól an_ku aqân sâddeh 'ulúmo an_kú aqân. 'ádka gûraya, 'eriyámada súbah iyyo 'ár-san ku_řiré sâddehdâs 'érka an_kú aqân. mëši 'addánäysa, mëši 'osbôddinta lâ iyyo 'iselka sâddehdâns 'arráda an_kú aqân. 'ássan maró iyyo 'elladđán iyyo 'óura laháu saddehdâns 'ól an_kú aqân. hâ_la_is 'isó, hâ_la_is 'âbudo, 'ibâdaha la_dâurto sâddehdâns 'ulúmada an_kú aqân.

« Tre cose le so nel cielo, tre le so sulla terra, tre le so nella guerra, tre le so nei sapienti. Bianchi cirri che si spostano, la rugiada del mattino e l'uccello della pioggia queste tre cose le so nel cielo. Un luogo bianco, un luogo di umidità salmastra e l'erba 'isel queste tre cose le so nella terra. Il grido di trionfo, il grido di allarme e l'aver vittoria queste tre cose le so nella guerra. Onorarsi, rispettarsi, osservare le norme della purità queste tre cose le so nei sapienti ».

Transliterated	Standardised
----------------	--------------

saddex cerka an-ku aqaan saddex carrada an-ku aqaan saddex col an-ku aqaan saddex culomo an-ku aqaan. cadka guuraya ceriyamada subax iyyo carsan ku- jire saddehdaas cerka an-ku aqaan. meeshi caddanaysa, meeshi cosbodhdhinta la iyyo ciselka saddexdan carrada an-ku aqaan. cassan maro iyyo celladhdhan iyyo coura lahau saddexdan col an-ku aqaan. haa-la- is ciso, haa-la-is caabudo, cibaadaha la- dhourto saddexdan columada an-ku aqaan.	Saddex cirka aan ku aqaan, saddex carrada aan ku aqaan, saddex col aan ku aqaan. Saddex culomo aan ku aqaanaa. Caadka guuraya, ceeriyaamada subax iyo carsan ku jire, saddexdaa cirka aan ku aqaan. Meeshii cadaanaysa, meeshii cusboodinta la' iyo iselka , saddexdaa carrada ayaan ku aqaan . Casaan maro iyo cilladan iyo cawro lahow saadexdaa col baan ku aqaan. Ha la is ciso, ha la is caabudo oo la caabudo, cibaadada la dhowro, saddexdan columadaan ku aqaan
--	--

Qoraalka 1959 Maanta sida loo qoro

Sa'ddeh Saddex

e'rka Cirka

An Aan

Ku' Ku

aqa'n Aqaan

sa'dde saddex

'arrada Carrada

o'l Col

u'lumo Culomo

a'dka Caadka

gu'raya Guuraya

Eriya'mada Ceeriyaamada

su'bah subax

Iyyo Iyo

Arsan carsan

gire Ku jire

me'si meeshii

adda'na'ysa caddaanaysa

me'se Meeshii

sbo'ddinta la' cusbootinta la' ama cosobka la'

Iyyo Iyo

Iselka Isel

sadde'hda'n saddexdaan

a'ssan casaan

maro' maro

Iyyo Iyo

ellada'n cilladan

'oura cawro

laha'u lahow

ha' la is i'so', ha la is a'budo Ha lays ciseeyo, Alle ha la caabudo

'iba'daha la da'urto cibaadada la dhowrto

Waxaa jiro dhowr farqi oo u dhixeyyo qoraalka iyo kan maanta

1. Waxaa ka maqan calaamdo kala saaro qoraalka si uu u ahaa lahaa qoraal sahlan aqrintiisu waxaa kaloo ka maqan Xidhiidhiye

iyo meeleye .

2. Farqi weyn ayaa u dhixeyya qoraalkaan qadiimiga ah oo ku qoran Enrico Cerulli oo leh xarfo Talyaani ah

3. sidoo kale waxaa ka mid ah is-rog-rogista ereyada

'erka>cirka

an>aan

Kú> ku

Aqán>aqaan

ol> col ordet (c) saknas

mési> meeshii,

saddéhdán >saddexdan

gúraya > guuraya

Gamla ordförrådet som är inte längre levande eller avvändbara

Dubbeltecken som inte i dags skrift

Iyyo>iyo

Casriyeynta /modernisering ordvalet

Del 2

Wuxuu ka hadlaayay sadax walax oo saddex leh /saddex baa saddex leh

Cirka/himilen

Carrada-dhulka/jorden

Col/krigsherre

Iyo Culumo/religion kunniga

« Tre cose le so nel cielo, tre le so sulla terra, tre le so nella guerra, tre le so nei sapienti. Bianchi cirri che si spostano, la rugiada del mattino e l'uccello della pioggia queste tre cose le so nel cielo. Un luogo bianco, un luogo di umidità salmastra e l'erba 'isel queste tre cose le so nella terra. Il grido di trionfo, il grido di allarme e l'aver vittoria queste tre cose le so nella guerra. Onorarsi, rispettarsi, osservare le norme della purità queste tre cose le so nei sapienti ». ...

29. Pericoli dell'eloquenza (p. 228)

29. PERICOLI DELL'ELOQUENZA.

sâddeh séhal äy_kú kortân sâddehná séhal äy_kú_gú timâdo sâddehná
séhal äy ku_ka'dân. súmulki â_sûla madâu õ súdi 'erêd la_gá káye âsi
sôr la_siyo íyyo wîlki sédko mälá íyyo sérbigi sâlah bannán ka_baháye
âsánan hôla serriban siddehdâs séhal äy_kú korân. séngigi gëdal la_sârây
íyyo sarédkî áfar bâllä íyyoná sâymo barwâqo sâddehdâs séhal äy_kú_gú
timâdo, sahamangâbka bakâylä íyyo seráy sokây íyyo soddohdâda sâddehdâs
sélal äy_kú ka'dân.

29. PERICOLI DELL'ELOQUENZA.

sâddeh séhal äy_kú kortân sâddehná séhal äy_kú_gú timâdo sâddehná
séhal äy ku_ka'dân. súmulki â_sûla madâu õ súdi 'erêd la_gá káye âsi
sôr la_siyo íyyo wîlki sédko mälá íyyo sérbigi sâlah bannán ka_baháye
âsánan hôla serriban siddehdâs séhal äy_kú korân. séngigi gëdal la_sârây
íyyo sarédkî áfar bâllä íyyoná sâymo barwâqo sâddehdâs séhal äy_kú_gú
timâdo, sahamangâbka bakâylä íyyo seráy sokây íyyo soddohdâda sâddehdâs
sélal äy_kú ka'dân.

« Tre cose con facilità crescono, tre con facilità ti arrivano, tre con facilità ti vengono addosso. Un montone dalle nere zampe, che sia tenuto nascosto dal troppo calore del cielo ed a cui sia data in cibo polenta, un bambino per il quale siano munte due vacche, un fusto spuntato in un piano campo e che il bestiame non abbia spezzato: queste tre cose con facilità crescono. Un destriero toccato con la frusta; la freccia con le quattro piume ed i goccioloni della pioggia abbondante queste tre cose con facilità ti arrivano. La lepre dalle zampe corte e l'eloquente vicino e tua suocera queste tre cose con facilità ti vengono addosso ».

29. Khatarta hadalmacaanida

Transliterated	Standardised
----------------	--------------

<p>Saddex sehal ay-ku kortaan saddexna sehal ay-kuuu-gu timaado saddexna sehal ay ku-kacdaan. sumulki aa-suula madou oo suudi cereed la-ga kaye aasi soor la-siyo iyyo wiilki sedko maala iyyo serbigi salax bannan ka-bahaye aasanan xoola serriban siddehdaas sehal ay-ku koraan. sengigi jeedal la-saaray iyyo saredki afar baalla iyyona saymo barwaaqo saddehdaas sehal ay-kuuu-gu timaado. sahamangaabka bakayla iyyo seray sokay iyyo soddohdaada saddehdaas selal ay-ku kacdaan.</p>	<p>Saddex sahal ayay ku koraan, saddexna sahal ayay kuugu timaadaa, saddexna sahal ayay ku kacdaa. Sumalkii oo suulal madow oo sucdi cireed lagu kariyey asagoo soor la siiyo iyo wiilkii sedko maala iyo serbigii sallaxa bannaan ka baxay asaanan xoolo serriiban, saddexdaas sahal ayay ku koraan. Sengihii gadaal la saaray iyo sareedkii afarta baal lahaa, iyana saymo barwaaqo, saddexdaas sahal ayay kuugu timaadaa. Saxamagaabka bakayle iyo sirley sokeeye iyo soddohdaada, saddexdaas sahal ayay kugu kacdaa.</p>
---	---

Ordförråd:

Sudi/sucdi

saredkii

sarriiban

sedko

serbi

saxamegaabka

seray sokay = sirley sokeeye

« Tre cose con facilità crescono, tre con facilità ti arrivano, tre con facilità ti vengono addosso. Un montone dalle nere zampe, che sia tenuto nascosto dal troppo calore del cielo ed a cui sia data in cibo polenta, un bambino per il quale siano munte due vacche, un fusto spuntato in un piano campo e che il bestiame non abbia spezzato: queste tre cose con facilità crescono. Un destriero toccato con la frusta; la freccia con le quattro piume ed i goccioloni della pioggia abbondante queste tre cose con facilità ti arrivano. La lepre dalle zampe corte e l'eloquente vicino e tua suocera queste tre cose con facilità ti vengono addosso ».

Martino Mario Moreno (1892–1964)

(Turin 1892 – Rom 1964)

Fram till 1940 hade han många olika politiska och administrativa uppdrag i flera olika italienska kolonier.

1940-44 blev han docent i Abyssiniens språk och historia i Rom.

1945-50 var han chef för Italienska kulturinstitutet i Beirut.

1951-52 hade han tjänst i Etiopiens språk och historia i Rom

1954-55 undervisade han i Beirut.

1956-57 var han Italiens högsta representant i Khartoum.

1957 gick han i pension.

1958-62 ansvarade han för ämnena kusjitisk och semitisk filologi och somaliska språket vid universitetet i Neapel

- *La versione araba del libro di Kalilah e Dimnah*, Sanremo, 1910
- Mordekhai Z. Cohen, *Gli ebrei in Libia : usi e costumi*, Roma 1928
- *Introduzione alla lingua ometo*, Milano, Mondadori, 1938
- *Grammatica teorico pratica della lingua Galla - con esercizi*, Milano, 1939
- *Manuale di Sidamo - grammatica, esercizi, testi, glossario*, Milano, 1940.
- "Mistica musulmana e mistica indiana", *Annali Lateranensi*, X (1949), pp. 103–219.
- *Antologia della mistica arabo-persiana*, Bari, 1951
- *Nozioni di grammatica somala*, Roma, 1951
- *Il Somalo della Somalia - grammatica e testi del Benadir, Darod e Dighil*, Roma, Istituto Poligrafico dello Stato, 1955.
- *Il Corano*, Torino, UTET, 1967
- *Scritti* (vol. 1: *Scritti arabo-islamici*; vol. 2: *Scritti africanistici*), Roma, Istituto italo-africano, 1993

1955 – Il somalo della Somalia

Xarfaha la bedelay

â = aa	î=ii	e'=e
á= a	ó=oo	bb=b
ä=a	û=uu	d=dh
њ=j	њ=x	tt=t
ss=s	nn=n	g=q

Martino Mario Moreno. 1955 Maanta

đ, h dh, x

њ, š j, sh

ö oy

Korta vokaler á é í ó ú a e i o u

långa vokaler á , é , í , ó , ú aa, ee, ii, oo, uu

á anger betoning, inte lång vokal --> a

ã anger lång vokal --> aa

â anger lång betonad vokal --> aa

ä anger ett ljud mellan a och e --> a

Desutom förekommer

ä alltså betoning på ljudet mellan a och e --> a

Ovanliga tecken och bokstäver:

yy: y

tt: t

ɛ: C

ɖ: dh

ḥ: x

š: sh

ڻ: j

ā: aa

ē: ee

ī: ii

ō: oo

ū: uu

â=aa

ê=ee

ô=oo

î=ii

û=uu

'=c

ڻ=j

š=sh

ḥ=x

á é ú ó =hög ton

à ò ì= fallande tone

ā=aa

ē=ee

ō=oo

ū=uu

ā=qq

ä=ljud mellan a och e

X. La donna è più crudele dell'uomo (p. 314)

(Fárah Yûsuf, nato nel Nugâl, rér 'Omar Mahmûd [Mägärtêñ])

1) *Wahâ lä yiri:* 2) *Wâ–ba wahâ gîréy nin suldân–ah.* 3) *Mâlin–bû issügû yêrây nâ’ibâdîsi, wûhu yiri:* “rággâ iyyó nâgâha, kê–bâ ‘adòwsân?’”
4) *Markâséy wahây yirâhdêñ:* “rággâ”. 5) *Suldânki iyyó nînki nâ’ibâda û serréyey –ná, wahây yirâhdêñ:* “nâgâha ‘adowsén”.

6) *Markâsâ suldânki wûhu yíri:* “wahân kú gerrébno nîn iyyo nâg”.
7) *Markâsû wahâ û yêrây nin nâgleh. Wûhu yíri:* “middidân qâdo ô nâgtêda mâdaха ká sô ggó”. *Haddâd ká sô ggoysid, wahâan kâ dîgahâya nâ’ib; haddi kalé, adîg_an mâdaха ká gôyiñ hayá”.*

8) *Markâsâ nînki middidi qâte, habêñki yû nâgtisi ô gîfta wûhu dáma’ay ínu mâdaха ka góya.* 9) *Márkû árkey iyyédi ô huruddá, wû ká-nnahay: markâsu ska ddâye.* 10) *Subâhdî –bû Suldânki ú–ttege ô wûhu yíri:* “nâgtéyda mâdaха ka má gôyin karó. Haddâd râbto, anîga i dil”.

11) *Markâsu Suldânki wûhu û yyêray nâgti, wûhu kú yíri:* “Niñkâga haddâd mâdaха ká sô góysid, wân ku gûrsánaya”. 12) *Markâsâ nâgti habêñki ninkêdi ô hûrda mâdaха ká góysi.* 13) *Sûbëhi dambé_bey nînkedâ madihîsi ðembil kú sô ridéy ô Suldânki û kënte.*

14) *Markasâ nâ’ibâdi, márkey arkêñ niñkañ madihîsi ô go’án, bôyên ô wâhay yirâhdêñ:* “sî an kú ôgâanno râggâ iyyo nâgâha kî ‘adowsén, nîn bânu dîlnay”. 15) *Markâséy bô’ínti ska ddâyen ô wahây yirâhdêñ:* “wahâan ôgânni ín nâgûhu râggâ ká ‘adowsén yihîn”.

16) *Markâséy nâgti ô nôl dûlka kú habâlêñ ô mâdaха ká sô gêdiën; markâséy mâdaха háyr ká sâren ô dâb kú šidêñ.*

LA DONNA È PIÙ CRUDELE DELL' UOMO

(Fárahî Yûsuf, nato nel Nugâl, rér 'Omar Mahmûd [Mägärtêñ])

1) Wahâ lä yiri: 2) Wâ–ba wahâ ġiréy nin suldân–ah. 3) Mâlin–bû issügû yérây nâ'ibâdîsi, wúhu yiri: “rágga iyyó nâgáha, kë–bâ ‘adòwsân?’”
4) Markâséy wahây yirâhdên: “rágga”. 5) Suldânki iyyó ninki nâ'ibâda û serréyey –nâ, wahây yirâhdên: “nâgáha ‘adowsén’”.

6) Markâsâ suldânki wúhu yíri: “wahâan kú ġerrébno nîn iyyo nâg”.
7) Markâsû wahâ û yérây nin nâgleh. Wúhu yíri: “middidân qâdo ô nâgtêda mádaha kâ sô ggô”. Haddâd kâ sô ggoysid, wahâan kâ dîgahâya nâ'ib; haddî kalé, adîg an mádaha kâ gôyiñ hayâ”.

8) Markâsâ nînki middidi qâte, habêñki yû nâgtisi ô ġifta wúhu dáma'ay inu mádaha ka góya. 9) Márkû árkey iyyédi ô huruddâ, wû kâ–nnahay: markâsu ska ddâye. 10) Subâhdî –bû Suldânki ú–ttege ô wúhu yíri: “nâgtéyda mádaha ka má góyin karó. Haddâd râbto, aniga i dîl”.

11) Markâsu Suldânki wúhu û yyêray nâgti, wúhu kú yíri: “Niñkâga haddâd mádaha kâ sô góysid, wân ku gûrsánaya”. 12) Markâsâ nâgti habêñki ninkédi ô hûrda mádaha kâ góysi. 13) Sûbêhi dambé_bey nînkêda madihisi ðembil kú sô ridéy ô Suldânki û kënte.

14) Markasâ nâ'ibâdi, märkey arkêñ niñkañ madihisi ô go'án, bôyêñ ô wâhay yirâhdên: “sî an kú ôgâanno rágga iyyo nâgáha kî ‘adowsén, nîn bânu dîlnay”. 15) Markâséy bô'ínti ska ddâyen ô wahây yirâhdên: “wâhan ôgânni iñ nâgûhu rágga kâ ‘adowsén yihîn”.

16) Markâséy nâgti ô nôl dûlka kú habâlêñ ô mádaha kâ sô ġediën; markâséy mádaha háyr kâ sâren ô dâb kú šidën.

È la traduzione del galla del testo n. XXVI delle mie *Favole e rime galla*, pag. 48.

3) nâ'ib, dall'arabo = sostituto, vicario, ministro. Plurale nâ'ibo, nâ' ibâda. – ‘adôwsan: da ‘adow, « nemico » (arabo وَادِعَ) e anche « malvagio ». Formato col suffisso –san (causativo-passivo), con significato identico. 5) serréyey, da sarây, sovrastare, essere superiore, di Reinisch. Notare doppia r. 6) In nîn iyyo nâg notare n finale di nin pronunziato ñ anche davanti a vocale. Invece alla fine della frase 14 (nîn bânu dîlnay) il secondo n di nin è pronunziato come il primo nonostante seguia consonante, per giunta labiale. 7 segg.) Notare go' e goy, con o breve, come perfettamente sinonimi. Reinisch ha gô e gôy. 8) middidi: qui sentito con seconda sillaba lunga. 11) wúhu û yyêray: nell'ay di yêray la a è qui pura a, mentre è ä al n. 3. Pura è altresì in yérây della frase 7. 13) ridéy = riddéy. 14) madihisi = madahisi: a divenuta i per influsso degl'i seguenti. 15) iñ con ñ nonostante seguente nâgûhu, che poteva portare a una pronunzia innâgûhu.

TRADUZIONE

1) È stato detto: 2) C'era un sultano. 3) Un giorno egli convocò insieme (*issü_gú*) i suoi ministri, e disse: " Degli uomini e delle donne, chi è [più] malvagio ? " 4) Allora essi dissero: " Gli uomini ". 5) Il Sultano e il primo ministro (lett.: l'uomo che presiedeva ai ministri) dissero: " Le donne sono [più] malvage ".

6) Allora il Sultano disse: " Proviamo con un uomo e con una donna ". 7) Quindi egli chiamò un uomo ammogliato, e gli disse: " Prendi questo coltello e taglia la testa a tua moglie. Se gliela tagli, farò di te un ministro; altrimenti, taglierò la testa a te ".

8) Allora l'uomo prese il coltello; la notte egli si propose di tagliare la testa a sua moglie mentre giaceva [a letto]. 9) [Ma] quando la vide dormente, ne ebbe compassione, e la lasciò stare. 10) All'indomani andò dal Sultano e gli disse: " Non posso tagliare la testa a mia moglie. Se vuoi, uccidi me ".

11) Allora il Sultano chiamò la moglie, e le disse: " Se tagli la testa a tuo marito, ti sposo io ". 12) Allora la donna di notte tagliò la testa al marito mentre dormiva. 13) La mattina seguente mise la testa del marito in un canestro e la portò al Sultano.

<i>Transliterated</i>	<i>Standardised</i>
<p>1) Waxaa la yiri: 2) Waa-ba waxaa jirey nin suldaan-ah. 3) Maalin-bu issugu yeeray naa'ibadiisi, wuxu yiri: " ragga iyyo naagaha, kee-baa cadowsan? " 4) Markaasey waxay yiraahdeen: " ragga ". 5) Suldaanki iyyo ninki naa'ibada uu serreyey -na waxay yiraahdeen: " naagaha cadowsen ".</p>	<p>Waxaa la yiri waabaa waxaa jirey nin Suldaan ah. Maalin buu isugu yeeray kuxigeennadiisii, wuxuu weydiiyay "ragga iyo dumarka, keebaa cadowsan?". Markaasay waxay yiraahdeen:"ragga". Suldaankii iyo ninkii kuxigeennada u sarreeyeyna waxay yiraahdeen" dumarka ayaa cadowsan".</p>

<p>6) markaasaa suldaanki wuxuu yiri: “waxan ku jerrebno nin iyo naag”. 7) Markaasuu waxa uu yeeray nin naagleh. Wuxu yiri: “ middidaan qaado oo naagteeda madaxa ka soo ggoo’. Haddaad ka soo ggoysid, waxan kaa dhigaya naa’ib; haddi kale, adig-an madaxa ka gooyin-haya ”.</p>	<p>Markaasaa Suldaankii wuxuu yiri: ”wax aan ku tijaabinno nin iyo naag” . Markaasaa waxaa uu u yeeray nin xaas leh. Wuxuu yiri: ” mindidaan qaado oo xaaskaada madaxa ka soo goo”. Haddaad ka soo goysid, waxaan kaa dhigayaa kuxigeen; haddii kale, adiga ayaan madaxa kaa goynayaa”.</p>
<p>8) markaasaa ninkii mindiid qaatay, habeenkii naagtisi oo jiifta wuxuu damcay inuu madaxa ka gooyo. 9) markuu arkay iyadii oo hurudda wuu ka naxay; markaasuu iska daayey. 10) subaxdii buu Suldaankii u tegey oo wuxuu ku yiri;” naagtayada madaxa kama goyn karo. Haddaad rabto aniga i dil”. 11) markaasuu Suldaankii wuxuu yeeray naagtii, wuxuu ku yiri ” ninkaaga haddaad madaxa ka soo goysid, waan ku guursanayaa”. 12) markaasaa naagtii habeenkii ninkeedii oo hurda madaxa ka goysay. 13) subixii dambe bay ninkeedii madiixiisii dambii ku soo riddey oo Suldaankii u keenatay. 14) markaasaa naa`badii markay arkeen ninkii madixiisii oo go`an booyeen oo waxay yiraahdeen; “ si aan ku ogaanno ragga iyo naagaha kii cadowsan nin baannu dilnay”.</p>	<p>Markaasaa ninkii mindidii qaatay, habeenkii xaaskiisii oo jiifta ayuu damcay inuu madaxa ka gooyo. Markii uu arkay iyadii oo hurudda ayuu ka naxay. Markas ayuu iska daayey. Subaxdii buu Suldaankii u tegey oo wuxuu ku yiri “xaaskayga madaxa kama goyn karo. Haddaad rabto aniga i dil”. Markas ayuu Suldaankii u yeeray xaaskii, wuxuu ku yiri ” ninkaaga haddaad madaxa ka soo goysid, waan ku guursanayaa”. Markas ayaa xaaskii habeenkii ninkeedii oo hurda madaxa ka goysay. Subixii dambe bay ninkeedii madiixiisii dambii ku soo riddey oo Suldaankii u keenatay. Markas ayaa kuxigennadii markay arkeen ninkii madixiisii oo go`an ooyeen oo waxay yiraahdeen; “si aan ku ogaanno ragga iyo dumarka kii cadowsan nin baannu dilnay”.</p>
<p>15) markaasay boohintii iska daayeey oo waxay yiraahdeen;” waxaan ogaanay in naaguhu ragga ka cadowsan yihiin”. 16) markaasay naagtii oo nool dhulka ku xabaaleen oo madaxa ka soo jeediyeen; markaasay madaxa xayr ka saareen oo dab ku shideen.</p>	<p>Markas ayay oohintii iska daayeey oo waxay yiraahdeen”. Waxaan ogaanay in dumarku ka cadowsan yihiin ragga”. Markas ayay haweenaydii oo nool dhulka ku aaseen oo madaxa ka soo jeediyeen. Ka dib ayay madaxa xaydh ka saareen oo dab ku shideen.</p>

Erey hore Ereyga hadda

Naa’ib Kuxigeen

Jirrab Tijaabin

booyeen ooyeen

XI. I nove fratelli (p. 316)

(Fárah Yûsuf)

1) Ním-bā labá nāgôd lahâ. 2) Middi-ná sagâl ilmôd bây dášay, middi-ná mid kali'a bây dáše. 3) Middi ilmáha kali'a laháyd Muhammad bây û bihisay.

4) Márki adôgôd dintay, bâ Muhammad wúhu yiri walâlihîs: “dahálka qaybtéyda i siyâ”. 5) Markâséy wâhay û gartêr sâ' keli'ah; markâsey si'i-na qaşen ô hilibkisi 'unen; markâséy wâhay mëši u_gá tagêr sâ'a hâraggisi.

6) Markâsâ Muhammad wúhu yiri: “Wâh-bâ maléh. Hâragga-bî i gú filân”. 7) Markâsu hâraggi qâtey, is_kâ ttegéy. 8) Issagô so'oñhayâ, yâ qorrâhdi dá'de. 9) Markâsu in bahalló 'unân kâ-bbaqay, märkâsû gëd dâray áh fûlay, issagô hâraggi sitta.

10) Issagô gëdki kú gëgôga, bâ wahâ yimid safró, märkâsey gëdki hóstisi dägén. 11) Márkay sehdên, habêr bárki bâ Muhammäd hâraggi sâ' tuñtúmay. 12) Márkâsey safrihi wahây módén 'ól kú sô só'odâ; markâséy 'arareñ ô 'aurti iyo alâbti ay wattén kâ ttagén.

13) Markâsu gëdki ka sô degèy, ô 'aurti iyyó alâbti nimâñki kâ ttagéy sô kaháyste ô wúhu kú sô nóqdey mëši walâlihîs deggen hayen. 14) Márkâsâ walâlihîs wahây yirâhdên: “Haggé mâlkân ké héše? ” Markâsu wúhu u gú gëgawâbz: “hâraggi sâ'a yân ibsadey, ô mâlkân ké helèy”.

15) Markâsey lo'dôdi ô dâñ qalén ô hargihi ka lá bbéhén. 16) Markâsey hargihi qâtén ô wahây tagêr deymôyinki kú dâw-áh, wahây yirâhdên: “yâ hargó na-gá ibsánahayâ? ”. 17) Markâsâ dâdki degmâda gógey wahây yirâhdên: “hargihîna-na ma rrabnó, araggîna-na ma rrabnó! ”.

18) Markâsa sagâlki iskú bâhda ahâ wahây ògâdén in Muhammad siréy; markâsey si ay u gá ãrsadân ágalkî kâ ggubén. 19) Markâsu wúhu yiri: “Ma agalkéy i ga bâd gúbtén? Dib maléh: dambâskisi i siyâ”. 20) Markâsu dambâskî gôniyèd kú šúbte ô ské ttegèy. 21) Habenkî-bû rér kú hóyde

XI

I NOVE FRATELLI

(Fárah Yûsuf)

1) *Ním-bā labá nāgôd lahâ.* 2) *Middi-ná sagâl ilmôd bây dâšay,*
middi-ná mid kalî'a bây dâše. 3) *Middi ilmáha kalî'a laháyd Muhámmad*
bây û bihîsay.

4) *Márki adôgôd dintay, bâ Muhámmad wúhu yíri walâlihîs:* “*dahálka*
qaybtéyda i siyâ”. 5) *Markâséy wâhay û gartêr sâ' kelî'ah; markâséy si'i-na*
qaşen û hîlibkîsi 'unen; markâséy wâhay mëši u_gá tagêr sâ'a hâraggîsî.

6) *Markâsâ Muhámmad wúhu yiri:* “*Wâh-bâ maléh. Hâragga-bî i*
gú filân”. 7) *Markâsu hâraggî qâtey, is_kâ ttegéy.* 8) *Issagô so'oñhayâ,*
yâ qorrâhdi dâ'de. 9) *Markâsu in bahalló 'unân kâ-bbaqay, märkâsû gëd*
dáray áh fûlay, issagô hâraggî sítta.

10) *Issagô gëdki kú gëgôga, bâ wahâ yîmid safró, märkâséy gëdki hóstisi*
dägên. 11) *Márkay sehdén, habêr bárki bâ Muhámmad hâraggî sâ' tuñ-*
túmay. 12) *Márkâséy safrihi wahây módén 'ól kú sô sô'odâ;* *markâséy*
'arareñ û 'aurti iyo alâbti ay wattêr kâ ttagêr.

13) *Markâsu gëdki ka sô degèy, û 'aurti iyyó alâbti nimâñki kâ ttagéy*
sô kaháyste û wúhu kú sô noqdey mëši walâlihîs deggen hayen. 14) *Märkâsâ*
walâlihîs wahây yirâhdén: “*Haggé mâlkân ké héše?*” *Markâsu wúhu u*
gú gëgawâb: “*hâraggî sâ'a yân ibsadey, û mâlkân ké helèy*”.

15) *Markâséy lo'dôdi û dâñ qalén û hargihi ka lá bbéhén.* 16) *Markâséy*
hargihi qâtén û wahây tagêr deymôyinki kú dâw-áh, wahây yirâhdén: “*yâ*
hargó na-gá ibsánahayá?”. 17) *Markâsâ dâdki degmâda gôgey wahây*
yirâhdén: “*hargihîna-na ma rrabnó, araggîna-na ma rrabnó!*”.

18) *Markâsa sagâlki iskú bâhda ahâ wahây ûgâdén iñ Muhámmad*
siréy; markâséy si ay u gá ársadân ágalkî kâ ggubén. 19) *Markâsu wúhu*
yíri: “*Ma agalkéy i ga bâd gúbtén?* *Dib maléh: dambâskîsi i siyâ*”.

20) *Markâsu dambâskî gôniyèd kú šubte û ské ttegèy.* 21) *Habênkî-bû*
rér kú hóyde

N O T E

È la traduzione parziale del testo XXXI, da me letto a Farah Yûsuf che conosce il galla, delle mie *Favole e rime galla* (Roma, 1935), pag. 54.

2) A notazione delle variazioni vocaliche e dell'alternarsi della forma 'a e 'ah sulla bocca dello stesso parlante, notare *kali'a* di 2) e 3) contro *keli'ah* di 5). 3) *laháyd*: qui con due *a* entrambe pure. 5) *si'i* = *sä'i*: come *biħi* da *bah*. – *mēši u_gá tagēn*, andarono via dal luogo a ..., sgombrarono il luogo per ... = cedettero, riconobbero. 6) *háragga-bi*: *bi* per assimilazione vocalica della ā di *bā* dinanzi a *i*. – *filán* qui con *i* brevissima = sufficiente, dal verbo *fil*. 9) *sitta* da *síd*, portare (rifl. *síd-at*). – *háraggi*: qui e più sotto con *i* finale sensibilmente lunga. 13) *deggen_hayén*: dal riflessivo di *deg* o per *de(g)gan aháyén*? 14) *málkān*: notare qui e altrove come Farah Yûsuf pronunzi con *a* lunga il dimostrativo *kan*, come in *benádir* e in armonia con *kās*. – *ğawāb*, rispondere, dall'arabo *ğawâb*, risposta. 16) *ibsánahaya*: notare come il durativo del riflessivo termini, accanto a *añ-haya*, in *ana-haya*. 17) Il traduttore fa un gioco di parole fra *harag*, pelle, e *arag*, vista. 18) *siréy*, dal verbo *sir*, agire astutamente, con inganno (*sírr*, astuzia). Per il valore finale di *sī*, modo, cfr. testo X, 14. 19) *dib maléh*, non c'è cruccio = non importa. 20) *ğóniyed*, dall'arabo volgare جونية, sacco.

<i>Transliterated</i>	<i>Standardised</i>
<i>Transliterated</i>	<i>Standardised</i>
1) Nim-baa laba naagood lahaa. 2) Middina sagaal ilmood bay u dhashay, middi-na mid <i>kali'a</i> bay dhashe. 3) Middi ilmaha <i>kali'a</i> lahayd Muxammad bay uu bihiisay.	Nin baa laba naagood lahaa. Midna sagaal ilmood bay u dhashay, midna mid <i>keli ah</i> bay u dhashay. Middii ilmaha <i>keliga ah</i> lahayd Muxammad bay u bixisay.
4) Marki adoogood dhintay, baa Muxammad wuxu yiri walaalihiis: “dhaxalka qaybtayda ii siyaa”. 5) Markaasey waxay uu garteen sac keli'ah; markaasey sicii-na qasheen oo hilibkiisi cuneen: markaasey waxay meeshi u-ga tageen saca haraggiisi.	Markii adoogood dhintay, baa Muxammad wuxuu ku yiri walaalihiis: “Dhaxalka qaybtayda i siyya”. Markaasaa waxay u garteen sac keli ah; markaasay siciina qasheen oo hilibkiisi cuneen. Markaasaa waxay meeshii uga tegeen saca haraggiisi.

<p>6) Markaasaa (markaas ayay)Muxaammad (Muxammad)wuuxu (waxa uu)yiri. ”waax-baa (waxba)maleeh (maleh) Haaragga-bii iguu fiilaan” (haraga baa igu filan). Markasu haaraggii qaatey iska tegeey (markaasi ayuu haraggii qaatey oo uu iska tagey) Isagoo soconhaya (soconaya), yaa qooraaxdi dhacde (aya qorrxidii dhacdey). Markasu in bahalloo cunaan kaa-baqay, (markaasi in ay bahalo cunaan ayuu ka baqay)maarkaasuu jeed daaray ah fuulay, (markaasi ayuu geed daray ah)isagoo haaraggii siitta (haraggii sita)</p>	<p>Markaasaa Muxammad (Muxammad)wuxuu yiri. ”Waxba ma leh. Haraggaa igu filan”. Markaasi ayuu haraggii qaatay oo iska tegey. Isagoo soconaya ayaa qorrxidii dhacday. Markaasi ayuu in bahalloo cunaan ka baqay, markaasi ayuu geed daray ah fuulay, isagoo haraggii sita.</p>
<p>Issagoo (iaga oo) geedkii kuu jooga,(dul saaran) baa waxaa yimid safroo (dad safar ah), maarkaasey (markaasi ayeey)geedki hoostiisi (hoostiisa)dageen.</p>	<p>Isagoo geedkii ku jooga (saaran), baa waxa yimid (dad) safro (safar ah), markaasi ayay geedkii hoostiisa degeen.</p>

<p>Maarkay (markii ay)seexdeen, habeen baarki (barkii)baa Muxaammad ((Muxammad)) haaraggii (haraggii)sac tun-tuumay (tuntay).</p> <p>Maarkaasey (markaasi ayay)safriihii (dadkii safarka ahaa) waxaay (waxay)moodeen col kuu (ku)soo socodaa (socda); markaaseey (maraasi ayay)carareen oo caurti (awrtii)iyo alaabti (alaabti) ay wateen (wateen)kaa (ka)tageen (tageen) Markaasu (markaasi ayuu)geedkii ka soo degeey (dagay), oo caurti (awrtii)iyoo alaabti nimaanki (nimankii) kaa (ka)tageey (tageen)soo kaxaayste (kaxaystay)oo wuuxu (wuxuu)kuu (ku)soo nocqdey (hoqday) meeshi walaalihii (walaalahiisa)deggen hayeen, (deggenaayeen)Maarkaasaa (markaasaa)walaalihii (walaalahiisa)waxaay (waxay)yiraahdeen: Xaggee maalkaan kee (ka)heeshe(heshay)?” Markaasu wuuxu u guu (ugu)jawaabey:” haaraggii saca ayaan ibsadey, oo maalkaan kee (ka)heleey (helay)”. Markaasey lo'doodi oo dhan qaleen oo hargihi ka laa bbeeheen (kala baxeen). Markaasey hargihi qaateen oo waxay tageen deygmoooyinkii kuu (ku)dhaw-aah (dhawaa), waxay yiraahdeen: ” yaa hargo na-gaa ibsaanahaya (iibsanaya)?” Markaasaa daadki degmaada joogey waxaay yiraahdeen:” hargihiina-na ma rrabnoo (rabno), araggiina-na ma rrabnoo (rabno)!” Markaasaa sagaalkii iskuu baxda(bahda) ahaa waxaay (waxay)oogaadeen (ogaadeen) iin Muxaammad ((Muxammad))sireey: markaasey si ay u gaa aarsadaan aagalkii ka gubeen. Markaasu wuuxu tiri: ” Ma agalkeeyaqalkii ii ga baad iga guubteen? Dhib maleeh ma laha): dambaaskiisia ii siiyaa ” Markaasu dambaaskii jooniyeed joonyad)kuu shuubte (shubtay)oo skee ttegeey (iska tagay).</p>	<p>Markaasi ayay seexdeen, habeen, habeenbarkii (habeen barkii) baa Muxammad ((Muxammad))haraggii saca tuntumay. Markaasi ayaa safriihii (dadkii safarka ahaa) waxay moodeen col ku soo socda; markaasi ayay carareen oo awrtii iyo alaabti ay wateen ka teegen. Markaasuu (markaasi ayuu)geedkii ka soo degey, oo awrtii iyo alaabti nimankii ka teegen soo kaxaystay oo wuxuu ku soo noqday meeshii walaalihii deggenaayeen. Markaasaa (markaasi ayaa) walaalihii waxay yiraahdeen: Xaggee maalkan ka heshay? Markaasuu (markaasi ayuu) wuxuu ugu jawaabay: ”haraggii saca ayaan iibsaday oo maalkan ka helay”. Markaasay (markaasi ayay)lo'doodii oo dhan qaleen oo hargihi kala baxeen. Markaasay (markaasi ayay) hargihi qaateen oo waxay teegen degmooyinkii ku dhowaa, waxay yiraahdeen: ”yaa hargo naga iibsanaya?” Markaasaa (markaasi)dadkii degmada joogay waxay yiraahdeen: ” hargihiinna ma rabno, araggiinana ma rabno!” Markaasaa (markaasi ayaa)sagaalkii isku bahda ahaa waxay ogaadeen in Muxummad ((Muxammad))siray: markaasay (markaasi ayay) si ay uga aarsadaan aqalkii ka gubeen. Markaasuu(markaasi ayuu) wuxuu yiri: ” Ma aqalkayga baad gubteen? Dhib ma leh: dambaskiisii i siiya” Markaasuu (markaasi ayuu) dambaskii joonyad ku shubtay oo iskaga tegey. Habeenkii buu reer ku hoyday ...</p>
---	---

Habeenkii-buu hooyde...(hoyday)....	reer	kuu	
Nim-baa labaa naagood lahaa. Middinaa sagaal ilmood bay u dhashay, middinaa mid kali ah baay dhashe . Middi ilmaaha kali ah lahayd Muxammad bay uu bixisay. Marki adoogood dhintay, baa Muxammad wuxuu yiri walaalihiis: " dhaxalka qaybteeyda ii siyaa". Markaaseey waaxay uu garteen sac keli ah; markaasey sicii-na qasheen oo hilbkiisi cuneen: markaaseey waaxay meeshii ugaa tageen saca haaraggiisi. Markaasaa Muxammad wuuxu yiri. " waax-baa maleeh. Haaragga-bii iguu fiilaan". Markasu haaraggii qaatey iska tegeey. Isagoo soconhayaa, yaa qooraaxdi dhacde. Markasu in bahalloo cunaan kaa-baqay, maarkasuu jeed daaray ah fuulay, isagoo haaraggii siitta.	Nin baa laba naagood lahaa. Midnaa sagaal ilmood bay dhashay, midna mid keli ah bay dhashay. Middii ilmaha keli ah lahayd Muxammad bay u bixisay. Markii adoogood dhintay, baa Muxummad wuxuu ku yiri walaalihiis: "Dhaxalka qaybtayda i siiya". Markaasaa waxay u garteen sac keli ah; markaasay siciina qasheen oo hilbkiisi cuneen. Markaasaa waxay meeshii uga tegeen saca haraggiisi. Markaasaa Muxammad wuxuu yiri. " Waxba ma leh. Haraggaa igu filan". Markaasuu haraggii qaatay oo iska tegey. Isagoo soconaya ayaa qorrxadii dhacday. Markaasuu in bahalloo cunaan ka baqay, markaasuu geed daray ah fuulay, isagoo haraggii sita.		

Issagoo geedkii kuu jooga, baa waxaa yimid safroo, maarkaasey geedki hoostiisi dageen.	Isagoo geedkii ku jooga, baa waxa yimid safro, markaasay geedkii hoostiisa degeen.
Maarkay seexdeen, habeen baarki baa Muxaammad haarraggi sac tun-tuumay. Maarkaasey safrihi waxaay moodeen col kuu soo socodaa; markaaseey carareen oo caaurti iyo alaabti ay wattleen kaa ttageen. Markaasu geedki ka soo degeey, oo caurti iyoo alaabti nimaanki kaa ttageey soo kaxaayste oo wuuxu kuu soo nooqdey meeshi walaalihiis deggen hayeen. Maarkasaa walaalihiis waxaay yiraahdeen: Xaggee maalkaan kee heeshe?" Markaasu wuuxu u guu jawaabe:" haarraggi saca yaan ibsadey, oo maalkaan kee heleey". Markaasey lo'doodi oo dhan qaleen oo hargihi ka laa bbeeheen. Markaasey hargihi qaateen oo waxay tageen deymooyinki kuu dhaw-aah, waxay yiraahdeen: " yaa hargoo na-gaa ibsaanahayaa?" Markaasaa daadki degmaada joogey waxaay yiraahdeen: " hargihiina-na ma rrabno, araggiina-na ma rrabno!" Markaasaa sagaalki iskuu baxda ahaa waxaay oogaadeen iin Muxaammad sireey: markaasey si ay u gaa aarsadaan aagalkii ka gubeen. Markaasu wuuxu tiri: " Ma agalkeey ii ga baad guubteen? Dhib maleeh: dambaaskiisi ii siiyaa " Markaasu dambaaskii jooniyeed kuu shuubte oo skee ttegeey. Habeenkii-buu reer kuu hooyde.....	Markaasay seexdeen, habeen, habeenbarkii baa Muxammad haraggi saca tuntumay. Markaasay safrihi waxay moodeen col ku soo socda; markaasay carareen oo awrtii iyo alaabti ay wateen ka tegeen. Markaasuu geedkii ka soo degeey, oo awrtii iyo alaabti nimankii ka tegeen soo kaxaystay oo wuxuu ku soo noqday meeshii walaalihiis deggonaayeen. Markaasaa walaalihiis waxay yiraahdeen: Xaggee maalkan ka heshay? Markaasuu wuxuu ugu jawaabay: "haraggi saca ayaan iibsdaday oo maalkan ka helay". Markaasay lo'doodii oo dhan qaleen oo hargihii kala baxeen. Markaasay hargihii qaateen oo waxay tegeen degmooyinkii ku dhowaa, waxay yiraahdeen: "yaa hargo naga iibsanaya?" Markaasaa dadkii degmada joogay waxay yiraahdeen: " hargihiinna ma rabno, araggiinana ma rabno!" Markaasaa sagaalkii isku bahda ahaa waxay ogaadeen in Muxummad siray: markaasay si ay uga aarsadaan aqalkii ka gubeen. Markaasuu wuxuu yiri: " Ma aqalkayga baad gubteen? Dhib ma leh: dambaskiisi i siyya" Markaasuu dambaskii joonyad ku shubtay oo iska tegey. Habeenkii buu reer ku hoyday ...

FG: Sheekada waxa ku badan erayga markaasuu, markaasay, markaas. Waxa hoos u dhacaya dhadhanka sheekada marka lagu soo celceliyo eraygaas oo la adeegsan kari lahaa erayo kale.

XII. I due mentitori (p. 318)

(Faraḥ Yūsuf, Nugâl, ‘Omar Maḥmûd)

- 1) *Rér-ba labá_niñ ò bén_badan sáhan ú_ddirey.*
- 2) *Markâsey wáhay kú hadlân is wéydiyé. Markâsâ mid yíri: “ bén_badan yéynu rérka u šegeyna ”. Ki-kale-bâ yíri: “ wâ tahây ”.*
- 3) *Markâsey laba_ášo máqanâyén, márkâsey labâdi nin ò bênta bádna ’is yirâhdên: “ Níñ-bâ rérka mar ha ú tagò ò bén_badan ha ú šego ”. Rérku-se ma ògá in labâda nin bén badán yihîn.*
- 4) *Markâsá labâdi nin midkôd arôrti rérki ú yimid; márkâsâ rérki yíri: “ wárran ! ”.*
- 5) *Markâsû nínni yíri: “ Mél-bân šáley sô_märey, wahán maqlây tâh.*
- 6) *Markâsán ku léhday, wahán arkay bak yle gëniga dabâdisa wáran ka gá dá’ay ò gëd hôsti gífa. 7) Márkan ú imid, yû árarây, markâsán dabá órdey. 8) Anigô erihaya, yû bekeylihi ú yimid mél bakeyleyâl bádni labá qoló is ú lâynahayâن ”.*
- 9) *Markâsa nínni kalô bênta bádnâ mar dambé rérki u yimid. Markâsâ rérki yíri “ wárran ”.*
- 10) *Markâsû wúhu yíri: “ Dárrât_án mél sô marey, wahán máqley libâh tâháya. 11) Markâsán ku_ssô léhday. Libâhu wúhu háystay wán bûrén.*
- 12) *Márkan ú imi, wahán árkey libâh gëd gífa, illeyn gëni-warën-bu qabá.*
- 13) *Márkan ú imid, yû i ‘úni wâyey. 14) Markâsan libâhi gëniga kaddûgey ò wánka baridisi kú dûgey; markâsan anigu-na wánka hilibkîsi kalé bisléystäy ò ‘únay. 15) Márki libâhi sâddeh sa’adôd gífey, yû biskôdey ò wúhu i yíri: « Nin wanâgsan bâ_tahay ». 16) Márkû biskôdey yû is kë_ttegey, án-na wâ sô nôqodey ”.*
- 17) *Markâsâ nínni wahâ lô bihiyey: “ Libâh bogsiye ”.*

XII

I DUE MENTITORI

(Faraḥ Yūsuf, Nugāl, ‘Omar Maḥmūd)

- 1) *Rēr-ba labá_niñ ō bēn_badan sáhan ū_ddirey.*
- 2) *Markāsey wáhay kú hadlân is wēydiyē. Markāsâ mid yíri : “ bēn_badan yéynu rērka u šēgeyna ”. Ki-kale-bā yíri : “ wâ tahây ”.*
- 3) *Markāsey laba_ášo máqanâyén, márkāsey labádi nin ō bênta bádnâ is yirâhdén : “ Niñ-bâ rērka mar ha ū tagò ō bēn_badan ha ū šégo ”. Rêrku-se ma ògá in labáda nin bêن badán yihîn.*
- 4) *Markâsá labádi nin midkôd arôrti rêrki ū yimid ; márkâsâ rêrki yíri : “ wárran ! ”.*
- 5) *Markâsû nínni yíri : “ Mél-bâñ šáley sô_märey, wahán maqláy tâh.*
- 6) *Markâsán ku léhday, wahán arkay bak yle gëniga dabadisa wáran ka gá dá’ay ō gëd hôsti gîfa. 7) Márkan ū imid, yû árarây, markâsán dabá órdey. 8) Anigô erihaya, yû bekeylihi ū yimid mél bakeyleyâl bádnî labá qoló is ū lâynahayâñ ”.*
- 9) *Markâsa nínni kalô bênta bádnâ mar dambé rêrki u yimid. Markâsâ rêrki yíri “ wárran ”.*
- 10) *Markâsû wúhu yíri : “ Dárrât_án mél sô marey, wahán máqley libâh tâháya. 11) Markâsán ku_ssô léhday. Libâhu wúhu háystay wán bûrén.*
- 12) *Márkan ū imi, wahán árkey libâh gëd gîfa, illeyn gëni-warén-bu qabá.*
- 13) *Márkan ū imid, yû i ‘úni wâyey. 14) Markâsan libâhi gëniga kaddûgey ō wánka baridisi kú dûgey ; markâsan anigu-na wánka hilikisi kalé bisléystäy ō ‘únay. 15) Márki libâhi sâddeh sa’adôd gîfey, yû biskôdey ō wúhu i yíri : « Nin wanâgsan bâ_tahay ». 16) Márku biskôdey yû is kë_ttegey, án-na wâ sô nôqodey ”.*
- 17) *Markâsâ nínni wahâ lô bihiyey : “ Libâh bogsiye ”.*

N O T E

Tradotto dalla favola isâq (Habar Awwal) 55, pagg. 189-190 del Reinisch.
Mostra all'evidenza la minima differenza che intercede fra isâq e dârôd.

2) Notare l'occasionale pronunzia ē (e lunga nasalizzata) della desinenza ēn (ēñ). – u šégeyna: notare che l'originale ha invece šégnâ al momentaneo. 3) māqanâ-yēn = maqan ahâyēn. 4) L'originale ha: *Markâsâ labâdi nin mid arôrti rérki û yimi ô rérki yídi*. Farâh Yûsuf fa rilevare che ô rérki yídi non va bene, perché ô si usa solo quando non cambia il soggetto. 6) leh-at, riflessivo, vale « deviare, marciare in altra direzione, volgersi ». Il testo isâq ha *bayday*. 7) *markâsán dabá ordey*. L'isâq ha 'araray ma Farâh Yûsuf osserva che nel suo dialetto 'arar vale soltanto « fug-gire »: perciò sostituisce *orod*. 8) *erihaya*: nel sistema del dialetto si aspetterebbe *eryahaya*. – *bakeleyâl badn-i* prova l'esistenza nel dialetto del relativo *i* da *ih*. – *läynahayân*: a richiesta F. Y. dchiara che si potrebbe anche dire *läyñhayân* e *läynayân*. 9) *kalô* = *kale ô*. – *bâdnâ* = *bad(a)n ahâ*. – *wárran*: con due *r*. 15) *biskôdey* = *guari*; *biskô* = *guarigione*. 17) Farâh Yûsuf osserva che come nome proprio bisogna dire: “*Libâh bogsiye*” e non *Libâh bogsiyey* come ha il testo isâq. Cfr. analoga osservazione di Äden Širé a V, 15.

<i>Transliterated</i>	<i>Standardised</i>
<i>Transliterated</i>	<i>Standardised</i>
1) Reer ba laba nin oo been badan sahan uu ddirey.	1. Reer baa laba nin oo been badan sahan u diray.
2) Markaasey waxay ku hadlaan is weeydiyee. Markaasaa mid yiri: “been badan yeynu reeka u sheegeyna”. Ki kale baa yiri: “waa tahay”.	2. Markaasay waxay ku hadlilaahayeen is weydiyieen. Markaas ayuu mid yiri: “been badan ayeynu reeka u sheegeynaa”. Kii kale baa yiri: “waa tahay”.
3) Markaasey laba casho maqqanaayeen, markaasey labadi nin oo beenta badna is yiraahdeen: “Nin baa reerka mar ha uu tago oo been badan ha uu sheego”. Reeku se ma ooga in labada nin been badan yihiiin	3. Markii ay laba cisho maqnaayeen, bay labadii nin ee beenta badnaa is yiraahdeen “Ninba mar reerka ha u tago oo been badan ha u sheego”. Reerkuse ma oga in labada nin been badan yihiiin .
4) Markaasa labdi nin midkood aroorti reerki uu yimid; markaasaa reerki yiri: “warran!”.	4. Markaas ayaa labadii nin midkood reerkii aroortii u yimid. Markaas ayaa reerkii yiri: “warran” .
5) Markaasuu ninki yiri: “ Meel baan shaley soo marey, waxan maqlay taah.	5. Markaas ayuu ninkii yiri: ”Meel baan shalay soo maray, waxaan maqlay taah.

6) Markaasan ku leexday, waxaan arkay bakeyle jeeniga dabadiisa waran kaga dhacay oo goed hoosti jiifa.	6. Markaas ayaan ku leexday. Waxaan arkay bakayle jeeniga dabadiisa waran kaga dhacay oo goed hoos jiifa.
7) Markan uu imid, yuu cararay, markaasan daba ordey.	7. Markaan u imid, ayuu cararay, markaas baan daba orday.
8) Anigoo erihaya, yuu bekeylihi uu yimid meel bakeyleyaal badani laba qolo is uu laaynahayaan .	8. Aniga oo eryanaya ayaan bakaylihi yimid meel bakalayaal badani ay laba qolo isku laynahayaan”.
9) Markaasa ninki kaloo beenta badnaa mar dambe reerki u yimid. Markaasaa reerki yiri; “warran”.	9. Markaas ayaan ninkii kale ee/oo beenta badnaa mar dambe reerkii u yimid. Markaas ayaan reerkii yiri “warran”.
10) Markaasuu wuxu yiri: “Darraat an meel soo marey, waxan maqqley libaax taahaya.	10. Markaas ayuu yiri: “Daraad ayaan meel soo maray. Waxaan maqlay libaax taahaya.
11) Markaasan ku ssoo leexday. Libaaxu wuxu haystay wan buuren.	11. Markaas ayaan ku soo leexday. Libaaxu wuxuu haystay wan buuran.
12) Markan uu imi, waxan arkey libaax geed jiifa, illeyn jeeni wareen bu qaba.	12. Markii aan u imid, waxaan arkay libaax geed jiifa oo illeyn jeeni waran buu qabaa.
13) Markan uu imid, yuu i cuni waayey.	13. Markii aan u imid, wuu i cuni waayey.
14) Markaasan libaaxi jeeniga ka dduugey oo wanka baridiisi ku duugey; markaasan angu na wanka hilibkisi kale bisleystay oo cunay.	14. Markaas ayaan libaaxii jeeniga u duugay oo wankii baridiisii ku duugay. Markaas ayaan aniguna wanka hilibkiisii kale bislaystay oon (oo aan) cunay.
15) marki libaaxi saddeh sacacadood jiifey, yuu biskoodey oo wuxu ii yiri: “Nin wanaagsan baa tahay”.	15. Markii libaaxii saddex saacadood jiifay, ayuu bogsooday oo/ayuu wuxuu i yiri: “Nin wanaagsan baad tahay”.
16) Markuu biskoodey yuu is ke ttegey, an na wa soo noqodey”.	16. Markuu bogsooday ayuu iska tegey/ tagay , anna waan soo noqday”.
17) Markaasaa ninki waxa loo bixiyey: “Libaax bogsiye”.	17. Markaas ayaan ninkii waxaa loo bixiyey: “Libaax bogsiiye”.
1) Reer ba laba nin oo been badan sahan uu ddirey.	1-Reer baa laba nin oo been badan sahan u diray.
2) Markaasey waxay ku hadlaan is weeydiyee. Markaasaa mid yiri: “been	2-Markaasay waxay ku hadlilaahayeen is weydiyee.

badan yeynu reeka u sheegeyna ". Ki kale baa yiri: " waa tahay".	Markaas ayuu mid yiri: "been badan ayeynu reerka u sheegeynaa". Kii kale baa yiri: "waa tahay".
3) Markaasey laba casho maqqanaaayeen , markaasey labadi nin oo beenta badna is yiraahdeen: "Nin baa reerka mar ha uu tago oo been badan ha uu sheego ". Reeku se ma ooga in labada nin been badan yihiiin	3-Markii ay laba cisho maqnaayeen, bay labadii nin ee beenta badnaa is yiraahden " Ninba mar reerka ha u tago oo been badan ha u sheego".
4) Markaasa labdi nin midkood aroorti reerki uu yimid; markaasaa reerki yiri: "warran!".	4-Markaas aya labadii nin midkood reerkii aroortii u yimid. Markaas aya reerkii yiri: "Warran".
5) Markaasuu ninki yiri: " Meel baan shaley soo marey, waxan maqlay taah.	5-Markaas ayuu ninkii yiri: "Meel baan shaley soo maray, waxaan maqlay taah.
6) Markaasan ku lexday, waxan arkay bakeyle jeeniga dabadiisa waran kaga dacay oo geed hoosti jiifa .	6-Markaas ayaan ku leexday. Wuxaan arkay bakayle jeeniga dabadiisa waran kaga dhacay oo geed hoos jiifa.
7) Markan uu imid, yuu cararay , markaasan daba ordey.	7-Markaan u imid, ayuu cararay, markaas baan daba ordoy.
8) Anigoo erihaya, yuu bekeylihi uu yimid meel bakeyleyaal badani laba qolo is uu laaynahayaan ".	8-Aniga oo eryanaya aya bakaylihi yimid meel bakalayaal badani ay laba qolo isu laynahayaan".
9) Markaasa ninki kaloo beenta badnaa mar dambe reerki u yimid. Markaasaa reerki yiri; " warran ".	9-Markaas aya ninkii kale ee beenta badnaa mar dambe reerkii u yimid. Markaas aya reerkii yiri "Warran".
10) Markaasuu wuxu yiri: "Darraat an meel soo marey, waxan maqqley libaax taahaya.	10-Markaas ayuu yiri: "Daraad ayaan meel soo maray. Wuxaan maqlay libaax taahaya.
11) Markaasan ku ssoo lexday. Libaaxu wuxu haystay wan buuren .	11-Markaas ayaan ku soo leexday. Libaaxu wuxuu haystay wan buuran.
12) Markan uu imi, waxan arkey libaax geed jiifa , illeyn jeeni wareen bu qaba.	12-Markii aan u imid, waxaan arkay libaax geed jiifa oo illeyn jeeni waran buu qabaa.
13) Markan uu imid, yuu i cuni waayey .	13-Markii aan u imid, wuu i cuni waayey.
14) Markaasan libaaxi jeeniga ka dduugey oo wanka baridiisi ku duugey ; markaasan angu na wanka hilibkisi kale bisleystay oo cunay .	14-Markaas ayaan libaaxii jeeniga u duugay oo wankii baridiisii ku duugay. Markaas ayaan aniguna

	wanka hilibkiisii kale bislaystay oo cunay.
15) marki libaaxi saddeh sacacadood jiifey , yuu biskoodey oo wuxu ii yiri: “ Nin wanaagsan baa tahay ”.	15-Markii libaaxii saddex saacadood jiifay, ayuu bogsooday oo wuxuu i yiri: “Nin wanaagsan baa tahay”.
16) Markuu biskoodey yuu is ke ttegey, an na wa soo noqodey ”.	16-Markuu bogsooday ayuu iska tegey, anna waan soo noqday”.
17) Markaasaa ninki waxa loo bixiyey : “ Libaax bogsiye ”.	17-Markaas ayaa ninkii waxaa loo bixiyey: “Libaax bogsiye”.

Jeeni wareen =

Sammanfattnings

Sheekadaan waxaa ay ku saabsan tahay labo nin oo sahan loo dirtay. labada nin waxaa ay ahaayeen labo nin oo beenaalayaal ah. Sidaa darteed meeshii ay sahanka ka aadilahayeen, ayay isla meel dhigeen in ay been sheegaan. Labo cisho markay ka maqnaayeen reerkii, ayaa kii kowaad waxaa uu ka waramay in uu soo arkay bakayle waran lagu dhuftay. Kabib bakaylihi ayuu daba orday, waxey na is la soo galeen meel ay isku laynayaa labo qolo, oo bakaylayaal isku haysta. Kii kale ayaa isna ka waramey waxaa uu soo arkay. Wuxuu ku bilaabey inuu maqlay libaax taahaya oo haysta wan buuran. Markuu ku soo dhawaadey libaaxii, waxaa uu arkay inuu libaaxu qabo jeeni warran. Ninkii se waxaa uu caawiyey libaaxii oo jeenigii ayuu u duugay, isaga oo isticmaalaya wanka baridiisii, hilibka intiisii kale isaga ayaa bisleystay. Libaaxiina waa ku bogsadey duugitaankii oo waa uu u mahadnaqay ninkii. Ninkiina sidaas ayaa loogu bixiyey libaax bogsiye.

XIII. L'uomo e il leone (p. 320)

('Abdi 'Elmi, Ḍögadēn, Mohammed Subéyr, residente a Mogadiscio)

1) *Nim-bā wáran qâtey, wūhū yiri*: “mêssi libâh ū ḡōgey, yân tégeya, wân sô ddiléya”. 2) *Ninki warankissi yû rrógtay*: libâhi, märkû árkey, 'absin-bâ gäšey; markú sô rrógmadey libâhi, ninki inu bâhsodo yû rrabey.

3) *Libâhi wūhū yiri*: “kâley, waháynu noqóneyna rafiq, bilâd bân farisanéyna. Waháynu helló, dibiga ha-nnóqoto, sa'-sé ha-nnóqoto, ári-sa ha-nnóqoto, wân wada ‘unéyna’”.

4) *Ninki wūhū yiri*: “dalkáygi yân tégeya, 'arörtéydi an sô árkaya, ka-bá'di wân sô noqóneya”. 5) *Libâhi ninka ū lé ttaliey, wūhu yiri*: “Dalkâgi márka tégo, «aniga libâhi wân sô ériyey» intâ tirah dadkâ há ū šegin”.

6) *Markú ttegèy, libâhi ū rrâd qâdey*. 7) *Ninku kólku dâlkisi tägéy*, “libâhi aniga hórtey yû bâhsadey” yû dâdki ū šegé. 7) *Libâhi ágalka debedisa yû tâgän-a, hálkana hádalka wū máglehey*.

8) *Libâhi dib ū noğdèy dâlkissi; ninki iságu-na wū nógdey*.

9) *Libâhi wūhū yiri*: “Aniga iyyo adigu wâynu issu dârney dârti; adiga ma ū óffin: wahân kú léyahay: «wilkâgi adiga ad dašey i kën, an ‘únee »”.

10) *Ninki, dârti intu ká-bbaqay, wilkissi issâgu dâlay ayyû libâhi ū ggéyey. Wilki libâhi, abîhi ò fałdiya, in ihîsa kú árkeya, ayyû mêssi kú llamméystay. “Mahân saméynaya?” intû yûri, abbihi ís kâ ddâay*.

11) *Ninki woħu yiri*: “Libâhyohów, haraggâga is ká biħi ò aniga i ssî, mëša dâr-bâ kú ġirtèy”.

12) *Mëša dâr-bâ kú ġirtèy, libâhi wūhū yiri*: “Márkad dôneysid, imáu, hilibkéyga ha-ttâbánin, háragga-ssé lá-bbah”.

13) *Ninki harâggi kúllu wū ká-bbîhiyèy; lûqûnta agtêda yû gâräy*.

14) “Anigu rûnti yân kú dđimanéya: adigu dârti dâhdénna tilley mâd-en-ofin. Anigu hadda ká ddib libâh nóqon mâyö. Kolkâd dulkâga tâgto «libâhi issagô nôl yân harâggi ká bbihiyay» intâ tirah dâdka há u šegin. Haddâd šegto, laftéydu qódah ha-nnoqotó, ha-kkû muddó”. Sâs intû yiri, yû kú habâre. Sidâ intû yiri, ayyû libâhi dîntay.

XIII

L'UOMO E IL LEONE

('Abdi 'Elmi, Ōgadēn, Mohammed Subéyr, residente a Mogadiscio)

1) *Ním-bā wáran qâtey, wúhù yíri:* “mêšši libâhi û gógey, yân tégeya, wân sô ddiléya”. 2) *Ninki warankissi yû rrógtay : libâhi, márku árkey, 'absin-bâ gäshéy; markú sô rrógmadey libâhi, ninki inu báhsodo yû rrabey.*

3) *Libâhi wúhù yíri:* “kâley, waháynu noqóneyna rafiq, bilâd bân farisanéyna. Waháynu helló, dibiga ha-nnóqoto, sa'-sé ha-nnóqoto, ári-sa ha-nnóqoto, wân wada 'unéyna”.

4) *Ninki wúhù yíri:* “dalkáygi yân tégeya, 'arörtéydi an sô árkaya, ka-bá'di wân sô noqóneya”. 5) *Libâhi nínka û lé ttaliey, wúhu yíri:* “Dalkâgi márka tégo, «anîga libâhi wân sô ériyey» intâ tirah dadkâ há û šegin”.

6) *Markú ttegèy, libâhi û rrâd qâdey.* 7) *Nínu kólku dâlkisi tägéy, “libâhi anîga hórtey yû báhsadey” yû dâdki û šegé. 7) Libâhi ágalika debedisa yû tágän'-a, hálkana hádalka wû mágleheyey.*

8) *Libâhi dib û noğdèy dâlkissi; ninki iságu-na wû nógdey.*

9) *Libâhi wúhù yíri:* “Anîga iyyo adigu wâynu issu dârney dârti; adiga ma û óffin: wahan kú léyahay: «wilkâgi adiga ad daşey i kën, an 'únee »”.

10) *Ninki, dârti intu ká-bbaqay, wilkissi issâgu dâlay ayyû libâhi û ggéyey. Wilki libâhi, abîhi û fałdiya, in ihîsa kú árkeya, ayyû mêšši kú llamméystay. “Mahân saméynaya?” intû yûri, abbihi is kâ ddâyay.*

11) *Ninki woħu yíri:* “Libâhyohów, haraggâga is ká biħi û anîga i ssî, mëša dâr-bâ kú ġirtèy”.

12) *Mëša dâr-bâ kú ġirtèy, libâhi wúhù yíri:* “Márkad dôneysid, imáu, hilibkéyga ha-ttâbánin, háragga-ssé lá-bbaħ”.

13) *Ninki harâggi kúllu wû ká-bbiħiyèy; lûqûnta agtêda yû gâräy.*

14) “Anigu rûnti yân kú dđimanéya: adigu dârti dâhdénna tilley mâd-en-ofin. Anigu hadda ká ddib libâhi nôqon mâyö. Kolkâd dulkâga tâgto «libâhi issagô nôl yân harâggi ká bbiħiyay» intâ tirah dâdka há u šegin. Haddâd šegto, laftéydu qódah ha-nnoqotó, ha-kkû muddó”. Sâs intû yíri, yû kú habâre. Sidâ intû yíri, ayyû libâhi dîntay.

15) *Ninki-na, lafihi libâha intû qâtäy beledkis yü lä-ttägi. Isságō beledkisa markû ttagey, wû ffâne: ḥalinyérti wúhu kú yiri: 16) "Libâh yân diley, háragga issagô nnôl ká bbihiyey, lafihisi wâ kúwan". Waránki ḡiffedisi kú dûftay.*

17) *Laffihi middi yâ sô bôddey, wâghiga ka warênte. Mêsi wâ kú llintey.*

N O T E

'Abdi 'Elmi, Ōgadén, rer Mohámmed Subeyr, nato a Dagaħbûr (Ogaden, Etiopia), con soggiorni a Harar e in altre parti dell'impero etiopico, attualmente residente a Mogadiscio, illetterato, ma con buone conoscenze di amarico, galla, arabo e di un po' d'italiano, mi ha fornito questo testo, traducendo la prima delle mie *Favole e rime galla*.

1) *wûhû*. Particolarmente sensibile la colorazione *o* di *u*, per effetto della laringale *h*. In *kû*, in, ricorre la pronunzia segnalata da Armstrong a pag. 135. L'abbiamo notata al testo I. – In *yíri* Abdi Elmi pronunzia *y* quasi come *ȝ*. – In *mêšši* *š* è strascicato (= *mêši*). Notare eguale strascimento per *s* del suffisso possessivo *-īsa/i*. 5) *u lé ttalîey*: traduzione inesatta di gorse del testo galla, che significa « gli consigliò, gli raccomandò ». 9) *ma u óffin* = *ma û ófin*, non lo hai adempiuto. *Of-* da arabo ﻋْ: l'effe è strascicata. – Notare *léyahay* per la prima persona. 10) *llaméystay* = *dđaméystay*, pronunzia datami alla ripetizione della parola. Cfr. 17 *llintay* = *dintay*. – *faddîya*: contro *fařisanéyna* di 3. – *yüri*, pronunzia occasionale di *yiri* per effetto dello *û* di *intû*. 14) *tilley* = *tîl*. 17) *laffihi* = *lafihi*, con solita strascicatura di *f*. – *warênte*: con *e* sensibilmente lunga. Cfr. testo XII, 12: *ȝeniga-warên*. – *kú llintey* = *kú dđintey*. Vedi 10: *llaméystay* = *dđaméystay*.

<i>Transliterated</i>	<i>Standardised</i>
<i>Nim baa waran qaatey, wuxuu yiri: "</i> meeshshii libaax uu joogey, yaan tageya, waan soo ddileya.	<i>Nin baa waran qaatay wuxuu yiri: "</i> meeshii libaax uu joogo ayaa aan tagayaa, waana soo dilayaa.
<i>Ninki warankissi yuu rrogtey: libaaxi markuu arkey cabsin-baa gashey, markuu soo rrogmadey libaaxii, ninki inu baxsado yuu rrabey.</i>	<i>Ninkii warankiisii ayuu rogtay, libaaxii markuu arkay cabsi baa gashay, markuu soo rogmaday libaaxii, ninkii inuu baxsado ayuu rabay.</i>
<i>Libaaxii wuxu yiri: " kaalay waxaynu noqonayna rafiq bilaad baan fariisanayna, waxaynu hello dibiga ha nnoqoto, sac-se ha-nnoqoto, ari-sa ha- nnoqoto waan wada cunayna".</i>	<i>Libaaxii wuxuu yiri: " kaalay waxaynu noqonaynaa rafiq (saaxiib) bilaad baan fariisanaynaa, waxaynu helno dibi ha noqoto, sac se ha noqoto, ari se ha noqoto waan wada cunayna".</i>
<i>Ninki wuxu yiri "dalkaygi yaan tegaya, carorteydi an soo arkaya, ka-bacdi waan soo noqoneya".</i>	<i>Ninki wuxu yiri " dalkaygi ayan tegaya, caruurtaydi baan soo aarkaya, ka bacdi waan soo noqoneyaa".</i>

Libaaxi ninka uu le ttaliey, wuxu yiri: "Dalkaagi marka tegto, « aniga libaaxi waan soo eriyey » intaa tirah dadkaa ha uu sheegin".	Libaaxii ninka wuu la taliyay, wuxuu yiri: "Dalkaagii markaad tegto, anigu libaaxii waan soo eriyey, intaa tiraad dadkaa ha u sheegin.
Marku ttegey, libaaxi uu raad qaadey.	Marku tegey, libaaxii wuu raad qaadey.
Ninku kolku dalkiisii tegay, "libaaxi aniga hortay yuu baxsaday" yuu dadki u sheeggee.	Ninku markuu dalkiisii tegey "Libaaxii aniga hortay ayuu baxsaday, ayuu dadkii u sheegay.
Libaaxi aqalka debediisa yuu taagan-' a, halkana hadalka wuu maqleyey.	Libaaxu aqalka debediisa ayuu taagnaa, halkaasna hadalka waa ka maqlayay.
Libaaxi dib uu noqdey dalkissi: ninki isagu-na wuu noqdey.	Libaaxii dib ayuu ugu noqday dalkiisii, Ninkiina wuu noqday.
Libaaxii wuxu yiri: "Aniga iyyo adigu waynu issu dhaarney dhaarti: adiga ma u offin: waxan ku leeyahay "(wiilkaagii adiga ad dhashey i keen an cunee)".	Libaaxii wuxu yiri "aniga iyo adigu waan isku dhaaranay dhaartii adiga ma oofin ee wiilkaaga ii keen aan cunee!.
Meesha dhaar-baa ku jirtay, libaaxi wuxu yiri, "markad dooneysid imau, hilibkayga ha-ttaabanin, haragga-sse la-bbax.	Meesha dhaar baa ku jirtay, libaaxii wuxu yiri, "markaad rabtid imaw, hilibkayga ha taaban, haragase la bax.
Ninkii haraggi kullo wuu ka-bbaxiyay luqunta agteeda yuu gaaray.	Ninkii maqaarkii kulli wuu ka baxiyay ilaa uu gaaray luqunta agteeda.
"Anigu runti yaan dhdhimaneya: adigu dhaartii dhexdeena tilley maad-en-ofin. Anigu hadda ka ddib libaax noqon maayo. Markaad dhulkaaga tagto « libaaxii isaga oo nool ayaan haraggii ka bixiyay» intaa tiraah dadka ha u sheegin. Haddaad sheegto, laftaydu qodax hannoqoto, ha-kku muddo". Saas intuu yiri, yuu ku habaare. Sidaa intuu yiri, ayyuu libaaxi dhintay.	Anigu runtii waan dhimanayaa! Adigu dhaartii dhexdeena taalay maad oofin. Anigu hadda kadib libaax noqon maayo. Markaad dhulkaagii tagto libaaxii isaga oo nool ayaan haraggii ka bixiyay intaa tiraahdo dadka ha u sheegin. Haddaad sheegto, laftaydu qodax ha noqoto oo ha ku muddo. Sidaa intuu ku habaare ayuu libaaxii dhintay..
Ninki dhaarti intu ka-bbaqay, wiilkissi issaagu dhalay ayyuu libaaxi uu ggeyey. Wiikii libaaxi, abihi oo fadhiya, indhihiisa ku arkeya, ayyuu meeshi ku llameystay. "Maxaan sameeynaya? intuu yuuri abbihi" is ka ddaaneyey.	Nin ayaa ka baqay in uu libaax daar ku jira u tago laakiin wiilkisa ayuu u diray ka dibna isagoo arkaya ayaan hortiisa libaaxii ku cunay wiilkii. Kadibna wuxuu yiri maxaan sameeyaa ninkii.
Ninki wohuu yiri "libaahyahow haraggaaga iska bihi oo aniga issi meesha daar ba ku jirtey.	Ninkii libaaxii wuxuu ku yiri libaaxoow haraggaaga isii adigu daar baad ku jirtaaye.

Ninki-na, lafahi libaaxa intuu qaatay beledkiis yuu laa ttaagi. Issagoo beledkiisa markuu ttagey, wuu ffaane: dhalinyerti wuxu ku yir:	Ninkiina lafahii libaaxa inta uu qaatay ayuu latagay beledkiisa. Markii uu tagay beledkiisa wuxu u faanay dhalinyaradii wuxuna ku yiri
"Libaax yaan diley, haragga issagoo nnool ka bbixiyey, lafahiisi waa kuwan". Waranki jiffediisi ku dhufftay.	"libaax baan dilay haragga isaga oo nool ka bixiyay lafahiisa waa kuwan" waranka jifediisi ku dhuftay.
Laffihi middi yaa soo booddey, wajhiga ka wareente. Meesi waa ku dhintey.	Lafihii mid baa booday wejiga ka wareentey meeshii buu ku dhintay.
Nim baa waran qaatey wuxuu yiri: "meeshshii libaax uu joogey yaan tageya, waan soo ddileya.	Nin baa waran qaatay wuxuu yiri: " meeshii libaax uu joogo ayaa aan tagayaa, waana soo dilayaa.
Ninki warankissi yuu rrogtey: libaaxi markuu arkey cabsin-baa gashey, markuu soo rrogmadey libaaxii, ninki inu baxsado yuu rrabey.	Ninkii warankiisii ayuu rogtay, libaaxii markuu arkay cabsi baa gashay, markuu soo rogmaday libaaxii, ninkii inuu baxsado ayuu rabay.
Libaaxii wuxu yiri: " kaalay waxaynu noqonayna rafiq bilaad baan fariisanayna, waxaynu hello dibiga ha nnoqoto, sac-se hanoqoto, ari-sa ha-nnoqoto waan wada cunayna".	Libaaxii wuxuu yiri: " kaalay waxaynu noqonaynaa rafiq (saaxiib) bilaad baan fariisanaynaa, waxaynu helno dibi ha noqoto, sac se ha noqoto, ari se ha noqoto waan wada cunayna".
Ninki wuxu yiri "dalkaygi yaan tegaya, arorteydi an soo arkaya, ka-ba di waan soonoqoneya".	Ninki wuxu yiri " dalkaygi yaan tagaya, caruurtaydi an soo aarkaya, ka bacdi waan soo noqoneya".
Libaahi ninka uu le ttaliey, wuxu yiri: "dalkagi marka tegto, aniga libaahi waan soo eriyey, intaa tirah dadkaa ha uu segin.	Libaaxi ninka uu le tagey, wuxuu yiri : "dalkaagi marka tegto, aniga libaaxi waan soo eriyey, intaa tirah dadkaa ha u sheegin.
Marku ttegey, libaahi uu raad qaadey.	Marku tegey, libaaxi uu raad qaadey.
Ninku kolku dalkiisii tegay, "libaaxii aniga hortay yuu baxsaday" yuu dadkii u sheeggee.	Ninku markuu dhulkiisii tegey "Libaaxii aniga hortay ayuu baxsaday,ayuu dadkii u sheegay.
Libaaxii aqalka dibadiisa yuu taagan a, halkana hadalka wuu maqleyey.	Libaaxu aqalka gadaashiisa ayuu taagnaa, halkaasna hadalka waa ka maqlayay.
Libaaxii dib uu noqdey dalkissi: ninki isaguna wuu noqdey.	Libaaxii dib ayuu ugu noqday dhulkiisii, Ninkiina waa noqday.
Libaaxii wuxu yiri"aniga iyyo adigu waynu isu dhaarney dhaartii: adiga ma uu ofin: waxan ku leeyahay "(wiilkaagii adiga ad dhashay i keen an cunee)".	Libaaxii wuxu yiri "aniga iyo adigu waan isku dhaaranay dhaartii adiga ma oofin ee wiilkaaga ii keen aan cunee!.
Meesha dhaar baa ku jirtay, Libaaxu wuxu yiri, markaad rabtid imaw , hilikayga ha taaban, haragase la bax.	Meesha dhaar baa ku jirtay, Libaaxu wuxu yiri, markaad rabtid imaw , hilikayga ha taaban, haragase la bax.
Ninkii maqaarkii dhammaan wuu ka baxshay ilaa uu gaaray luqunta agteeda.	Ninkii maqaarkii dhammaan wuu ka baxshay ilaa uu gaaray luqunta agteeda.
Anigu runtii waan dhimanayaa! Adigu dhaartii dhexdeena taalay maad oofin. Anigu hadda kadib Libaax noqon maayo. Markaad	Anigu runtii waan dhimanayaa! Adigu dhaartii dhexdeena taalay maad oofin. Anigu hadda kadib Libaax noqon maayo. Markaad

dhulkaagii tagto Libaaxii isaga oo nool ayaan haraggii ka bixiyay intaa tiraahdo dadka ha u sheegin. Haddad sheegto,laftaydu qodax ha noqoto oo ha ku muddo. Sidaa intuu ku habaaray ayuu Libaaxii dhintay.	dhulkaagii tagto Libaaxii isaga oo nool ayaan haraggii ka bixiyay intaa tiraahdo dadka ha u sheegin. Haddad sheegto,laftaydu qodax ha noqoto oo ha ku muddo. Sidaa intuu ku habaaray ayuu Libaaxii dhintay..
Ninki daarti intu kabbaqay, wiilkissi issaagu dhalay ayyuu libaahi uu ggeyey. Wilki libaahi, abihi oo fadhiya, in ihiisa kuu arkaaya ayyuu meeshi ku llameeyystay. Mahan sameeynaya? Intuu yuuri ayuu iska ddayey.	Nin ayaa ka baqay in uu libaax daar ku jira u tago laakiin wiilkiisa ayuu u diray ka dibna isagoo arkaya ayaa hortiisa libaaxii ku cunay wiilkii. Kadibna wuxuu yiri maxaan sameeyaa ninkii.
Ninki wohuu yiri “libaahyahow haraggaaga iska bihi oo aniga issi meesha daar ba ku jirtey.	Ninkii libaaxii wuxuu ku yiri libaaxoow haraggaaga isii adigu daar baad ku jirtaaye.
Ninki-na, lafihi libaaxa intuu qaatay beledkiis yuu laa ttaagi. Issagoo beledkiisa markuu ttagey, wuu ffaane: dhalinyerti wuxu ku yir:	Ninkiina lafahii libaaxa inta uu qaatay ayuu latagay beledkiisa. Markii uu tagay beledkiisa wuxu u faanay dhalinyaradii wuxuna ku yiri
”Libaax yaan diley, haragga issagoo nnool ka bbixiyey, lafahiisi waa kuwan”. Waranki jiffediisi ku dhufftay.	“libaax baan dilay haragga isaga oo nool ka bixiyay lafahiisa waa kuwan” waranka jifediisi ku dhuftay.
Laffihi middi yaa soo booddey, wajhiga ka wareente. Meesi waa ku dhintey.	Lafihii mid baa booday wejiga ka wareentey meeshii buu ku dhintay.

Micnihii nagu adkaa

Wajiga ka wareente

Qoraalka waxa uu ku saabsan yahay

Cabdi Cilmi Ogaadeen reer maxamed Subeyr waxa uu ku dhashay Dhagaxbuur Ogadeen Itoobiya wuxu ku noolaa magaaloooyin kala duwan sida Harrar iyo qaybo kale oo ka mid ah dhulka uu gumaysiga Itoobiya haystay markii ugu dambaysay waxa uu ku noolaa magaalada Muqdisho, waxna ma qorin jirin waxna ma qorin jirin, laakiin aqoon fican buu u lahaa afamxaariga, galla, carabiga iyo talyaaniga in yar, wuxu ii dhiibay qoraalkan oo uu marka hore turjumay. Sheekooyinkayga iyo qaafiyadayda galla.

Sheekada oo kooban

Nin iyo libaax balan kala galay. Balanta waxa ka baxaya ninka. Sheekada waxa ay xambaarsan tahay balanta oo laga baxaa waxa ka dhalankara iyo in aysan wanaagsanayn in balanta la jabiyo iyo caaqibada ka dhalankarta balan oo laga baxo..

Giovanni Maria da Palermo

Italiensk kapucinermunk. Arbetade i Aden (Jemen) med en somalisk grammatikbeskrivning och en ordbok.

Publications

Palermo, Giovanni Maria da. 1914. *Grammatica della lingua somala*. Asmara: Tipografia francescana, Missione cattolica. 357 pp.

<http://digituno.unior.it/document/1179>

Palermo, Giovanni Maria da. 1915. *Dizionario della lingua Somala*. Asmara: Tipografia Francescana. vi + 209 pp.

<https://searchworks.stanford.edu/view/852380>

1914 – Grammatica della lingua somala

Written by father Giovanni Maria da Palermo

Marking of short vowels (ă, ĕ, ī, ō, ū) and tone (á, é, í, ó, ú, à, è, ì, ò, ù) has been left out in the transliteration.

The following replacements have been made:

ă, ē, ī, ō, ū	→	aa,	ee,	ii,	oo,	uu
â, ê, î, ô, û (före vokal)	→	ac, ec, ic, oc, uc	e.g.	sôod	→	socod
â, ê, î, ô, û (före konsonant)	→	ca, ce, ci, co, cu	e.g.	îlmi	→	cilmi
hamsa (⌚) ovanpå följande vokal	→	hamsa	(')	före	vokalen	
u, i (immediately before or after another vowel)	→	w, y				
c, ca, co, cu, che, chi	→	k,	ka,	ko,	ku,	ke,
g, ga, go, gu, ghe, ghi	→	g,	ga,	go,	gu,	ge,
gj, gja, gjo, gju, ge, gi	→	j,	ja,	jo,	ju,	je,
scj, scja, scjo, scju, sce, sci	→	sh,	sha,	sho,	shu,	she,
d	→					dh
d	→ d	(Arabic				ڏ)
g	→	(Arabic				ڂ)
h	→ x	(Arabic				ڇ)
j	→ y					
q	→ q	(Arabic				ڙ)
q	→ kh	(Arabic				ڇ)

Gabay hore (p. 309)

Uadad uallán ba nága ga iími sáua Nogaledé

Sáin iio wiħhi gob láha nágu saboleié.

Safar na ua la taculin giréi o la ma taqlif leheiné

Isna turuqjadún bu gebsejá (gebijá) o timírtä rihdaié

Wadaad wallan ba naga ga yimi sawa Nogaledede	Wadaad waalan baa noogaga yimid saba Nugaaleede.
Sayn iyo wixhi gob laha nagu saboleye.	Sayn iyo wixii gob lahaa nagu sabooleeye
Safar na wa la takulin jirey o la ma taqlif leheyne	Safarna waa la taakulayn jiree lama takliifiyeene
Isna turuqyadun bu jebsha (jebiya) o timirta rixdaye	Isna turuqyada uun buu jebshaa oo timirta riixdaaye
Ma yudigas ah, Maxdi ah tan u na wa yabe?	Ma yahuudigaas baan mahadiyaa tanina waa yaabe
Kun tawhihsanayu sidi teys u gowracae	Kun tawxiidsanaayuu sidii teys u gawracaye
Jannadi ba lo galahayey Isak ugu jid bodane, Turexyada day wa tay kufriga nagu tilmamene	Jannadii baa lagu galayey Isaaq ugu jid boodaane
Tunkana ka lefa dhig iyo ilmada idinka tiixaysa	Tureexyada day waa tay kufriga nagu tilmaameene
Tunkana ka leefa dhiig iyo ilmada idinka tiixaysa	Tunkana ka leefa dhiig iyo ilmada idinka tiixaysa

takliifiyeene	=	dhibeene
teys	=	orgi
sawa		
turuqyadun		
gebsiya		
yudiga		

Gabay labad (p. 310)

Nagáha sauaban e ragghi sege marinchié
Sigindau ua̤hai tāgantáhai surinca hebedé
Sigáda cu tal ja indáha sahar cu roraé
Ninchi Ebbái mid u saqeréi ua ca sababané

Nagaha sawaban e raggi seje marinkie	Naagaha sawaabann ee raggii seege marinkiiye
Sijindhaw waxay tagantahay surinka hebede	Sigindhaw waxay taagan tahay surinka xeebeede
Sigada ku tal ya indaha saxar ku rorae	Siigada ku taal yaa indhaha saxar ku rooraaye
Ninki Ebbay mid u saqerey wa ka sababane	Ninkii Eebbe mid u saqiray waa ka sababaane
Sider yel, sidana iss ka yel, bay u saxanshane ¹	Sideer yeel, sidaana iska yeel, bay u sahanayaane
Sadexda magalo ba mid bay sacad lalayane	Saddexdaa magaalaba mid bay saacad lalayaane
Ma subehi ba dulku wa socod badnadane?	Ma subaxii baa duuley wuu socod badnaaye
Da ay sinsarada, nin weyn sirinsirkeyene.	Da' ay sinsaarada nin weyn sirinsirqeeyeene
Ragohow, dumar xuman iyo saman, labada ba u sara	Ragoow, dumar xumaan iyo samaan, labadaba u saara
Ama sunku yu ku goyne, sibiq u weydaro.	Ama sanku yuu ku go' ine, sibiq u weeydaaro

Ny version:

Naagaha sawaabann ee raggii seege marinkiiye
Sigindhaw waxay taagan tahay surinka xeebeede
Siigada ku taal yaa indhaha saxar ku rooraaye
Ninkii Eebbe mid u sakiray waa ka sababaane
Sideer yeel, sidaana iska yeel, bay u sahanayaane
Saddexdaa magaalaba mid bay saacad lalayaane
Ma **subehi** baa duulku wuu socod badnaadaane?
Daya sinsaarada nin weyn **sirinsirqeeyeene**
Ragoow, dumar xumaan iyo samaan, labadaba u saara
Ama sanku yuu ku gu' ine, sibiq u weydaaro

Kanske Subehi (spahi: osman-turkisk) <https://sv.wikipedia.org/wiki/Spahi>

¹ = saxamiyan

Sinsaarada: ld. legday

Sirinsirqeeyeene: ld. dawakhiyeen

Gabay sadexad (p. 312)

Gabái uan iss ca dajéi, gherárná uaigu jar aha

Sidá area Gardúr o gabanti hórca ahajá

Galaidecàiga bahijá iio gurhancàiga deghéista

Halun ban sidá gálea golâdecàiga afhaistéi.

Gabay wan iss ka dayey, gerarna waygu yar
aha

Sida aarka Gardur o gabanti horka ahaya

Galaydkayga baxiya iyo gurxankayga
dhegeysta

Halun ban sida gaalka golcadkayga
afhaystey.

Gidged Habar-Yunis ah ku gedin ahato,
Gudka Musa Suber na garab yanad ku
haysan?

Suldano ma gar ba? Maya!

Mimankanu gamsiney e gelashodi ka
qadney,
E mar labada ah gumeyney.

Haddan guto sameyo, ama gas ku kexyo;

Gurmadii ka sokeyyey garab yanad u
haysan?

Suldano ma gar ba? Maya!

Galki ba feleg haysta, iyo gasin yan lagu sin

Nimankanu iss goneyna haku geso maren.

Gar hadi la hadlayo!

Suldano ma gar ba? Maya!

Gabay waan iska daayey geeraarna waygu
yaraaday

Sida aarka garduur oo gabantii hor kacaaya
Qalaadkayga bixiyo gurxankayga dhegeysta

Xaluunbaa sida gaalka golxodkayga afaystay

Gidigeed Habaryoonis ha ku gooni ahaato
Guudka Muuse Subeerna garab yaanad ka
haysan

Suldaanow ma gar baa? Maya!

Nimankaannu gamsiinay ee geelashoodii ka
qaadnay

Ee mar labaadna gumaynay

Haddaan guuto sameeyo, ama gaas ku
kexeyyo

Gurmadii ka sokeeyyey garab yaanad u
haysan

Suldaanow ma gar baa? Maya!

Gaalkii baa feleg haysta iyo gasiin yaan lagu
siin

Nimankaannu is goynayna ha ku geeso
mareen

Gar haddii la hadlaayo

Suldaanow ma gar baa? Maya!

Ny version

Gabay waan iska daayey geeraarna waygu yaraaday

Sida aarka garduur oo gabantii hor kacaaya

Qalaadkayga bixiyo gurxankayga dhegeysta

Xaluun baan sida gaalka **golxodkayga** afaystay
 Gidigeed Habar Yoonis ha ku gooni ahaato
 Guudka Muuse Subeerna garab yaanad ka haysan,
 Suldaanow ma gar baa? Maya!
 Nimankaannu gamsiinay ee geelashoodii ka qaadnay
 Ee mar labaadna gumaynay
 Haddaan guuto sameeyo, ama gaas ku kexeeyo
 Gurmadkii ka sokeeyey garab yaanad u haysan
 Suldaanow ma gar baa? Maya!
 Gaalkii baa feleg haysta iyo gasiin yaan lagu siin
 Nimankaannu is goynayna ha ku geeso mareen
 Gar haddii la hadlaayo
 Suldaanow ma gar baa? Maya!

Golcadkayga: finns inte i Mansuur & Puglielli (2012)

Golxodkayga, golxbob

Garduur	=	meel	magaceed	
Gaban	=	inan	yar/gabar	yar
Qalaadka	=	qaylada, dhawaaqa, cabaadka	(qalaadka orgiga).	
Gurxan	= cod	xayawaan, waa guhaad ama wax doon (shebeelka iwm)		
Golxad/Golxod	=	toorrey dheer oo godan oo lagu	dagaallamo	
Guudka	=		dhamman	
Gamsiinay	=	gumaadnay,	baabi'nay	
Gumaynay	=	Bah	dilay	
Feleg	=	Cilmi falag,	cilmiga	xiddaha
Gasiin	=	Raashin,	cunto,	dhuuni
Suldaan	= sultan			

Sookoobid

Marka hore waxaan isleenahay gabay maaha ee waa geeraar, waana geeraar garnaqsi.

U jeedadiisuna waa geel bari hore leyska dhacay iyo colaad u dhaxaysey laba qabiil oo Soomaali ah.

Xilliga geeraarka latiriyeeyna waxay ahayd xilli geelu ahaa hantida ugu qaalsan ee dadka Soomaaliyed haysteen ama dhaqan jireen.

Ny version

Gabay wan iss ka dayey, gerarna waygu yar aha

Sida aarka Gardur o gabanti horka ahaya

Galaydkayga baxiya iyo gurxankayga dhegeysta

Halun ban sida gaalka golcadkayga afhaystey.

Gidged Habar-Yunis ah ku gedin ahato,

Gudka Musa Suber na garab yanad ku haysan?

Suldano ma gar ba? Maya!

Mimankanu gamsiney e gelashodi ka qadney,

E mar labada ah gumeyney.

Haddan guto sameyo, ama gas ku kexyo;

Gurmadki ku sokeyyey garab yanad u haysan?

Suldano ma gar ba? Maya!

Galki ba feleg haysta, iyo gasin yan lagu sin

Nimakanu iss goneynahaku geso maren.

Gar hadi la hadlayo!

Suldano ma gar ba? Maya!

Gabay waan iska daayay geeraarna waa igu yaraaday

Sida aarka garduur oo gabantii horkacaaya

Qalaadkayga bixi iyo gurxankayga dhegeysta

Xalay uun baan sida gaalka golxodkayga afaystay

Gidigeed Habaryoonis ha ku gooni ahaato

Guudka Muuse Subeerna garab yaanad ka haysan

Suldaanow ma garbaa? Maya!

Nimanka aannu gamsiinay ee geeloodii ka qaadnay

Ee mar labaadna gumaynay

Haddaan guuto sammeeyo, ama gaas ku kaxeeyo

Gurmadkii ka sokeeyey garabna aadan u haysan

Suldaanow ma gar baa? Maya!

Gaalkii baa feleg haysta iyo gasiin yaannan lagu siin

Nimanka aannu isgoynayna ha ku geeso mareen

Gar haddii laga hadlaayo

Suldaanow ma garbaa? Maya!

Gabay afrad (p. 314)

Gherár ban bassarchis iio baloughisa aqán

Sidi buni uadád o ilmi ad u bártahai

Hadàn bado álosejá uga so bihijá

Annágá o boqol laha, boqolál boqolaláh,

Gerar ban bassarkis iyo balowgisa aqan

Sidi buni wadad o cilmi aad u bartahay

Hadan bado calosha uga so bixiya

Annaga o boqol laha, boqolal boqolalah,

Boqorki wadana o banka Sela marayna.

Belohin kaci iyo na la modey baddi,

Bigilka iyo sidhiga bassar logu wadayo

Singe badka ku naxay barbarijineyna

Bakayle iyo awshu inna aney bixin.

Yanu belaha ku galey (galney)

Biqinney injiney holihi na ka bobney.

Isaga o Suldanki qoslayo, anna berxakhaya.

Aya! boqonti ha gode Cabdi Issa baqdey

Kalkasey na bajeno.

Illax ben ku ma ficanay!

Halki iyo beshayadi bered bannu ahayn.

Ny version:

Geeraar baan basarkiisa iyo balowgiisa aqan
Sidii buuni wadaad ah oo cilmi aad u bartay
Hadaan baadho calooshoon uga soo bixiyo.
Annaga oo boqol ah oo boqolaal boqolaal ah

Geraar baan basarkiisa iyo balowgiisa aqan
Sidii bunni wadaad ah oo cilmi aad u bartay
Hadaan baadho caloosha uga soo bixiyo.

Annaga oo boqol ah oo boqolaal boqolaal ah
Boqorkii baan wadanna oo banka
(Bannaanka) Saylac baan maraynaa.

Beelooyin kacay iyo nala mooday baddii.

Biqilka iyo siidhiga basar lagu wadayo.

Singe baadka ku naaxay oo barbarijinaya

Bakayle iyo cowl in aan bixin

Yanu beelaha ku galnay

Biqinay injinay xoolihiina ka boobnay,
isaga oo suldaankii qoslaya aniga oo
beerxaqaqanaya.

Ayaa boqontii ha go'dee Cabdi ciise baqdey.

Kolkaasey na bajeenoo

Illaah been kuma fiicna

Halkii iyo beshayadii bered baannu ahayn

Boqorkii wadana oo banka Seyla marayna.
Beelooyin kacay iyo nala mooday baddii.
Bigilka iyo siidhiga basar lagu wadaayo.
Singe baadka ku naaxay oo barbarijinaya
Bakayle iyo cawshu inna aanay bixin.
Yaanu beelaha ku galnay
Biqinay **injinay** xoolihiina ka boobnay.
Isaga oo suldaankii qoslaya aniga oo **beerxaaqanaya**.
Ayaa boqontii ha go'dee Cabdi ciise baqdey.
Kolkaasey na bajeenoo
Illaah been kuma fiicnee
Halkii iyo beeshayadii **bered** baannu ahayn

Balowgiisa - ku dhawaaqiddiisa.

Buuni - qof aad u aqoon badan. Mufti.

Banka - dhul aan dhiri ka bixin

Bigilka - qalab muusig

Singe - häst

injinay (hinjinnay)

Beerxaqaja soddisfatto

bered ???

Boqonta = cajalka, bowdada.

Biqinay = cabsiinay.

Injinay = ?

Beerxaaqanaya = Calool xaaqanaya

Enrico Carcoforo

Publications

Carcoforo, Enrico. 1912. *Elementi di somalo e ki-suahili parlati al Benadir*. Milano: Ulrico Hoepli.

<http://hdl.handle.net/2077/30612>

Luigi Robecchi Bricchetti (1855–1926)

(Pavia 21 May 1855 – Pavia 31 May 1926)

Studerade vid tekniska universitet i Pavia, Zurich och Karlsruhe.

Many cultural and scientific interests (ethno-anthropology, geography, geology, zoology, etc.),

Flera resor till Afrikas horn, samlade in poesi.

Han efterlämnade stora naturvetenskapliga samlingar, insekter, skorpioner, reptiler, kartor och fotografier.

<https://www.britannica.com/biography/Luigi-Robecchi-Bricchetti>

Luigi Bricchetti Robecchi's Journeys in the Somali Country

The Geographical Journal

Vol. 2, No. 4 (Oct., 1893), pp. 359-362 (4 pages)

Published By: The Royal Geographical Society (with the Institute of British Geographers)

<https://doi.org/10.2307/1773922>

<https://www.jstor.org/stable/1773922>

Publications

Bricchetti-Robecchi. 1889. Testi somali. *Rendiconti* 5(2), s. 219-229. Roma: Reale Accademia dei Lincei.

"Viaggio nel paese dei Somali", in *Bollettino della Società Geografica Italiana*, vol. III, 1890, pp. 869–879 and 996-1008

"Lingue parlate Somali, Galla e Harari: Note e studi raccolti ed ordinati nell'Harrar", in *Bollettino della Società Geografica Italiana*, vol. III, 1890, pp. 257, 271, 380-391, 689-708

"Esplorazione di Obbia: rapporto", in *Bollettino della Società Africana d'Italia*, vol. IX, 1890, pp. 124–130, 204, 245-261

"Gli Isa Somali", in *Bollettino della Società Africana d'Italia*, 1890, pp. 15–19

Tradizioni storiche dei Somali Migiurtini raccolte in Obbia, Ministero Affari Esteri, Rome, 1891

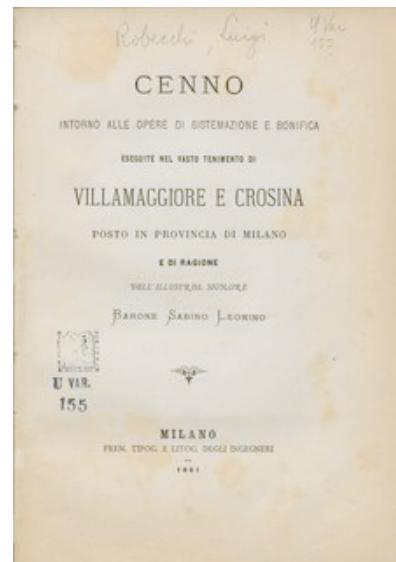
Somalia e Benadir: viaggio di esplorazione nell'Africa orientale, prima traversata della Somalia per incarico della Società Geografica Italiana, Carlo Aliprandi, Milan, 1899

Nel paese degli aromi. Diario di una esplorazione nell'Africa orientale: da Obbia ad Alula, Cogliati, Milan, 1902

"La prima traversata della penisola dei Somali", in *Bollettino della Società Geografica Italiana*, May 1893

Other Books

- *Robecchi Bricchetti, Luigi* (1881). *Cenno intorno alle opere di sistemazione e bonifica eseguite nel vasto tenimento di Villamaggiore e Crosina posto in provincia di Milano e di ragione dell'illusterriss. signore barone Sabino Leonino*. Milan: Premiata Tipografia e litografia degli Ingegneri.
- *All'oasi di Giove Ammone*, Fratelli Treves, Milan, 1890
- *I nostri protetti (i Galla)*, Marelli, Pavia, 1894
- *Nell'Harrar*, Galli, Milan, 1896

Periodicals

- "Lettere dall'Harrar", in *Bollettino della sezione fiorentina della Società Africana d'Italia*, vol. IV, 1888, p. 243; vol. V, 1889, p. 57; vol. VI, 1890, p. 130
- "Lettere dall'Harrar", in *Bollettino della Società Africana d'Italia*, vol. VIII, no. I-II, 1889, pp. 35–38
- "Lettera dall'Harrar sul Borelli", in *Bollettino della Società Geografica Italiana*, vol. III, 1889, pp. 27–40
- "Sulla via dell'Harrar", in *La Riforma illustrata*, vol. VIII ("L'Africa Italiana"), 1890
- "Da Obbia ad Alula", in *Bollettino della Società Geografica Italiana*, vol. III-IV, 1890
- "Un'escursione attraverso il deserto libico all'oasi di Siuva", in *Bollettino della Società Geografica Italiana*, vol. III, 1890, pp. 869–879 and 996–1008
- "Harrar: ricordi di viaggio", in *L'illustrazione Italiana*, vol. XII, 1890, p. 163 and p. 190
- "Harrar", in *La Tribuna Illustrata*, vol. I, no. 46, 1890, pp. 715–717
- "In viaggio per l'Harrar", in *Nuova Antologia*, 16 November 1890
- "Ricordi di un soggiorno nell'Harrar", in *Bollettino della Società Geografica Italiana*, January 1891

- "Il commercio di Tripoli", in *Memorie della Società Geografica Italiana*, vol. VI, 10 April 1896

Additional References

- Ettore Fabietti, *Luigi Robecchi Bricchetti e la prima traversata della Somalia*, G. B. Paravia, [Turin](#), 1940
- Francesco Surdich, "L'immagine dell'Africa e dell'Africano nelle esplorazioni di Luigi Robecchi Bricchetti", in *Storia delle Esplorazioni*, volume V, Bozzi Editore, [Genoa](#), 1983
- Silvio Zavatti, *Uomini verso l'ignoto: Gli esploratori nel mondo*, Gilberto Bagaloni Editore, [Ancona](#), 1979
- Gabriele Gregoletto, *Pianeta Terra: Dizionario di navigatori, esploratori, scienziati e viaggiatori che, con le loro azioni o imprese piccole e grandi, contribuirono principalmente alla conoscenza geografica della Terra*, Cornedo Vicentino, 2004
- Ettore Fabietti, *Luigi Robecchi Bricchetti e la prima traversata della Somalia*, Torino, G. B. Paravia, 1940.
- Francesco Surdich, *L'immagine dell'Africa e dell'Africano nelle esplorazioni di Luigi Robecchi Bricchetti*, in *Miscellanea di storia delle esplorazioni*, volume V, Genova, Bozzi Editore, 1983.
- Gabriele Gregoletto, *Pianeta Terra. Dizionario di navigatori, esploratori, scienziati e viaggiatori che, con le loro azioni o imprese piccole e grandi, contribuirono principalmente alla conoscenza geografica della Terra*, Cornedo Vicentino, 2004.
- Silvio Zavatti, *Uomini verso l'ignoto. Gli esploratori nel mondo*, Ancona, Gilberto Bagaloni Editore, 1979.

Collegamenti esterni

- [Robècchi-Bricchétti, Luigi](#), su Treccani.it – Encyclopedie on line, [Istituto dell'Enciclopedia Italiana](#).
- Attilio Mori, [ROBECHI-BRICCHETTI, Luigi](#), in [Encyclopædia Britannica](#), [Istituto dell'Enciclopedia Italiana](#), 1936.
- (EN) [Luigi Robecchi Bricchetti](#), su [Encyclopædia Britannica](#), Encyclopædia Britannica, Inc.
- Francesco Surdich, [ROBECHI-BRICCHETTI, Luigi](#), in [Dizionario biografico degli italiani](#), vol. 87, [Istituto dell'Enciclopedia Italiana](#), 2016.
- [Luigi Robecchi Bricchetti](#), su [siusa.archivi.beniculturali.it](#), [Sistema Informativo Unificato per le Soprintendenze Archivistiche](#).

1889 – Testi somali

edited by Luigi Robecchi Bricchetti

ei = ey

gh = g

gi = j

j = y

sci = sh

222 - War sagaro iyo marodi

Transliterated	Standardised
Maroodi ijo sagaro malin kulmai, sagaara	Maroodi iyo sagaaro ayaa maalin kulmay, sagaaradii baa bismillahi tidhi: maroodigii
diba Bismillahi tidhi: Maroodi giba wa	baa waa maxay yidhi, - waxay tidhi waxa
maxay yidhi, - waxey tidhi waxaa ad geda	aad geeda cuntid maxaa waxaa soo jilifa (jidhif ah) kuugu wacan?, aniguse bur ma
cuntid maxaa waxasso jidhifa kugu wacan,	dhaafee waxaa saan qurrux badnahaye;
anigusse bur ma dhaffee waxassan qurux	adigase maxaa sidaan kuu yareeyay, dhulka wax uunbaan kawada cunaaye, iguma dhaantid
badnahaye; adigasse maxa sidaan ku yareyay	adigaaba iga geeri badane, aniguse waa aan
dhulka wax un ban kawada cunnaye, iguma	ku dili karaa;- ma kartid bay tidhi; waa daba orday wuu gaari waayay; aniguse waa aan ku
dhaantid udaba iga geri badane, anigusse	dili karaa bay tidhi; haddaba i dil buu yidhi.
wan ku dili karaa;- makartid bey tidhi; wuu	Wey tagtay warar uu isagu guudkiisa ka foofayay ayay intii ay isku jinsi ahaayeen
eryayu gadhi wayay; anigusse wan ku dili	ay u yeedhay oo halkii ku harsiisay, habeenkiiba laydhiibaa engejisay doqonkiiyoonan shay iska eeginba ku sibibaxdoo warartii ku kufay oo jajabay; wey timid oo ma karay mise maya tidhi: haa i dishay!
karaa bey tidhi; haddaba i dil buyidhi; way tagtoy	
waraar issagu u gudkissa ha foffayay iyey inti	

ey isku jinsi ahayeen ey u
yedhay oy halki

ku harsisay habenkiba laydhiba
engejissayo

doqonkiyo nan shey na iska
egininba; wey

timiddoy ma karay misse maya
tidhi: ha i dishay!

Daawo iyo Waraba

Daawo ijo Waraba.

Daawo ijo Waraba agal dontaj Warabahiba agal wanagsan helaj daawadiba agal daldalola hescraj wei ù timid oj tidi adiga agalkan an mella ka dalolin haddi lagugu jimad melma ad ka balù aniga agal wanasan ð mel haddi la iga hor giogsado au mel ka bahan lejahaje adigu melmad ka bahi mescia kelija haddi laga hor giogsado.

Wararabahiba jidhi dejoj i dori kolla ku dorin majej tidhi wahu barjoba wej u dorissaj kissej gascio kedu galaj.

Robba Jimid kej gascraj wahba ku ma darorimejo ku galajisse sceina ma escio.

Transliterated

Daawo iyo Waraba.

Daawo iyo Waraba agal dontay Warabihiba agal wanagsan helay daawadiba agal daldalola heshay way u timid oy tidi adiga agalkan an mella ka dalolin haddi lagugu yimad melma ad ka

balu aniga agal wanagsan oo mel haddi la iga hor jogsado au mel ka bahan leyahaye adigu melmad ka bahi mesha keliya haddi laga horjogsado. Warabahiba yidhi deyoy I dori kolla ku dorin mayey tidhi wahu baryoba wey u dorisay kisey gashay kedu galay. Robba yimid key gashay wahba ku ma darorimayo ku kalayse sheyna ma esho. Sasay u dagtay deyadi.

Standardised

Dacawo iyo Waraabe

Dacawo iyo Waraabe ayaa aqal doontay. Waraabihii aqal wanaagsan ayuu helay dacawadiina aqal daldaloola ayay heshay. Way u timid oo waxay ku tidhi: adigu aqalkan aan meelna ka daloolin haddii laguugu yimaaddo meelma ayaad ka baxaysaa? Anigu aqal wanaagsan oo meel haddii la iga horjoogsado anigu meel aan ka baxo ayaan leeyahay, adigu meelmaad ka bixi? Meesha keliya haddii lagaa horjoogsado. Waraabihii baa yidhi: Deyooy! ii doori, kolla kuu doorin maayo ayay tidhi. Wuxuu baryaba way u doorisay oo kiisii ayay gashay, isaguna keedii ayuu galay. Roob ayaa yimid, kii ay gashay waxba kuma darroorin, kuu galayse shayna ma cesho, sidaas ayay u degtay deyadii.

Waraabe: Dhurwaa

Deyooy: Dacawooy, Dawacooy.

Doorii: Beddelid.

Kolla: Marnaba, marna.

Darroor: Biyo aqalku kor ka soo daayo kolka roobku da'aayo.

Meelma : Xaggee, Dhinacee, Meeshee.

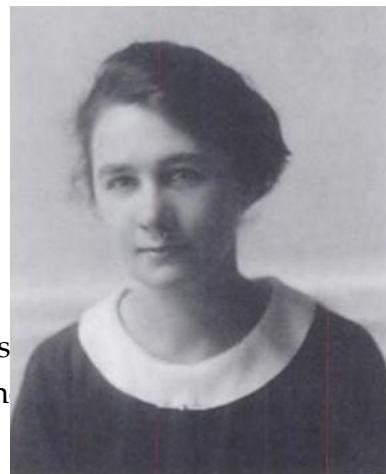
THE WOMEN LINGUISTS
1918-1934

Lilias Eveline Armstrong (1882–1937)

Född i Salford 1882, död i London 1937.

Fadern var
Lilias studerade till lärare i franska och latin.

36 år gammal började hon 1918 s
Univeristy College London, där h
docent i fonetik.

Hon intresserade sig för fonetik och intonation i engelska, franska och afrikanska tonspråk, särskilt somaliska och kikuyu. Hon arbetade på en bok om kikuyu med sin student Jomo Kenyatta, som sedan blev premiärminister.

Hon dog 55 år gammal av sjukdom.

Publications

Armstrong, L. E. 1923. *An English phonetic reader*.

Armstrong, L. E. & Pe Maung Tin. 1925. *A Burmese phonetic reader*.

Armstrong, L. E. & Ida Ward. 1926. *Handbook of English intonation*.

Armstrong, L. E. 1932. *The phonetics of French*.

Armstrong, L. E. 1934. *The phonetic structure of Somali*.

Armstrong, L. E. & H. N. Coustenoble. 1934. *Studies in French intonation*.

Armstrong, L. E. 1940. *The phonetic and tonal structure of Kikuyu*.

1934 – The phonetic structure of Somali

by Lilias Eveline Armstrong

The following replecements have been made:

< æ > (heavy vowel) → < a >

< ε > (light vowel) → < e >

< œ > (heavy vowel) → < o >

< Ȑ > (heavy vowel) → < u >

< ̄ > → < c >

< ȴ > → < x >

< ȶ > → < dh >

< ? > (glottal stop) has been left out word-initially before a vowel, e.g.

?afka → afka

Armstrong (1934: 157)

<Badæw ihi> <badow ihi> Idag skriver man två separata ord utan hamsa.

<maqhahayad> talspråk men skriftliga <maqaayad / makhaaqayad>

Armstrong (1934: 158)

markaasey = **maarkaasi ayey**

kolkaasuu = kolkaasi ayuu

Armstrong (1934: 157)

Texten handlar om en nomad man som kommer in i en restaurang. Han blir förvånad när han ser en man i restaurangen som har blåst på varmt kaffe.

Armstrong (1934: 158)

Räv är rovdjur mest intelligent. Maktförhållande bland rovdjur. Räven är smartare än andra rovdjur

Qiiq aan belel Lahayn (p. 157)

Qiiq aan belel Lahayn.

Waa baa nin badow ihi Berbere yimid.
Markaasuu maqhaayad galay; uu ku arkay nin qahwe kulul afuufaya.
Goortaasuu le yaabay oo yidhi:
“Ogoobey, qiiq waa ku arkaaye, ma belel buu ka dooni?”

Qiiq aan **belbel** Lahayn

Waa baa nin badaw ahi Berbera yimid.
Markaas ayuu makhaayad uu galay ku arkay nin qaxwe kulul afuufaya.
Goortaas ayuu la yaabay oo yidhi:
“Ogoobey, qiiq waa ku arka ee ma **belbel** buu ka dooni?”

ogoobey (yaab) = runtii; ogow!

belbel -ka / **belel** -ka (magac) = olol

Grammar

dooni seems to contain a reduced ending **-i** instead of present progressive **-ayaa** (doonayaa), or it might be the infinitive in a future tense construction (*dooni doonaa*) where the auxiliary *doonaa* has been left out.

Sheekada kowaad waxa ay ku saabsantahay nin reer miyi ah oo markii ugu horaysay noloshiisa yimid magaalo. Wuxuu uuna kadib tagay makhaayad, halkaas waxa uu ku arkay wax uu la yaabay. Waxyaalahaa sida gaarka ah uu ula yaabay waxa ay ahayd nin qaxwe cabaya. Sheekadani waxa ay ka mid tahay skeekoooyinka xifaaltanka ah ee dhaxmara reer miyi iyo reer magaal. Sheekada labaad waa sheeko xariir Soomaalida dhexdeeda caan ka ah waxa ayna ka digeysaa caddaladxumada iyo ficiilada xunxun ee ka hoos dhasha.

Libax baa hal dilay (p. 158)

Libax baa hal diley.

Libax baa hal diley. Kolkaasuu habardugaag oo dhan issugu yeedhay. Kolkaasuu yidhi "Hashshaa inoo qaybsha." Markaasey dawaco tidhi "Anigaa hashsha qaybinayyaa". Kolkaasuu shabeel yidhi "Yeel." Kolkaasey tidhi "Hashsha ma badh mise badh? Badh waxale libax. Badhka kalena ma waax mise waax? Waax waxale libax. Waaxda hadhdhay laba meelood ka dhiga. Meel waxale libax. Meesha kalena habardugaagow qaybsa". Kolkaasuu waraabe yidhi "Maxay caynkaa ku noqotay?" Kolkaasey tidhi "Waxay caynkaa ku noqotay. Libaaxu waa boqor keeni, oo waana nin raga, issagaana hashsha diley."

Libaax baa hal diley

Libaax baa hal dilay. Kolkaas buu habardugaag oo dhan isugu yeedhay. Kolkaas buu yidhi "Hashaas inoo qaybsha." Markaas bay dawaco tidhi "Anigaa hasha qaybinaya". Kolkaas buu shabeel yidhi "Yeel." Kolkaas bay tidhi "Hasha ma badh mise badh? Badh waxaa leh libaax. Badhka kalena ma waax mise waax? Waax waxaa leh libaax. Waaxda hadhdhay laba meelood ka dhiga. Meel waxaa leh libaax. Inta kalena habardugaagow qaybsada". Kolkaas buu waraabe yidhi "Maxay caynkaas ku noqotay?" Kolkaas bay tidhi "Waxay caynkaas ku noqotay. Libaaxu waa boqorkeennii, oo waana nin rag ah, isagaana hasha dilay."

Eegaba = haddaba

Waax = qayb

Caynkaa(s) = sidaa(s)

Dibi iyo dameer (p. 159)

Dibi iyo dameer sheeka dood

Nin baa beri lahaa dibi. Maalin walba beerta lagu xagaaf. Iyo dameer guriga had iyo jeer iss ka joogaa. Maalin dambeeto ayyuu dibigii dameerkii u yimid. Oo yidhi "Waaryaahee dameer, adiguna barwaqaqo ayyaad ku jirtaa, aniguna haawl baan u dhimanayyaa. Ee maxaan sameeyyaa?" Dameerkii baa yidhi: "Berritu marka caawska laguu keeno, diid, oo iss bukaysii." Markaasna ninkii lahaa ayyaa maqlayyaa issaguna afka xoolaha ayyuu yaqaan. Subaxdii dambee ayyuu dibigii iss ka yeelay sidii wax buka oo diidey caawska. Markaasaa ninkii lahaa yidhi: "Dameerka maanta beerta ku xagaafa."

Dameerkii baa galabtii u yimid dibigii. Markaasuu yidhi dibigi: "Waar! maxaad sheegtay?" Dameerkii baa yidhi: "Nabad baan sheegay. Wuxaan se maqlay arrin iga nixisay." Dibigii baa yidhi: "Waa maxay?" "Wuxaan maqlay ninkii ina lahaa oo leh haddii aanuu dibigu boksen berritu, aynu qalno intaynu xasiri lahayn dhigiisa. Imminkana wuxaan ku leeyahay orod oo caawskaagii daaq."

Markaasaa dibigii degdeg uu kacay oo caawskaa isii daaqay. Halkaasaa dameerkii uu kaga baxsaday haawshii.

Dambeeto = dambe

Waxa ay ku saabsan tahay sheekada

Dibi iyo dameer sheekadooda

Nin baa beri lahaa dibi maalin walba beerta lagu xagaaf iyo dameer guriga had iyo jeer iska jooga. **Maalin buu** dibigii dameerkii u yimi oo ku yidhi "Waaryaahee dameer adiguna barwaqaqo ayaad ku jirtaa aniguna howl ayaan u dhimanayyaa ee maxaan sameeyyaa", Dameerkii baa yidhi, berrito marka cawska laguu keeno diid oo is bukaysii. **Markaas** ayaa ninkii lahaa maqlay ninkuna afka xoolaha ayuu yaqaanay. Subaxdii dambe ayuu dibigii iska yeelay sidii wax buka oo **uu** diiday cawska. Markaasaa ninkii lahaa yidhi: "Dameerka maanta beerta ku xagaafa."

Dameerkii baa galabtii u yimid dibigii. **Markaas** baa uu yidhi dibigii: "Waar! **maxaad sheegtay?**" Dameerkii baa yidhi: "Nabad baan sheegay. **Waxan** se maqlay arrin iga nixisay **dibigii** baa yidhi **waa maxay?** **waxan** maqlay ninkii ina lahaa oo leh **haddii** aanuu dibigu bogsan berrito aynu qalno intaynu qasiri lahayn **dhigiisa**. Imminkana waxan ku leeyahay orod oo cawskaagii daaq.

Markaas ayuu dibigii **dib** u kacay oo caawskaa isii daaqay. Halkaas ayuu dameerkii kaga baxsaday hawshii.

Sheekadu waxa ay ku saabsantahay Dameer iyo Dibi uu nin wada leeyahay ninkuna uu yaqaan afka xayawaanka ku hadlo. Dibiga ayaa talo waydiinaya Dameerka isaga oo ka cabanaya hawsha culus ee uu beerta ka qabto. Dameerka talada uu siiyo ayaa waxa ay ku noqonaysaa mid isaga dhibaato ku noqonaysa .

Maria von Tiling (1886–1974)

Riga 1886 – Hamburg 1974

As married: Maria Klingenheben-von Tiling.

Fadern var lärare och präst.
Familjen flyttade 1888 till Travemünde.
Maria studerade till lärare i franska och tyska.

30 år gammal började hon 1916 studera swahili och kusjitska språk och senare bantu-språk vid Kolonialinstitutet i Hamburg.

38 år gammal disputerade hon 1924 med avhandlingen "*Beiträge zur Kenntnis des Somali*", en fonologisk studie av nordliga somaliska texter.

1927 gifte hon sig med August Klingenheben. 1930 blev maken chef för avdelningen för Afrikanska språk i Leipzig och Maria gav då upp sin egen karriär. 1936 blev han professor i Afrikanska språk i Hamburg.

Publikationer

Tiling, Maria von. 1918. Die Vokale des bestimmten Artikels im Somali.

Tiling, Maria von. 1920. Adjektiv-Endungen im Somali.

Tiling, Maria von. 1922. Die Sprache der Jabárti, mit besonderer Berücksichtigung der Verwandschaft von Jabárti und Somali. *Zeitschrift für Eingeborenen-Sprachen*, Band 12 (1921/1922), pp. 17–52, 97–162.

Tiling, Maria von. 1924. *Beiträge zur Kenntnis des Somali*. PhD thesis.

Tiling, Maria von. 1925. Jábárti-Texte. *Zeitschrift für Eingeborenen-Sprachen*, Band 15 (1924/1925), pp. 50–64, 139–158.

Tiling, Maria von. 1925; 1969. *Somali-Texte und Untersuchungen zur Somali-Lautlehre* (Achtes Beiheft zur *Zeitschrift für Eingeborenen-Sprachen*). Berlin: Verlag von Dietrich Reimer (Ernst Vohsen); 2nd edn, Hamburg: C. Boysen.
<http://hdl.handle.net/2077/30611>

Tiling, Maria von. 1926/1927. Somali-Lieder. *Zeitschrift für Eingeborenen-Sprachen*, Band 27 (1926/1927), pp. 295–304.

Tiling, Maria von. 1928. Ein Somali-Text von Muhamed Nur.

Further readings about the author

Dammann, Ernst. 1974/1975. Maria Klingenhebent. *Afrika und Übersee*, Band 58, pp. 81–82.

Kalthoff, Horst. 2006. Klingenheben-von Tiling, Maria. *Biographisch-Bibliographisches Kirchenlexikon*, Band 26. Bautz, Nordhausen, ISBN 3-88309-354-8, pp. 744–776.

Voigt, Rainer M. 1975. In Memoriam Maria Klingenheben-von Tiling. *Africana Marburgensia*, Band 81, pp. 68–71.

1925 – Somali-Texte

edited by Maria von Tiling

Tiling, replaced letters

ş: C

ḥ: x

ā: aa

ē: ee

ī: ii

ō: oo

ū: uu

đ= dh

á= a

Y=Q

H=X

S=SH

‘=C

á= a

ā = aa

O'=u

yy = y

đ=dh

ş = c

ē = ee

á=a

ā= aa

o=o

U=uu

U=u

š=sh

ȳ=q

'=c

)

'ā

đ dh

š sh

h̄ x

' c

y q

da'ay (hamse qalooca)	dhinaca	midig	da'ay u
-----------------------------	---------	-------	------------

långa vokaler ā, aa

Tiling (1925: 52)

/n/ i koda följt av ett ord som börjar på /b/ stavas som /m/.

'iminka dhaxam-ba

si xum buu

Tiling (1925: 110)

Iyyo avviker från standard

Tiling (1925: 111)

Iyyo, cayyinoade, engenga avviker från traditionella somaliska stander

Tiling (1925: 113)

Enkelt citattecken framför ord som börjar med vokal.

Dubbeltecknad <yy>

Tiling (1925: 52)

Texten handlar om en man som var i Aden och fick följa en trupp till Tyskland. När det blev vinter och han blev osams med sin chef valde han lämna Tyskland till Holland, men fick inte svar. Mannen misstänker att han från Tyskland har att göra med att han inte fick svar.

Tiling (1925: 110)

Texten handlar om mat skillnaden mellan de som bor på landet och de som bor i stora städer.

Tiling (1925: 111)

Texten handlar om den gamla och nuvarande somaliska traditionella mat.

Tiling (1925: 113)

Texten handlar om hur det somaliska folket använder skinn från olika djur. Och att de använder skinnen både av ekonomiska skäl för att tjäna pengar och för att tillverka utrustning till hemmet, till exempel vattenbehållare eller mjölkbehållare.

Den är en faktatext och det är någon som vi fortfarande gör.

Tiling (1925: 126)

Texten handlar om en saga som är känd för många somaliska talande.

2. Wie Nur nach Deutschland kam (p. 52)

Márki 'ān lába bilód 'Ádan
jögay, yā nin 'ánnu sahíb
nahày¹⁾ 'i yídi: „árwada
tágaysa qàdi-nímo ū râ!“
Màrkásán idí: „anígu mā
jà'ali 'inān 'árwada râq.“
Màrkású yídi: „'is ka râ,
'éb mā 'ahày, sannad kéli-
ye maýnánaysàye!“ Már-
kásán idí: „wá tahày!“
Màrkásán 'árwadi sô râ'ay
'o 'arürti 'ú digày.

Markánnu siddé'l bilód
jögnyay, yā níñki mádaha
'ahà yídi: „'imíñka dákám-
ba²⁾ 'imánaysa'ē, 'is ka nò-
yëda, sannáda dambá sô
noýón döntâne“. Marká-na
wahánnu jögnyay mëša 'Iswi-
kow là yidáhq. Márká-
sánnu 'aníg iyyø níñki nò
madahá'is qðnsannay. Kol-
kásán 'is ka gá hadày.
vorführungen teilzunehmen brauchte; als er dies später doch verlangte, weigerte sich Nur, und es kam zum Zerwürfnis zwischen ihm und dem Unternehmer.)

Als ich zwei Monate in Aden war, da sagte ein Freund zu mir: „Geh doch mit der ausreisenden Truppe als Richter (Lehrer, Priester) mit!“ Ich antwortete: „Ich mag nicht mit der Truppe gehen.“ Da sagte er: „Geh du nur mit, es ist keine Schande, und ein Jahr bleibt sie nur fort.“ Da sagte ich: „Ja gut.“ So ging ich mit der Truppe mit und lehrte die Kinder.

Als wir 8 Monate (i. Dtschld.) waren, sagte der Direktor: „Jetzt kommt der Winter, deshalb kehrt zurück, im nächsten Jahr könnt ihr wieder kommen.“ Damals aber waren wir in dem Ort, der Zwickau heißt. Da gerieten ich und unser Direktor in Streit miteinander. Darauf blieb ich allein (i. Dtschld.) zurück. (Erklärung: Der Leiter der Truppe hatte M. Nur zugesagt, daßerniemals an den Tanz- und Kampf-

*Markā-na má_ān dōnēn
 ’inān dūlkan fađistq. Wāhān
 dōnayey ’inān ‘arwō_kalè ’ō
 Walandts fáđida ’ū_tágø.
 Mārkāsán warqád ’ū_qórøy,
 kdlkāsú ’iságu-na ki ’annága
 nō_mádaħa_’ahà malá war-
 qád ’ū_qórøy ’ō yíđi: „niñ-
 kāsu sī_húm_bū ’i_gú_
 falay“. Mārkasáy ġawāb
 ’t_sō ’élin wáyēn, dē¹) wá-
 hay ’aháyēn níman ’ay_isága
 ’is_ku qólo yih̄n.*

Damals hatte ich aber nicht die Absicht, in diesem Lande zu bleiben. Ich wollte zu einer anderen Truppe gehen, die sich in Holland aufhielt. Ich schrieb einen Brief dorthin, aber unser Direktor hat wohl auch einen Brief geschrieben und hat gesagt: „Dieser Mann hat sich gegen mich schlecht betragen.“ So gaben sie mir keine Antwort, denn sie (die Leute in Holland) waren Männer, die mit ihm (dem Direktor) vom selben Stamm waren.

Marki ’aan laba bilood Cadan joogay, yaa nin ’aannu saxiib nahay ’ii yidhi: ”carwada tagaysa qadi-nimo uu raac!”

Markaasaan idhi: ”anigu maa jacali ’inaan carwada raaco.”

Markaasu yidhi: is-ka raac ceebma- ahay, sannad keli-ye maqnaanaysaye! Markaasan idhi: waa-tahay Markaasan carwadi soo raacay oo caruurti u dhigay.

Markaannu ,siddeed bilood joognay, yaa ninki madaxa aha yidhi: Iminka dhaxambaa imanaysa ee is-ka noqeeda , sannada danbaa soo noqon doontaane. Markaa-na waxaanu joognay meesha Iswikow la yidhaaho.

Markaa-saannu anig-iyyo ninki noo madaxahaa is-qoonsannay. Kol-kaasaan is ka-ga hadhay.

Markaana ma aan dooneen inaan dhulkaan fadhisto waxaan doonayey inaan carwo-kale oo Walandis fadhida uu- tago. markaasan warqad uu-qoray, kolkaasuu isagu-na ki annaga.

Noo madaxa aha mala warqad uu qoray oo yidhi: ni-kaasu si xum buu ii gu-falay. Markaasay jawaab i soo celin waayeen waxay ahayeen niman ay- isaga Is- ku qolo yihiin.

*

Markii aan laba bilood Cadan joogay ayaa nin aynu saaxiibbo nahay i yidhi: Carwada ayaad tagaysaa qaadinimo u raac.

Markaas ayaan idhi: anigu ma jecli in aan carwada raaco.

Markaasu yidhi iskaraac ceeb ma ahan sanad kaliya ayaad maqanaanaysaa. Markaasan idhi waa tahay. Markaasan carwadi soo raacay oo caruurti u dhigay.

Markaanu siddeed bilood jooognay ayaa ninkii madaxa ahaa yidhi iminka dhaxan baa imanaysa ee iska noqda, sanadka dambe ayaad soo noqon doontaan. Markaana waxaanu joognay meesha Iswikow la yidhaahdo.

Markaasaannu aniga iyo ninkii **inoo** madaxa ahaa is qoonsanay. Kolkaasaan iskaga hadhay.

Markaana maanan doonayn in aan dhulka fadhiisto waxaan doonayay inaan carwo kale oo Walandis fadhida utago.

Markaasan warqad uqoray kolkaasu isaguna kii Innaga Inoo madaxda ahaa malaha warqad u qoray oo yiri ninkaasu si xun buu ii galay markaasay jawaab ii soo celin waayeen waxay ahaayen niman ay isaga isku qolo yihiin.

Ny version

Marki 'aan laba bilood **cAdan** joogay, yaa nin 'aannu saxiib-nahay¹⁾ 'ii-yidhi: „carwada tagaysa qadi-nimo-uu -raac!“ Markaasaan-idhi: „anigu maa-jacali 'inaan carwada raaco.“ Markaasuu yidhi: „is-ka raac, ceeb ma-'ahay, sannad keliye maqnaanaysaye!“ Markaasaan-idhi: „waa-tahay“ Markaasan carwadi soo raacay 'oo caruurti 'u dhigay.

Markaannu siddeed bilood joognay, yaa ninki madaxa-ahaa yidhi: „iminka **dhaxam-ba**²⁾ imanaysa'ee, is-ka noqeeda, sannada **dambaa** soo-noqon doontaane“. Markaa-na waxaannu joognay meesha **'Iswikow** la yidhaaho. Markaa-saannu 'anig-iyyo ninki noo-madaxa 'is-qoonsannay. Kol-kaasaan 'is ka-ga-hadhyay.

Markaa-na ma-aan dooneen 'inaan **dhulkan fadhisto**. Waxaan doonayey 'inaan carwoo-kale 'oo **Walandiis** fadhida 'uu- tago. Markaasan warqad 'uu-qoray, kolkaasuu 'isagu-na ki 'annaga noo-madaxa-'aha mala warqad 'uu qoray 'oo yidhi: „nin-kaasu si-xum-buu 'ii-gu-falay“. Markaasay jawaab i-soo celin waayeen , de¹⁾ waxay 'ahayeen niman 'ay- isaga 'is- ku qolo yihiin.

*

Markii aan laba bilood Cadan joogay ayaa nin aynu saaxiibbo nahay i yidhi: “Carwada ayaad tagaysaa qaadinimo u raac.” Markaas ayaan idhi: “Anigu ma jecli in aan carwada raaco.” Markaasuu yidhi iska raac ceeb ma ahan sanad keliya ayaad maqanaanaysaaye”. Markaasan idhi “waa tahay”. Markaasan carwadi soo raacay oo caruurta u dhigay. Markaanu siddeed bilood joognay ayaa ninkii madaxa ahaa yidhi “iminka dhaxan baa imanaysa ee iska noqda, sanadka dambe ayaad soo noqon doontaane”. Markaana waxaanu joognay meesha Iswikow la yidhaahdo. Markaasaannu aniga iyo ninkii inoo madaxa ahaa is qoonsanay. Kolkaasaan iskaga hadhay.

Markaana maanan doonayn in aan dhulka fadhiisto waxaan doonayay inaan carwo kale oo **Walandis** fadhida utago. Markaasan warqad u qoray kolkaasu isaguna kii innaga inoo madaxda ahaa malaha warqad u qoray oo yiri “ninkaasu si xun buu ii galay” markaasay jawaab ii soo celin waayeen waxay ahaayen niman ay isaga isku qolo yihiin.

ā Lång vokal markeras med ett streck ovanför

‘A: Ett ord som börjar på vokal markeras med hamsa tecken. Ibland görs det inte så.

Carwo som betyder trupp måste vara ålderdomlig.

Walandiis: holland

’Iswikow: Zwickau

VI. Die Wirtschaft der Somali (p. 110)

Wáhā ḥulkayági lá_gu ‘óna wáh la_káršo ’iyyo wáh la_dúbq ’iyyo wáh la_dámq; ’íntā wéyey’onáda là_yaqáne dadku ‘óna midháha mahé. Dádka magáládi jōga wáhū ‘óna beris_iyyo timír ’iyyo kibis.

Was man in meiner Heimat genießt, sind gekochte Speise, Gebackenes und Getränke; das ist die gewöhnliche Nahrung, die die Leute essen, abgesehen von den Früchten. Die Leute, die in der Stadt wohnen, essen Reis und Datteln und Brot.

Waxaa dhulkayagi la-gu cona wax la-karsho **'iyyo** wax la-dubo **'iyyo** wax la-dhamo; **'intaa** weeyey **conada** la-yaqaane dadku cona midhaha mahee. Dadka magaaladi jooga waxuu cona beriis - **'iyyo** timir **'iyo** kibis.

*

Waxaa dhulkayagii lagu cunaa wax la karsho, wax la dubo iyo wax la dhamo. Intaa weeye cunnada la yaqaano **ee** dadku **cuno**, midhaha maahee. Dadka magaalada jooga waxa ay cunaan bariis, timir iyo **kibis**.

1. Die verschiedenen Brotsorten (p. 111)

Kibista wáhay 'ū_dubán 'ayyínadó¹)_badán. Ta 'ingé-ga²) lá_gu 'óno wáhā 'iyýá-da-na ló_dubà 'ayyínadó_badán: 'uwáf 'iyýo búskut³) 'iyýo kidár 'iyýo mójø 'iyýo káká 'iyýo 'ayyínadó_badán 'ō 'ánān 'íminka maga'yádóodí garánayn.

Ta kalé sídā jíli'san²) ló_dubó-se wáhā là_yidháda: 'ambábur 'iyýo quráac ma'án; ambáburká-se 'ū_gú wanágsan.

Kibista waxay u-dubaan cayyinado – badan. La ingega la-gu cuno waxaa iyyadana loo - duba cayyinado- badan: cuwaaf iyyo buskut iyyo kidaar iyo moofo iyyo kackac iyyo cayyinado-badan oo anaan iminka magacyadoodi garanayn.

Ta kale sidaa jilicsan lo dubo-se waxaa la yidhahda: cambaabur iyyo quraac macaan; ambaaburka-se u-gu wanaagsan.

*

Kibista (Kimista) waxay u dubaan caynado badan. ... in engegga **ingeeyg** lagu cuno waxa iyadana loo dubaa caynado badan: Cuwaaf iyo buskud iyo kidaar iyo muufo iyo kackac iyo caynado badan oo aanan immika magacyadoodii garanayn.

Tan kale ee sida jilicsan loo dubo waxaa la yidhaahdaa: cambaabur iyo quraac macaan; cambaaburka ayaa ugu wanaagsan.

Odlista

Ambaabur

Kidaar

Cuwaaf

Das Brot wird auf verschiedene Art und Weise zubereitet (wörtl., „geröstet“). Das, was in festem Zustande gegessen wird, wird in verschiedenen Sorten gebacken: weiche Semmeln und dünne trockene kleine Brote und dunkle kleine Brote (aus Negerhirse) und dunkle größere Brote und süße Brötchen und viele andre Sorten, von denen ich jetzt die Namen nicht mehr weiß.

Das andre, was weich zubereitet wird, nennen wir Pfannkuchen oder süße Butterteigkuchen; der Pfannkuchen aber ist das allerbeste.

VI. Die Wirtschaft der Somali

Waxaa dhulkayagi la-gu cona
wax la-karsho iyyo wax la-
dubo 'iyyo wax la-dhamo;
'intaa weeyey 'onada la-yaqaane
dadku cona midhaha mahee.

Dadka magaaladi jooga waxuu
cona beriis - iyyo timir iyo kibis.

*

Waxaa dhulkayagii lagu cunaa wax la karsho, wax la dubo iyo wax la dhamo.

Intaa weeye cunnada la yaqaano (markii laga reebo) dadka cuna midhaha maahee.

Dadka magaalada jooga waxa ay cunaan bariis, timir iyo kebis.

Die verschiedenen Brotsorten

Kibista waxay u- dubaan cayyinado – badan.
La ingega la-gu cuno waxaa iyyada-na loo - duba cayyinado- ba-
dan: cuwaaf iyyo buskut iyyo kidaar iyo moofa iyyo kackac
iyyo cayyinado-badan oo anaan iminka magacyadoodi
garanayn.

Ta kale sidaa jilicsan lo
dubo-se waxaa la yidhahda:
cambaabur iyyo quraac macaan;
ambaaburka-se u-gu wanaagsan.

*

Kibista (Kimista) waxay u dubaan caynado badan. ... in engegga lagu cuno waxa iyadana loo dubaa caynado badan: Cuwaaf iyo buskud iyo kidaar iyo muufo iyo kackac iyo caynado badan oo aanan immika magacyadoooodii garanayn.

Tan kale ee sida jilicsan loo dubo waxaa la yidhaahdaa: cambaabur iyo quraac macaan; cambaaburka ayaa ugu wanaagsan.

Kidaar eller tinaar, som betyder där man sätter brödet när lagar det sägs på somaliska muufo

3. Die verwendung der Felle (p. 113)

Hargáha holáha-na míd-na lá_ma túrq ḡ mid wáliba wah bū tarà. Hargáha'ádiga qār qārladdà lá ga dīga, qār-na sibrārā (oder sibrārq yā) lá ga dīga. Wihi qārba-dō lá ga dīqo bīyahā lá gu dānsada, wāhā sibrārq la gá dīgā-na 'andáha gēla lá gu sō gurà, mārka la īher²) gēyq; ḡē mēl fog lō īher gēyō hāmā³) iyyo dīkilā⁴) iyyo dīlāha⁵)ba wā lá gu sō gurà, sibrārādu-sewā ka hawl yér-yīn hāmáha ḡ tūrta lá gu sō qādī kara. Dīlāha-na haddi ḡān gēlu jogēn wā la sō lālādān karà;

Von den Fellen der Tiere wird keins weggeworfen, denn jedes ist von Nutzen. Ein Teil der Schaffelle wird zu nicht enthaarten Schläuchen verarbeitet, ein anderer zu enthaarten Schläuchen. Die zu nicht enthaarten Schläuchen verarbeiteten Felle werden zum Wasserholen benutzt, in den (zu) enthaarten Schläuchen (verarbeiteten) wird die Milch der Kamele nach Hause gebracht, wenn sie auf der Weide sind; wenn sie auf eine weit entfernte Weide getrieben sind, wird sie auch in großen, mittleren oder kleinen Milchgefäßen nach Hause gebracht, aber die Milchschläuche machen weniger Mühe als die Milchfäße (aus Holz oder Flechtwerk), denn sie können auf dem Nacken getragen wer-

hāmdhā-se 'iyyado 'awr lá-gu sō-rarō mahē lá-ma qādī-karō.

'Inta kalá-na hargáha wā-la 'tbsada 'ō magālōyin̄ka la-géya, 'ō márkay qāli-yih̄n̄ hargihi wāfiya wāhā lá-sísta rùbiyād iyyo bawlā-di, 'intay 'ū-gú sāraysa. Hargáha gēla 'iyyo hargáha lō-da-na kabā (<kábō yā) lá-ga tōša, 'ámma-se 'ayaláda la-gú-dista yān róbku sō mārine. Dádkā hóláha bádnisay, badf̄-ba wāhay 'ayaláda ku-distān sāmáha lo'da, wāhā-na 'ū-gú wa'ān sāmáha lōdu wā 'ū-gú qurūh badán-yīn.

Maŷäráda¹⁾ nirgáha yeryér-na 'ōd ay ku gūrlān 'ō márka rággū gūriyáha 'ōdayā bū gárabka sára 'ō 'ōdda 'isága díga yān qodáhdu mūdine.

Hargaha xolaha-na mid-na la-ma tuuro 'oo mid waliba wax buu-tara. Hargaha 'adhiga qaar qaarbada la-ga dhiga, qaarna-na sibraar (oder sibraaro yaa) la-ga dhiga. Wixi qarbedo la-ga dhigo biyahaa la-gu dhaansada, waxaa sibraaro la-ga dhiga-na caanaha geela la-gu soo gura, marka la xer²⁾-geeyo 'ee meel fog loo xer-geeyo haamaa³⁾ 'iyyo dhikilaa⁴⁾ 'iyyo dhiilaha⁵⁾ba waa la-gu soo-gura, sibraaradu-se waa ka-hawl yer-yin haamaha 'oo tuurta la-gu soo qaadi-kara.

den. Die kleinen (geflochtenen) Milchgefäße, (die man benutzt), wenn die Kamele nicht weit fort sind, kann man hängend tragen, die großen Milchgefäße aber lassen sich nicht gut transportieren, außer wenn man sie auf einen Kamelhengst lädt.

Die übrigen Schaffelle werden verkauft, sie werden in die Stadt gebracht und, wenn sie teuer sind, werden fehlerlose Felle zu einundenviertel Rupie verkauft, so hoch etwa kommen sie. Aus den Fellen der Kamele und den Fellen der Rinder werden Schuhe gemacht, oder die Hütten werden damit gedeckt, damit der Regen nicht eindringt. Leute, die viel Vieh haben, decken gewöhnlich die Hütten mit Rinderhäuten, weil nämlich die Rinderhäute am schönsten aussehen.

Die Felle der jungen Kamelfohlen braucht man zum Tragen von Dorngestrüpp; wenn die Männer das Lager herrichten, legen sie die Felle auf die Schulter und tun das Gestrüpp darauf, damit die Dornen sie nicht stechen.

Dhiilaha-na haddii 'aan geelu fogeen waa la-soo laalaadin-kara; Haamahaa-se 'iyyado 'awr la-gu soo-raro mahee la-ma qaadi-karo.

'Inta kala-na hargaha waa-la iibsada 'oo magaaloooyinka la-geeyaa, 'oo markay qaali-yihii hargihi waafiya waxaa la-siista rubiyad-iyyyoo bawladi, 'intay 'u-gu saraysa. Hargaha geela 'iyyo hargaha lo-da-na kabaa (kabo yaa) la-ga tosha, 'amma-se aqalada la-gu dista yaan roobku soo marine. Dadka xoolaha badni-say badii-ba waxay aqalada ku-dhistaan saamaha lo-da, waxaa-na 'ugu wacan saamaha lo-du waa 'u-gu qurux-badan-yin. Maqaarada¹) nirgaha yeryer-na 'ooday ku gurtaan 'oo marka raggu guriyaha oodaya-buu garabka saara 'oo 'oodda 'isaga dhiga yaan qodaxdu mudine.

*

Hargaha xoolahan midna lama tuuro oo mid waliba wax buu taraa. Hargaha caadiga ah qaar qarbadaa laga dhigaa, qaarna sibraarraa laga dhigaa. Wixii qarbado laga dhigo biyahaa lagu dhaansadaa, wixii sibraarro laga dhigana caanaha geelaa lagu soo shubaa, marka la xergeeyo² ee meel fog loo xergeeyo haamaha³, dhikilaha⁴ iyo dhiilahaba⁵ waa lagu soo shubaa, sibraarraduse waa ka hawl yar yihiin haamaha oo tuurtaa lagu soo qaadi karaa. Dhiilaha haddii aanu geelu fogeyn waa la soo laalaadin karaa, haamahase iyadoo awr lagu soo raro maahee lama qaadi karo.

Inta kalena hagaha waa la iibsadaa oo magaaloooyinkaa la geeyaa, oo marka ay qaali yihiin harigihii waafiya waxa la siistaa rubiyad iyo bawladi inta ay ugu sarrayso. Hargaha geela iyo hargaha lo-dana kabaa laga toshaa, amase aqaladaa lagu dhistaan si aan roobku u soo marin. Dadka xoolaha badanise badanaaba waxay aqalada ku dhistaan saamaha lo-da, waxaana ugu wacan saamaha lo-du way ugu qurux badan yihiin.

Maqaarrada¹ nirgaha yaryarna ood ayey ku gurtaan oo marka raggu guryaha oodayaan bay garabka saaraan oo oodda isaga dhigaan si aanay qodaxdu u mudin.

Ku saabsan

Qoraaga buuggu wuxuu si qotodheer uga sheekaynayaa noloshii xoola dhaqatadii Soomaaliyeed ee bilawgii qarnigii 20aad(1900dii). Wuxuu ka sheekaynayaa kaalinta ay nolosha Soomaalida kaga jireen xoolaha nool ee uu geelu u horreeyo iyo agabka guriga ee loo adeegsado xoolaha. Wuxuu waliba aad u dhexgalayaa magacyada agabka iyo waxa midwalba loo isticmaalo.

Qoraagu wuxuu adeegsaday ereyo gaboobay oo aan hadda badanaa la isticmaalin oo ay ka mid yihiin ereyada hoos ku qoran:

Ordlista

sibraar - waxa laga sameeyaa haraga ariga, waxaana lagu shubtaa caanaha ama biyaha

dhikil - waa haruub xoolaha lagu maalo ama caruurta caanaha loogu shubo

qarbad - Waa qalab lagu shubto biyaha oo laga sameeyay haraga ariga.

Xergeeya - daaq geeyaa

rubiyyad -

bawlad -

Die verwendung der Felle

Hargaha xolaha-na mid-na lama tuuro oo mid waliba wax buu tara. Hargaha cadiga qaar qaarbada laga diga, qaarna-na sibraar (oder sibraaro yaa) laga dhiga. Wixi qarbado laga dhigo biyahaa lagu dhaansada, waxaa sibraaro laga dhiga-na caanaha geela lagu soo gura, marka la her geyo ee meel fog la her geyo haamaha biyyo dhikilaa iyyo dhiilaha-ba waa lagu soo gura, sibraaradu-se waa ka hawl yer-yin haamaha oo tuurta lagu soo qaadi kara. Dhiilaha-na haddii aan geelu jogeen waa la soo laalaadin kara. Haamaha-se biyyado awr lagu soo raro mahee lama qaadi karo.

Inta kala-na hargaha waa la iibsada oo magaaloooyinka la geeyaa, oo markay qaali yihin hargihi wafi waxa la siista rubiyad iyyo bawlad, intay ugu saraysa. Hargaha geela iyyo hargaha lo'dana kabaa(kabo yaa) laga toshaa, amma-se aqalada lagu dista yaan roobku soo marine. Dadka xoolaha badni-say badt-ba waxay aqalada ku dhistaan saamaha lo'du, waxa-na ugu wacan saamaha lo'du waa ugu qurux badan-yin. Maqaarada nirgaha yeryer-na ood ay ku gurtaan oo marka raggu guryaha oodayaan buu garabka saara oo oodda isaga dhigaa yaan qodahdu mudine.

*

Hargaha xolaha midna lama tuuro oo mid waliba waxbuu taraa. Hargaha caadiga ah qaar qarbado baa laga dhigaa, qaarna sibraarro ayaa dhigaa. Wixii qarbado laga dhigo biyahaa lagu dhaansadaa, wixii sibraarro laga dhigana caanahaa geelaa lagu soo shubaa, marka la xero geeyo ee meel fog loo xero geeyo haamaha, dhikilaha iyo dhiilahaba waa lagu soo shubaa, sibraarraduse waa ka hawl yar yihin haamaha oo tuurta lagu soo qaadi karaa. Dhiilaha haddii aanu geelu fogeyn waa la soo laalaadin karaa. Haamaha biyahase in awr lagu soo raro mahee lama qaadi karo. Midda kalena hagaha waa la iibsada oo magaaloooyinka a la geeyaa, oo marka ay qaali yihin haragii waafiya waxa la siisytaa rubiyad iyo bawlad inta ay ugu sarrayso. Hargaha geela iyo hargaha lo'dana kabaa laga toshaa, amase aqaladaa lagu dhistaan si aan roobku u soo marin. Dadka xoolaha badanise badanaaba waxay aqalada ku dhistaan saamaha

lo'da, waxaana ugu wacan saamaha lo'du way qurux badan yihiin. Maqaarrada nirgaha yaryarna ood ayey ku gurtaan oo marka raggu guryaha oodataan bay garabka saaraan oo oodda isaga dhigaan si aanay qodaxdu u mudin.

Ku saabsan

Qoraaga buuggu wuxuu si qotodheer uga sheekaynaya noloshaa xoola dhaqatadii Soomaaliyed ee bilawgii qarnigii 20aad(1900dii). Wuxuu ka sheekaynaya kaalinta ay nolosha Soomaalida kaga jireen xoolaha nool ee uu geelu u horreeyo iyo agabka guriga ee loo adeegsado xoolaha. Wuxuu waliba aad u dhixgalayaa magacyada agabka iyo waxa midwalba loo isticmaalo.

Qoraagu wuxuu adeegsaday ereyo gabobay oo aan hadda badanaa la isticmaalin oo ay ka mid yihiin ereyada hoos ku qoran:

sibraar -

dhikil -

qarbad -

rubiyyad -

bawlad -

batd -

sibraar - waxa laga sameeyaa haraga ariga, waxaana lagu shubtaa caanaha ama biyaha

dhikil - waa haruub xoolaha lagu maalo ama caruurta caanaha loogu shubo

qarbad - Waa qalab lagu shubto biyaha oo laga sameeyay haraga ariga

VIII. Werwolf-Glaube (p. 126)

VIII. Werwolf-Glaube.¹⁾

Wahān maylay nimanka 'ise wahay iska digan mar hadi habenku dumo bahal o dulkasay so gadbtan²⁾). Warse uma hayo inay runtahay iyyo inkale; wahasān umaleynaya in lagu hamaynaya de 'illa ninki 'aqali lihiba wā garanaya inan hadalkasu suroben 'o nin ibna ademi 'o 'ān ueli ahayni bahal iska digi karayn.

Wase larumeynayey o dad ba ku daraye in nin habenki 'afimad ku sehdey o subuhi la arkay iyado u dawa'anyey o la waydiyey o u yidi: „halan rer u da'ay o la igu dawa'ay“.

Nimanka 'ise iyyo ni-anka danakilona wa la ya-qano wa sihir midan; ani-guse wahānnan arkini wahān ka šegaba wa ben sida darte-danan uga warámen. Wa sida.¹⁾

Waxaan maqlay nimanka cise waxay iska dhigan mar hadi habenku dumo bahal o dhulkasay qadhbstan²⁾). Warse uma hayo inay runtahay iyyo inkale; waxasaan

Ich habe gehört, daß die 'Isa-Leute, sobald es dunkel wird, sich in Raubtiere verwandeln (können) und dann im Lande umhergehen, um zu rauben. Ich weiß nicht, ob das wahr ist, oder nicht; ich glaube aber, daß es eine falsche Nachrede ist, denn jeder vernünftige Mensch sieht wohl ein, daß diese Geschichte nicht möglich sein kann, und daß ein Mensch, der von Adam abstammt und kein Heiliger ist, sich nicht in ein Raubtier verwandeln kann.

Aber man behauptet, daß es wahr ist, und es gibt Leute, die beschwören, einen Mann gesehen zu haben, der an einem Abend bei voller Gesundheit (ein-) schließt und am nächsten Morgen verwundet war, und der, als er befragt wurde, sagte: „Gestern nacht habe ich eine Sippe überfallen und bin dabei verwundet worden.“

Nur die 'Isa-Leute und die Danakil-Leute sind bekannt als Zauberer; wenn ich aber etwas nicht gesehen habe und doch davon erzähle, so ist das eine Lüge,

darum will ich nichts mehr davon erzählen.¹⁾

umaleynaya in lagu xamaynaya de'illa ninki caqli lihiba waa garanaya inan hadalkasu suroben 'o nin ibna ademi 'o 'aan weli ahayni bahal iska dhigi karayn.

Wase larumeynayey o dad ba ku dharaye in nin habenki cafimad sexdey o subuhi la arkay iyado u dhawacanyey o la waydiyay o u yidhi: „xalan rer u dhacay o la igu dhawacay“.

Nimanka cise iyyo nimanka danakilona wa la yaqano wa sixir midhan; aniguse wax aannan arkini waxan ka shegaba wa ben sida dartedanan uga waramen. Wa sida.

*

(Waxaan maqlay nimanka Ciise waxay iska dhigaan bahal mar haddii habeenku dumo oo dhulkaas ayay soo qadhaabtaan.) *vårt förslag*

Waxaan maqlay nimanka Ciise waxay iska dhigaan mar haddii habeenku dumo, bahal oo dhulkaas ayay soo qadhaabtaan. Warse uma hayo in ay runtahay iyo in kale. Waxa aan se u malaynayaa in lagu xumaynayo, ilayn qof caqli lihi wuu garanayaa in hadalkaasi suurogal ahayn oo qof bini-aadam ah oo aan weli ahayni bahal iska dhigi karayn.

Waase la rumeynayay oo dad baa ku dhaaranayay in nin habeenkii caafimaad ku seexday oo subixii la arkay iyadoo uu dhaawacanyay oo markii la weyddiiyayna uu yidhi: “xalaan reer u dhacay oo la igu dhaawacay.”

Nimanka Ciise iyo nimanka Danaakilana waa la yaqaannaayoo waa sixir miidhan. Aniguse wax aannan arkin waxaan ka sheegaaba waa been, sidaas darteed baanan uga warramaynin. Waa sidaa.

Waxaan maqlay nimanka cise waxay iska dhigan mar hadi habenku dumo bahal o dhulkasay qadhbтан. Warse uma hayo inay runtahay iyyo inkale; waxasan u maleynaya in lagu xamaynaya de'illa ninki caqli lihiba wa garanaya inan hadalkasu suroben 'o 'aan weli ahayni bahal iska dhigi karayn.

Wase larumeynayey o dad ba ku dharaye in nin habenki cafimad sexdey o subahi la arkay iyado u dhawacanyey o la waydiyay o u yidhi: „xalan rer u dhacay o la igu dhawacay“.

Nimanka cise iyyo nimanka danakilona wa la yaqana wa sixir midhan; aniguse wax aannan arkine waxan ka shegaba wa ben sida dartedanan uga waramen. Wa sida.

*

Waxaan maqlay nimanka **Ciise** waxay iska **dhigaan** mar haddii habeenku dumo bahal oo **dhulkaas** soo **qadhaabtaan**. Warse uma hayo in ay runtahay **yo** in kale. **Waxaasaan** u malaynayaa in lagu **xumaynayo**, **ilayn** qof caqli lihi wuu garanayaa in hadalkaasi **suurogal ahayn** oo qof Bini Aadam ah oo aan weli ahayni iska dhigi **karaynin**.

Waxaasaa ka rumeynayay oo dad baa ku daray intaas in nin habeenkii caafimaad ku seexday oo **subixii** la arkay iyadoo uu **dhaawacanyay** oo **markii** la weyddiiyay **uu** yidhi: **xalaan** reer u dhacay oo la igu **dhaawacay**.

Nimanka **Ciise** iyo nimanka **Danaakilana** waa la **yaqaannaayoo** waa sixir **miidhan**. Anigu **se** wax **aanan arkin** waxaan ka sheegaaba waa been, sidaas **darteed baanan** uga **warramaynin**. Waa **sidaa**.

dumo betyder att något kollapsar. Men i det här fallet betyder när natten faller.

THE SWEDISH TRANSLATORS
1908–1929

Per Olsson (1864–1926)

Kristianstad 1864 – Yoontoy 1926

Per Olsson

(13 December 1864 – 5 April 1926)
Pastor

1864, born in Degerberga, near Kristianstad
1891–1895 studies at a missionary institute
1895–1898, Eritrea, Gheleb
1898–1899, Switzerland, Basel
1899, visit to Sweden

1899, Per and Erika married
1899–1900, Soomaaliya, Kismaayo
1900–1902, Eritrea: Hamazen
1902–1906, Soomaaliya, Kismaayo
1906–1926, Soomaaliya, Yoontoy

1906–1933, Soomaaliya, Yoontoy
1933–1934, Sweden
1934–1935, Soomaaliya, Yoontoy
1935–1942, Sweden, Borlänge

(Temnéus, personal communication)

Per Olsson föddes i Skåne, nära Kirstianstad. Han studerade på folkhögskola och fick arbete i Uppsala som bokhållare, men började 1891 studera till präst och missionär vid Johannelunds missionsinstitut. 1895 prästvigdes han i Uppsala domkyrka. Han var då cirka 30 år gammal.

Han reste genast därför till Gheleb i Eritrea där han studerade oromo och deltog i arbetet med en bibelöversättning till oromo. Eftersom han fick problem med ögonen och magen fick han resa till Basel i Schweiz där han fick hjälpa till att korrekturläsa bibeln på oromo och förbereda den för tryckning.

Han återvände 1899 på ett kort besök till Sverige och gifte sig då med Erika, född Andersson. Hon var en vän till en av Pers studiekamrater på Johannelunds missionsinstitut. Bara en månad efter vigseln begav sig Per och Erika från Sverige till Kismaayo. Där blev de ansvariga för missionen i Jubbaland. 1906 flyttade de båda makarna till Yoontoy, 30 km norrut, där man startade en ny pojkskola, och skolan i Kismaayo blev samtidigt till en ren flickskola. Per blev chef för missionsstationen i Yoontoy och var så till sin död 1926. Erika arbetade som lärare men hade också hand om många praktiska sysslor och ansvar för matlagning m.m. samt grundläggande sjukvård. Bland mycket annat undervisade hon skolpojkarna i att sy.

Per var mycket engagerad i missionsstationens skola. Till en början skedde all undervisning på swahili, som många i området talade. Per menade dock att undervisningen måste ske på barnens modersmål, och att skolan borde börja undervisa även på somaliska. Förutom oromo och swahili lärde sig Per även somaliska och gav ut två läseböcker (1908, 1909) och en skolbok med bibliska berättelser (1908). Enligt Erikas brev till släktingar i Sverige var Per en omtyckt lärare och hon berättar för dem hemma i Sverige att Per enligt barnen talade bra somaliska.

Pers allra största intresse lär dock ha varit översättning. Han hade tidigare översatt till oromo och swahili, och under sina år i Somalia översatte han förutom de bibliska berättelserna även de fyra evangelierna, och troligen även Bunyans bok xxx till somaliska. Markusevangeliet trycktes 1915 och Johannesevangeliet 1929, båda i London. Till Markusevangeliet finns också ett handskrivet manus bevarat i xxx arkiv i Uppsala. Där finns även ett kvitto som visar att man sålde rättigheterna till Johannesevangeliet till det brittiska bibelsällskapet.

Boken av Bunyan är tryckt i Kairo men saknar tryckår. Det enda som går att säga säkert är att den finns listad i en engelsk bibliotekskatalog från 1938 där det också påstås att den skulle vara tryckt 1938. Möjligheten finns alltså att det är någon eller några av Pers medarbetare som utfört översättningen efter Pers död.

Per hade nämligen under åren flera olika medarbetare i sitt översättningsarbete. Den viktigaste verkar i början ha varit Daher bin Abdi, född 1884, som hade varit i Sverige från 1902 till 1908 för att studera och därmed lärt sig svenska. Under tiden i Sverige gjorde han också avbrott för studier i medicin i London. Tyvärr dog han i malaria redan 1915, bara 31 år gammal.

1926 avled Per Olsson i malaria vid 62 års ålder. Han begravdes samma kväll i Yoontoy.

Pers medarbetare Enok Benyamin, Josef Benyamin, Daud Hire, Gustaf Nylander och Axel Kinell fortsatte med översättningsarbetet. Man reviderade de två ännu inte utgivna evangelierna, som tidigare blivit översatta under Pers ledning, och renskrev dem på skrivmaskin. Man översatte sedan resten av Nya Testamentet. Revideringen av evangelierna avslutades 1931 och hela Nya Testamentet var klart 1934. Var dessa manus senare har blivit av är dessvärre okänt.

Efter Pers död fortsatte hans jämnåriga hustru sitt arbete i skolan i flera år innan hon övertalades av släktingar att återvända till Sverige 1933. Hon trivdes inte i Sverige utan återvände redan 1934 till Yoontoy där hon vill tillbringa resten av sitt liv och bli begravd med sin make. Så blev det tyvärr inte, eftersom de italienska myndigheterna på hösten 1935 utvisade samtliga svenskar från Somalia som en politisk motreaktion mot att Sverige infört sanktioner mot Italien på grund av Italiens krig mot Etiopien.

Enok Benyamin föddes 1902, troligen i Kismayo. Hans föräldrar hade kommit dit med de svenska missionärerna. Ursprungligen kom de från folkgruppen pokomo vid floden Tana 500 km söder om Kismaayo. Från 1906 bodde Enok och hans föräldrar i Yoontoy, och Enok gick i missionens skola där han också stannade kvar när föräldrarna flyttade till en annan ort några mil bort. Han var en flitig elev, även musikalisk, och han fick extra lektioner utöver det ordinarie schemat. 1920 var Enok 18 år gammal och blev anställd som en av fyra lärare i skolan. Han var kunnig i många språk, åtminstone somaliska, swahili, svenska och engelska. Efter Per Olssons bortgång var Enok en av dem som fortsatte det översättningsarbete som Per hade startat. När svenskarna sedan utvisades bosatte sig Enok och hans fru i Kismaayo där han arbetade på en italiensk byggfirma. 1939 utvandrade de till Mombasa. På äldre dagar översatte Enok tre svenska böcker till somaliska på uppdrag av den svenska förläggaren Martin Lundström (www.llm.nu). Han översatte också många andra böcker till swahili.

Nim'ad ba lugu badbada : baridda hhagga Roma 3: 23-24 / [Axel B. Svensson ba qoreyy] ; [Enock B. Bory ayyu afki Somali ku fasireyy] || Svensson, Axel B., 1879-1967 (författare): Utan förskyllan. (originaltitel) || Mombasa : Lutheran Literature Mission, [197?] || Somaliska 30 s. (<http://libris.kb.se/bib/1497020>)

Dembi dhafka / C. O. Rosenius ba jaridad gorey ; Enock B. Boru ayyu afki somali ku fasirey || Rosenius, Carl Olof, 1816-1868 (författare): Om syndernas förlåtelse. (originaltitel) || Nairobi : Lutheran Literature Society, 1978 || Somaliska 25 s. (<http://libris.kb.se/bib/1489382>)

Rosenius. Vägen till frihet. (Enligt uppgift i Lundström 1974: 120.)

Enock Benyamin (190?-198?)

Publications

[Olsson, Per.] 1908. *Akhriki Hore*. Stockholm: Mishinki Swidish. 24 pages.
<http://hdl.handle.net/2077/30595>

Norlen, Wilh[elm] & Lundgren, Fr[edrik]. 1908. *Shekadi Ghudusah Olugutafsire Afki Somali*. Stockholm: Mishinki Swidish. [Transl. by Per Olsson.] 129 pages.
<http://hdl.handle.net/2077/73304>

[Olsson, Per.] 1909. *Akhriski Fududa*. Stockholm: Evangeliska Fosterlands Stiftelsen. 26 pages.

<http://hdl.handle.net/2077/30598>

Olsson, Per. 1909. *Jubalandet: Ett Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens missionsfält i Ostafrika* (Missionsskrifter 33). Stockholm: Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens Förlags-Expedition.

<http://hdl.handle.net/2077/73305>

Olsson, Per. 1913. *På väg till Boranna Galla: En resa mot strömmen* (Missionsskrifter 41). Stockholm: Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens Förlags-Expedition.
<http://hdl.handle.net/2077/73307>

Bunyan, [John]. No date. *Haj-Osamad-Eh, Haj-Oirku-Eh (gharko)*. Cairo: Nile Mission Press. [Transl. by Per Olsson.] 159 pages.
<http://hdl.handle.net/2077/74098>

[Olsson, Per & Daher bin Abdi & Petro Guled (transl.).]² 1915. *Anjilka Sidu ·Digey Marko.* London: British and Foreign Bible Society. 57 pages.
<http://hdl.handle.net/2077/73308>

[Olsson, Per & Daher bin Abdi & Petro Guled (transl.).]³ 1929. *Anjilki Ghudusah Sidi U·digey Yohana.* London: British and Foreign Bible Society. 73 pages.
<http://hdl.handle.net/2077/73340>

Other missionary texts

Catholic Catechism. Aden 1938 (Giorgio Banti has a copy)

Katekisemka dabta kristanka - Il Catechismo della dottrina cristiana, 1953

Ahhiga 'usub - o rabbigena iyyo badbadiyyehena 'Ise Masihh, 1972

Further readings about the translators

Tyrberg, Andreas. 2014. Kyrka i Jubaland? EFS missionsfält i Jubaland 1904-1935. Masteruppsats, Uppsala universitet.
<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:uu:diva-275827>

1908 – Akhriska hore

1909 – Akhriski fududa

Olsson Per 1909. *Akhriski Fududa.* Stockholm: Evangeliska Fosterlands Stiftelsen.

	Original	Transliterated	Modern
h → x	<u>h</u> un <u>h</u> un	xunxun	
gh → q	maghabto	maqabto	ma qabto
dh → D			

² According to Missionstidning (1913: 75).

³ According to Missionstidning (1913: 75).

<u>a</u> → ca	wafifian	wafifican	waa	fiifican
	ma <u>an</u>	macan	macaan	
<u>e</u> → ce	wayjeshahay	wayjeshahay	way jeceshahay	
Gamla skrivteckennutids		Moderna skrivtecken		
gh		q		
h		x		
<u>a</u>		ca		

ordlista över svåra ord med ordförklaringar

ilowsi = laakinse

sulub = Xabbadda marka laga saaro gumaca iyo baaruudda.

sirlow = khiyaanoole

Kommentar

Författaren skriver ihop ord som man inte sammansätter <buufianya> <buu u fiican yahay> och särskriver sammanskrivna orden <wil kan> <wilkan>.

Han använder fel böjningsform av verb och skriver "imato" istället av "timaado" men ibland används det i talspråket.

Han har dubbla mellanrum i början av varje mening och fel skiljetcken i vissa meningar. Han skriver två vokaler efter varandra utan konsonant i mellan dem <fian, waeyrinya> för att ersätta en annan bokstav som han inte använder i sina texter.

Han har inte 'c' och inte heller långa vokaler i sina texter.

x=h

dh=d

q=gh

c= finns inte i texten men han använder undertryckta vokaler för att visa "c".

Många ord har skrivit ihop.

Författaren skriver ihop ord som man inte sammansätter <buufianya> <buu u fiican yahay> och särskriver sammanskrivna orden <wil kan> <wilkan>.

Han lärde sig swahili före somaliska. På swahili tror jag att man skriver så.

Han använder fel böjningsform av verb och skriver "imato" istället av "timaado" men ibland används det i talspråket.

Han har **dubbla mellanrum** i början av varje mening och fel skiljetcken i vissa meningar.

Han skriver två vokaler efter varandra utan konsonant mellan dem <fian, waeyrina> för att ersätta en annan bokstav som han inte använder i sina texter.

Han har inte 'c' och inte heller långa vokaler i sina texter.

Streck under vokalen används för <c> cayn.

Lång vokal markeras inte alls.

Gh för q

Den första texten tränar förmodligen ordförrådet. Text 2 är som en dialog över ord som används i vardagen för just det samhället.

Qoraalka 1aad

1.

Gembar kaga. Gembar kis. Gembarki ghof kan
Gembarki dad kas.

Dad fifian. Dad kas mafiano. Dad kan wafifian yihin.
Rag gan wa rag sidee? Rag fifian. Rag gan oidil wafifian yihin.

Niman kan beyufuleysan yihin. Rag gan oidil mafuleya?
Kuli wafuleya. Dad fifian maabsado, dad hun wafuleya.
Rag gan mahun yihin? Kuligodh ad beyuhunhun yihin.
Maanrabi. Maanjeli.

Gembar kaga. Gembar kis. Gembarki qof kan Gembarki dad kas.	Gembarkaaga. Gembarkiis. Gembarkii qofkan. Gembarkii dadkaas.
Dad fifican. Dad kas maficano. Dad kan wafifican yihin. Rag gan wa rag sidee? Rag fifican. Rag gan oidil wafifican yihin.	Dad fiifiican. Dadkaas ma fiicno. Dad kan waa fiifican yihiin. Raggan waa rag sidee ah? Rag fiifiican. Raggan oo idil waa fiifican yihiin.

<p>Niman kan beyufuleysan yihiin. Rag gan oidil mafuleya? Kuli wafuleya. Dad fifican macabsado, dad xun wafuleya. Rag gan maxun yihiin? Kuligodh ad beyuxunxun yihiin. Maanrabi. Maanjecli.</p>	<p>Nimankan aad bay u fuleysan yihiin. Raggan oo idil ma fuleyaa? Kulli waa fuleya. Dad fiifiican ma cabsado, dad xun waa fuleya. Raggan ma xun yihiin? Kulligood aad bay u xunhun yihiin. Ma rabi. Ma jecli.</p>
---	---

Qoraalka 2aad

2.

Gembarko ken, inta dhig. Gembarkee? Gembar kas fian. Gembarkee fian? Gembar kan ad buufian yahay. Gembar kan magedba mase wabir? Gembar kas ged way. Ken gembarki bir taaha. Gembarkee birah? Gembar walba bir way. Wahān bir mia? Wahān bir maoho. Mahay wahān? Mindi way. Mindi das bir way. Mindidi nin kan bir way. Gembar kisa ged way. Gembar fian. Mindi hun. Gembar dher. Mindi afle. Mindi das hun, af malé. Ghabo. Gey. Dhig. Daf. Iskada kuli. Maxad kughosli? Amus. Horay usoo. Durba soo. Orod. Kaley, fariso. Shubde.

Gembarko ken, inta dhig. Gembarkee?	-	Gembarkoo keen, inta dhig.
Gembar kas fican. Gembarkee fican?	-	Gembarkaaas fican.
Gembar kan ad buufican yahay. Gembar kan magedba mase wabir? Gembar kas ged way.	-	Gembarkee fican?
Ken gembarki bir taaha. Gembarkee birah?	-	Gembarkan aad buu u fican yahay.
Gembar walba bir way. Waxan bir mia?	-	Gembarkan ma geedbaa mase waa bir?
Waxan bir maoho. Maxay waxan? Mindi way.	-	Gembarkaaas geed waaye.
Mindi das bir way. Mindidi nin kan bir way.	-	Keen gembarka birta ah.
Gembar kisa ged way. Gembar fican.	-	Gembarkee bir ah?
Mindi xun. Gembar dher. Mindi afle.	-	Gembar walba bir way.
Mindi das xun, af male'. Qabo. Gey.	-	Waxan bir miyaa?
Dhig. Daf. Iskada kuli. Maxad kuqosli?	-	Waxan bir ma ahan.
Amus. Horay usoco. Durba soco.	-	Maxay waxan?
Orod. Kaley, fariso.	-	Mindi waaye.
Shubde.	-	Mindidaas bir waaye.
	-	Mindidaas ninkan bir waaye.
	-	Gembarkiisa geed waaye.
	-	Gembar fiican.
	-	Mindi xun.
	-	Gembar dheer.
	-	Mindi afle.
	-	Mindidaas xun, af ma leh.
	-	Qabo.
	-	Geey.
	-	Dhig.
	-	Daf.
	-	Iska daa kulli.
	-	Maxaad ku qosli?
	-	Aamus.

– Horay u soco. Durba soco. Orod. Kaaley,
fariiso. Shub dheh.

Jidkee kan? Jidki Mbweni way Edo. Jid kan ki Mbweni mia? Haye nakej Mbweni. Mel fian mia Mbweni? Haa waficanta Edo. Aghal maleda? Haa Edo, aghala fifian, sarta way hebta agtedha way. Narjin badan bakuyalin Edo, iyo lamba iyo hay hadana. Haye nakej Mbweni. Ilowse wafogta Edo, adi magari kartid Mbweni. Wankari banumaleyna. Ghof bankuarka meshas, narjin haysto, uyer. Adér, jog! jog! mahad kugati narjin tan? Midko laba besa, labadi sedah besa. Farid ho sedah besa, isi laba. Husin mindi maghabta? Maghabi Edo. Muse baghaba. Mindi isi Muse. Goy narjin tan. Labadaba Edo? Labadaba anrabna, kuligayna warabeyni. Awina Yusuf. Sow maimanin? Weli Edo. Uyer antagne Yusuf. Yusuf hoy! Daghsa. Kaley iyomba, Edo beykusugeysa. Inan Mbweni ukaqno banrabna, kaley, kaley. Waikan Edo. Madanahay inta kuligayna? Haye, nakeiya.

Jidkee kan? Jidki Mbweni way Edo. Jid kan ki Mbweni mia? Haye nakeci Mbweni. Mel fican mia Mbweni? Haa waficanta Edo. Aqal maleda? Haa Edo, aqala fifican, sarta way xebta agtedha way. Narjin badan bakuyalin Edo, iyo lamba iyo xay hadana. Haye nakeci Mbweni. Ilowse wafogta Edo, adi magari kartid Mbweni. Wankari banumaleyna. Qof bankuarka mesha, narjin haysto, uyer. Ader, jog! jog! maxad kugati narjin tan? Midko laba besa, labadi sedax besa. Farid ho sedax besa, isi laba. Husin mindi maqabta? Maqabi Edo. Muse baqaba. Mindi isi Muse. Goy narjin tan. Labadaba Edo? Labadaba anrabna, kuligayna warabeyni. Awina Yusuf. Sow maimanin? Weli Edo. Uyer antagne Yusuf. Yusuf hoy! Daqso. Kaley iyomba, Edo beykusugeysa. Inan Mbweni ukacano banrabna, kaley,

Waa jidkee kani? Jidki Mbweni weeye edo. Jidkan kii Mbweni miyaa? Haye nagee Mbweni. Meel fican miyaa Mbweni? Haa way fican tahay edo. Aqalo ma leedahay? Haa edo, aqalo fiifiican, sarta weyn xeebta agteeda weeye. Naarajiin badan bak u yaala edo, iyo lamba iyo xay hadana. Hay nagee Mbweni. Ilowse ma fog tahay edo, adgi ma gaari kartid Mbweni. Waan kari baan u malaynayaa. Qof baan ku arkaa meshaa, naarajiin haysta, uyer. Adeer joog! Joog! Maxaad ku gadi naarajiintan? Midka laba beeso, labadana saddex beeso. Fariid hoo saddex beeso, isii laba. Xussen mindi ma qabtaa/haysataa? Ma qabi/haysto edo. Muuse ayaa qaba/haysta. Mindi isii Muuse. Goy naarajiintan. Labadaba edo? Labadaba waan rabnaa, kuligeena waan rabnaa. Aamina Yusuf sow ma imanin? Weli edo. U yeer aan

kaley. Waikan Edo. Madanahay inta kuligayna? Haye, nakeciya.	tagnee Yuusuf. Yuusufoow! Dhakhso. Kaalay ciyowba, edo ayaa ku sugeysa. Inaan Mbweni u kacno baan rabnaa, kaalay, kaalay. Waa ikan edo. Ma dhanahay kuligeen? Haye, Na kiciya.
--	--

Qoraalka 18aad

18

Adér, matagħan, mahay tahay wahan? Maya maaghani. Meshi batata luguaburay way. Alen tan, alenti batata mia? Haa Adér, alen tana walauna, kariyow gayna ad buukarin. Batata wahunguri fian, wamaan tahay. Meshas muhonga makuaragta Adér. Alenti muhongada malauna? Maya Adér, wakhararta, mamaana. Hadana waadagta. Hadi labahdo alen tis walauna banumalen, ilowse maogi, maunin aniga. Dadka beraha fasho muhonga aburtan, sedah saney shibka dahayin ama afar sana, intannan larujinin. Mahayta wahan Weledi? Awina Adér? Kan dher jidka dini isa kuyalo. Mordi way, ilowse deli way weli. Delida weli madhalin, hadan ghuwa kugoyn laha? Igoy! magan Alah. Wadher yahay, waigadher yahay. Haa Adér, nin ad udher wakadher yahay, hadu weynado.

Ader, mataqan, maxay taxay waxan? Maya maaqani. Meshi batata luguaburay way. Calen tan, calenti batata mia? Haa Ader, calen tana walacuna, kariyow gayna ad buukarin. Batata wahunguri fican, wamacan tahay. Meshas muhonga makuaragta Ader. Calenti muhongada malacuna? Maya Ader, wakhararta, mamacana. Hadana waadagta. Hadi labahdo calen tis walacuna banumalen, ilowse maogic, macunin aniga. Dadka beraha fasho muhonga aburtan, sedax saney shibka dahayin ama afar sana, intannan larujinin. Maxayta waxan Weledi? Awina Ader? Kan dher jidka dini cisa kuyalo. Mordi way, ilowse deli way weli. Delida weli madhalin,	Adeer ma taqaan, maxay tahay waxani? Maya ma aqaan. Meeshii baradhoda lagu abuurayay weeye. Caleentan, caleentii baradhada miyaa? Haa adeer, caleentana waa la cunaa, kariyowgana aad buu u karin. Baradhada waa hunguri fiican, way macaan tahay. Meeshaas muhonga maku aragtaa adeer? Caleenta muhongada ma la cunaa? Maya adeer, way kharaar tahay oo ma macaana. Haddana waa adag tahay. Haddii loo baahdo caleentiisa waa la cunaa baan u malayn, laakiinse ma ogi, ma cunin anigu. Dadka beeraha fasha ee muhongada abuurta, saddex sanno ayay shib ma dhahayiin ama afar sanno, intaan la fujinin. Maxay tahay
---	---

hadan quwa kugoyn laha? Igo! magan Alah. Wadher yahay waigadher yahay. Haa Ader, nin ad udher wakadher yahay, hadu weynado.

waxan weladii? Aaawayna adeer? Kan dheer ee jidka diini ciise ku yaala. Mordi way, ilowse deli way weli. Delida weli ma dhalin, hadaan qubaa kuu goyn lahaa? Igo! Magan Allah. Waa dheer yahay waa iga dheer yahay. Haa adeer, nin aad u dheer waa ka dheer yahay, haduu weynado.

Qoraalka 19aad

19

Wayo wil kan? Makasi. Wil kan yar ad buufianya. Awina habar tisa? **Hagey** jirta. Uyer. **Wahunta** iyada, marabto, iney imato. **Mahey** udidey, inay imato? **Wahey**tiri, marabi un, **mahey** lahadli wayse. Uyer hadana. **Wahey** tiri waidhiba. Sharti hatimado sowad.

Wil kaga intu joga. Si wilka mus kan. Mus kan **wahunya**, mus kas **wamaanya**, **mafian**, **waeyrinya**. Bes wilka si mus kas **fian**.

Waghandenya umaleyna. Wilyehow! minshariya kari, wilka si. Marabo minshariya, **wahu** yire. Sor banraba. Sor **umafiano** dad ghandan. Horta si dawa, kabadi minshariya iyo biya si. Abe his wakas awina? Ged kas meshisa. Uyer. Uyer hadana habar tis. Ansine **anug** godha, **anukaene** guri gayna.

Wayo wil kan? Makasi. Wil kan yar ad buuficanya. Awina habar tisa? Xagey jirta. Uyre. Waxunta iyada, marabto, iney imato. Maxey udidey, inay imato? Waxeytiri, marabi un, maxey lahadli wayse. Uyer hadana. Waxey tiri waidhiba. Sharti hatimado sowad.

- Waa ayo wiilkan?
- Ma kasaayi. (= Ma ogi.)
- Wiilkan yar aad buu u fiican yahay.
- Aawayna habartiis? Xagey jirtaa? U yeer!
- Waa xun tahay iyada, ma rabto, in ay timaado.
- Maxay u diidey, inay timaado?
- Waxay tiri: "Ma rabi uun/cunto."
- Maxay la hadli waysey? U yeer haddana!
- Waxay tiri: "waa i dhibaa."
- Shardi, ha timaado, soo wad.

Wil kaga intu joga. Si wilka mus kan. Mus kan waxunya, mus kas wamacanya, mafican, waceyrinya . Bes wilka si mus kas fican.

Wiilkaagu intuu joogaa? Sii wiilka muuskan. Muuskan waa uu canayaa.

	<p>- Muuskaas ma cunayo, ma fiicana, waa cayrin. Bes wiilka sii muuskaas fiican.</p>
Waqandena umaleyna. Wilyehow! minshariya kari, wilka si. Marabo minshariya, waxu yire. Sor banraba. Sor umaficano dad qandan. Horta si dawa, kabacdi minshariya iyo biya si. Abe his wakas awina? Ged kas meshisa. Uyer. Uyer hadana habar tis. Ansine canug godha, anukacene guri gayna.	<p>Waa qandhaysan yahay aan u malaynayaa. Wiilyehow! Mishaari kari, wiilkana sii.</p> <p>-Ma rabo mishaari, waxa uu yiri: " Soor baan rabaa.</p> <p>Soor uma fiicno dad(qof) qandhaysan. Horta sii daawo, ka bacdina mishaari iyo biyo sii. - Aabihiis waa kaas u</p> <p>Aaway?</p> <p>-Geedkaas, meeshaas.</p> <p>U yeer! U yeer hadda aan habartiis aan siinee. Cunug qandhan, ha keenin gurigeena.</p>

Qoraalka 20aad

20

Nin birta tuman raba. Muse uyer. Muse ad umayaghan bir tumow. Shughul kis ghalin shub way. Uyer Juma. Juma way fundiga birta tuma. Shughul kis wafiqanya. Mayaghan ghalin shubow, ilowsi bir tumow ad buuyaghan. Shughul kis way. Ken masar teyda, sulub inad gelisan raba. Sulub fian banraba. Sweys un marabi. Run way Edo, sulub bafian, sweys un mafian. Bes nin kan wayaghan sulub tumow. Hadana asaga wanin fian; sirlow maaha. Sulub igeli hada tirado, kumadorinay bir **hun**. Si besadi hisa hada. Megha besa? Toban besa wabadanta umaleyna, sidet besa si. Marabo sidet besa. **Wah** yiri hadana, bir sulub kugelinay shardad toban besa isido. Farid, si toban besa, beri anhelo. Haye Edo, beri bankukena.

Nin birta tuman raba. Muse uyer. Muse ad umayaqan bir tumow. Shuql kis qalin shub way. Uyer Juma. Juma way fundiga birta tuma. Shuql kis wafiqanya. Mayaqan qalin shubow, ilowsi bir tumow ad buuyaqan. Shuql kis way. Ken masar teyda, sulub inad gelisan raba. Sulub fican banraba. Sweys	<p>Nin birta tuma/tumo aan rabaa. Muuse u yeer! - Muuse aad uma yaqaan bir tumow. Shuqlkiis qalin shub waaye. U yeer Juma!</p> <p>Juma waa fuundiga birta tumo. Shuqlkiis waa fiican yahay. Ma yaqano qalin shubow, illowse (laakiinse) bir tumow aad buu u yaqaan. Shuqlkiis waaye. Keen massarteyda, sulub in aad gelisaan rabaa. Sulub fiican baan rabaa. (Sweys) Samays uun ma rabi. -Run waaye eedo,</p>
---	---

un marabi. Run way Edo, sulub bafican, sweys un mafian. Bes nin kan wayaqan sulub tumow. Hadana asaga wanin fican; sirlow maaha. Sulub igeli hada tirado, kumadorinay bir xun. Si besadi hisa hada. Meqa besa? Toban besa wabadanta umaleyna, sidet besa si. Marabo sidet besa. Wahu yiri hadana, bir sulub kugelinay shardad toban besa isido. Farid, si toban besa, beri anhelo. Haye Edo, beri bankukena.

sulub baa fiican, (sweys) samays uun ma fiicna. Bes ninkaan waa yaqaan sulub tumow. Hadana asaga waa nin fiican; sirlow ma aha. Sulub ii geli hadaad tiraahdo, kuguma doorinaayo bir xun. Sii beesadiisa hada. Meeqa beeso?

-Toban beeso waa badan tahay **aan** u maleynaa, sideed beeso sii. Waxuu yiri: "Hadda ana, bir sulub kuu gelinaa, shardi **hadii aad** toban beeso i siiso". Farid, sii toban beeso, beri aan helo. Haye eedo, beri baan kuu keanaa.

Qoraalka 40aad (p. 21)

Edo dorada hunguri maqabto, waybahan tahay. Sor tan si, kisto un. Hadana mus kas uqad. Mus kas waxun yihin. Maya xunxun maaha, wafifican yihin kuligodh, wadeqi dorada. Kuwan ad beyufifican yihin, wanuraba ilma beri. Beri ilma wayhelayin mus. Beri Ahad way. Bes kuwas wadeqi dora. Si kuwan. Mus kas miska korkis yalin daf, hakaqadin. Qad kuwas, hostey yalin miska dinaciys, Kuwas miska korkisa yalin, waxan laraba duqayna. Kuwas hos yalin waxay kuronyihin dora. Hadana qado sor tan. Dora sor ad beyujechahay. Sorti mordi ama sorti barid? Labadab weyjecshahay, ilowse sorti barid beykajecshahay sorti mordi. Adigana maxad arkeysa macan? Sorti baridki ama soori mordi. Wanarki sorti barid macan wadanta sorti mordi. Doqon batay adigal. Run way, sorti barid bamacanta, ilowse xog male, sorti mordi oxog badan.

Eedo doorada hunguri ma qabto, way baahan tahay. Soortii aan siiyo , kistoo uun. Haddana muuskaas u qaad. Muuskaas waa xun yihin. Maya xunxun maaha, waa fiican yihin kuligood, Waa deeqi doorada. Kuwan aad bey u fiicfiican yihin, waxaan u ilamaa beri, Beri ilmaha way helayiin muus. Berri Axad waaye. Bes kuwaas waa deeqi doorada, sii kuwan, muuskaas miiska korkiisa yaalla dhaaf, ha ka qaadin. Qaad kuwaas, hoosta yaalla miiska dhinaciisa, kuwaas miiska korkiisa yaalla. Waxaan la rabaa duqeenna. Kuwaas hoos yaalla waxay ku roon yihin doorada, haddana qaado soorta. Dooradu soorta aad bey u jeceshahay. Soor moordi ama soor bariid. Labadaba wey jeceshahay, ogow se soor bariid bey ka jeceshahay soor moordi. Waxan u arkaa soor bariid in ay macaantahay, waa dhaantaa soor moordi. Doqon baad tahay adigu. Run waaye, soor bariid baa macaan, ogow se xoog ma leh, soor moordigaa xoog badan.

Shekadi gel iyo nin maskine (p. 24)

Shekadi gel iyo nin maskine.	Sheekadii geel iyo nin miskiin ah.
Waxas aha nin maskine, waxas ukace kelgis durka. Beri walba inu tago jidka tugsado un, sidas shuqul kisa way.	Waxaas ahaa nin miskiin ah, waxaas u kacay keligiis duurka. Beri walba inuu tago jidka tuugsado uun, sidaas shuqulkiisa weeye.
Berigo waxu arke dad odonayin gel kodba okadume. Waxay yiren: Adig abo, gel kayni dume maaragte? Waxu yire: Rati gina bala mia? Waxay yiren: Run way, inted kuaragte? Waxu yire hadana: Ratic gan mahokola, lug tisa bidaxde maxanuni? Waxay yiren: Run way, bes intes joga? Waxu yire: ma iligo bulaya rati gan? Waxay yiren: Run way, run way Abo, nosheg inted kuaragte. Waxu yire hadana: Ferti midikte barid mia, iyo ferti bedaxde malab mia? Waxay yiren: Maxad kuogate qalab kis? Ilowse run way hadal kaga, inted kuaragte bes? Waxu yire: Bes rati gan maarkin, kolko keli maarkin.	Beri baa wuxuu arkay dad oo doonayeen geeloodba oo ka dumay. Waxay yiraahdeen: Adiga, aabbo, geeleennii lumay ma aragtay? Waxay yiraahdeen: ratigan balo miyaa? Waxay yiraahdeen: run weeyi , halkeed ku aragtay? Wuxuu yiri haddana: ratigan lugtiisa bidix may xanuunaysay? Waxay yiraahdeen: run weeyi ee halkee buu joogaa? Wuxuu yiri: ma ilko buu leeyahay ratigu ? Waxay yiraahdeen: run weeyi walaaloow , noo sheeg halkeed ku aragtay? Wuxuu yiri haddana: feerta midig (barid) miyaa? feerta bidixna malab miyaa? Waxay yiraahdeen : maxaad ku ogaatay qaabkiisa? Hase yeeshee run weeyi hadalkaagu , halkeed ku aragtay? Wuxuu yiri: Bas ratigan ma arkin, maba aragba.
Dad kas waydirfen, waxay yiren: War duqyehow, ben latahay, wadaragte, wadnoshegte khabar kis oidil, sidis balaya uyahay iyo uhokolay iyo iligulaa, qalab kisna wadnoshegte; bes maxad uarki wayse? Benta way. Maskin kan waxu jawabe hadana, waxu yire: Waxan kuhadle run, maarkin rati gina. Bes waxay uqaden khadi, wayashtakeyen waxay yiren: Kankada rati gayna dumu arke, waxu noshege khabar kis oidil, qalab kisana, ilowse inu hadlo intes joga rati gayna yudide. – Khadi gas waxu amrey halagaraco. Wayuhiren waxay raben iney garacan. Asaga waxu yire: Maqal Ader, gel kodha maarkin, ilowse aniga kolkan sosocede waxan arke santi	Dadkaasi way dafireen, waxay yiraahdeen: war duqyahow beenle baad tahay, waad noo sheegtay warbixintiisa oo idil.

<p>rati godha. Wanarke hadana bala buaha, sababti dinaco jidka calenta kadaqe, maarkayo dinaca kale calenti fican lehed. Hadana wanarke, inu fola aha, sababti kolku calenta daqayo, wax bakahare labadhaxda. Hadana wahokolaye, sababti santi lugto sifican umadhigin. Waxan arke, kankada inu lugto dulka odhige karen.</p>	
<p>Kuwas wayaben, waxay yiren: Sidu kaste qalabka, adigon weli arkin? Waxu yire. Shimber waxay racen san tis barbarko, wayitusen sidi barbar kan asagu qade barid; hadana daqsi waxay kabububayen barbarki labat, wayitusen, sidi asagu qade malab barbar kan. Waxas kuli waxan kukase, firis kan firinay iyo racogi santi rati gan. Hadana banidin shege rati gan wudume, hadana manalahaden, sababti rad dad male san tis agtedha.</p>	
<p>Kolkey maqlen hadal kis wayfuren, wayiskadayen, hatage. Waxay donen gel kodha, waxay kuarken xaga durka dhaxdis, ilowse mel fog maukacin, mel dow yujoga, calenta cunehaya un. Iyaka way sonoqden, maskin kas heshima ueyeyen. Wayaben, kolkey arken aqli gisa.</p>	

Bala ?

Barid?

Ilowse?

Mahokola?

1908 – Biblisk historia

1915 – Markusevangeliet

Transliteration table

d	->	dh
h	->	x
gh	->	q
<u>a, e, i, o, u</u>	->	ca, ce, ci, co, cu / ac, ec, ic, oc, uc

ANJILKA SIDU DIGEY

MARKO

SURADA 1

1 Bilawgi anjilki Yesu Kristo, Wilki Illahey.

2 Sidi lugudigey kutubahi nabiyalka: Firi, aniga wahan diraya malaig teyda fol kaga hortisa, okusubin donto jid kaga hortadha;

3 Od kisa okaghaylinaya gelgesha: Subiya jidki Rabi, tosiya mura hisa. 4 Wusobahey Yohana, wahu kubatisayey gelgesha, oskuwadiyey batiski tobada, hahelane afiski dembiga. 5 Wahay ukaen asaga dadki dalki yahud kuli iyo kuwi Yerusalem oelan, waha lugubatisey kuli wobi Yordan, oyghirten dembi godha. 6 Yohana wahu guntana maryahi dogor gel, sun meged ah yu mohog gisa kughabey, wahu unayey ayah iyo malab dured. 7 Wu wadiyey, wahu yiri: Waha imanaya gadashneyda nin oiga hog badan; stalil kumaihi inan forarsado onfuro yelmahi kaba hisa. 8 Aniga wahan idinkubatiseya biya, asaga wahu idinkubatisaya Nafta Ghudus ah.

ANJILKA SIDU DHIGEY MARKO

SURADA 1

1 Bilawgi anjilki Yesu Kristo, Wilki Illahey.

2 Sidi lugudhigey kutubahi nabiyalka: Firi, aniga waxan diraya malaig teyda fol kaga hortisa, okusubin donto jid kaga hortadha;

3 Cod kisa okaqaylinaya gelgesha: Subiya jidka Rabi, tosiya mura hisa. 4 Wusobaxey Yohana, waxu kubatisayey gelgesha, oskuwacdiyey batiski tobada, hahelane cafiski dembiga. 5 Waxay ukacen asaga dadki dalki yahud kuli iyo

1 Bilowgii anjilkii Yesu Kristo, Wiilkii Illaahey.

2 Sidii lagu dhigay kutubtii nebiyaalka: Fiiri, aniga waxaan diraya malaa'igtayda foolkaaga hortiisa, oo ku suubin doonto jidkaaga hortaada;

kuwi Yerusalem odhan, waxa lugubatisay kuli wobi Wordan, oyqirten dembi godha. 6 Yohana waxu guntana maryahi dhogor gel, sun meged ah yu moxog gisa kuqabey, waxu cunayey ayax iyo malab dured. 7 Wu wacdiyey, waxu yiri: Waxa imanaya gadashayda nin oiga xog badan; stahil kumaihi inan forarsado onfuro yelmahi kaba hisa. 8 Aniga waxan idinkubatisay biya, asaga waxu idinkubatisay Nafta Qudus ah. 9 Waxay eheyd berya has, Yesu waxu kaimadey Nasaret ki Galilaya, Yohana banakubatisay Yordan. 10 Markiba, kolku kabexey >>>>>>

SURADA 6

1 Wa kabaxey meshas; waxuna garey dal kisa asaxab tisa racen. 2 Kolkey eheyd sabato, waxu bilabey inu kubar osunaguga; kuwa badan kolkey maqlen way dheygagen, waxay kuhadlen: Intebu kaheley kan wax xan ? Iyo xigmad sidee olasiyey kan, wa maxay inshara han okusubsamayin gacama hisa ? 3 Kankada sow maaha ged qorki, wilki Maryan iyo Yaqub walal kisa, iyo Yose iyo Yuda iyo Simon gebdha walala hisa ahna, sow nalamajogan ? 4 Way nebcaden. Ilowse Yesu waxu kuyiri: Nebi kama waynayo xishmad dal kisa dhaxdisa mahee iyo qaraba disa iyo guri gisa. 5 Asagana kumaasan subin karin inshar xagas, dhowr jiran osgacamaha sarey mahee, osnafayobeyey. 6 Waxu kuyabey iman laan todha.

Waxu kagawaregsadey buloyinka barbar walba, osbarayey.

7 Waxu uyerey laba iyo tobanki, waxu bilabey inu udiro laba laba. Waxu siyey xog jiniyeda kor kodha. 8 Waxu amrey waxba yeyan uqadanin jidka, garun

mahee, kibis maaha ama qandi ama besad kisada dhaxdedha, 9 ilowse ha gashaden kaba; yeyan gashanin laba shulug. 10 Waxu kudhehey: Mel walba od kagashan aqal, farista tan iyo intad kabexeysan meshas. 11 Kuwanan idindhoweynin onan idinmaqlin, gortad jidka qadan od kabaxdan xagas kadhabandhaba sigada idinkagatal cagaha, ha kamaragkacde. Amin waxan idinleyahay: Beled kas waxa kafuduanaya Sodom iyo Gomora berigi xukunka. 12 Way bexen oywacdiyen dadka ha tobad kenane. 13 Waxay bixiyen jiniya badan, dad badan ojiran bey salid mariyen, way bogsiyen.

14 Wax xan waxa maqley suldan Herode, sababti maga cisa wa sodahirmey, waxu yiri: Yohana Batisayo wa kasonoladey meydadka, sababtas xog gan waxu kusubiya shuqul gudahisa. 15 Qar waxay dhehen: Wa Eliya, qarna waxay dhehen: Wa nebi ama nebiyalka midkodha. 16 Gortu maqley Herode, waxu yiri: Yohana on madaxa kagoyey, asaga wa kasonoladey meydadka. 17 Sababti Herode naftisa waxu udirey iney soqabtan Yohana, waxu kuxirey geresada, Herodia daradedha, nagti Filipo, Herode walal kisa. Sababti wa gursadey eyada. 18 Sababti Yohana waxu kuyiri Herode: Xalal kumaaha inad haysato nagti walal kaga. 19 Ilowse Herodia way nebceyd, waxay rabtey iney disho, maseayan karin, 20 sababti Herode waxu kacabsadey Yohana, wa uoga inu yahay nin haq leh iyo nin qudus ah, wa uilaliyey. Gortu maqley, waxu aqbaley wax badan, oskumaqley furaxad. 21 Kolkey noqotey berigi wax tarka, xasusti berigu dhashey Herode, waxu usubiyey karan shekhyalka iyo sefjidyalika iyo

Sulaanku waxa uu ku yiri gabadha: iga tuug waxaad rabto oo dhan, waan ku siinayaa. 23 waxa uu ugu dhaartay: Wuxaad iga tuugto oo dhan waan ku siinayaa suldaanimadayda badh keedna. 24 way baxday, waxay ku tiri habar teeda: Maxaan tuuga? Waxay tiri : Madaxii Yohana Batisayo. 25 Markaas bay suldaanka hortiisa dhakhso u tagtay oo way tuugtay, waxay tiri: waxa aan rabaa in aad igu siiso hada halkan xerada madaxii Yohana Batisayo. 26 Suldaanku aad buu u calool xumaadey ; ilowse dhaartii daraadeeda iyo kuwi u fadhiyey karanka ma uunse rabin in uu u diido. 27 Markuus buu suldaankii waxa uu u diray askar, waxa uu amray in la keeno madaxiisa. Waa uu u keenay, waxa uu kaga soo gooyay madaxa geresada, 28 waxa uu ku keenay madaxisii xeradi, waxa uu siiyay gabadhii, gabadhiina waxa ay siisay habarteedii. 29 Asxaabtisa kolkay maqleen warkii, way yimadeen, waxa ay qaadeen maydkisii, waxa ay ku xabaleen qabuurtii.

duqeyda Galilaya, 22 waxa so gashey geberti Harodia naftedha, way dheshey, waxay jecleysisey Herode iyo kuwi lafadhiyen, suldanka waxu kuyiri geberta: Igatug waxad rabto dhan, wan kusinaya. 23 Waxu ugudhartey: Waxad igatugto dhan wan kusinaya suldanima deyda bar kedna. 24 Way baxdey, waxay kutiri habar tedha: Maxan tuga ? Waxay tiri: Madaxi Yohana Batisayo. 25 Marko dhaqsey kugashe suldanka hortisa, way tugtey, waxay tiri: Waxan raba inad igusiso hadaxalkan xerada madexi Yohana Batisayo. 26 Suldanka ad bu ucalolxumadey; ilowse dharta daradedha iyo kuwi ufadhiyen karanka maasan rabin inu dido. 27 Marko suldanka waxu direy askar, waxu amrey in lakeno madax hisa. Wa ukacey, waxu kagasogoyey madaxa geresada, 28 waxu kukeney madax hisa xeradi, waxu siyey geberta, gebertana waxay sisey habar tedha. 29 Asaxab tisa kolkey maqlen khabarka, way imaden, waxay qaden meyd kisa, waxay kuxabalen qaburto. 30 Rasuladana waxay usoaruren Yesu, waxay ushegen khabarki wax walba, oysubiyen oynabaren. 31 Waxu kuyiri: Kaley idinka keligina mel faraqad ah an dad lehen kunefsada kisto. Sababti waxa jiren kuwa badan oimanayen otgayen, manaayan lehen nafas ay kucnana. 32 Waxay kudhofen donida tan iyo mel an dad lehen keligodha. 33 Waxay arkayen, kolkey dhofayen, kuwa badan ba garten, waxay iskulaorden lugaha tan iyo meshas, waxay kasobexen beledyalko dhan, way garen horta, way usoaruren. 34 Kolku kasodegey

30 Rasuuladuna waxa ay u soo urureen Yesu, waxa ay u sheegeen warkii oo dhan, oo ay hubiyeen oo ay baadheen. 31 Waxa uu ku yiri: Kaalaya idinka keligiin meel fagaara ah oo aan dad joogin ku neefsada kisto. Sababtii waxa jiray kuwa badan oo imaanayay oo tagayay, ma aynan lahayn nafas ay ku cunaan. 31 waxa ay u dhoofeen tan iyo meel aan dad lahayn keligood. 33 waxa ay arkayeen, kolkay dhoofayeen, kuwa badan baa gartay, waxa ay wax ka da'yeen cagaha tan iyo meshaas, waxa ay ka soo baxeen baladkii oo dhan, way gaadheen horta, way u soo urureen. 34 Kolkuu ka soo degay.....

1929 – Johannesevangeliet

[1938?] – Bunyan

Haj-Osamad-Eh finns med i en förteckning över böcker donerade till ett bibliotek 1938. Där anges tryckåret också som 1938, men även att den är ”by the Rev. J. E. Cheese” (s. 88 i denna pdf):

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjegZjgssv5AhUfQvEDHdqLARIQFnoECA0QAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.joh.cam.ac.uk%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2FEagle%2FEagle%2520Volumes%2F1930s%2F1939%2FEagle_1938_Michaelmas.pdf&usg=A0Vaw2eVxv7Es5J4H9SEr2gj5r8

Skulle den vara översatt av John Ethelstan Cheese gäller upphovsrätten till 2029, 70 år efter hans frätfälle: <https://dacb.org/stories/somalia/cheese-johne/>

Men visst finns det mer än indicier som säger att den egentliga översättaren var Per Olsson, och att Cheese bara fungerade som redaktör (alltså samma upplägg som för ”Anjilki Ghudusah sidi Udigey Yohana” från 1929)?

THE AUSTRIAN LINGUISTS
1892–1906

Adolf Walter Schleicher (1854-1894)

Antwerpen 1854 – Aden/Zanzibar (?) 1894

Son of a German businessman.

Learnt German at home, Dutch in the city, French at school, English from a friend, Norwegian at the Norwegian Seaman's Church, and Russian from another friend.

He moved to Germany to study, interested in medicine, but decided to become an engineer and work in his uncle's company, producing engines. Languages just a hobby.

He worked in America for some years, where he developed an eye disease and couldn't continue working.

In 1887 he visited his brother in Egypt and studied Arabic. He then travelled back to the US, to San Francisco, Hawaii, Australia, Madagaskar, Zanzibar, Dar es Salam, Aden, Suez, and back to Berlin, where he studied Oriental languages for two years.

He then moved to University of Vienna, where he earned his doctoral degree and became a specialist in Somali.

On 11 January 1894, he left for Africa to collect language data. He stayed at a Swedish Missionary station in Samhar, continued to Aden and planned to go to Zanzibar, but died from a serious fever on 2 May.

Publications

Schleicher, A. W. 1892. *Die Somali-Sprache. Erster Theil. Texte, Lautlehre, Formenlehre und Syntax*. Berlin: Verlag von Theodor Fröhlich. 159 pages.

<http://hdl.handle.net/2077/30609>

1900 – Dr. A. W. Schleichers Somali-Texte. Heraugegeben von Leo Reinisch Wien: Alfred Hölder

1892 – Die Somali-Sprache

ed. Adolf Walter Schleicher

Transliteration Table

based on the introduction in the book, pp.

ā, ē, ī, ū → aa, ee, ii, oo, uu

Long vowels are however not marked in the texts.

ě → e

ai, ei → ay, ey

au → aw

' → c

‘ → ’

<'> is however used both for today's *cayn* <c> and *hamsa* <'>, and as a symbol indicating elision in contractions. The sing <‘> is not used in the texts. Therefore:

' → c / ' / - according to the context

đ → dh

γ → q

ħ → x corresponding to Arabic ڇ, see Schleicher (1892: 62).

Often, however, <h> occurs where <ħ> would be expected, above all in the word <wah> for today's <wax>.

š → sh

Qoraalka 1aad (p. 20)

*Tolki Habr-Yunis¹⁾ aiya dirirai, nin wonaksan ba
Stamm der Habr-Yunis er kämpfte, Mann guter er
la-dilai. Šeħya-di maga'-odo la yedai,
wurde getötet. Häuptlinge - die Name ihrer wurde gerufen,
, Šeħ Adam iyo Šeħ Mader iyo Šeħ Yusuf iyo
Häuptling Adam und Šeħ Mader und Šeħ Yussuf und
ol-ki bai ka-la jogaiyen iyo šeħya-di*

Tolki Habr-Yunis ayya diriray, nin wonaksan ba la-dilay. Shexya-di magac-odo la yedhay, Shex Adam iyo Shex Mader iyo Shex Yusuf iyo ol-ki bay ka-la jogayyen iyo shexya-di wah u-yedhayan: No so shira! Koran bay nakayyen, Ila bay bariyen: Nin-ka u la diley annaga garin manta donayna! Ninki ya dilay, aniga ma an an dilin! ayyu yidhi. Shexya-di wahu yidhi: Wil-ki edinka-ayya dilay? Wilki la dilay abihi wah u yidhi: nin-kan-a dilay! Kolkas-u yidhi niman-ki ninka dilay: War! no-gu amus! wah ololayyen. Kolkasay nin-ki nin-ka dilay wa kacay wah u yidhi: Ani wil-ki aniga dilay. Aba-hisa sida mara-da u ga-eriyay: Fadhisu bu yidhi: Ragi-se ninki halkasu oqaday. Makti bahi! shexyadi bay yidhahen.

Tolkii Habar Yoonis ayaa diriray oo nin wanaagsan baa la dilay. Sheekhyadii loo yeedhay magacyadooda waa Sheekh Adan, Sheekh Madeer iyo Sheekh Yuusuf iyo Colkii baa ay kala joojiyeen, Sheekh yadiina waxay isugu yeedheen shir Qur'aan baa ay akhriyeen Ilaal baa ay baryeen ninka dilay annagaa garan oo maanta ayaan doonaynaa. Ninkii dilay aniga ma dilin baa uu ku yidhi Sheekhyadii waxu yidhi Wiilkii idinka ayaa dilay wiilkii la dilay. Aabbihiina waxa uu yidhi ninkii dilay war naga aammus! waa ay ololayeen Kolkaas baa ninkii ninka dilay kacay oo yidhi: Wiilkii aniga ayaa dilay aabbihiina sida marada fadhiiso buu yidhi raggiise ninkii halkaas baa lagu ogaaday Sheekhyadiina waxay yiraahdeen magta bixi

Qoraalka 2aad (p. 21)

Laba nin dirirai, nim-ba belawa la
Zwei Mann kämpften, ein Mann er (vom) Schwert er wurde

ku-diftai madañ-ka. Helib-ki boksadai. sadeña
getroffen auf Kopf-den. Fleisch-das wurde schlimm, eine Dreiheit
bilod dabaded bu nin-ki dintai. Niman-ki nin-

Laba nin diriray, nim-ba belawa la ku-diftay madax-xa. Helib-ki bogsaday, sadexa bilod dabaded bu nin-ki dintay. Niman-ki nin-ka dintay leha, ayya nin-ki nin-ka belawa ka-diftay u yimi iyo tol-kis War, nin-ki edinka dilten! ayya yidhahen. War, annaga ma an an dilay! bay yidhahin. Hadan dontan wil-kayaga no sinayn, ol bay annago dhehayya! Shehya-di ayya yimi: No so shira! ayyo yidhahen. Koran-ki ba nakayyen. War, nin-ki ayyu dilay? Annago ma dilayn ayyo yedhayan. Wa u yidhi niman-ki nin-ki leha: Nin-kan-a nin-kayaga dilay! Belawa-ha ayyu madax-xa ku-diftay.

Shan haben habasha ku-jiray. Sheh Mader bu yidhi: So baxayya nin-ki! Ragi-ba wa absadayyen. So baxayya! bu yidhi. Wa la so baxay. Shex Mader-ba, mindil yidhi, madabba bu jaxay, maskaxa-do ayyu bahshay malax-xa bu ka-so-fof oyay meshi belawa ku-dacay. Maskah-ha inti kale to-na wa wonaksan tay. Edinka ninka wa dilten makti baxayya bu yidhi. Kolkasu boqol halod iyo sadeh da faras iyo genyo iyo tero idaha bay kenayyen.

Laba nin ayaa diriray, nin baa billaawe lagu dhuftay madaxa. Hilikii wuu bogsaday. Saddex bilood dabadeed buu ninkii dhintay. Nimankii ninka dhintay uu ka dhashay, ayay ninkii, ninka billaawaha ku dhuftay u yimaaddeen iyo tolkiis. Waar ninkii idinkaa dilay, ayay yidhaahdeen. War, annaga ma aannaan dilin bay yidhaahdeen. Haddaad aydaan wiilkayga na siinaynin magtiisa , collaad baa innaga dhexeeysa. Sheekhyadii ayaa yimi: noo soo shira ayay yidhaahdeen. Quraankii bay akhriyeen. War ninkii ayuu dilay? Annagu ma dilin! Annagu ma dilin ayay yidhaahdeen. Waxa uu yidhi nimankii ninkii ka dhashay: Ninka, ninkayaga dilay. Billaawaha ayuu madaxa kaga dhuftay.

Shan habeen xabaasha markuu ku jiray, ayuu Sheekh Madar yidhi: soo bixiya ninkii! Raggiiba waa cabsanayeen. Soo bixiya, buu yidhi. Waa la soo bixiyay. Sheekh Madar baa yidhi mindi ayuu madax ku jeexay, maskaxda ayuu soo baxday, malax baa ka soo foofay meeshii billaawuhu ku dhacay. Maskaxda inteedii kalana way wanaagsantahay. “Idinku ninka waad disheen, magtii bixiya buu yidhi” Kolkaasuu boqol halood , saddex faras , geenyo iyo tiro ido ah bay keeneen.

Abdulhalim, Xasan, Mohamed Ahmed , Abdisalaam, Guled , Abdirahman

The text contains verb forms with /lt/:

Edinka ninka wa dilten... ‘You have killed the man...’

Qoraalka 3aad (p. 24)

*Libah wa onaiyai dibi iyo faras Gađabursi.
Ein Löwe er frass Ochsen und Pferde der Gađabursi.*
*Wa nin-ki hog wein yahai usaga so'aiya in-u
Es war Mann-welcher stark sehr war er ging auf dass er
dilaiyo libah-ka. Wa usaga ;ertas aleh
tödtete Löwen diesen. Er wirklich er Halsainulet hatte
iyo qadon ki Haji Mekka ga u*

Libax wa onayyay dibi iyo faras Gadhabursi. Wa nin-ki hog weyn yahay usaga socayya in-u dilayyo libax-xa. Wa usaga q'ertas aleh iyo qadon ki Haji Mekka ga u kenay. Bu tagay kolkas u yimi meshe yahay libax-xi. Wa kayliya: Adiga wa beyn. Ugas-kayaga usaga ku kenayyay tobani-ki dibiyo. Adiga ma-an-ad darottay in-ad ma dibigayagi iyo faraskayagi ontid. Adigo libax wonaksan ma ahayd, sida gor-walba dili donta. Waran-ba libax-xa dilayyay kolkas u baktay. Ninki magacisa ba Warsama rer Musa.

Libaax waa cunayay dibi iyo faras Gadabuursi. Waa nin xoog weyn, oo u socday inuu dilo Libaax. Waa isaga ayaa u yeertay Alle iyo **qodankii** Haji Mekka uga keenay. Wuu tagay kolkaasuu yimi meesha libaaxii joogay. Libaaxii oo keliya. Adigu waab dhiso. Ugaaskaya isaga ayaa kuu keenaya tobankii dibi. Adigu ma aanad dooran. Inaad dibigayaga iyo faraskayaga cuntid. Adigu libaax wanaagsan ma ahayd? sida goor walba dili doonto. Waran baa libaaxa lagu dilayey kolkaasuu bakhtiyey. Ninka magiciisa waa Warsame reer Muuse.

Qoraalka 4aad (p. 25)

*Nag wil yer leha iyo odai iyo sahib.
 Weib Sohn kleinen hatte und alten Mann und Liebhaber.
 Wah-ai wada jiren ba, u gu so'do nin-kedi ki
 So-sie zusammen waren sie, ihr zu ging Mann-ihr welcher
 garai o yidhi: Nin-kan-i ayal-kaiaga
 (es) gemerkt hatte und sprach: Mann-der-dort Haus-unser
 yimudai, sao²⁾ ki arorta onaiya ma-aha?*

Nag wil yer leha iyo odai iyo sahib. Wah-ay wada jiren ba, u gu socdo nin-kedi ki garai o yidhi: Nin-kan-i aqal-kayaga yimaday, sao ki arorta onayya ma-aha? Kol-ko usaga rer-ka yimado, wil-ka no jir! Kol-ki bay nagt'ay amustay. Hayya! bay tidhi, bu tagay.

Dadadka waydisay: Ma no ayyo! la yidhi. Way ku nogottay ninki-na. Wu ku-garctai. Nagti had-u dili leha wil-kisi u-baqay, nin-ki hadu dili leha, dad bu ka-baqay. socdal ban tagayya holo iyo aqalka ad no gu-eg bu yidhi, u dararta socday mesha bul is u disay, kafona hola-hisi ka-gurtay. Nin-ki yimid awaysin-ka usaga u loc-da hedha-da malayyay. Yu ag-yer hedha-da galay u-fadhisay. Kolk'ay iyago wah-walba falen lulmo, ya tagay iyo kafona-hi gacama-ha burburay. U u-tagay u af-kisi iyo jidh-kisi marayyay, u santi dig gacama madan ku-digay. Wil-ki bu qadhay, bahay iyo mel digay, hoy-a-disa ag-ted.

Aroryo hore kacay, u yimid. Hal-kayga fur! u yidhi. Way nagt-ay ay kacday ay ka furtay. "Wilki waygay" bu yidhi. Way dayday way wayday ay kayliday. Ninki awo ku shegayyay ma-yimid? Ha, usaga yimid o onai hal-ka ku-jira, bay tidhi. Wu baxshay u hedhay o shir geyyay ugas ayyu u-dibay. Warar-ba ya geyyay: wil-kaygi awo wayyay, ninkan-a dayay, i docayya! yu yidhi. Wa lo docay. Wu socod' u nag-tisi iyo ay eysayyay. Amus, adi on siyasa bu yidhi. "Ha, ba, i dil ama is dilayya" bay tidhi. Wu tag' u wilki u kenay. Way qadhattay iyo imsa hada gosil qadhattay. Wagi-ga dhab dad u ma noqonin

Naag wiil yar lahaa iyo oday iyo saaxiib waxay wada jireenba, ugu socdo ninkeedii kii garay oo yidhi: Ninkani aqalkayaga yimid, sow kii carruurta cunaya ma aha? Kolka oo isagu reerka yimaaddo, wiilkhaa noo jir! Kolkii bay naagta ay aamustay. Haye! bay tidhi, wuu tagay.

Way ku noqotay arrintii, ninkiina wuu ogaaday. Naagta wuu dili lahaa hase ahaatee wuxuu ka baqay dadka. Socdaal baan tegayaa ee xoolaha iyo aqalka i noo ilaali buu yidhi, wuuna socday oo wuxuu tegay meel uu buul ka dhistay oo gafane xoolihiisii ka guray. Ninkii baa yimid cawaysinkii isaga oo lo'da xerada maalaya aayar ayuu xerada galay oo fadhiistay.

Kolkay wax walba faleen ayay lulmo qabatay, Gafaniihii ayuu gacmaha ku burburiyay oo uu afkiisii iyo jidhkiisii mariyey. Wiilkii buu qaaday oo wuxuu ag dhigay hooyadiis meel u dhow. Aroor hore ayuu kacay, oo yimid. irrida fur ayuu yidhi.

Naagtii waa ay kacday oo ka furtay. Wiilkii aaway buu yidhi. Ninkii caawa aan kuu sheegayey ma yimid? Haa, isagu wuu yimid bay tidhi.) Wuu baxay oo wuxuu la shiray ugaaskii oo wuxuu kala hadlay sidii loo ciqaabi lahaa ninka.

Kol: Wakhti, jeer, mar walba

Jir: ilaali

Gafane: Dulin shilinta ka weyn, maqaar jilicsan oo ku nool dhiigga nafleyda.

Caweys: Ciyaaraha hiddaha iyo dhaqanka ee habeenkii lagu soo jeedo

Aroor: Wakhtiga u dhixeyya marka waagu dillaaco ilaa marka qorraxdu soo baxdo.

Qoraalka 5aad (p. 29)

Nim-ba gabad leha, maga'isa
 Ein Mensch-er (eine) Tochter hatte, Name seiner (war)
Walakaded. Afar nim-ba u timid niman-ki-ba
 Walakaded. Vier Mann-sie zu ihm kainen Männer-jene-sie
yidi: Gabadda na si! Wah u yidi:
 sprachen: Tochter die uns gieb! So zu ihnen er sprach:
Gabadda ma nim-ba donaiya mise gidi-gin

Nim-ba gabadh leha, magacisa Walakaded. Afar nim-ba u timid. Niman-ki-ba yidhi: Gabdhaha na si! Wah u yidhi: Gabdhaha ma nim-ba donayya mise gidi-gin wa donaysan? Ki kale-ba yidhi: Nim-ba goni-disa yu donayya. Wah u yidhi: Aniga bisha Rajal-dambe gabadh-dha edin so-dirayya. Nim-ba u eshay: Hawrarsan! Is-na wah u eshay: Nim-ba wax'u holo haysta, nim-ba yidhi: Aniga rixyo ayyan haysta, ki kalena yidhi: lo' ban haysta, ki kale-na wah u yidhi: gel ban haysta, ki kale-na wah u yidhi: id an haysta. Kolkas ay tagen. Wah ay ka-la maqnadan ba bishi Rajal dambe. Ayyu gabdh-dhi aba-hed wah u yidhi: niman-ki u tag, so-arag, nin wah u jogo, i ga war ken. Wah ay tidhi: "Hawrarsan" markas ay tagtay. Ninki rixyo leha bay u tagtay, wah u tidhi: Ma i gursanaysa? Wah u eshay: Abar-ba daday o ku gursan kari mayyo, kolkas-ay tagtay ninki locda leha. Wahay tidhi: Ma i gursanaysa? Wah u eshay: Abar- ba daday ku gursan kari mayyo, kolkas ay tagtay. Markas-ay u tagtay, ninki gela leha wax'ay tidhi: Ma i gursanaysa? Wah ay u ceshay: Fadhis! Ani ano ku keni! Markas ay fadhisatay, kolkas-u ano u kenay. Wahu yidhi "Dhan!" Gortasay dhantay. Wax ay tidhi: Wa tagayya! Wax u eshay: Hag-ge tagaysa? Ninki afraad ayyan u tagayya, sida- ay tidhi o ay ka tagtay wahay u tagtay nin-ki ida-ha leha wahay tidhi: ma i gursanaysa? Wahu esha: Ha wa ku gursanaayya, hal-kan fadhis, markas-u ka tagay, wah u u tagay	Nin ba gabadh lahaa magaciisu waa Lakaded. Afar nin baa u timid. Nimankii baa yidhi: Gabadha na sii! Wuxuu yidhi: Gabadha ma nin baa doonaya mise giddigiin waa doonaysaan? Kii kale baa yidhi: Ninba goonidiisa ayuu u doonayaa. Wuxuu yidhi: Anigaa bisha Rajal dambe gabadha idiin soo diraya. Nin baa u ceshay "Hawraarsan!". Isna wuxuu u ceshay: Ninba waxa uu xoolo haysto, nin baa yidhi: Anigu riyo ayaan haystaa. Kii kalena aya yidhi: lo' baan haystaa. Kii kalenana wuxuu yidhi: geel baan haystaa, kii kalena wuxuu yidhi: idaan haystaa. Kolkaas ayey tageen. Waxay kala maqnaadaanba, bishii Rajal dambe ayuu gabadhii aabbaheed wuxuu yidhi: Nimankii u tag, soo arag, nin waxa uu joogo, iiga war keen. Waxay tidhi: "Hawraarsan." Markaasay tagtay. Ninkii riyo lahaa bay u tagtay, waxay ku tidhi: Ma i guursanaysaa? Wuxuu u ceshay: Abaar baa jirta oo ku guursan kari maayo. Kolkaasay u tagtay ninkii lo'da lahaa. Waxay ku tidhi: Ma i guursanaysaa? Waxaa uu u ceshay: Abaar badan baa jirta oo ku guursan kari maayo. Markaasay u tagtay ninkii geela lahaa. Waxay tidhi: Ma i guursanaysaa? Wixa uu u ceshay: Fadhis! Anigu caanaan kuu keeni. Markaasay fadhisatay. Kolkaasuu cunno u keenay. Wuxuu yidhi "Dhan!" Goortaasay dhantay. Wixa ay tidhi: Wa tagayaa! Wixa uu u ceshay: Xaggee tegaysaa? Ninkii afaraad ayan u tagayaa, sidaasay tidhi oo ay ka tagtay. Waxay u tagtay ninkii ida-ha lahaa. Waxay tidhi: Ma i guursanaysaa? Wixa uu u ceshay: Haa waan
---	---

<p>adhihi-wan bu ka so kahayyay, gortasu wanki gawracay wah-u yidhi: Wan-ka kalo! Wah ay elisay: “hawrarsan!” markas warki karattay. Wah ay tidhi: Deri iyo biyo ayyan donayya. Wah u u eshay: “ho!” Markas ay helib-ki karasay wah u yidhi: “on!” gortasay wah ka ontay. Wah ay tidhi: Wa tagayya! Wah-u eshay: Hagge tagaysa? Wah ay u elisay: Aba-hay ayyan war-ka u geynayya. Wah u yidhi: “hawrarsan!” Markas ay ka tagtay, wah ay u tagtay, aba-hed wah-u yidhi: I waran! Wahay tidhi: “Rixyo leh rag m’aha,” mise-na wahay tidhi: “lo’hi leh rer ma aha,” dabaded-na sidas ay tidhi ”gel laho guray ida-se ka-so-rogay.”</p>	<p>ku gursanaya ee halkan fadhiiso. Markaasuu ka tagay. Wixa uu u tagay adhigii, wan buu ka soo kaxeeeyey, goortaasuu wankii gawracay. Wixa uu yidhi: Wanka qalo Markaasay mar kale celisay: “Hawraarsan” oo wankii qalatay. Gabadhii nimankii bay u tagtay oo waxa ay tidhi: Dheri iyo biyo ayaan doonayaa. Wixa uu u ceshey: “hoo”. Dabadeed waxa ya karisay hilib. Markii ay hilibkii karisay waxa uu yidhi: “Cun!” Goortaasay wax ka cuntay. Wixa ay tidhi: Waan tegeyaa. Wixa uu u ceshay xaggee tegeysaa? Wixa ay u celisay: Aabahay ayaan warka u geynayaa. Wixa uu yidhi: “Hawraasan!” Markaasay ka tagtay. Wixa ay u tagtay aabeheed. Wixa uu yidhi: Ii warran!</p> <p>Wixa ay tidhi: “Riyoole rag ma aha”. Misana waxa ay tidhi: “Lo’ le reer ma aha” Dabadeedna sidaas oo kale ayey tidhi: “Geel iyo laxo guray, idase ka soo rogay”.</p>
---	--

*Abdiaziz Yosuf Mohamed, Bashir Jama Abdi, Samira Amin,
Omar Osman, Omar Hussein iyo Omar-khadar Mohamed*

Ereyadii hore iyo ereyada maanta

Rajal dambe = bil magaceed ama bisha jamaadul aakhir

Gabadhdha = gabadha

Haista = Haysta

Eṣai = ceshay

yidi = yidhi

Riliyo = riyo

Biṣi = bishii

Aiyu = ayuu

Ai = ay

Wahai = waxay

Hawrarsan = Hagaag, haye

Loogo = ka qalo, gawrac

Dulucda sheekada

Waqtiga qoraalka ama sheekadan la qoray waxay ahayd waqti hore oo guurku uusan ahyn iska guurso ee lays ogaan jiray, haddey noqoto gabadha akhlaaqdeeda, caqligeeda iyo iney reer ku filan tahay iyo waliba reeka ama ardaaga ay ka dhalatay. raggana laga ogaan jiray xoolaha uu haysto noocooda, geesinimadiisa, reerkuu ka dhashay, deeqsinimadiisa ama wax bixintiisa iyo murti yaqaanimadiisa iwm. Marka sheekadani waxay tillmaameysaa dhaqankii waqtigaas jirey. Guurka sidaas laysku xusho waxa uu baajinjirey furitaanka.

Waxay sheekadani iftiimineysaa oo kale sida xoolahu u kala sarreeyeen ama loo kala qiimeynjirey waagaas.

Qoraalka 6aad (p. 33)

*Libaă̄-ba hal dili dabar-ka da'dai
Ein Löwe er Kameelstute schlug Rücken den er traf
dabar-ki bo (ba-u) ka-jahai. Rag ya u yimid ged
Rücken jenen er ihm zerbrach. Männer sie hin kamen Baum
bu dabada gaši rag-gi ka-absadai.
sie hinter sie gingen ein Männer jene sie fürchteten sich.*
Nin aiya ged-ki dabado ogam marai

Libax-ba hal dili dabar-ka dhacday dabar-ki bo (ba-u) ka-jaxay. Rag ya u yimid ged bu dabada gashi rag-gi ka-absaday. Nin ayya ged-ki dabado ogam maray waram-bu ridi libaxxi iyo ku-diftay, libaxxi jesin keri waydi, meshi ya la gu-dili. Kas-se halkasu ku-dhintay shebel-ba yimid, libax-ba yimid. Hal bu dili waraba yimid. Habeni se ayya dogagi, meshi raga-di hosa aygay ku-diriren, shebel shen iyo tobantay ayya ka-dhintay, waraba-na afartam-ba ka-dhintay, Libaxa-na laba ka-dhintay. Mesh ayya inta ku-dhacday wa Ogadin.

Libaax baa hal dilay oo dhabarka kaga dhacay oo dhabarkii baa uu ka jabiyay. Rag baa u yimid kadibna geed buu dabada gashaday raggiina waa ay ka cabsadeen. Nin ayya geedkii dabada ka soo maray (gadaal ka soo maray), waran buu ku ridey libaaxii waana uu dhintay. Libaaxii waa uu jeesan kari waayay meeshii ayaana lagu dilay. Kaas halkaasuu ku dhamaaday. Shabeel baa yimid hal buu dilay waraabena waa uu yimid dugaaggii baa meeshii raqdu tiillay ku dirireen. Shabeel shan iyo tobantay ayya ka dhimatay, waraabana afartan, libaaxana laba aya ka dhimatay Meesha ay ka dhacdayna waa Ogaadeen

1900 – Dr. A. W. Schleichers Somali-Texte

Edited and published by Leo Reinisch. Wien: Alfred Hölder.

Ungefär samma skriftsystem som hos Leo Reinisch och Alfred Jahn, men lite enklare.

Â, Ê, Î, Ô, Û → Aa, Ee, Ii, Oo, Uu

g → q

aû → aw

Ordlista

Mood (ålderdomligt ord): - Egendom utanför djur som ko, får, kamel etcetera

Gu' (ålderdomligt ord) det betyder år.

Grammatik

När man skriver flera saker i en mening använder man , men i den här texten använde man konjunktionen iyo

1. Lebenslauf eines Somali (p. 3)

*Had-án dónō in-án gūrsadō,
wāh-án tagí Háber Yúnis áma
qălō kalé wanáqsan; wāh-án
dónáyā, in-án gūrsadō gú-gā,
hádi Alah yìdahō, gabád wa-
náqsan tól-leh an hólō ka bá-
šō so‘odályā.*

Had-an doonoo in-an guursadoo, waah-an tägii Haber Yuunis ama qåloo kalee wanaqsan; waah-an doonaayaa, in-an guursadoo guu-gaa, hadi Alah yidhahoo, gabadh wanaqsan tool-leh an hooloo ka baashoo socodaalyaa.	Haddaan doono in aan guursado, waxa aan u tagi Habar Yoonis ama qolo kale oo wanaagsan. Waxa aan doonayaa, in aan guurasado guga, haddii Alle yidhaahdo, gabadh wanaagsan tol leh aan xoolo ka baxsho ayaan u socdaalyaa.
Goor-t-an-uu imidh aabi-heed waah-an idhii: »gabadh-dhaa-daa ii sii!«	Goorta aan u imid aabbaheed waxa aan idhi: "Gabadhaada i sii!"
Aabi-heed waah-uu ii yidhii: »hawrarsan! orod, hooloo badan ii keen!«	Aabbaheed waxa uu i yidhi: "Hawraarsan! Orod oo xoolo badan ii keen!"
Waah-an idhii: »waah-an kuu siinaayaa koontoon gäläa iiyoo tiroo aadhiyaa iiyoo afar faras.«	Waxa aan idhi: "Waxa aan ku siinaya konton geel ah iyo tiro adhi ah iyo afar faras."
Diidii: »gabadh-dhaay-daa båqul gäläa iiyoo laabaa tiroo aadhiyaa iiyoo taabaan farasaa ii sii, gabadh-dhaa kuu siiyii.«	Diiday: "Gabadhayda boqol geel ah iyo labo tiro oo adhi ah iyo toban faras ah i sii, gabadha aan ku siiye."
Waah-an idhii: »amin-kaa hooloo badan mahaaya 'ee, waah-aan haayaa aay-an kuu siinaayaa, ii-ga qaadhoo!«	Waxa aan idhi: "Imminka xoolo badan ma hayo ee waxa aan hayo ayaan ku siinaya, iga qaado!"

Waah-uu ii yidhii: »hooloo yeer qaadhan maayoo, hooloo badan ii sii! an gabadhdhaa kuu siiyaa ‘ee!«	Waxa uu i yidhi: “Xoolo yar qaadan maayo, xoolo badan i sii, aan gabadha ku siiyee!”
Waah-an idhii: »hooloo badan mahaayoo amin-ka, haayeeshe (haasha-yeeshe), mark-an heeloo.«	Waxa aan idhi: “Xoolo badan ma hayo imminka, hase yeeshie, markaan helo.”
Waah-uu yidhii: »mah-aad haaysaa ad siinaaysaa?«	Waxa uu yidhi: “Maxaad heysaa oo aad siinaysaa?”
Waah-an idhii: »waah-an haaya kuu siinaayaa, koontoon gäläa iiyoo tiroo aadhiyaa iiyoo afar faras, iintaa amin-kaa ii-ga qaadhoo, waahii haadhey guugaa aay-an kuu siin-doona.«	Waxa aan idhi: “Waxa aan hayo ayaan ku siinayaa, konton geel ah iyo tiro adhi ah iyo afar faras, intaa imminka iga qaado, wixii hadhay guga ayaan ku siin doona.”
Waah ii yidhii: »waah-ad haaysoo amin-kaa la kalay, waahii haadhey guu-gaa la kalay, an gabadhdhaa kuu dhiisii.«	Waxa uu i yidhi: “Waxaad heysa imminka la kaalay, wixii hadhay guga la kaalay, aan gabadha kuu dhisee.”
Waah-an idhii: »guu-gaa aay-an waahay haadhey kuu keenayaa, had-an iman waayoo, guugaa dambee haaynoo ahaddaa.«	Waxa aan idhi: “Guga ayaan waxa ii hadhay kuu keenayaa, haddaan iman waayo, guga dambe ha inoo ahaato.”
Waah-uu yidhii: »hawrarsan! anigoo wa kuu eegaayaa, had-ad iman karii waaydoo, ii soo dir hoola-haa, an wah sii qaabtuu ‘ee!«	Waxa uu yidhi “Hawraarsan! Anigu waan ku eegayaa, haddaad iman kari weydo, ii soo dir xoolaha, aan wax sii qabto e!”

tiro adhi ah = boqol adhi ah

*Wāh-án iđí: »daû-gō wa
'ábsi, wāh-án ka bağáyā, 'ol
inú la tagó, anigá áy-an kénī.«*

*Âbi-héd márk-an imíd gúri-
5 gí áyū 'árdā i dígay, markásū
wan i qaláy o héda-dí muqmá-
dā áyā gabadđísī i-gu sō dibí.*

*Markás-án héda-dí wah ka
'ónī, hámba-dí áy-an gabád-dā
o ku eliyī.*

*Tobán 'ášō áy-an 'ardá-gā
fadí, dabadé d wa la i díšay.*

*Markásā la i meheriyi, an
la aǵál galáy; gú-gā áy-an
5 la aǵál galáy, jilál-kī dambé
áya la i rárav.*

*Hólō-hí an bahši baǵ bā la
i-gu dibadši, márkás-án nág-
ti la i rárī, márkás-án gúri-
o gáya-gí ku nojodí.*

*Mál-kī wil-kī i daši, lābā
wān áy-an gańrā'ay waqala-
šisī.*

*Wāh-án ū gu hōdún hedáy
háši-déda gōr-tídī, dabadéda
hašás inánkās áya leh.*

*Hád i gabád-dí dalattó wa-
5 qalál má-leh.*

*Tōbán jír-k-ísí áya la gǔdí
wil-káy-gí; markású ánō íyō
hílib la sítí, dabadéda buksi.*

*Sádeh íyō tōbán jír-k-ísí gā-
o šán qádī; šán íyō tōbán jír-
kísí áy-ū dúlī ū sidéda gálā sō
héday, farás-na dá'asáday (dá-
sadáy).*

*Had-ú nín Somályéd dintó,
5 nág-t-ísí hingél-bā iss hedattá,
siyahá-dá áy-ay iss ka dígtá.*

*Intay hingéšá hedáttay, afár
bilód íyō afár 'ašód jírā.*

*Nín-kí díntay márkā lō máy-
o dā, áyū la kánfā ²⁾ o lō gu
tukadá, dabadéda la ásā.*

3. Die Eyssa-Somal (p. 8)

*Nimānki Eysā é Selā jōgā,
wa nīmān hūnhun; nin-na jèr-
ahō nīn dilō, mā-gūrsadō.*

Niimaanki Eysaa ee Seelaa joogaa, wa niimaan hunhun; niin-na jeer-ahoo niin diloo, maa-guursadoo.	Nimanka Ciise ee Seylac joogaa waa niman xunxun; ninna jeer uu nin dilo ma guursado.
Haduu niin diloo qoora-haa iiyoo guskaa ayuu ka goostaa, waahuu la tagaa reerkii guuri-goodii.	Hadduu nin dilo qooraha iyo guska ayuu ka goostaa oo waxa uu la tagaa reerkii gurigoodaa.
Hadi la arkoo isaga o hiinyoo iiyoo guski niinkii u dilay gacan-taa ku siitaa.	Haddii la arko isaga oo xiniinya iyo guska ninkii uu dilay gacanta ku sita,
Daadkii guuri-gii joogaa koolkaas arkaan, wa loo farhaa, wa loo cayaaraa.	dakdii guriga joogay kolkay arkaan waa loo farxaa oo waa loo ciyaaraa.
Koolkaa loo cayaaroo ayuu qadaadoo gäl qalaa, wa la coonaa.	Kolka loo cayaaro ayuu geel qadaadaa oo qalaa, waana la cunaa.
Odaayaashii ayaa iss u yimadhaan, waahaay yidhaxaan: »niin-kaasoo niin dilay ogaadaa!«	Odayasha ayaa isu yimaaddaan, waxayna yidhaahdaan: "Ninkaas baa nin dilay ee ogaada!"
Dabadeed wåran-kii o niinkaa ku dilay ayaa la gu samayaa hasaaw, waahuu qabaa baal gåraayoo o'ad, madahiis buu gäliiyaa, fool maroodi ayuu doontaa in buu goostaa, gacan-taa midig ayuu gäliiyaa.	Dabadeed warankii uu ninka ku dilay ayaa lagu sameeya <i>hasāñū</i> , waxa uu qabaa baal gorayo oo cad, madaxiisa buu gelyyaa, fool maroodi ayuu doontaa in buu goostaa, gacanta midig ayuu gelyyaa.
Niinkii niin dilay o Eysaa ah siidaas ayuu samaayaa.	Ninkii nin dilay oo Ciisa ah sidaas ayuu sameeyaa.
Niinki an niin diliin, qoor-baa ayuu la ka hedhaa kool, raga-na wah dilay la maa-fadhiystoo, soor-baa-na la maa-coonoo.	Ninkii aan nin dilin qoor-baa ayuu la ka hedhaa kool, raggana wax dilay lama fadhiisto soorna lama cuno.

<p>Hadi raga wah dilay, soor coonaan; niinkii an wah diliin, maradiihiisaa ayay gacantoodaa iiyoo fara-hoodaa iss ka marayaan; niinkii an wah diliin ee, Eysa ah, siidaas naagood waaya.</p>	<p>Hadii ragga wax dilay soor cunaan; ninkii aan wax dilin maradiisa ayey gacantooda iyo farahooda iska mariyaan; ninkii aan wax dilin ee Ciisa h, sida naagaha oo kale weeye.</p>
	<p>Xasan waxu qabaa baal gorayo oo cad madaxis bu galiyaa, fool marodi ayuu doontaa in buu gostaa, gacanta midig ayuu galiyaa .</p>
	<p>Ninkii nin dilay oo Ciisa ah sidaas ayuu sameeyaa. Ninkii aan nin dilin, qorba ayu la ka heda kol ragga wax dilay la ma fadhisto, soorna lama cuno.</p>
	<p>Hadi ragga wax dilay soo raacaan ninkii an wax dilin, maradiisa ayay gacantooda iyo farahooda is ka mariyaan: ninki an wax dilin e ciisa ah sidaas nagod waaye.</p>

4. Der stamm Afgab (p. 9)

***Hadád lábā iyō lābatān ‘ašō
Berberá áyā lō ga sō‘oda, mu-
gásā Wébbi-šabél-leh ad tágta.***

	Hadaad labo iyo labaatan aso Berbera aya loga soo aadaa, mogaaasa webi Shabeele tagtaa.
Hadar laabaa iiyoo laabataan cashoo Berberaa aayaa loo ga soocoda, muuqaasaa Webbi-shabeel-leh ad tagta. adi Webbiga had tagtoo, wahad u tagtaa reer Afgab, Ogadeen ah.	Hadaad laba iyo labaatan casho Berbera ka socoto, webi Shabeelle ayaad tagaysaa. Adi Webbiga haddaad tagto, waxaad u tagtaa reer Afgaab, Ogadeen ah.
Webbi-gaa shiishe Gallaa jooga, wa niimaan hunhun o ba'an. niinkii ay ka ciil heelan, dilii doonan, dadkii hurdada ayay ka dilan, guskaa iyo hayniyoo ayay ka gooyan.	Webbiga shishe gaallaa joogta, waa niman xunxun oo ba'an. Ninkii ay cidla ka helaan, dili doona, dadka hurdada ayay ku dilaan, guska iyo xiniinya ayay ka gooyaan.
Reer Afgab wa niimaan wanaqsan, wa hooloo badan leh ahaa; wahay leh yahiin beer iiyoo loo', Webbi-gaa ka meel-na maaka'an.	Reer Afgaab wa niman wanaagsan oo xoolo badan leh, waxay leeyihiiin beer iyo lo', webbiga meelna ugama kacaan.
Webbi-shabeel-leh waa webbi weyn, dooniyoo maa-leh, wahuu leh yahay huuryoo. anigoo niin maa-arag, markaa ka bahay o reer 'Afgab ka tagay.	Webbi-shabeelle waa webbi weyn, doonyo ma laha, waxuu leeyahay huuriyo. Anigoo nin ma arag, markaa ka baxay o reer Afgaab tagay.

5. Reise nach Kismayu (p. 10)

*Nin Ingrésah o Bombásā
jóga i gu yidí: »la‘ágtás qad,
Kismáyū u tag, márkap fōl!
kólkād Kismáyū tágtō, la‘ágtā
wahán kū sīya, fōl marōdi
tyō warmō tyō harág šabéł
íntás sō iibi o i kén!«*

Niin Ingreesah o Bombaasaa jooga ii gu yidhii: »lacagtaas qadh, Kismaayuu u tag, markab fool! koolkaad Kismaayuu tagtoo, lacagtaa wahan ku siiya, fool maroodi iiyoo warmoo iiyoo harag shabeel iintaas soo iibi o ii keen!«	Nin ingiriis ah oo Bombaasa jooga igu yidhi: "Lacagtaas qaad, Kismaayo ku tag, markab fuul! Koolkaad Kismaayo tagto, lacagtaa aan ku siiyay, fool maroodi iyo warmo iyo harag shabeel intaas soo iibi oo ii keen!"
Koolkaan tagay iintii uu ii yidhii, aayaan uu soo iibiyay; aayaan haalkoo heelay niim Berberaa iss ku naqan aqalkaa Ingrees aayuu eegayay.	Kolkaan tagay intii uu i yidhi ayaan u soo iibiyay. Wuxaan halkaa Berbera ka helay nin aan is naqaanay oo eegi jiray aqalka Ingriska.
Coonoo ii gu siiyii; koolkaan coonadii coonay, aayaan aqalkii ka bahay, wahan tagay mesaajid-dii o an yidhii: »tuukoo!«	Cunno ayuu i siiyay oo waan cunay cunnadii. Kadib ayaan aqalka ka baxay oo waxaan tagay Mesaajid oo aan is idhi ku tuko.
Wahaa ii arkay niimaan mesaajid-doo fadhi-ah o tuukanayaan. anigoo wa la tuukaday.	Waxaa i arkay niman mesaajidka fadhiyay oo tukanaayay. Nin baa yidhi: " Ninka kani waa aayo? Horay Kismaayo uma uunan joogi jirin"
Niim ba yidhii: »niinkaa kaan wa aayoo? hooraay Kismaayuu uu maa o joogii jiriin.«	
Niin kaleetoo aayuu ii yidhii: »haggaad ka timidh?«	Nin kaleeto ayaa I yidhi: " xageed ka timid?" Wuxaan ku idhi: " Bombaas ayaan ka imid." wuxuu yidhi: " Maxaad Kismaayo ka soo doontay?"

Wahan idhii: »Bombaasaa ka imidh.« wahuu yidii: »mahaad Kismaayuu ka soo doontay?«	
Wahan idhii: »niin ferenji aayuu lacag ii soo diibay, wax ii gu yidhii: harag shabeel iiyoo fool maroodi iiyoo warmoo iiyoo gaashaan lacagtaa ii soo sii!«	Waxaa ku idhi: " nin faranji ah ayaa lacag ii soo dhiibay, waxa uu igu yidhi: harag shabeel, fool maroodi, warmo iyo gaashaan lacagtaa ii soo sii!"
Wahay yidhaxeen: »gaal yahaw, mesaajid-dannoo ga bah!«	Waxay yidhaahdeen: " gaal yahawni masaajidka nooga bax!"
Wahaan idhii: »saawoo dad muslin ah maahiidiin?«	Waxaan ku idhi: " saw dad muslim ah ma ihidiin?"

Waháy yiðahén: »adigó há-dád múslin taháy, mahád ferénji-gá u ga hōgsanáysa?«

Wahán idí: »ferénjigā hog-sigisū harám ba?« *waháy yiðahén:* »wa harán!«

Wahán idí: »wadáda-na ferénjigī áyáy wa ka hōgsadán.«

Waháy yiðahén: »annagó hadánnō gájō u dimanáynō ferénjigā ka hōgsan máynnō.«

Wahán idí: »anigó nín ‘áydah!« mesájid áyán ka baháy.

Waháy yiðahén: »war, dambétō mesájid-dáya-dá annagá sō nojónin!« kólkás wan iss ka ga tagáy.

Wági dambétō ē ánnō iss baranáy, wáh-ba i mā-odán jirín.

Ferénji-gá-na mā-ja‘alén. kólkā nínkā mağála-dá o saráyō aĝalkisā ka bahó, afar-tán ‘áskara, áyā lābatán ka hōráysay, lābatán-na wa ka dambáysay. nín waléwā ‘áskar ba buntuhhisí iyō rasásti áyū háysta. hádi-an-ú ‘áskar ba kaháysana, aĝál-kisā ka mā-bahó.

*Leh iyō tōbān ‘ašō hálkō an
jōgay, dabadēd āyān ka sō
dōfay, Bombásā ku nōgday.*

*Lehdán harág šabél iyō afár
fōl marōdi iyō lab iyō tōbān
warán iyō sadéh gāšān āyān
ka sō ibsadáy, nínkī ingrēs
ayān u kénay.*

13. Eine fehde (p. 23)

*Níim-ba gabád lahá, wahú
yidí: »anigá hólō badán la i
síyō māháy e, gabáddí behín
māyō.«*

Niim-baa gabadh lahaa, wahuu yidhii: »anigaa hooloo badan la ii siiyoo maahaay ee, gabadhdhii behin maayoo.«	
Wahaa la yidhii: »mahaad u behin waayday?« wahuu yidhii:	

»hólō mā-lihí, iyádā ya i hóla-hā.«

Wahá la yiđí: »mahád ím-misa hólā dōnáysa?« wahú
5 yiđí: »gēl iyō fáras iyō áđí iyō lō' intās óđan yan wáda dōnáya, hádi an héláyō.«

Nim-ba yiđí: »soddón gěla, tōbán fárda 'ā wa kū siya.«

0 Nínkī gabáđđā daláy ya
yiđí: »i kurdi!«
»Hayé!« bū yiđí; »gabáđđí gōrmád i meherináysa?« wahú
15 yiđí: »wa hoga, i kén, sō nă-
god!«

Nínkī bū yiđí: »i ku daqsō
meherkédā!« gōrtásū u meheriyáy.

Nínkī gabáđđí gúrsay, arür
20 badán yay dášay.

Ol-ba yími, odáygī yū hóli-hí la qáđay. nínkī gabáđđí qábay yū u tagáy, gabáđđí
25 abihéđ ku yiđí: »hóli-hí ad i sisay, la ga qáđí, wah i sí!«

Bū yiđí: »wahán kū siyō
māháyō.« gōrtásā gabáđđí

óydī, ābihēd yū yiđī: »mahād
la ḍyadáysa?«

»Hölā la'antādā« ay tiđī.
wahū yiđī: »Iláh ya wah i
5 sīn.«

Gabáddī ya nínkī kēdī tiđī:
»ābaháy wah sīyī!«

Nínkī ba'yiđī: »hóla-héni
mā-bádna.« waháy tiđī: »wa
10 odáy, wah sī!«

Bū yiđī: »wah ba sīn māyō.«
waháy tiđī: »ābaháy maráya.«
wahū yiđī: »wan kū dili.«

Waháy tiđī: »i gu dili māy-
5 sid.« wahú yiđī: »sadéh hā-
lād ha qāđō!«

Waháy tiđī: »u kurđī!«
wahú yiđī: »afár hā qāđō!«
waháy tiđī: »u kurđī!« wahú
10 yiđī: »kurdín māyō.«

Waháy tiđī: »wa ābaháy,
wa odáy, wilál mā-lahá, ani-
gá keliyā i yū ḫaláy; hádi
ad-án u kurdín isága yan rā-
5 'áya.«

mm

*Wahú yiđí: »nāgtáyđī-ba
taháy.« waháy tiđí: »wa rún-
tā, kān wa ābaháy, u kurđí!«*

*Wahú yiđí: »leh hālād ban
5 sīnáyna.« waháy tiđí: »u kur-
đí!« wahú yiđí: »sidēd ban
sīnáyna.«*

*Waháy tiđí: »wa ābaháy,
ēd kalé mā-lahá, anigá keli-
0 yā.« wahá yidí: »arúrtā mīd
síyī!«*

*Waháy tiđí: »ābáy ma dād-
kā 'óna?« »mōya!« bū yiđí.*

*Gōrtásā gabáđđī óyday ābi-
5 hēdā u yimíd, wahú yiđí: »ma-
hád la óydáysay?« waháy
tiđí: »wáh-ba la óyī máyō.«*

*Wahú yiđí: »nínkī míya kū
'ayáy?« waháy tiđí: »máya.«
0 wahú yiđí: »amás!« gōrtásay
amústay.*

*Odá-gī ya u tagáy nínkī
gabáđđī qábay, wahú yiđí:
»wah i sī!« Nínkī-ba yidí:
5 »sidēd hālād qáđō!«*

*Odá-gī-ba yidí: »i gu mā-
fila.« gōrtásū yiđí nínkī: »tō-
bán qáđō!« »yélay!« bū yiđí.*

*Odágī ba gabadđis u tagáy
wah árkay iyádī oyáysay, wa-
hú yiđi: »mahád la oyáysa?«*

*Waháy tiđi: »nínkī ba i
5 yiđi: »ābahá ma dādkā ‘óna?
gōrtās an oyay.«*

*Odágī ba sō nágodáy o nínkī
u tagáy, wahú yiđi: »mahád
i ‘áyday?«*

10 *Nínkī ba yiđi: »mahán kū
iđi?« kī kalé bū yiđi: »ma
anigá dādkā ‘óna?« »Möya«
bū yiđi.*

*Wárán bū sō qátay odágī,
15 nínkī o fađiyah yū wáránkī
bérkā ka ga díftay, nínkī
ba díntay.*

*Odágī ba araráy, gabadđ-
đisī bū tagáy: »inna kēn!«
20 bū yiđi.*

*Wa sō rā‘adáy, hóli-hí ba
la u yími, gélī ba la kaháys-
tay iyō arártī dulkā la ga
qábtay, gélō wa bāğül iyō afár
25 wil.*

*Gabáddī ba nín kalé u yí-
mi: »ma kū gúrsada?« bū
yiđi.*

»Abaháy u tag!« bay tiđi.
ābihéd u yimíd nínkī: »ga-
báđđi ma i sínáysa?« bū yidi.

»Máya« bū yidi; nínkī ba
5 iss ka tagáy.

Nínkī odágī u dili jiráy
tölkisā yími: »mē nínkáya-
gá?« yidáhén. odágī bū yidi:
»móyī.«

0 Nínkī tölkisā yidi: »nínkī
nō kēn!« odágī bū yidi: »hag-
gē ka kēna?«

Gabáđđis ba tiđi: »mahá
leh-dahín?« waháy yidáhén:
5 »nínkágī mē?«

»Wa díntay« tiđi. Waháy
yidáhén: »wa rún; ma bir ba
dišay, mása bas, bū u díntay?«

Waháy tiđi: »bas bū u dín-
0 tay.« nímán-kī ba yidáhén:
»wilašís nō st!« »Yéli máyō«
bay tiđi.

Waháy yidáhén: »nínkī ába-
há ba diláy, wa og naháyn.«

5 Odágī bū yidi: »war, nímán
yahaú, i ga tága!« nímánkī
afár ba ahayén, sadéha nín

*odágī ba díšay, nīn nágītī ba
diláy.*

*Nímánkī ba gēli o wīlāšī
kaháystay, dúlkō gūriyōhōdī
5 bay la qábtēn.*

*Wīlāšī bay koráy; lábā
yiđī: »hōyadáyō mē day?«
nīmánkī bū yiđī: »móyi.«*

*Afártī nīnah ya wīlāšī ku
10 yiđī: »wah ma ka la gūrán-
na?« »Hā!« bay yiđahēn.*

*Sidéđ sanadōđ ba la wáda
so'odáy; 'áša-dī dambé ya gēđ
hóstī la fađistay wa la šēg
15 háystay.*

*Afártī kī u yérāh ya yiđī:
»hōyadáyō nō šéga!«*

*Nīn bū yiđī: »hōyádā wahá
diláy nínkās, annagō wahán-
10 nō dilnáy odáygī awōwkā.«*

*Waháy tagén gūri-gī, afártī
walāla ahá ya tašadáy, wa-
háy yiđahēn: »nīmánkī awōw-
kēn iyō hōyadēn diláy wa kō
15 wa kān.«*

*Waháy ku tašadēn walálō:
»áwā, sáqdā déhe gūri-gā ku
gúbnō!«*

Siidaasay ku tashadeen; afar wåran ba la qaatay, saqdii dheehe ya guuri-gii la tagay, dabaa la galiyay, guuri-gii ba guubtay.	Sidaas ayay ku tashadeen; afar waran ba la qaatay, saqdii dhewe ayaa gurigii la tagay, dabaa la geliyay, gurigii baa gubtay.
Ragi ba ka soo bahsaday, goortay dibaddii ya sadeeh wiil laabaa niin dileen. goortasaa wiilashi diiboo nåqdeen.	Ragii baa soo baxsaday, goortay dibaddii [yimaadeen] ayaa saddex wiil laba nin dileen. Goortaasaa wiilashii dib u noqdeen.
Maalintii dambee yay niin kalee dileen. niinkii afraad ba u yimidh, isagoo laabaa odaay wada, wahuu yidhii niinkii: »aaynu heshiinoo!« laaba-dii odaay ya yidhii »heshiiya!«	Maalintii dambe ayay nin kale dileen. Ninkii afraad baa u yimid, isagoo laba oday wada, wuxuu yidhi ninkii; "aynu heshiino!" Labadii oday ayaa yidhi "heshiiya!"
Walaashii ba yidhii: »niin-kaas iiyoo sadeexdoo niin o kalee hooga-daayaan iiyoo awoowgaayaa yay dileen, wa niimaan hun; haataan wa la heshinaayno!« intaasoo wa rag oola-dii iiyoo rag naba-dii.	Walaashii baa tidhi: "ninkaas iyo saddexdoo nin oo kale hooyadeena iyo awoowgeena ayay dileen, waa niman xun; haatan lama heshiinayno! " intaasi waa rag coladdii iyo rag nabaddii.

14. Ein rechtshandel (p. 30)

*Nim-ba hōlō badán lahá,
jilíb-kīs u mā bádna. nīn ka-
lētō u yimíd wahú ku yidí:
»bári hōrē yan fáras ába-há
qōl áha.«*

Nim-ba hooloo badan laha, jilib-kiis u maa badna. niin kaleetoo u yimidh wahuu ku yidhii: »bäri hooree yan faras aaba-haa qool aha.«

Ninbaa xoolo badan lahaa, jilibkiisu ma badna. Nin kaleetoo u yimid wuxuu ku yidhi: “ beri hore ayaan faras aabaahaa qool ah.”

*Ninkī kalē ku yiđi: »fa-
ráskī kū sīn māyō.« wahū
yiđi: »hádi ad an faráskī i
sīn, wan kū dili.«*

; *Nin kalétō garád ahá ya
yiđi: »iss ka da'!« wahū yiđi:
»marág mā-leh-daháy.« »Hā!«
bū yiđi, sadéh nīn bū kénay.*

*Ninkī kalé bū yiđi: »mar-
háti mā-'ahá.« wahū yiđi:
»wa maraggáygī.«*

*Garád ba yiđi: »war! mar-
háti wa kū galáyan.« bū yiđi:
»gali māyan.« garádki ba
; yiđi: »wa galáyan.«*

*Ninkī ba yiđi: »wah bū
síyay.« »mahád kū tiđi?« bū
yiđi.*

»Anigá garanáya« bū yiđi,
»Allah mā-yaqán, anigá i mā-
yaqán, Aw Muhámmed ya-
qán.«

*Garád ba yiđi: »sadehdás i
mā marág galán.« intásū wa
; šégō.*

17. Traue keinem Marehan! (p. 35)

Nin Dūlbahántā ah áyū Ma-rehán gábadh ka dónī; hólō badán áyū báhšay, gél íyō fáras íyō mōd áyū ka báhšay. hóla-há badán-kísa higál-kíis áyū ka la tagáy.

<p>Niin Dhuulbahantaa ah aayuu Marehaan gabadh ka doonii; hooloo badan aayuu baxshay, geel iiyoo faras iiyoo mood aayuu ka baxshay. hoola-haa badan-kiisa higaal-kiis aayuu ka la tagay.</p>	<p>Nin Dhulbahanta ah ayaa Mareexaan ka doonay gabadh. Xoolo badan ayuu ka baxshay, geel, faras iyo mood ayuu ka baxshay. 5 xoolaha badankiisa xigaalkiisa ayuu kala tagay.</p>
<p>Beeri-gii dambee aayaa gabadhdhaa loo dishay oo uu la aqal galay, wahuu la yiil laabaa guu.</p>	<p>Berigii dambe ayaa gabadhaas loo dhisay oo uu la aqal galay. Wuxuu uu la yiil laba gu'.</p>
<p>Niin Marehaan soodug-giis aayuu wahuu iss u yidhi: »niin-kaani hegaal-kiis ku noqon kaarii maayoo, hoola-haa goduub buu ka qaaba, hooloo dambee-na ka heelii maayoo. haayeeshee walaashaay niin kaleetoo la hedhid o hooloo kalee ga qaadhook, an goduub lehayn.«</p>	<p>Ninkii Mareexaan ee soddoga ahaa ayaa waxa uu is yidhi: » ninkani xigaal ku noqon kari maayo, xoolaha godab buu ka qabaa, xoolo dambena ka heli maayo. Hayeeshee walaashayay nin kaleeto hala xididdo oo hoolo kale haka qaadato, aan godob lahayn.</p> <p>Ninkii Mareexaan ee soddoga ahaa ayaa waxa uu is yidhi: » ninkani xigaal ku</p>

	noqon kari maayo, xoolaha godab buu ka qabaa, xolo dambena ka heli maayo. Hayeeshee walaashayay nin kaleeto hala xididdo oo hoolo kale haka qaadato, aan godob lahayn.
Koolkaasuu walaashiis u yimidh wahuu yidhii: »niinkaagaa kuu qaaba hegaalkii ku nqhon maayoo, hooloo dambee-na maa-leh, wahaan doonaya, inan niinkaan ka fuuroo o niin kalee kuu siiyoo, hooloo badan ka ga qaadhoo.«	Kolkaasuu walaashiis u yimid waxa uu ku yidhi: » ninkaaga ku qaba xigaal ku noqon maayo, xolo dambena ma leh, waxaan doonayaa inaan nin kaleeto ku siiyo oo xolo badanna aad ka qaadato.
	Kolkaasuu walaashiis u yimid waxa uu ku yidhi: » ninkaaga ku qaba xigaal ku noqon maayo, xolo dambena ma leh, waxaan doonayaa inaan nin kaleeto ku siiyo oo xolo badanna aad ka qaadato.

Gabáddi-ba ku tidí walál-kēd: »nínkān hōrē nīn-káygā, àdigá áyay sīyay, hōla-há ka qádī, ànigō mā-oqón; amín-ka-sē hōli-hí hadú kū sīyī o hegálkī ka dā'ay, wā hōlō dambé u kū sīyō mā-háyō.«

*Mārkāsū walálkēd ku yidí:
»hadanú hōlō kalé i sīn māyō,
mār dambé gúri-gá sō galí
māyō, áma-sé wan dili dōna.«*

*Kólkās nīn-kédi habénkī
hóyday, áyā nāgtisī ku tidí:
»walálkāy wahú i yidí: ha-
dán nīnkágō hōlō kalé i sīn
wāyō, gúri-gá áyan ka 'eriyí
dōna; hadú tagí wāyō, wan
dili dōna.«*

*Mārkās nínkī ku yidí nāg-
tisī: »adigó mahád leh-daháy?
walál-kágā miyád ogošáy, mi-
sé anigá i ogošáy?«*

*Nágti bay tidí: »walálkāy
hadán ogól laháy, kū mā-še-
gáyn hadál-kā, wa iss ka
amúsī láha.«*

*Nínkī nágtā qábay áyū ku
yidi: »anigó hegálkāy ku no-
góñ kárī máyō, hólō an sító
má-háyō, híg-tō an u la tagó
garán máyō. háyéšay dúlkā
kalé áyan mēl ka tagí dóna,
intí an naftáydā way láha;
adigó ma i rā'áysā, misé hāl-
kānád fadiyáysā?«*

*Márkásā nágtísī ku tidí:
»anigó kū ra'áy kárī máyō
amínkā 'ē; adigó tag o hadád
mēšád aráktō 'ē wanáqsan ad
fádi-gā dóntay, 'id i sō dir,
anigó an kū imadáy.«*

*Walálked áyay márkī nínkī
íyo nágtísī wáda haḍlayén,
márkī haḍálkī damayén, áyū
ku sō bódøy, sōdug-gīs biláwa-
hisí áyū qórtā ku góyay o di-
láy.*

*Gú-gī dambé áyū nín kalé
siyay walášis, nínkī áyū gúri-
gā yimíd, wahú dónay inú
nágtā árkō.*

*Hál-kī nínkī hórē la gu di-
láy, áyā 'árđā lō dišáy, márkī
nágtī la túsay. áyū nínkī*

*nágtī la háḍlay, wahú yiđí:
»nīnkágī hōrē ka warán!«*

*Waháy tiđí: »hälkās ad
fađida ka waráysō! hádi fa-
đigí wah tari, hōrē áyā wah
tari láha.«*

*Mārkásā nínkī yiđí: »aríntā
i gu warán!« kōlkásay nágtī
aríntā gídi-gís ū gu warán-
tay.*

*Nínkī bū yiđí: »hólō hadú
wah tari Hāsi, áyū hábal la
gali lehá; hása yéše ádiga-ná
nīn la'án bā fađiyáysa, wa-
lál-kána dag húmō áyū leh.
mārkásū ka tagáy.*

22. Drei räuber (p. 54)

*Nim-bā safarāy (kabadāy),
jīd-ga mār-kā maragi, aya
sadēh tūg u timid.*

Niim-baa safaray (kabaday), jiid-ga maar-kaa maragii, aya sadeex tuug u timidh.	Nin baa safray (kabaday), jidka markuu maraayay ayaa saddex tuug u timid.
Mar-kaa-saa niinkii safar-kaa ahaa la qabtay o la dilii, hoolih-iisii la qaadhii.	Markaasaa ninkii safarka ahaa la qabtay oo la dilay, xoolihiisiina la qaatay.
Sadeex-dii tuug baa yidhii: »niin hoola-haa maqaala-daa ha u qaadhoo, ha soo iibshoo, soor ha innoo soo sii!«	Saddexdii tuug baa yidhii: "Nin xoolaha magaalada ha u qaado, ha soo iibsho, soor ha inoo soo siiyo!"
Mar-kii niin-kii hoola-h-aasii qaadhyay, ayaa laabaa-dii kalee tooshadeen, miid-baa yidhii: »mar-kuu yimadhu aaynuu isaga dilno, hoola-haa laabaadeenuu qaybshannay.«	Markii ninkii xoolaha sii qaaday, ayaa labadii kale tashadeen, mid baa yidhi: "Markuu yimado aynu isaga dilno, xoolahana labadeenu qaybsano."
Maar-kaa-saa niin-kii hoola-haa qaadhyay iss u yidhii: »Laabaa-dii niin diloo, dabaa-deed hoolaa keeligaa qaadhoo.«	Markaasaa ninkii xoolaha qaaday is yidhii: "Labadii nin diloo, dabadeed xoolaa keligaa qadoo."
Maar-kii maqaala-daa u tagay, aayuu hooli-hii iibshii, waahuu la siiyi dhaar iiyoo bariis iiyoo timir.	Markii magaalada uu tagay, ayuu xoolihii iibshay, waxaa la siiyay dhar iyo bariis iyo timir. Isagoo soo socda ayaa reer caanoo ka qaatay, markaasuu sun ku daray caanihii oo is yidhi: "Labadaan markay caanaha dhamaan ayay ku dhiman, dabadeed xoolaha aniga ayaa iska qaadan."
Isagoo soo socodaa ayaa reer 'aanoo ka qabii, maar-kaa-suu sun ku daray aani-hii, iss u yidhi: »laabaa-daa niin maar-kii aana-haa dhamaan, ayaay ku dhimaan,	

dabaadeed hoola-haa anigaa ayaa iss ka qaadan.«	
Maarkaasuu laba-dii kalee u yimidh, qaabteen o dileen, dabaadeed ayay hooli-hii qaadhteen.	Markaasuu labadii kale u yimid, way qaabteen oo dileen, dabadeed ayay xoolihii qaateen. Markii ay caanihii uu siday (keenay) dhameen, ayaa labadiiba dhinteen. xoolihii saddexdaa nin ay isku dilayay, ayaa xoolihii cidla lagu daayay.
Maarkaasaa aani-hii u sidii (keenii) dhameen, ayaa laabaa-dii-baa dhiinteen.	
Hooli-hii sadeex-daa niin la iss ku dilayay, ayaa hooli-hii cedlaa la ku daay.	

Leo Reinisch (1832-1919)

1868 blev han professor i egyptologi i Wien, men blev allt mer intresserad av språkvetenskap.

1875-76 och 1879-80 reste han till Afrika för att utforska kusjitiska språk.

Han brukar räknas som grundaren av kusjitisk språkvetenskap.

1890 blev han rektor för universitetet i Wien.

1902 gick han i pension.

Publications

Die Sprachen von Nordost-Afrika, 3 volumes, 1874-79

Die Nuba-Sprache, 2 volumes, 1879

Die Afar-Sprache, 3 volumes, 1886-87

Die Bilin-Sprache, 2 volumes, 1887

Die Saho-Sprache, 2 volumes, 1890

Reinisch, Leo. 1900. *Die Somali-Sprache I: Texte (Südarabische Expedition I)*. Wien: Alfred Hölder & Kaiserliche Akademie der Wissenschaften. 287 pages.

<http://hdl.handle.net/2077/30613>

Reinisch, Leo. 1902. *Die Somali-Sprache II: Wörterbuch (Südarabische Expedition I)*. Wien: Alfred Hölder & Kaiserliche Akademie der Wissenschaften. 540 pages.

Reinisch, Leo. 1903. *Die Somali-Sprache III: Grammatik (Südarabische Expedition V, Teil I)*. Wien: Alfred Hölder & Kaiserliche Akademie der Wissenschaften. 126 pages.

<http://hdl.handle.net/2077/30610>

Reinisch, Leo. 1904. Der Dschäbärtidialekt der Somalisprache. *Sitzungsberichte der Philosophisch-Historischen Klasse der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften* 148. Wien: Carl Gerold's Sohn. 116 pages.

<http://hdl.handle.net/2077/30614>

1900 – Die Südarabische Expedition, Die Somali-Sprache

ed. Leo Reinisch

Samma skriftsystem som hos Alfred Jahn.

53. Der kundschafter (p. 188)

Sheekada hore waxa ay ku saabsan tahay nin sarar jecel oo cid u sahan tegay oo markii uu soo noqday wixii ugu horeeyay ee uu arko noqdeen sarar bisil. Salantii markii laga qaaday oo la yiri bal sahankii ka warran waxa uu ku jawaabay sararta meesha saaran aan arkaa ilee waa nin hunguriweyne. Markii la siiyay oo la yiri warrana wuxuu yiri bal hora tan cuno.

Sheekadaana waxa ay ku saabsan tahay dawaco ilmaheedi ka tagtay ka dibna bahal usoo daba mareeyay. Markii ay soo noqotay ee loo sheegay waxa dhacayna qaadatay go'aan ah. In ay qil ka dhigati oo sidaas ay ku hesho hilib ari markaas ayay tiri ilmahayga waxaa ku isistaagay ari waana cunaa arigaas. Sidaas ku cuntay arigii.

*W. l. y. Bári ayyá réer nin sáhan ló diray; labá málmóð ayyú máqna.
‘Aša saddeháddi ayyú só nóqday. gúrigi ayyú yimi. Markású nin áqqal fadíya ú yimi; nínka sáhan ló diray-sé wā nin hungúri wayn.*

W. l. y. Bari ayyaa reer nin sahan loo diräy; laba maalmood ayyuu maqna.

Casha saddexaaddi ayyuu soo noqdäy. guurigi ayyuu yimi. Markaasuu nin aqqal fadhiya uu yimi; ninka sahan loo diräy-se waa nin hunguri wayn.

Markuu aqqalki soo galäy. ayyuu arkäy sarar wåñ wayn.

Markaasaa ninki aqqalka joogäy ku yidhi: »wåran!« Markaasuu yidhi: »anigu saddex casho ayyan maqna, meel geeda-lä ayyan arkäy oo biyo badan ayyan arkäy.«

Markaasaa haatan-na yidhi: »libaax baan arkäy, waxan uu soo gaadhay. had iyyo sararta ubbada gadankeeda saaran.«

Beri ayuu reer nin sahan loo diray. Labo maalmood ayuu maqnaa.

Casho saddexaaddii ayuu soo noqday. Gurigii ayuu yimi. Markaasuu nin aqal fadhiya u yimi. Ninka sahanka loo dirayse waa nin hunguri weyn. Markuu aqalkii soo galay ayuu arkay sar wan weyn.

Markaasuu ninkii aqalka joogay ku yidhi: "warran!" markaasuu yidhi;" anigu saddex casho ayaan maqnaa, meelo geedo la' ayaan arkay oo biyo badan ayaan arkay."

Markaasuu haatanna yidhi: "libaax baan arkay. Wuxaan u soo qaaday had iyo sararta ubbada gadankeeda saaran."

Markaasaa ninki aqalka joogäy yidhi: »anigu sararta ku ma-an väydiya, wåran!«

Markaasaa ninki hunguriga väyna yidhi: »haatan-na libaax baan arkäy o waxan uu soo gaadhay had iyyo sararta ubbada gadankeeda saaran.«

Markaasaa ninkii aqalka fadhiyäy sararti siiyäy oo yidhi: »wåran!«

Markaasuu yidhi: »an horta sararta laasto.« Markuu sararti laastäy ayyuu baxsadäy. aqalkiisi tägäy. Waa siida.

Markaasaa ninkii aqalka joogay yidhi: "anigu sararta kumaan weyddiine. Warran!"

Markaasaa ninkii hunguriga weynaa yidhi: "haatanna libaax baan arkay oo waxaan u soo qaaday had iyo sararta ubbada gadaankeeda saaran."

Markaasaa ninkii aqalka fadhiyey sararti siiyay oo yidhi: "warran!"

Markaasuu yidhi: "aan horta sararta laysto" Markuu sararti laystay ayuu baxsaday. Aqalkaasi tagay. Waa sidaa.

54. Ein lügner (p. 188)

W. l. y. Bári-bā nin sočdál tagay, níñku-se wa nin býyu badan. Markású iságó gájáysan rér árkay ó ís yídi: »st-dád rérka wáh ü gá ‘úni kárta?« Markású ís yídi: »beyn ü sēg!«

W. l. y. Bari-baa nin socdaal tägäy, ninku-se wa nin beyn badan. Markaasuu isago gaajäysan reer arkäy oo is yidhi: »sidaad reerka wax uu ga cuni karta?« Markaasuu is yidhi: »beyn uu sheeg!«

Markasuu reerki uu yimi o ku yidhi: »anigu maanta waxan arkay col badan oo lug iyyo faras-ba-la.«

Markaasuu reerki run mooday oo meeshi uu colka ku sheegay. raggi oo dhami ku orday.

Markaasuu ninki reerki uu yimi oo ubbo wayn oo timir'a ku haadhäy oo la baxsadäy.

Markaasaa raggi wax-ba waay oo guurigi dib uu gu soo noqdäy oo raggi gartäy, inuu ninku tuug yahay.

Marki raggi guurigi yimi, ayyay ninki waayeen, markaasay yidhaahdeen: »illayn tuug wax walba waa samaya, wuxuu yidhaahda-na waa beyn.«

Markaasuu tuugi guuriyohodi yimi oo khiyaanadiisi u wåramäy. Markaasaa ninki loo bixiyäy: ubbo jiiday.

Waxa la yidhi, beri baa nin socdaal tegey, hase ahaatee ninku waa nin been badan. Markaasuu isaga oo gaajaysan, reer arkay oo is yidhi: sidee baad reerka wax uga cuni kartaa? Markaasuu is yidhi: been u sheeg!“

Markaasuu reerkii u yimid oo yidhi: »Anigu waxaan maanta arkay col badan oo lug iyo farasba leh.«

Markaasuu reerkii run mooday oo meeshii uu colka ku sheegay, raggii oo dhammi ku orday.

Markaasuu ninkii reerkii u yimid oo ubbo weyn oo timir ah ayuu la baxsaday.

Markaasaa raggii waxba waayay oo gurigii dib ugu soo noqday oo raggii gartay, inuu ninku tuug yahay.

Markii raggii gurigii yimid, ayay ninkii waayeen, markaasay yidhaahdeen: »Illayn tuug wax walba waa sameeyaa, wuxuu yidhaahdaana waa been.«

Markaasuu tuuggii gurigoodii yimid oo khiyaanadiisii uga warramay. Markaasaa ninkii loo bixiyey: Ubbo jiiday.

73. Vater und son (p. 208)

*Nín-bā hōlā badan lahā, níñku-se
inan bū lá yahay.*

*Markású níñki bukóday ō inan-kísi
kú yidhi: »haddán dínto, hōlāha ō dan
adá is ká la; hasé-aháte sáddéh wáh is
kú ōgó: dīg sokáya ha gálín! haddád dīg
sokáya gášo, hōlāha ō dan yā la ga gá
mag qáta: markásád 'aydóda. Háta-ná*

Nin-baa xoola badan lahaa, ninku-se inan buu lä yahay.	Nin baa xoolo badan lahaa. Ninku inan buu lahaa.
Markaasuu ninki bukooday oo inan-kiisi ku yidhi: »haddan dhinto, xoolaha oo dhan adaa is ka la; hase-ahaate saddex wax is ka oogo: dhiig sokaya ha gälin! haddad dhiig sokaya gasho, xolaha oo dhan yaa la ga ga mag qaata: markaasad caaydhoomaa. Haata-na wixi xaraan'a is ka oogo! Haata-na naag ti basari'a ha guursan! Haddud guursato, soor wisikh- lä yay kuu siisa. Ad qaaho ku qata, ad uu dhimata.«	Markaasuu ninkii bukooday oo inankiisii ku yidhi: Haddaan dhinto xoolaha oo dhan adaa iska leh, hase ahaatee saddex wax iska ogow: dhiig sokeeye ha gelin! Haddaad dhiig sokeeye gasdho, xoolaha oo dhan ayaa mag lagaaga qaadan, markaasaad caydhoomaa. Haraana iska ogow. Naag basari ahna ha guursan! Haddaad guursato soor wasakh leh ayey ku siisnaysaa oo qaaxo aad u dhimato ayaad ka qaadaysaa".
Markaasuu inanki yidhi: »hayye!« Markaasuu inanki bæri dambe naag basari'a garsadæy.	Markaasuu inankii yidhi: "Haye". Markaasuu inankii bari dambe naag basari ah guursaday.
Markaasäy casha dambe sor wiisiikh-lä uu keentay, markaasuu soorti wiisiikhda lahäyd arkay, markaasuu gabiyay:	Markaasay cishadii dambe soor waskh leh u keentay. Markaasuu soortii wasakhda lahäyd arkay, markaasuu gabyay:
»Allah lalalaye, illayn gaajo waa kulushahay!	Allaa ilehe, illayn gaajo waa kulushahay!

Allah lälälaye, Allah soor wisiikh-lä yaa ii keentäy!	Allaa ilehe, Allah soor wasakh leh ayey ii keentay!
Allah lälälaye, illäyn basari waa khansiir!	Allaa ilehe, illayn basari waa khansiir!
Allah lälälaye, abbahäy-baa bari hore ii gu yidhi: naagti basari'a ha guursan!	Allaa, ilehe aabahay baa bari hore igu yidhi: naag basariya ah guursan!
Allah lalalaye, maxaan abbahäy uu maqli waay!	Allaa ilehe, maxaan aabahay u maqli waayey".

102. Der löwe und die greisin (p. 233)

*W. l. y. Libāh-bā habén rēr ū yimi,
inū ū dā'o; murkāsā rērki ḍ dan wáda
séḥday.*

*Markāsā habári sēḥán wáyday ḍ si
āda ū qáylisay.*

W. l. y. Libaax-baa habeen reer uu yimi, inuu uu dhåco; markaasaa reerki oo dhan wada seexdäy.

Markaasaa habari seexan waydäy oo sii aada uu qäylisäy.

Markaasuu libaaxi tägäy, cashadi dambe-na soo noqday.

Markaasäy habarti seexan väydäy oo sii aada uu qaylisäy.

Markaasuu libaaxi tägäy oo yidhi: »illäyn habari waa toxoore oo ma-seexato.«

Waxaa la yidhi, libaax baa habeen reer **u** yimid, inuu **u** dhaco; markaas ayaa reerkii oo dhan wada seexday.

Markaas ayaa habari seexan wayday oo **si aad ah u** qaylisay.

Markaas ayuu libaaxii tagay, cashadii dambena soo noqday.

Markaas ayay habartii seexan wayday oo **si aad ah u** qaylisay.

Markaas ayuu libaaxii tagay oo yidhi: "Illayn habari waa **doxore** oo ma-seexato."

114. Die schakale (p. 245)

W. l. y. Rér-bā mēl tagay. Markāsā dawā'ō ū timi. Markāsāy qáumbo súbag'a ká hādday ó 'ántay ó íntay 'úni kári wáyday kú súbkatay ó kú dāšatay. Markāsāy dawā'óyin mēl jōga ū timi.

W. l. y. Reer-baa meel tägäy. Markaasaa dawåco uu timi. Markaasäy qumbo subag'a ka xaaddäy oo cuntay oo intay cuni kari väydäy ku subkatäy oo ku dhaashatäy. Markaasäy dawåcooyin meel jooga uu timi.	Waxaa la yiri reer baa meel tagey. markaaas baa dawaco u timid. Dabadeedna qumbo subag ah ka xadday oo cuntay intii ay cuni kari wayday baa ay ku subkatay oo ku dhaashatay. Markaas baa ay dawacooyin meel jooga u timid.
Markaasäy yidhaahdeen: »dawåcøy! haggee subagga ka heeshäy?«	Kolkaas baa ay dawacooyonkii ku yiraahdeen dawacoow xaggee baad subagan ka heshay?
Markaasäy tidhi: »reerka halka tägäya yan naagaha aqqlada la dhisäy, äy subag i siiyeen.«	Markaas baa ay tiri: Reerkan halkan dagaya ayaan haweenkooda aqallada la dhisay oo subagga i siiyay.
Markaasaa dawåco kale ku tidhi: »haddannu aqqlada la dhisno, subag ma na siinäyaan mise ma na diläyaan?«	Markaas baa dawaco kale ku tiri: Haddaannu aqallada la dhisno subag ma na siinäyaan mise way na dilayaan?
Markaasäy tidhi: »idin dili mayaani. subag yää idin siinäyaan.«	Dawacadii baa tiri idin dilimayaan ee subag ayay idin siinäyaan.
Markaasuu dawac yidhi: »anigu haddan ragga oodda yan la guro, yää subag ma ii siinäyaan?«	Kolkaas baa dawacii ku yiri anigu haddaan ragga oodda la guro miyay subag i siinäyaan?
Markaasäy tidhi: »haa!«	Markaas baa ay tiri haa!
Markaasaa dawac iyyo dawåco issa soo raacen. Markaasaa dawacadi naago aqqal dhisäya uu timi.	Kolkaas baa dawacii iyo dawacadii isa soo raaceen dabadeedna dawacadii baa u timid naago aqal dhisanaya markaas baa ay naagihii dawacadii dileen.

Markaasäy naagihi dawacadi dileen; markaa suu dawaci ood wäyn soo qaadäy oo rag mel jooga ku yidhi: »oodda haggan dhiga?«	Dawaciina ood weyn ayuu soo qaaday oo u keenay rag meel jooga oo uu ku yiri: odda xaggan dhiga.
Markaasaa raggi dawaci dileen oo wårwårämeen. Waa siida.	Kolkaas baa raggii dawacii dileen oo war warrameen waa sidaa.

1904 – Der Dschäbärtidialekt der Somalisprache

ed. Leo Reinisch

Samma skriftsystem som hos Alfred Jahn.

Vocabulary

aamay - Cunay

abbaay - abbaayo

adkeynayo (maba aynu ogayne)

Allah lalalaye - allaa i lehe, alley lehe

antay - cuntay

bacdi-ged - kadib

basari - areebo, baali, asoosla, waskhley

bilaan/ Bilcaan - Haweeney la guursaday.

bukooday - jiraday

burcad - Subagga caanaha la lulay laga soo saaro.

caydh - xoolo la'aan, faqiir

dhamaynaa - cabbaynaa

Eebbe - Ilalah, Sarreeyaha awoodda leh.

gaadaan - ugaarsadan

goraday - gartay

haraan - hambo

illayn - Yaab, Eray hadalka lagu

ilmooga - ilmahaaga

irigii - arigii

joysadaaso - joogjoogsanayso

khaansii - fadaro, doofaar

kooyay - Yimid

koytay - noqotay

kuroy! - isug

laye - markaas?

laystay - laastay, dhammaystay

qaaxo - tiibisho, cudurka feeraha

sararta - hilibka feedhaha leh

toogay / tuugay - Dalbaday, Baryay

ubbo - (weel wax lagu kaydsado sida subagga oo kale ama weleysada lagu shubto.)

walaago - Wixii

warrameen - Ku dil waran dhowr jeer

2. Der schakal und der affe (p. 39)

Mánto wáha la áragäy danwá'o, só dúšay danwa'ádi, dūlánki sī kí kóytay.

bá'di-géed ído mēl ā gú fa-dído³ danyér sī ú kóytay.

Maanto waxa la aragäy danwaco, soo duushäy danwacadi, duulaanki sii ki kooytäy.	Maalin waxaa la arkay dawaco soo duushay, dawacadii duullaankii ayay kasoo noqotay.
bacdi-geed iido meel aa gu fadhiido danyeer sii uu kooytäy.	Ka dib iyada oo meel fadhisoo ayaa daanyeer u yimid.
danyeerti waxa saa dhaatäy: "yaa abbaay, danwacoy! ilmoogaa intii sii maqnäyd, ilmoogaa loo' sii ki joogjoogsadäy."	Daanyeerkii waxuu dhahay, "yaa abbaay dawacoy! Ilmahaagii waad ka maqnayd, ilmahaagii haddaba lo' baa ku joogjoogsatay."
danwacadi waxäy sii dhaatäy: "ilmoogay loo' ki mi-joojoogsadaaso; ilmoogäy walaaga ki joojoogsadäy ani sii goradäy, loo' ma-ku-jooyadsaaso; ilmoogäy walaaga ki joojoogsadäy erin waa, ani sii goradäy.	Dawacadi waxa tiri "ilmahayga lo' ma ku joogjoogsanin; ilmahayga wixii ku joogjoogsaday ani waa gartay. Lo' ma ku joogjoogsanayso; ilmahayga waxa ku joogjoogsaday waa ari ani waa aan ogahay."
irinki sii uu tagtäy, irinki haa aantäy.	Arigii inta u tagtay ayay cuntay.

3. Der einfältige sklave (p. 40)

*Mánto wáha lá áragay addónko,³ ā sō sáfaray, biládko³
 ā ū kóyay; biládki wúhū kú
 áragay bilánto³ ána ruhadáso.⁴*

Maanto waha la aragäy addonko, aa soo safaräy, bilaadko aa uu kooyäy; bilaadki wuxuu ku aragäy bilaanto aana ruhadaaso.	Maalin maalmaha ka mid ah ayaa la arkay addoonkoo soo safray, oo tuulo yimid. Tuulada waxa uu ku arkay naag caano ruxaysa (subagaysanaysa).
bilaanti waxa uu soo ka toogäy burcad, burcadki haa siisäy.	Naagtii buu ka dalbaday subag, waxay i siisay subagga.
burcadki walaago ki aamäy, walaagi sii ki haräy urkiisii sii ki hiräy, walaagi soo qaadädäy.	Mid ka mid ah subaga ayuu cunay. Qayb ka mid ahna waxa uu ku xidhay dharkiisa oo wuu qaatay.
miinkiisi maradiisii sii furäy, burcadki sii ki eegäy, burcadkise ki waayay.	Gurigii ayuu dharkiisii iskaga furay oo subaggii ka raadiyey, subaggiina wuu ka waayey.
maradi sii qaadädäy, maradi dab sii ki ridäy, maradi sii guubädäy.	Markaas buu maradii qaaday oo dabkii ku tuuray, dabadeedna gubay.
ebaaukikiis: "yaa Mabruuk!" sii aari, "may uu guubtäy marada!"	Markaas sayidkiisii ayaa yidhi: oo mabruuk! Maxaad dharka u gubtay?
addonki: "yaa ebåu!" sii aari, "maradaan waxan sii uu guubäy, burcadkäy haa aantäy, siida sii uu guubäy".	Addoonkii ayaa ugu jawaabay: waxaan u gubay dharkaas, waxa uu cunay subaggaygii, markaasaan gubay.
halkaasa li ki qoqosläy.	Halkaasaa lagu qosqoslay?

4. Zweifel an der allmacht Gottes (p. 41)

Qoraalka hore wuxuu ka hadleyaa oday wiilkisa la daardarmayaa. Kan labaadna waxaa uu ku qoranyahay lahjada mayga, waxana ku saabsan yahay labo nin oo ugaarsi aadey oo biyihii ka dhammaadeen.

*Lámma qofód¹ á² sagár gádo
ú bahay.³ biyógo ká dámmodi.⁴*

*Lánko-s⁵ hádlay írkás kor
sō ú dáyay: „àllagay-ó biyógo
na sít!“*

Lamma qofood aa sagaar gaado uu bahay. biyoogo ka dhammadhi.	Laba qofood ayaa inay sagaaro gaadaan u baxay. Biyhii baa ka dhammaaday.
Lanko-s hadläy irkaas kor sooo uu daayäy: "allagäy-o biyoogo na sii!"	Nin baa hadlay, cirkuu kor u dayey oo yidhi: "Allahayow biyo na sii".
Lanki kalo saa wåramäy: "biyooga intee uu ka sheeni?"	Ninkii kalaa warramay oo yidhi: "Biyaha intee buu ka keeni?"
Roobki sii dhici, dhuulki sii ku roqmeen, biyoogi saa dhameen.	Roobkii baa soo di'i, dhulkuna waa soo rogi, biyahaasaan dhamaynaa.
Lanki dhihi "biyooga intee uu ka sheeni?" afkiisi dhuulki sii ki dhigäy.	Ninkii baa yidhi: "Biyaha intee buu ka keeni?" Afkiisii buu dhulkii sii dhigay.

5. Ungültigkeit der ehe (p. 41)

Äktenskapets ogiltighet

Guurka aan ansaxnayn

*Lánko¹¹ hábar arósay, lámma
gī ayyā is rōgēn.
ká ba'di madátay:¹² „ádigo
gús-bā má-qábto“ dátay.¹²*

Lánko habar aroosäy, lamma gii ayyaa is roogeen.	Nin baa habar guursaday labadoodii ayaa isla joogay.
ka bacdi madhaatäy: "adigo gus-baa ma-qabto" dhaatäy.	Ka dib waxay ku tiri adigu gusba ma lihid.
ussu-n madhahäy: "ooka haddi miinka uu nusännu, lamma qofood miinka huu soo galaan, ka bacdi haddi an gus an-qab-n-ii, ii-baa ii aragayaan miinka dhaatiisa." ka bacdi gifadeen.	Isaguna wuxu ku yiri: guriga markaan tagno labo qofood hanoo soo galaan, Ka bacdi haddii aan gus aanan qabbin waa la arkayaa markaan seexano ka dib.
mugaasa habarti dhaatäy: "hayä abbåwu!"	Markaasay habartii tiri haye abboowe.
mugaasa lanki dhähäy: "kuroy! kuroy!"	Markaasay ninkii yidhi: isug! Isug!
ka bacdi lammadi qofood miinka gäleen, habarti ku dhaatäy: "lan kan walba ma-qabu gus."	Kabacdi labadii qofood qolkii galeen habartii waxay ku tiri: "Ninkaan gusba ma laha"
ka bacdi lammadi qofood ina shahaado ahaayeen.	Ka bacdi labadiina shaahid bay ahaayeen.
ka bacdi waagi haddi bäryäy, madhäheen: "ann uu shahaada anna, intuu gus an-qabin-aa."	Ka bacdi waagii markii uu baryay, "Waxaan marqaati ka nahay inuusan gus qabin.

Alfred Jahn (1875-1940)

Språkvetare

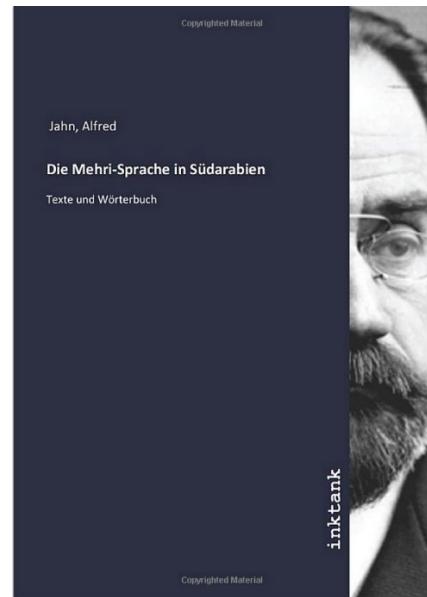
Österrikare/tjeck (?) Wien/Brno=Brünn (?)

Publications

Jahn, Alfred. 1902. *Die Mehri-Sprache in Südarabien: Texte und Wörterbuch*. Wien: A. Hölder.

Jahn, Alfred. 1906. Somâlitexte.

Jahn, Alfred. 1909-1915. *Studien zur Laut- und Formenlehre der Mehrisprache in Südarabien*. Wien: A. Holder.

1906 – Somâlitexte

Collected by Alfred Jahn in Aden. Told by Ibrahim Cabdillaah Mayal from the clan Haber-Awwel Xasan Makaheel, reer Sugaal (Jahn 1906: 1).

Transliteration table

According	to	Reinisch	(1903:	1–30).
Alfred Jahn uses Leo Reinisch's transcription for Somali.				
,aaaaa'	→ 'aaaaa'	(astaamaha hadalka)		
á, é, í, ó, ú	→ a, e, i, o, u	(codkac)		
à, è, ì, ò, ù	→ a, e, i, o, u	(coddhac)		
ā, ē, ī, ō, ū	→ aa, ee, ii, oo, uu	(shaqal dheer)		
â, ê, î, ô, û	→ aa, ee, ii, oo, uu	(shaqal dheer) iyo codkac		
ā, ē, ī, ō, ū	→ aa, ee, ii, oo, uu	(shaqal dheer) iyo coddhac		
a	→ ä	(shaqal culus, a-da iyo e-da dhexdooda)		
å	→ å	(a-da iyo o-da dhexdooda)		
ö	→ o	(shaqal culus, o-da iyo i-da dhexdooda)		
ě	→ e	(shaqal aad u gaaban)		
c	→ c			
°	→ '	(hamsa)		
d	→ dh			
q	→ q			
g	→ qh	(ξ-da af-Carabiga)		
h	→ x			
ḥ	→ kh			
š	→ sh			

Vocabulary

abado/abido: permentera, konservera

Badhaadh/baraar = Farxad; barwaaqo, caafimaad iyo nabadgelyo ku noolaan.

Basari = Baali; areebo ama asoosla waa gabadh hawsha guriga ku fecnayn.

bedbaado = badbaado, nabad

dawgeeda: daw/dow -ga = Wax habboon ama xaq ah

dhiriq = wasakh

Dhiriq leh = Wasakh leh ama uskag leh.

dhunkaal: 1. geed-nugeyl gaaban, cad, oo caleemo balballaaran oo xooluhu jecelyihiin
leh, oo xabagtiisu sun tahay; 2. xabagta dhunkasha ee sunta ah

gaal = geel

halka kan = halkan, meeshan

Jin = Coon; guun ama baryar

raar -ka = gogol caws ka samaysan oo dun lagu xardhay (Qaa2012)

Sideydin = Sidii

singalada ?? = macmiisha // Eng. singles

tarta : bowdada??

Tarta = Tabar dhigey

waayeelnimo darro = masuuliyad darro

Wadhi = Khibrad aan fiicneyn ama ceeb, jac

Ximiyeen = Hiriif; si xini ku jiro cid ula dhaqmid.

Phonology

Författaren skriver iyo, ayaa, ayuu och ayey med två y "iyyo" "ayyaa", "ayyuu", "ayyey" samtidigt

Stylistics

upprepar iyyo flera gånger i samma mening t.ex geel iyyo adhi iyyo lo' iyyo faras.

2 - Werbung des Freiers

<p>gabadh wånaagsän ayyaan arkey. markaas ayyaan damcay, inan guursädo. halkaas ayyaan gabadhdhi ku haasäunäy hal abbaara. markaas ayyey tidhi: 'ugu, inan la-ii-doonäy oo ragga dagaalkooda laa-yaqaan i dooneen.</p>	<p>Gabadh wanaagsan ayaan arkey. Markaas ayaan damcay, in aan guursado. Halkaas ayaan gabadhi ku haasäunäy hal abbaara. Markaas ayey tidhi: "Ugu, inan la ii doonay oo ragga dagaalkooda la yaqaan i dooneen.</p>
<p>'haddaan ku raaco reerkiina, innaga celin kari mayaan, wey innaga eryi reerka; tacabkeenuna khasaara ayyoo noqon.</p>	<p>Haddaan ku raaco reerkiinna, inaga celin kari maayaan, wey inaga eryi reerka; tacabkeennuna khasaar ah ayuu noqon.</p>
<p>'qabaa'ilkuna wey innagu qosli; gabaya oo dhami wey inno gabyii; markaas hagoug waxanahayn ku socon maysaan.'</p>	<p>Qabaa'ilkuna wey inagu qosli; gabayo oo dhami wey inoo gabyii; markaas hagoug wax aan ahayn ku socon maysaan.</p>
<p>'haatänna waxa ku wånaagsän, inad ii laa fedhidid hal abbaara, aynu haasäunaa, wexogaa caano geelna aad dhentiidi, geel-i ninkaan ku sheegeyiy, ii ga bixiyi.'</p>	<p>Haatanna waxa ku wanaagsan, inaad ila fadhidid hal abbaar ah, aynu haasäunaa, waxoogaa caano geelna aad dhentiidi, geel-i ninkan ku sheegayay, iiga bixiyay.</p>
<p>'illäyn adögu waxa tahay singalada reer abtiigäy qabaa'ilka le-yaqaan ay kä ciliyaan.'</p>	<p>Illayn adigu waxad tahay singalada reer abtiigay qabaa'ilka la yaqaan ay ka celiyaan.</p>
<p>'weliba-na waa ku wånaajiinaya oo faras aad reerihiina ku tegtid oo bahalaha iyyoo qabaa'ilha le-yaqaan, aad ke sii weheshetid, intaad bedbaad-aa reerkiini ku tegeysid.'</p>	<p>Welibana waan ku wanaajinaya oo faras aad reerihiinna ku tegtid oo bahalaha iyo qabaa'ilha la yaqaan aad ka sii weheshatid, intaad badbaado reerkiinnii ku tegeysid."</p>
<p>hadälka ay gabadhdhaasi ku hadashey, ma ay uu doonaan-e-in cide-na, inanka ayyey garaneysey, in-uu qabaa'ilha waaween yahay ää xåälaha le geel iyyo adhey iyyo lo' iyyo faras.</p>	<p>Hadalka ay gabadhaasi ku hadashey, ma ay ku doonaneynin cidna ee inanka ayey garaneysey, in uu qabaa'ilha waaweyn yahay ee xoolaha leh geel iyo adhi iyo lo' iyo faras.</p>
<p>hadälka waxay uu gu gubeysey een-o guursädo oo xåälä badän ka bexiyo,</p>	<p>Hadalka waxay ugu gubeysay inuu guursado oo xoolo badan ka bixiyo. Inanta reerkoodu wax xoolo ah laba</p>

inanta reerkoodi waa xååla'a laba halaad iyyo waxooga adhiya iyyo faras keeliye.	halaad iyo woxoogaa adhi ah iyo faras keliya ayay leeyihiin.
markay hadälkeedi gabadhdhu dhamaysey, ayyaa inanki ku yidhi: 'hadälkaa jäwaabtiisi halkakan waxba kaa ga celin maayo. halkakan wexi näälise waa kulmaan'. intuu aamusey, ayyuu kacay oo faraski fääley oo reerkoodi tegey.	Markay hadalkeedii gabadhu dhamaysay, ayaa inankii ku yidhi: "Hadalkaa jawaabtiisa halka kan waxba kaaga celin maayo. Halka kan wixii noolise way kulmaan." Intuu aamusay ayuu kacay oo faraskii fuulay oo reerkoodii tegay.
waxu socda ba reerkoodi ayyuu bedbaad-aa tegey. saddex maalmood hadduu fedhiyyiy, ayyuu maalin afraaddi aabihi wixii gabadhdha ay is yudhaheen u shäägey.	Waxa uu socdaba reerkoodii ayuu badbaada tegey. Saddex maalmood hadduu fadhiyey, ayuu maalin afraadii aabihii wixii gabadha ay is yidhaahdeen u sheegay.
markaas ayyaa aabihi walaledi u yeedhäy giddigood. oo derey mid-walba reerahi tolka ahaayen. oo derey waxanay ahaayeen todoba nin inanka adiredis.	Markaas aya aabihii walaalihii u yeedhay giddigood oo uu u direy mid walba reerihii ay tolka ahayeen, waxaanay ahaayeen toddoba nin inanka adeerradiis.
markaasay raggii reerki is u gu wada yimadeen maalin keeliye. maalin labaddi ayyaa odagii hadälki, gabadhdhu iyyo inanku is yidhaheen, uu wada shäägey.	Markaasay raggii isugu wada yimaaddeen maalin keliya. Maalin labaaddii ayuu odaygii hadalkii gabadha iyo inanku is yidhaahdeen u wada sheegay.
markuu uu waramay, ayyuu yidhi: 'haatänna anögu waxan idinka doonaye, inaynu idilkeen gabadhdha reerkoodi tägno, toban farasa iyyoo soddon geela intaynu kaxayno. markaynu reerkooda tagno, hadal waxaynu uu gu horeysiina: «xåålahaa na ga qaata!»'	Markuu u warramay, ayuu yidhi: "haatanna anigu waxaan idinka doonayey, inaynu idilkeen gabadha reerkoodii tagno, toban faras ah iyo soddon geel ah intaynu kaxayno. Markaynu reerkooda tagno, hadalka waxaynu ugu horreysiinaynaa: "xoolahaa naga qaata!"
'haddäy hadälka yälaan, waa sii wånaagsän. haddäy diidaan, weynu wada xidhna giddigood, gabadhdhana xöög ayyeynu ku guursänna.'	Haddii ay hadalka yeelaan, waa si wanaagsan. Haddii ay diidaan waa aynu wada xidhnaa giddigood, gabadhdhana xoog ayaynu ku guursannaa.

<p>,waxaynu gabadhdhana ku nidhahna: «ninkaad, sheegeysi, inad u doonan tahay, hä noo yimaado!»</p>	<p>Waxaynu gabadhdhana ku nidhahnaa: "Ninkaad sheegeysid inaad u doonan tahay ha noo yimaaddo!"</p>
<p>markaas ayyaa warki uu tegey gabadhdha reerkoodi. markaas ayyaa: 'gabadhdhi arintaasi mahaad ka og tahay?' le yidhi. dabadeed ayyey gabadhdhi, wexi ay inanka is yidhaheen, oo wadaa shäagtay.</p>	<p>Markaas ayaa warkii u tegay gabadha reerkoodii. Markaas ayaa "Gabadhii arrintaasi maxaad ka ogtahay?" la yidhi. Dabadeed ayay gabadhii wixii ay inanka is yidhaheen, wada sheegtay.</p>
<p>markuu maqlay aabeheed hadälka ayyuu waayeelki weydiyyiy, wuxu ka yeelo gabadhdha. waxay gabadhdha dadka is uu xiigään, ku taliään: 'arinta fidneddeede gabadhdhaada ayyaa kicisey. haatänna dhuwaan ayyaa raggi dagaal innogu imanayaan. waxayno yäälan, intaynu ka hor tagno, ayyeynu kaba qaad u la-tagna, amma reerkaynu intaynu uu ga kaxno. markay innoo yimadaan, ayeynu uu wåranna, inay gabadhdhaas fidnadda anaan waxba ko laheyn, oo ay geysetey iyyädu. aynu u dhibna, aynu ku nidhana: «amma gäuraca, amma waxa doontaan, ku samaya!»'</p>	<p>Markuu maqlay aabaheed hadalka ayuu waayeelkii weydiyyay wuxuu ka yeelo gabadha. Waxay gabadha dadka is xigaan ku taliyeen "arrinta fidnadeeda gabadhaada ayaa kicisay. Haatanna dhowaan ayaa raggi dagaal innoogu imaanayaan. Waxayna yeelaan, intaynu ka hor tagno, ayeynu kaba qaad u la tagnaa ama reerkaynu intaynu uga qaxno. Markay inoo yimaadaan ayaynu u warannaa, in ay gabadhaas fidnada aynaan waxbo ku laheyn oo ay geysatay iyadu."</p>
<p>markaas ayyaa gabadhdha walaaledeed(a) cadhoodeen, tölkuud giddigiis ayyey ko wada darteen, inan nina xajda täladeeda la-uu-wedaagin iyyaga iyyoo abuhood.</p>	
<p>makraas ayyuu kacay walaaleeed ka-u-gu-weyni. wuxu u tegey aqbaa'ilka waween, nina oo caydh-'a sidoodo. halkey ayyuu o gu wåramay arinti giddigeed. caydhke ba ku yidhi: 'arinta wa ko la qabbannaye xåålåå aadena wa'a ka doonaye.'</p>	

gabadhdha walaalkeed wuxu yidhi: 'waa tahay!' siddas ayyey ku heshiiyeen. markaasu caydhki tolkiis uu gu wåramay, inuu gabadh – ay ninkan walaala yehiin – doonay oo hal ke bixiyiy bellankooduna.

marka xåålo heelo, siduu wuxu heelo, uu bixiyo, haatänna muddeddi ayyaa badattey. tolkeedna waa sug i lahaayeen, ninki hebil ee xåålaha badnaa ayaa umaneye. oo xååla badän so wada, waxanu damacsän yehay, in xåålaha la ga qaato gabadhdhana la siyo; hadday diidaan inu xög ku qaato. anegona inan caydh ahay, wa ok tihin idinkona qabayilka waween ayaa tihin. ninkaasuna hadduu gabadhdha qaato, an hasha ke bixiyiy, wa la idinku qosli qabaa'ilk waweyn iyyo kua yeryer.'

marka tolkiis hadälkiisi maqlay, ayaa waxay ku wada tashadäään, idilkood inay fardaha foolaan oo ii gabadhdha reerkooda intay tagaan, ninka xåålaha-le iyyo tulki waayeelka u gar dhegtaan. markaas ayyey wada kaceen oo y fardihi wexi faras ahaa fåäløy, wexi lug ahaa-na lugahode ku dhaqageen. inanta reerkoodi waxay uu gu yimaadaan, ninki xåålaha-lahaa iyyo tulki oo reerihi uu ga soo horeyi. gabadhdha qoladoodiisi nin-na waxay ku la hadlan ayyey garan way we is ka aamuuseen.

labaddi qoolo ee waweynana ayaa waheelkoodi wo käämay. markiba dacwi-ba lâå fadhestay, ilaa'oo habeenku ku dumey, la gu ka la tegey. iyyädo xaajedi åån-la-guu-in saddex maalmood ayaa la-is-u-gu-wadey.

<p>'maalin afraaddi ayaa wayeelki nnki xåälaha lahaa toban haalaad inu caydhka siyo, gabadh kaale aan gabadhdha-n ahaa-in ha ku gursädo.</p>	
<p>markaas ayaa caydhka tulkiis gabadhdha aabiheed iyyo tolkeed ay ku yidhaheen: 'annagu fidnadda dooni maynu. ninka inanta dhalay ha la heshiyo ninka xåälaha-le!'</p>	
<p>markaas ayyoo aamuusey oo waxba ka ceelin waay. ninki xåälaha lahaa na halkee-buu toban halaad caydhki bääna-la-ha-ahaa ku siiy. labaatänhaalaad iyyo toban faras gabadhdha aabiheed gacanta u geliyiy.</p>	<p>Lahaan na halkii buu toban halaad caydhki beenaalaha ahaa ku siiyay. Labaatan halaad iyo toban faras ayuu gabadha aabeheed gacanta u geliyay.</p>
<p>waxaan-u yidhi: 'hadday allaah yidhi, markaan guurigeygi tago, ayyaan xåla kale idin såå diri. Markaan xålaha idin såå diro, gabadhdha ii soo dira!</p>	<p>Waxaanu yidhi: haddii uu allaah yidhaah, markaan gurigeygii tago ayaan xoolo kale idin soo diri. Markaan xoolaha idin soo diro gabadha ii soo dira!</p>
<p>sidaasaa la gu wada heshiyy. gabadhdha walaalkeedna, markaaso halkeeba intay la gu tegeen, ayyoo hoorta caydhki bäänalaha'ahaa faras ku siiy, wayeelki caydhka qoladoode u weynaa faras ku siiy.</p>	<p>Sidaas baa lagu wada heshiyyay. Gabadha walaalkeedna, markaas buu halkiiba inta uu ugu tagay ayuu horta caydhkii beenaalaha ahaa faras ku siiyay, wayeelki caydhkana kii qoladooda u weynaa ayuu faras ku siiyay</p>
<p>markaasa qola waleba halkoodi ku noqdeen; inanta aabeheed xåälahi oo dhan halki ko kaxaystey. Waa sida.</p>	<p>Markaas ayay qola waliba halkoodii ku noqdeen ; inanta aabeheedna xoolihii oo dhan halkii buu ka kaxaystay. Waa sida.</p>

10 - Ehescheidung

*níñki hébil nágti, ô qabày,
für(ey). wúku kú furey, sàd-
dehdâ šay bý noqotèy: wáha ú
horèya tûgu iyyó dillo iyyó
básari.*

A.	
ninki hebil naagtii, oo qabay, fur(ey). wuxu ku furey, saddexdaa shay bey noqoteey: waxa uu horeya tuugu iyyo dhillo iyyo basaari.	Ninkii hebel naagtii, uu qabay, fur. Wuxuu ku furey, saddexdaa shay bay noqoteey:" waxa u horeeya tuugnimo iyo dhillo iyo basari."
naagti saddexdaa shay aydin ku aragtaan is ka fura.	Naagti saddexdaa shay aydin ku aragtaan iska fura.
ninki naag caynkaasaa gurigiise ka dhigta, wuxun ayyoo ka dhäxla.	Ninkii naag caynkaas ah gurigiisa ka dhigta, wax xun ayuu ka dhaxlaa.
B.	
ninki hebil naagti fur. raarkeedi oo dhän ayyuu siiyi. wexu yidhi: 'naag yahay! anögu ko forey. raarkaagi qado, meesha dooneysa uu tago!	Ninkii hebel naagtii fur. Raarkeedii oo dhan ayuu siiyey. Wuxu ku yidhi: "Naagyahay! Anigu ku furay. Raarkaagii qaado, meeshaad doonaysana tag."

10 - Krieg zwischen den Somali

*rér hebil iyyô rér hebil ayyâ
 'olâway. rér hebil ayyâ sô dû-
 ley rér hebil ayyéy gél ká qâdén,
 labá nin ū gêle-jri ayyéy dîlèn.
 qâyladi ayyâ timid rér hebil,
 ayyâ fardíhi qâda, bâ fâlèy.
 wâhay noqón dônto môyi.*

<p>reer hebil iyyoo reer hebil ayyaa cölawäy. reer hebil ayyaa soo duuley reer hebil ayyey geel ka qaadeen, laba nin uu geele-jri ayyey diileen. qayladi ayyaa timid reer hebil, ayyaa fardihii qaadha, baa fâaley. waxay noqon doonto mooyi.</p>	<p>Reer hebel iyo reer hebel ayaa colloobay. Reer hebel ayaa soo duulay, reer hebel ayay geel ka qaadeen, laba nin oo geela jiri ayay dileen. Qayladii ayaa u timid reer hebelkii. Fardihii ayay kadib qaateen waxay noqon doontana mooyi.</p>
<p>wår baan heelay, wuxu yidhi: ‘is gaadheen labadi col, la dagaaleen. gääli la ga reeb nimanki saddäx faras iyyoo saddäx nin ayyaa la ga laa haadhey’.</p>	<p>War baan helay wuxuu yidhi: “Is gaadhe labadii col ka dib la dagaalan geeliina laga reeb nimankii saddex faras iyo saddex nin ayaa lagala hadhay.”</p>
<p>‘nimanka cölkooduu weligood is deen maayaan. haddii la dhix geeli lahaa niman ninna yeeleye, ma’aha. amma ha-is dileen, amma ha-is däyeen, an is qadiin, halkay oo intay sii ‘aad’ a wax u ka la qaadhayaan; qadaan baxa.’</p>	<p>“Nimanka colkoodu weligood is dayn maayaan. Haddii la dhix gelii lahaana niman war yeelaya maaha, ama ha isdileen ama ha is daayeen. Aan is gadin, halkay oo intay si cada wax u kala gaadhayaan: gadaan baxa.”</p>
<p>‘wår niman yehu, taladaasi talo hagaagsan ma’aha. ineydin labadaa qabil is ku laaddaan xajädouda, wayeelimo daro. dadkaasina waa idin le yaabeya nin waliba idinka ayyoo ko halleenäya. illayn nin maanta xajädouda iyyo heshiiskoode idin ke xiiga me giro. waxaydin yääshaan wayeelkiinu is u tago, hadäl caqlika gala, ko taliya! w-aneydin og-eyni dadko dhami wa’idin ku qosleye? anögu intaas ayyaan abteniimo idiin idhi. waa sida.’</p>	<p>“War niman yahow, taladasi talo hagaagsan ma aha. Ineydin labadaa qabiil isku laddaan xajadooda waa waayeelimo darro. Dadkaasina waa idin la yaabayaa nin waliba idinka ayuu idinku hallaynaa. Illayn nin maanta xajadooda iyo heshiiskooda idin ka xiiga ma jiro e. Waxaydin yeeshaan waayeelkiinnu isu tago, hadal caqliga gala ku taliya. Waa aydin ogeyne dadkoo dhami waa idinku qoslaaye. Anigu intaas ayaan abtinimo idiin idhi. Waa sida.”</p>

wår niman yehu, reer hebil waa la idin heshiisiineya. maxaa ke le-diiin heshiiska? qoola ba wixi ka maqan ayyaa loo keeneye.	War nimanyahow reer hebel waa la idiin heshiisiinaya. Maxaad ka leediiin heshiiskaas? Qoloba wixii ka maqan ayyaa loo keenaya.
'wår niman yehu, haddi aydin ne heshisiineysan oo qolo ba wixi ka maqan uu heleysan, annagu wa o go laheyn heshiiska.'	"War nimanyahow, haddii aydinna heshiisiinaysaan oo qoloba wixii ka maqan aad u heleysaan, annagu waa oggolnahay heshiiska."
'wår niman yehu, annagu waa idin hishiineyna. qolaadi ger därran iyyoo qoladii kale waa idin ka la hobsaneyna. qolaadi dåugeeda diida, annagu waanu ka heeliineynaa'.	"War nimanyahow annagu waa idin heshiisiinaynaa. Qolodii gar daran iyo qoladii kale waanu idin kala hubsanaynaa. Qoladi dawgeeda diida, annagu waa ka hiilinaynaa."

12 - Begräbnis

*wáḥa lé yidi: ním bā labá
nāgôd qabéy, mídna wá je'la,
mídna wá ne'ba.*

waxa le yidhi: nim baa laba naagood qabey, midna waa jecla, midna waa necba.	Waxa la yidhi: nin baa laba naagood qabay, midna wuu jeclaa midna wuu necbaa.
maalin walba dacwi iyyo garnaq, ayyaa habeenku u gu dumijrey. naagtii oo necba, baa berri dambe dhounkaal iyyo caanu iyyo malab u gu dartey. Qaderke eebahay habeenku dhamay, ayoo ku dhintay.	Maalin walba dacwad iyo garnaq ayaa habeenku ugu dumi jirey. Naagtii uu necbaa baa beri dambe dhunkaal , caano iyo malab ugu dartay. Qaddarka Eebbahay habeenkuu dhamay ayuu ku dhintay.
marku waagi bäriyyiy, ayyey barooratay. baroorteedi ayaa wixi reerka joogey is u gu yimadeen oo miyidki arkeen. markaasuu maydheen oo kamfeen.	Markuu waagii beryey ayey barooratay. Baroorteedii ayaa wixii reerka joogay isugu yimaaddeen oo maydkii arkeen. Markaasay maydheen oo karfaneen.
geedu ween oo reerka agtiisa'a ayyey damceen, inay xabaal u ga qodaan. nin wayäälä ayyey yidhi: 'wår, miyidka mää'l maren'a oo safruhu maraan aynu ku aasnu xaddaan xabaalo inno dhouwin.'	Geed weyn oo reerka agtiisa ahaa ayay damceen inay xabaal uga qodaan. Nin waayeel ah ayaa yidhi waar! "Waar, maydka meel marin ah oo safruhu maraan aynu ku aasno, haddaan xabaalo inoo dhoweyn."
waxa yidhaheen: 'waa tahay!'	Waxay yidhaahdeen: "Waa tahay!"
markaasay miyidki intay qadeen ayyey aur särän. waxay socodaam baa. markay mää'l marin'a gaadhään, ayyey xabaashi u qodeen. markay xabaashi qodään, ayyaa ninkii wayeelka ahaa ninka miyidka'aa inan oo u abe yehay ayyoo ku yidhi:	markaasay maydkii intay qaadeen ayay awr saareen. Waxay socdaanba. Markay meel marin ah gaadheen ayay xabaashii u qodeen. Markay xabaashii qodeen ayaa ninkii waayeelka ahaa ninka maydka ah inan uu u aabbe yahay ayuu ku yidhi:
'xabaasha ku deg oo lööxfordka hajaaji!'	"Xabaasha ku deg oo luxudka hagaaji!"
inanke baa xabaashi ku degey oo lööxfordki hajaajeyiy. markaasey miyidki	Inankii baa xabaashii ku degey oo luxudkii hagaajiyey. Markaasay

xabaashi ku dejiiyen oo inankiisi boo dhegay.	maydkii xabaashii ku dejiiyen oo inankiisii baa dhigey.
marku boo dhegay oo lööxoodki hajaajeyiy, ayyoo ka soo baxay halki bay miyidki ko aaseen. markay miyidki aaseen, ayyeey noqdeen. waxa yimadeen reerkii oo naagihii ka barooraneyaan. naagtii sunka siisay baroorteedi ayyaa waaxba la ga maqli way. waxanay ku barooraneysi:	Markuu bud-dhigey oo luxudkii hagaajiyey, ayuu ka soo baxay. Halkii bay maydkii ku aaseen. Markay maydkii aaseen, ayay noqdeen. Waxay yimaaddeen reerkii oo naagihii ka barooraneyaan. Naagtii sunta siisay baroorteedii ayaa waxba laga maqli waayay. Waaanay ku barooraneysay:
'maantaan jabayey!	Maantaan jabayeey!
midegti i go o dayeey!	Midigtaa i go' dayeey!
ayyaa soo dhiciney? affadi ii dunteyey!'	Ayaa soo dhicineey! Afadii ii duntayey!
markasaa raggii kuu yidhaheen: 'nin wayi mäysidee baroorta na ga laa aamus!'	Markasaa raggii ku yidhaahdeen: " nin waayi maysidee baroorta nagala aamus!"
olimadi baa habeenki aqalk intey yimadeen, ku qoran naqay saddäx habeen iyyä saddäx maalmood.	Culimadii baa habeenkii aqalka intay yimaaddeen, ku qur'aan naqay (akhriyey) saddex habeen iyo saddex maalmood.
markay qoran naqi dhameyeen ayyaa axanki la qaley.	Markay quraan naqii dhammeeyeen ayaa axankii la qalay.
markay axanki iyyo qorannaqi dhammayeen ayyaa dhaxalki loo qaybiyy. ruux waliba intu qayb u heelay ayyuu suntadey.	Markay axankii iyo quraankii naqi dhammeeyeen ayaa dhaxalkii loo qaybiyey. Ruux waliba intuu qayb u heelay ayuu guntaday.
naagtii sunka siiseyna, markay reerkoodi tagtay, ayyey tidhi: 'anegaa sunke siiy. waxanaan sunka u siiy, waan uu i jaclay-n. dabadeed ayyaan is idhi. «haddaan u ku jecla-in, intaan u ku eriy-in, sunka si oo xoolihiise badän aad dhaxal ke heshid. »' waa sida.	Naagtii suntan siisayna, markay reerkoodii tagtay, ayay tidhi: "anigaa suntan siiyey. Waaanaan suntan u siiyay, waanuu I jeclayn. Dabadeed ayaan is idhi: "haddaanuu ku jeclayn, intaanuu ku eryin, sunta sii oo xoolihiisa badan aad dhaxalkii heshid. Waa sidaa.

x15 - Der Hahrei

20 - Einigkeit macht stark

*wáḥa lé yidi: nínbaā labá
nagōd qábey. mídba wáḥay ḥ
lahéyd sáddah wił iyyô gabád,
tá kalèna tódōba wił.*

waxa le yidhi: ninbaa laba naagood qabey. midba waxay oo laheyd saddax wiil iyyoo gabadh, ta kaleena todooba wiil.	Waxa la yidhi: ninbaa laba naagood qabey. Midbaa waxay u lahayd saddex wiil iyo gabadh, tan kalena toddoba wiil.
mid walba reer gooni'a ayyoo u yaalay. labada midba basaari'a oo had iyyo gor dhereq-le; waa na ta dambe oo saddaxda wiil iyyo gabadhdha-le, waa sida yar tahay.	Mid walba reer gooni ah ayuu u yeelay. Labada midbaa basari ahayd oo had iyo goor dhiriq lahayd, waan tan dambe oo saddexda wiil iyo gabadha leh, waase yar tahay.
Ta kalena waa gin cimrigeedi madhsatay. Odayguna ta dambe ayyuu fadhligiisu uu badan yehay. Marbaa labada-ba hood is ximiyeen warkibaa odaaga gaadhey.	Tan kalena waa jin cimrigeedii madhsatay. Odeygunaa tan dambe ayuu fadhligiisu u badan yahay. Marbaa labada naagood is ximiyeen. Warkii baa odeyga gaadhay.
Markasuu ka cidhodey arinta. Markasuu wuxu ku hammiyey, si' uu inamada uu heshiisiyo. Markasuu maalin isogu yeedhay inamadi giddigood. Wuxu yidhi: Waxan doonaye inan idin hobsado sidaydin uu ka la xoog weyn tiihin.	Markaasuu ka cadhooday arrintaas. Markaasuu wuxu ku hammiyey, si uu inamada u heshiisiyo. Markaasuu maalin isugu yeedhay inamadii giddigood. Wuxuu yidhi: Wuxaan doonayaan inaan idin hubsado sida aad u kala xoog weyn tiihin.
Maarkasuu ki uu gu horeiyiy ayyuu ol u dhiibe, wuxu ku yidhi: jebiy oo waxan kuu seenaya xolo badan! Ushi boo qaato! 'markibaa ka la qebyiy, sidiisi ayyaa mid waliba uu jebyiy. Odagina mid waliba xolo siiyi. Markasuu todooba ulood sii' aad'a isogu xidhay, wuxu yidhi: ii wada kaalaya giddigiin!	Markaas ayuu kii ugu horreeyey ul u dhiibay. Wuxuu ku yidhi: Jebi waxaan ku siinayaan xolo badan. Ushii buu qaatto markiiba kala jebyey, sidaas ayuuna mid waliba u jebyey, odeygiina mid waliba xolo siiyey. Markaas ayuu todoba ulood si aad ah isugu xidhay wuxuuna yidhi: ii wada kaalaya giddigiin.

<p>Halkibay uu guu wada yimaadeen. Waxanay ku soo badhbadhadheen: xola kale aydin heshaan. Odagi baa wuxu yidhi: ninki xidhmada jebiye idinkona inuu idinku xoog weyn yehay uu oogaada anegona xolo badan ayyaan siinaya.</p>	<p>Halkiibay ugu wada yimaadeen, waxaanay ku badhaadhsanaayeen inay xoolo kale helayaan. Odaygii baa wuxu yidhi: Ninkii xidhamadan jebiya, idinkoo dhan inuu idinku xoog weyn yahay ogaada, aniguna xoolo badan ayaan siinaya.</p>
<p>Markaasaa ki uu guu weyna xoogiisa muugiyiy. Wadhi'aad'aa ayyaa uu ga koroodhey. Markaasuu daley oo tarta waadhey. Giddigood is ku wadhey iyoyo jebin kari waaye.</p>	<p>Markasaa kii ugu weynaa xoogiisii muujiyey. Wadhi aada ayaa uga korodhay. Markaasuu daalay oo tarta wadhay. Giddigood isku dayoo jebin kari waaye.</p>
<p>Markaasaa odeg i yidhi; aabo waxa aan olaha uu le jedooda idinka illayn inayadin is nacib tiiin ayyaan ug ahey. Haddi sida aydin ku joogtan oo colaadaasi idin aabudaa ahaato, caduugiin siduu doono ayyuu idin geeli. Midwalbana gooni marka la ga heelo ayyaa sideydin ushi hore uu jebiiseen loo jebin. Haddaan aydin kala hadhinse cadoogiinu waxba idin yeeli kari maayo. Markaasaa inamadi toobad keeneen. Waa sida.</p>	<p>Markaasaa odeygii yidhi: aabo waxa aan ulaha ula jeedaa idinka, illayn in aad is naceb tiiin ayaan ogahay. Haddii aydin sidaa ku joogtaan oo colaadaasi idiin abada ahaato, cadawgiinu siduu doono ayyuu idin geli, midwalbana gooni marka laga helo ayaa sideydin ushii hore u jebiiseen loo jebin. Haddii aydaan kala hadhinse, cadowgiinu waxba idin yeeli kari maayo. Markaasaa inamadii toobad keeneen. Waa sidaa.</p>

Dulucda sheekada:

Waxay tilmaamaysa sida wadajirku u qiima badan yahay tafararuqa ama kelinimada

x22 – Hochzeitsbräuche

x26 – Der Gierige Mann

x35 – Der betrügerische Onkel

x40 – Der Jüngling mit den zwei Gliedern

x45 – Die Tochter des Schuhflickers

x54 – Der Geizige und der Lügner

x58 – Das ‘Wild der Einöde’

x71 – Wer einem andern eine Grube gräbt, fällt selbst hinein

75 - Verteilung des Erbes

*wáha lé yidí: ním bā sáddah
wîl lahâ; nénki bâ, márkay
wáda gašân qâd noqdèn, dám-
‘ay, ínú íntû nôl yeháy, hâ-
láha û qaybiyo. markású is
yidí: ,wâdâdo, ògáda ô märhaté
û ‘ahâda ínay jôgan ayyâ wâ-
nâgsan.’*

	Dahaxal qaybsi
waxa le yidhi: nim baa saddax wiil lahaa; ninki baa, markay wada gashaan qaad noqdeen, damcay inuu intuu nool yehay, xolaha uu qaybiyo. markaasuu is yidhi: “wadaado, oogada oo markhatee uu cahaada inay joogan ayyaa wanaagsan.”	Waxaa la yiri nin baa saddex wiil lahaa. Ninkii baa markii ay wada gaashaan qaad wada noqdeen damcay in uu inta uu noolyahay xoolaha u qaybiyo. Markaasuu is yidhi: waxaa ila wanaagsan wadaaddo ogaada oo marqaati u ahaada in ay joogan ayaa wanaagsan.
wadaado badan oo reerka joogey ayyoo isogu yeedhay. holihina marka xerada ku ma ey jirin, daaq uu ku maqn'a, wuxu damcay, inuu afkana ka sheego mid walba intuu la damcay wadaad caalina ayyaa yidhi waxad yeeshan afkana ka dardaaran wixii midba aad la damacdey	Wadaaddo badan oo reerka la joogay ayaa uu isugu yeedhay. Xoolihina markaa xerada kuma aysan jirin oo daaq bay ku maqnaayeen. Wuxu damcay in uu afkana ka sheego mid walbana inta uu la damcay. Wadaad caalin ah ayaa yidhi “waxa aad yeeshaa afkana ka

<p>sidad af afkaaga intaad noosahay aad u gu dardaantid, soomadda xolohona mid ba somad goni a waxaad u garatid ha loo guv sunto! Wuxu yidhi hayye</p>	<p>dardaaran wixii midba aad la damacdayna sida inta aad noosahay aad afkaaga uga dardaarantid. Sumadda xoolahana midba summad gooni ah waxa aad u garatid ha loogu sunto!" Waxa uu yidhi "haye!"</p>
<p>Markaasey wadaadedi iyyo inamadi iyo abuhood intay is wada raacen ayyey geeli ku horeyeen ki uu gu' weyn a ayyaa aabihi ku yidhi geela adugu waxaad sunta tooban halaad iyyo saddax qaalmood iyyo nirig iyo qaalin, wuxu yidhi hayye! Inti bo suntadey,. Labadee kalena intaa in le'eg ayyoo uu ka la suntey.</p>	<p>Markaas ayaa ay wadaaddadii iyo inamadii iyo aabbahood inta ay is wada raaceen ayay geelii ku horreeyeen kii ugu weynaa ayaa aabbihii ku yidhi: "geela adigu waxaad suntaa toban halaad, saddex qaalmood, nirig iyo qaalin." Waxa uu yidhi: "haye!" Intii baa uu suntaday. Labadii kalena intaa in le'eg ayaa uu u kala suntay.</p>
<p>Markaasaa maasha -i lo'ododa daaqisi le' yimid ki uu gu weyna'a ayyuu aabihi ku yidhi. Looda-na waxaad ka sumata afar sac iyyo dibi! Labada kale na in le'eg markaasaa haddana adhigi loo yimi, ki uu gu weyn'a ayyaa aabihi ku yidhi adigana waaxad sumata soddon sabeenood laba jira iyyo afartan laxaad iyyo labatan wan iyyo toban nayl oo baraara iyyo afartan casamood iyyo tooban riyaad iyyo saddax waxxarood iyyo toobaan urgi!</p>	<p>Markaas ayaa meeshii lo'du daaqaysay la yimid oo kii ugu weynaa ayaa uu aabbihii ku yidhi: Lo'dana waxa aad ka sumataa afar sac iyo dibi labada kalena in le'eg. Markaas ayaa hadana adhigii loo yimid kii ugu weynaa ayaa aabbihii ku yidhi: "adiguna waxa aad sumataa soddon sabeenood oo laba jir ah, afartan laxaad, labaatan wan, toban nayl oo baraar ah, afartan ceesaamood, toban riyo, saddex waxarood iyo toban orgi."</p>
<p>Labada kalena si le'eg ayyuu mid walba uu suntey. Ki uu gu weyn'a oo markaa guurkiisu dhowaa ayyuu uu gu darey faras xaamara iyyo faras caynaba iyo faras boolaca iyyo faras araaca iyyo geenyu. Wuxu ku yidhi intaa ku guurso! Wuxu yidhi hayye!</p>	<p>Labada kalena si is le'eg ayaa uu mid walba u suntay.Kii ugu weynaa oo markaas guurkiisu dhawaa ayaa uu ugu daray faras xamara, faras caynaba, faras bowlaca, faras araaca iyo geenyo. Waxaa uuna ku yidhi intaana ku guurso! Waxa uu yidhi haye.</p>
<p>Labade kalena wuxu ku yidhi aabihi: markuu guurkiinu soo dhowada ayyaan hade allaah yidhi idin guurin waxay yidhahen waa tahay soomaalida ninki</p>	<p>Labada kalena wuxuu ku yidhi aabbihii: "Markuu guurkiinu soo dhawaado ayaan haddii Alle idmo idin guurin doonaa waxa ay yiraahdeen waa hagaag.</p>

caqli lihi hadduu inamo badan yehay intuu nool yehay ayyuu dhaxalk uu qaybiya: haddaanuu intuu nool yehay dhaxalk uu qaybin wa is dilee waa siida.

Soomaalida ninka caqliga lihi haduu inammo badan leeyahay ayuu inta uusan dhiman dhaxalka u sii qaybiya inammadiisa. Haddii inta uu noolyahay aanu u qaybin dhaxalka, qaybsigiisay isku dilaan.

Soo koobid

Sheekadu waxa ay ku saabsan tahay aabbe wiilal badan leh xoolo badana leh. Abbuhu waxa sida caadadda soomaalida ahayd uu ka fakiraya in ay wiilashiisu helaan mid walba dhaxalkiisa si aysan nacayb iyo iska hor imaad u dhicin marka ababuu dunida ka tago.

[x77 – Die zwei Brüder](#)

[x111 – Zwei Lieder, nach gleicher Melodie zu singen](#)

THE BRITISH ADMINISTRATORS
1880-1905

John William Carnegie Kirk (1878-1962)

1878 – 1962, arméofficer och botaniker

Second lieutenant 1899, lieutenant 1901. In 1902 he was transferred to the 3rd East Africa Battalion of the King's African Rifles.

During his time in British Somaliland he recorded many poems and translated accounts and stories from Somali and compiled them into a book.

His father, sir John Kirk, (1832–1922) was a physician, naturalist, companion to explorer David Livingstone, and British administrator in Zanzibar.

Publications

Kirk, J. W. C. 1903. *Notes on the Somali language: With examples of phrases and conversational sentences.* London: Frowde.

<http://hdl.handle.net/2077/30608>

Kirk, J. W. C. 1905. *A grammar of the Somali language with examples in prose and verse, and an account of the Yibir and Midgan dialects.* Cambridge: Cambridge University Press.

<http://hdl.handle.net/2077/30596>

1905 – A Grammar of the Somali Language

with examples in prose and verse, and an account of the Yibir and Midgan dialects.
by John William Carnegie Kirk. Cambridge: Cambridge University Press.

The texts have been collected among Somalis of the Habr Toljala and Habr Yunis tribes living at Burao (Kirk 1905: 143).

Transliteration table

According to Kirk (1905: 1–5)

á, é, í, ó, ú > a, e, i, o, u	(codkac)
à, è, ì, ò, ù > aa, ee, ii, oo, uu	(shaqal dheer)
ô	> ow
ă	> a (shaqal culus)
ai, ei, oi	> ay, ey, oy
au	> aw
ää, ii	> -a, -i (pronounced as a separate vowel)
hh	> x
gh	> q
đ	> dh
‘	> c

Vocabulary

Awlal

Balwaaya = ka qaylinaya

Banaw = xaarayaal

Baneyaal = kuwii ba'ayoow

Bilbisheen = belbel, olol

Budulkii = meesha faduhu budliyeeen

Bulaten = ma u baxdeen, ma u diyaar garowdeen

Butiyihii = meel ay farduhu qoobka jabshee

Darandeer

Dugeeda (duuggeeda)

Duukha

Gaadada = Shafka ama xabadka

Gaanle - cadow?

Gabanihii (gabannadii)

Gabdankiisa = gurdankiisa, shanqartiisa, gugaciisa, onkodkiisa, guuxiisa

Gabnihiisa = carruurtiisa, ilmihiisa

Gadh lo'ada = kabo xilligaas jiray oo shaqara marka lugta dhulka la dhigo

Gadiidka = duhurkii hadhkiisa

Gama`san = lulmaysan, hurda, jiifa

Ganac leh = qiima leh, ganacsi leh

Ganahiisa = ilkihiisa

Gashaali = maro xilligaas casri ahyad oo ay kor ka huwan jireen

Gasiin = cunto, dhuuni

Gelef

Geyaankeed = wiilka ama ninka guursan kara gabadha

Gondood = afarta adin ee neefka geela, afarta lugood ee geela

Guluf - col cadow ah

Gungaar = ka sal gaar

Guunyo = xoolo

Hoohad = geedka dabayl dhaciisa

Hoxad

Maarriin cas = midabka Akhtar jebiska ah, midkabka mas ciideedka

Maguug = xoog uma socoto ee way xaragootaa, ama wey cutisaa

Majaalis = kulan, fadhi

Majeeno = dhibic, bar

Mataani

Maydhan = tababaran, qurxan, habaysan

Miidayada kaalay = reerkayaga kaalay

Mirta dhexe = saqda dhexe, habeen badhkii

Miyirisaa = tartiibisaa, dejisaa

Mos baan u jebin = dhaqaale aan tiro lahayn

Mur iyo heemaa leh = mood iyo noolba leh

Mur = gaadiid

Nabsi - Fortune är felaktig översättning?!

Qolid

Qollad

Qoobtay

Sacabqaad - gacanqaad (handshake)

Salabeeya = habeeeyey, ama qalabeeeyey

Salcaan = diidmo, catow, canaadin ama taladu ku xumaanto, jiq

Saluug - yaraysi
Saluug = qanac la'aan
Sange - faras
Saxarka = qashinka, wasakhda
Sedka - cuntada safarku qaato
Seema = wax ku dhiba, wax ku taabta
Seenyo = riyaha
Seya = siiyaa
Sibraar = harag la jilciyey oo la aslay oo caanaha lagu shubto
Sifaha = tilmaan
Siraad - iftiin
Sirkaal = hor jooge ciidan ama sarreeye ciidan ama askariga sarkaalka ah
Siyaxa - qoyaanka
Soofto = meesha xoolaha loo dareeriyo ama daaqsin
Soohay = duubid
Sooyaan = Waa wax mar la arag ah, magac fardaha loo bixiyo
Suurta - ul dhuuban oo toosan
Wataxan
Xadhiidh = mara asli ah
Xamar = midabka cas ee fardaha

Grammar

STORIES

I. HABIYO BUTIYA¹.
LAME HABIYO.

Suldàn bá jirei, ñnan bu lahá². Ínanka hoyodisi ya dimatei.
A Sultan there was, a son he had. The son his mother died.
Kolkasa Suldànku³ nág bu gùrsadei. Suldànki ba hajki⁴ ghobtei
Then the Sultan a wife he married. The Sultan the pilgrimage made.
Nàgti Suldànka⁵ ya Yuhòdi la sahhèbei, ñanki Suldànka ya
The wife of the Sultan a Jew with was friendly, the son of the Sultan
Yuhòdigi la 'ollôbei⁶. Nàgti ya Yuhòdigi ku yidi⁷, "Ínanka
the Jew with was at enmity. The woman the Jew to said, "The boy
an dilno." Kolkasei sorti sun ugu dartei. Ínankuse
let us kill." Then she the food poison with it mixed. But the boy
gènyu⁸ lehyahai, wahh walba taghán⁹, kolkasa gènyodi ñanki
a mare he possesses, which everything knows, then the mare the boy
ku tidi, "Ha 'unin sorta." Kolki sorti lo¹⁰ só digei, ya ñanki
to said, "Do not eat the food." When the food was placed, the boy
sorti didei. Málinti dambe ya Yuhòdigi u yimi¹¹ nàgti
the food refused. The day following the Jew came to the wife
Suldànka, wuhhu yidi, "Kolka Suldànki yimàdo, wahhad
of the Sultan, he said, "When the Sultan comes, do you

¹ This is a good example of ordinary narrative style with its broken short sentences. It is also an excellent exercise in the uses of *ba*, *ya*, the adjectival clause, and the concord of plural nouns, upon which special notes are not given in many cases.

² *laho* means "have in possession," or "own," and is different from *hai*, have in the hand, hold.

³ Note article *u*, for "the above-mentioned Sultan."

⁴ i.e. the Mecca pilgrimage.

⁵ Article *a* for possessive case.

⁶ § 99.

⁷ address. *ku* is the particle. Cf. wahhad *ku* *tidahda* below. *yidi* is masc., and therefore the subject is *Yuhòdigi*, and not *nàgti*.

⁸ *gènyo u*.

⁹ From *ogho*. The Aorist is here used for Present Participle.

¹⁰ *la u*.

¹¹ *u* to (a person).

tidahhda, 'Wa buka.' Kolku ku yidahhdo, 'Mahha ku dawaä'¹? say, 'I am sick.' When he to you says, 'What you will cure?' wahhad tidahhda, 'Gènyoda bérkèda.'² Daràrti dambe ya do you say, 'The mare her liver.'³ The day following Suldànku yimi, kolkasei sàn gogoshei, o wahhai hòsta ka the Sultan came, then she a skin laid on the bed, and she underneath gélisei⁴ 'àlen beirda. Kolkei ku sehhotei, ya 'àlenti inserted a leaf of a fig-tree. When she on it slept the leaf jababa' tidi, kolkasa Suldànki yidi, "Mahha ku haya"⁵? Kolkasei crackled, then the Sultan said, "What you has?" Then she tidi, "Fèdaha hanòneya." "Mahha ku dawaä?" Kolkasei tidi, said, "My ribs are hurting." "What you will cure?" Then she said, "Bèrka gènyoda ínankàga." Ínanki ba Suldànki u yèdei, "The liver of the mare of your son." The boy the Sultan called, wuhhu yidi, "Gènyodàda yan u gháleya ayodà." Kolkasu he said, "Your mare I will slay for your stepmother." Then he yidi, "Hauràrsan. E galábta-an ku so mermero."⁶ Galábti said, "All right. This evening let me on it take a walk." In the evening ba ínanki gènyodi fulei, kolkasu abihi ku yidi, "Abo, the boy the mare mounted, then he to his father said, "Father, nabad," o gènyodi la tegei. Wuhhu tegei, magàlo-u tegei. goodbye," and with the mare went. He went, to a town he went. Magàloda agtèdi bu ku⁷ arkei lehh gabdod o⁸ 'el ku maidóneya⁹. The town near he saw six girls a well at washing. Ínanti ugu yereid ya áraktei, kolkei ninki áraktei, bei 'elki The girl youngest saw, when she the man saw she the well ka so bahhdei, ninki bei ka hishótei. Kolkasu gènyoda from came, the man she concerning was ashamed. Then he the mare saintéda gubei, kolkasa gènyodi 'erka taktei. Ínanki ba wuhhu her tail burned, then the mare to the sky went. The boy he 'ss ka diga nin ádinla, magàloda bu galei. Wuhhu la pretended to be a man crippled, the town he entered. He lived

¹ dawa, 1st conjugation. The Aorist here means, "is to," or "can."

² geli. Causative verb derived from gal enter, § 123.

³ i.e. what is the matter with you?

⁴ go and take a walk.

⁵ at.

⁶ gabdod is qualified by a numeral and therefore the relative clause is coupled by o.

⁷ 3rd singular after Indef. plur., § 168.

fadistei¹ nin. Bérigi dambe ya gabdihi Suldànka ya as servant to a man. The time after the daughters of the Sultan yidi, "Wa gùrsónena." Suldànki ba durban ku diftei², wuhhu yidi, said, "We will marry." The Sultan drum beat, he said, "Gabdahaiga ya gùrsóneya." Kolkasa inámodi hòdnà ya "My daughters will marry." Then the young men rich iss u yimi, kolkas gabdihi ba la kenei, meidanki rágú together came, then the girls were brought, in the plain the men jògei. Kolkasa gabdihi la yidi, "Rágá dònésan³ ma wada stood. Then the girls were told, "The men you wish are they all jògan?" Kolkas ínanti yereid ba tidi, "Ninkan dònèyei ma here?" Then the girl young said, "The man I wanted is not jògo." Adònihi rágá u yèdeyei ya la yidi, "Rágá here." The slaves (who) the men were calling were told, "The men magáloda wada jòga u yèda." Kolkasa ínanki adinkálaä⁴, (that) in the town all are call. Then the boy cripple, e Habiyo Butiya, yu⁵ u yèdei. Kolkasa Suldànki gabdihi weidiyei, Habiyo Butiya, they called. Then the Sultan the girls asked, "Rágí ma wada jòga?" Kolkasei yidahhden, "Ha." Gabdihi "The men are they all here?" Then they said, "Yes." The girls ya lo dibei lehh hábadod⁶ o linah. Wahha la yidi, "Ínan were handed six oranges. It was said, "Girl walba ninkei dònoso ha ku difato." Shanti gabdod e káleh⁷ every the man she wants let her strike." The five girls other wahhai ku diftan, shan ínan o hòdanah, ínanti yereid ya ku difatei they struck, five young men rich, the girl young struck Habiyo Butiya. Kolkasa nahhdinti-ai ka náhhen ya abahèd Habiyo Butiya. Then with horror they were astonished her father iyo hoyodèd indo bëlen. Ínanki ba ínanti yereid gùrsadei. and her mother eyes lost. The boy the girl young married.

¹ lit. sit with. An idiom meaning "be servant to." la jog has the same meaning.

² difo is used with **ku**, meaning "strike."

³ The pronoun is omitted.

⁴ adinla is inflected to agree with article -ki.

⁵ ref. to adónihi.

⁶ "articles," often used in this way with numerals.

⁷ káleh is the second epithet, but o is not used as o káleh has a special meaning, § 177.

Daràrti dambe ya la yidi, "Suldànska iyo nàgtisa wahha u
 The day following it was said, "The Sultan and his wife there
 dawaä 'ano wiyiled." Inámodi shanti gabdod gùrsadei,
 cures milk of rhinoceros." The young men the five girls married,
 shan fáras o wanáksan ba la siyei, fnankina Habiyo Butiya dabeir
 five ponies good were given, and the boy Habiyo Butiya a donkey
 ba la siyei. Kolkasa magàloda-ai ká behhen¹.
 was given. Then the town they from departed.

Inanki Habiyo Butiya, ya gènyodisi sainti u gubei, gènyodi
 The boy Habiyo Butiya, his mare the tail he burnt, the mare
 ba u timi, kolkasu darkisi dahabkaäha iyo sèfti intas u
 to came, then he his clothes of gold and the sword that he
 gashodei².
 put on.

Kolkasu gènyodi fulei. Kolkasa gènyodi dûshei, 'erkas yei
 Then he the mare mounted. Then the mare flew, that sky she
 ghóbotei. Kolkas wuhhu taga mel wiyili ku dashei,
 reached. Then he goes to where rhinoceros was born,
 wiyishi yereid bu dohhei, sànti bu kala bahhai, 'o'ob bu
 the rhinoceros young he skinned, the skin he stretched out, a figure he
 ka samèyei. Dúhurki kolkei ahaid ya wiyishi timi,
 from it made. The afternoon when it was the rhinoceros came,
 fnanki Habiyo Butiya ya 'ss ka digei dalkèda, 'anihi yu
 the boy Habiyo Butiya pretended to be her young, the milk he
 hohhdi³ sibràr ku lissei, gudulkina sibràr ku lissei.
 the first part a skin in milked, and the second a skin in (he) milked.
 Wiyishi ya gèdo dònatei, kolkasa fnanki 'o'obki 'ss ka
 The rhinoceros grass sought, then the boy the figure threw
 tûrei, 'anihi bu ghadei, gèd bu tegei, gènyodi bu ku hedtei.
 away, the milk he took, a tree he went to, the mare he to it tied.

Ísago⁴ gèdka hurda, ya shanti ínan e gabdaha
 While he at the tree was sleeping, the five young men who the girls

¹ from bahh.

² reflexive verb from gal. Verbs in 1 usually change 1 to sh in forming these derivatives.

³ the first part that is milked, and not so rich as the second, or gudul.

⁴ Isaga o, § 218.

gùrsadei u yímaden, kolkasei yidahhden, "Salàm aleikum." Hàbiyo married to him came, then they said, "Salam aleikum." Habiyo Butiya ku yidi, "Aleikum salàm." Kolkasu yidi, "Haggad ku Butiya said, "Aleikum salam." Then he said, "Where do so'otan?" Wahhai yidahhden, "'Ano wiyyiled bannu dònena." you go to?" They said, "Milk of rhinoceros we want." Kolkasu yidi, "'Ano wiyyiled ana haya, mahha iga sisó." Then he said, "Milk of rhinoceros I have, what to me for it will you nesan?" Kolkasei yidahhden, "Wahhad dònnesid." Kolkasu yidi, give?" Then they said, "What you wish." Then he said, "Hòlo dòni mayo, ninkinba¹ maga'aiga yan futada kaga "Goods I do not want, each of you my name I the buttock upon dijíneya." Kolkasei yidahhden, "Hauràrsan." Maga'isi yu futadi will print." Then they said, "All right" His name he the buttock kaga wada² dijiyei shanti nin ba. Kolkasa 'anihi hohhdaäha³ upon all printed the five men. Then the milk the first u siyei, gudulkina Hàbiyo Butiya ghatei⁴. he gave, and the second Habiyo Butiya took for himself.

Magàlodi Suldànki jògei yei tegen o 'anihi gèyen. The town the Sultan dwelt in they went to, and the milk took. 'Anihi, shanta nin sìdatei, ya Suldànki indihisi logu shubei, The milk, the five men carried, the Sultan his eyes was upon poured, wahhba tari waiyen⁵. Daràr dambe ya Hàbiyo Butiya nothing to be of use it failed. A day following Habiyo Butiya 'anihisi nàgtisi u si dibei, wuhlu yidi, "Abahà iyo hoyodà his milk to his wife he gave, he said, "Your father and your mother yanei ku arkin, kolkad ku shùbesid." Kolkasei 'anihi let them not you see, when you in pour." Then she the milk geisei, kolkasei ku shubtei. Indihi Suldànka iyo indihi hoyodèd took, then she in poured. The eyes of the Sultan and the eyes of her mother ya u⁶ dila'ei. Kolkasei fñanti so árartei, ákhalkèdi bei timi. opened. Then she the girl ran away, to her house she came.

¹ you men, cf. §§ 200 (iii) and 206.

² Note order of particles, § 236.

³ ah may be added to any noun used adjectively or descriptively.

⁴ from **ghado** take to yourself.

⁵ plural agreeing with '**ano**, which is a plural noun.

⁶ i.e. by reason of it.

x145 - I. Haiyo butiya

Kolkasa Suldaanki oqaadey in Haabiyo Butiiya indihi u dilacey. Suldaanki ba u yeedhey inamodi kaleh e gabdhihiisi guursadey, wuxu yidhi, "Inanki Haabiyo Butiiya e gabadhdhaydi yereyd guursadey yan u dhibey magaalodayda hukumkeeda. Idinkuna eydan u nookhda." Haabiyo Butiiya dabaded Suldaan nookhdey.	Kolkaasaa suldaankii ogaaday in Haabiyo Butiiya indhihi u dilaacayeen. Suldaankii baa u yeedhay inamadii kale ee gabdhihiisi guursaday. Wuxuu yidhi, "Inankii Haabiyo Butiiya ee gabadhdhaydii yarayd guursaday, ayaan u dhiibay magaaladayda xukunkeeda idinkuna ciidan u noqda." Haabiyo Butiiya dabadeed suldaan ayuu noqday.

VIII. DADKU IYO WARÀBUHU.

Wahha lei yidi, Waràbuju hòlahá laha, Dadku wahhba má lahain. Bérigi dambe ya Dadku hòlaha Waràbaha u ilàliyei, Waràbahana wa shirei. Bérigi dambe aya Dadku tashàdei, wuhhu yidi, "An Warabaha hòlaha ka ghadno, íyaga o shirki Waràbihi ku maghányahai." Ya Dadki hòlihi òdei. Habènki u yimi, kolki-u yimi ya laga 'erìyei. Waràbihi ya ghailo tegei, bahalihi káleh ugu tegei, wuhhu yidi, "War, lei da'ei." Kolkasei yidahhen, "An dùlno." Mel bei so maren, balli biyo kú jiran yei yímaden. Sakàro lab aya yidi "Balli hadeidinan i dein, ka 'abi maysán." "War, wa ka 'abena, naga tag," yei yidahhen. Biyihi yu 'idi ku shubéi, kolkas biyihi idlàden, kolkas haràd u bakhtiyen, kolkei biyo waiyen.

IX. HASHU IYO HÒLAHEDA.

Wahha lei yidi, Hal wahh wada laha, mas iyo hhas, iyo dab, iyo dàd, iyo libahh, iyo ghaiyàno, iyo àmin, wa todòbodas ya hashi ka dakhaisei. 'Ashodi dambe ya ghaiyànodi tidi, "Libahha hasho wein inna ka ghadne, an libahha dillo." Kui káleh ya yidi, "Side u dilla ?" Kolkasei tidi, "Maska libahha ha ghàníno. Kolkad ghànínto, hhaska gal." Kolkasa yo¹ ghànínei, kolkasu hhaski galei. Kolkasei tidi, "Dabka O, hhaski iyo maska gub lábada ba." Kolkas hhaski iyo maski dabki ya gubei. Kolkasei tidi, "Dabku iya maska iyo hhaska bakhtiyei, dàdkuna dabka ha bakhtyo." Kolkasei àminta tidi, "Dàdku bùrta ma maro, dehhda un bu marà, an innagu hasha bùrta la marro." Kolkasei bùrti la maren. Kolkasei tidi ghaiyànodi, "An hasha ghalono." Kolkasei ghashen, kolkasei 'adka bisleisaten, 'adki bei lukhoten. 'Adki mahai wahh káleh ka ma 'unin, 'adki ya ku mergadei, 'ad wein bu aha, afkina u mari wai. Kolkasei bakhtiyen.

X. NINKI INDAHALAÄ.

Meshà rág badan ya wada hágleyei. Laba nin, midna wa indálayahai midna ma indalaä. Ninki indahálaha² aya yidi, "Mahhad nin indála kala háglesan? Wahhba arki mayo." Ki indahálaha³ ba yidi, "Ya nin indála u⁴ taghánin?" Inti kálehto ya

¹ ya u.

² Note inflexion of adjective. nin indáleh a man with eyes, but ninki indahálaha the man with eyes.

³ nin indala, ninki indahalaä.

⁴ By what do you know a blind man?

tidí, "Wahhannu ninki indahalaä u naghán, ninki an wahhba arkenin." Markasu ki indahalaä yidi, "Wahha indála, ninki an oghòn lahain, ya indala."

XI.

The following is an example of the pure narrative style, being an account of Col. Swayne's expeditions against the Mullah, from the raising of the levy in November 1900 to the battle of Erigo in October 1902. It was taken down by me from the mouth of a Somali native officer with the force, Nur Jama, Habr Awal.

Note the use of *iyanna*, *iyu*, etc. for the pronouns *yannu*, *yu*, etc. The Present tense is freely used for the Past.

The raising of the Levies.

Kolkas "Swayne" ba imáneya, askàrr badan bu ghoríneya (enlist). Kolkas "Swayne" so bahhai, Harrar bu nogu yimid. Kolkasu yidi, "Askàrr ban dòneya." Markas Oskar Garad, "Imisad dònesa?" bu yidi. Markas yidi, "Boghol fardòleh ban dòneya." Markas yidi, "Bogholki lagu sineya." Bogholki aya la siyei. Kolki la siyei, iyannu so so'ona. Adadleh iyannu nimid. Sidèd kumbani (company) iyannu nokhonei. Kolkas iyannu ayarsina (drill), bil keliah iyannu fađinei. Kolkasu 'ollki "Swayne" no yimi, Burao-na ka so so'onei, Bèr bannu tagnei.

"Col. Swayne" iyo "Col. Phillips" lábadas u sarrèyen (were in command). Wadádku wuhhu yal Olesan. Kolkas iyannu nimid Uduwein. Ilàlo la direi, wadádkì, so ego¹ la yidi. Dabaded wahha lei yiđi, wadádkì bahhsei². Uduwein iyannu ka gùrrei (started). Dabaded wahhannu tagnei Olesan. Wadádkì wuhhu jirei Nogàl. Olesan bannu ka gùrrei, dabadéto Wadámagô ilàlo iyannu ka dirrei. Ilàlodi iyei rero so áraktei, hal iyo aur iyei so heshei. Fáraski iyo Rakùbki iyannu ka dùlinei (sent to attack), dabadé 'ollki kolku dùlei iyannu ka daba gùrrei. Kolkas laba daràrod iyannu so'onei, kolkas Haridig (Sanala) bannu degnei. Rakùbki iyo Fáraski sidèd kun o gèlah³ iyei kenei. Kolkas "Swayne" iyu yiđi; "Laba kumbani iyei halkan fadiyesa, gèlina halkas iyei laga ka tegi" (will be left). Kolkas kumbanayága u so hædei, iyo gèli. Kolkasa 'ollki "Swayne" u tegei.

¹ in la so ego.

² cf. § 104, note.

³ After sidèd kun o, gèl is made adjectival by the termination ah.

MacNeill's zariba (Sanala).

“Capt. MacNeill” iyo “Murray” iyei héroda laga ka tegei. Kolkas ilàlodi wadádka iyannu áragnei. Màlanti lábada sa’adod (2 o’clock) ‘ollkisu no yimid. Kolkannu ‘ollki áragnei, iya sirkálku, “Zaribada so gala,” bu yiði, dabadédna iyannu wérerrei (fought), kolkas iyannu iss leïnei (slew each other), dabadédna áfar sa’adod (for 4 hours) iyannu dagàlla (fought). Lehhdi sa’adod (6 o’clock) iyannu ka ‘érinei (chased) kolka dabadéd zaribada gudahi iyannu iss ku fadisona. Kolkasu dabadédto todòbadi sa’adod habènki iyannu wérerrei, lába sa’adod bannu dagálla, kolkasa sagalki sa’adod iyannu ‘érinei. Haðdana kôdi bei so nokhden, haðdana sa’ad keliah iyannu dagàlla. Kolkas iyága iyannu leïna, dabadédna wa áraren (they ran away). Kolkas wàga iyo beri (in the early morning) todòbadi sa’adod iyei so nokhden, kolkasannu iss leïna, kolkasannu derewishti iyannu wada leïna.

Intanei so ðowànin (Before they came close) gidligànki (the Maxim gun) iyu lei. Kolkei so ðowàden askàrrti banadúkhdi iyei ku dishei. (Gidligánki wa wanáksányahai, wa bahal, wa shaitan). Kolki nimanki fogèyen iya gidligánki lagu si dayei, kolkas rág badan ka lai (died), kolkas dabadéd haggi zaribada iyei ku so ya’ei (fled). Áfar nin o askàri wadád¹ wáranki iyu ku dilei. Kolkas iyannu ‘érinei, afárton nin iyannu ghóbonei.

“Capt. MacNeill” iyu ániga u yèdei, wuhhu yiði, “Inti wadádka laga dilei so tiri.” Wahhan kahhaistei tòban askàri, wahhannu ka dignei áfar bóghol iyo lehhdon inti ðimatei. Annaga lábadi kumbani sagàl nin iyei ka dilen. Kolkas “MacNeill” ba yidi, wuhhu yiði, “Ragi derewishki dintei mel iss u gei.” Kolkas iyannu mel keliah so kennei. Kolkasa ‘ollki “Swayne” iyu no yimid, wadádkì wahhba ísagu ka ma helin.

Ferdiddin.

‘Ollki o dan iyu Bòhotle iss ugu yimid. Dababédna ilálo iyannu ka dirrei. Kùrmis iyei gèl badan ku so áraktei. Ilàlodi ba so nokhotei, gèl badan iyannu áragnei, ‘ollki o dan iya gùrei, dababédna Kurmis iyannu tagnei. Allegheri gèl badan laga so ghadei. Shan iyo tòban ‘asho iyannu faðínei. Dadki hòlahálaha ba no yimid. Dadki iyu “Colonel”-ki u yímaden. Wuhhu yidahhei, “Edinkannu idin ra’ena, adigi iya lo ‘elin” (will be recovered). Kolkasu yiði, “Hadeidin ra’esán adigi iyan idin ku ‘elíneya. Rèraha o dan so rèra o agtèda kena.” Kolkasi Allegheri na ra’ei. Kolkasu yiði,

¹ wadád here used for a Mullah’s man.

"Wadádkí bannu idin ia dònena." Dabadéd iyannu gùrrei. Bòhotle iyannu nimid. Rágí buka o askàrrtaäha iya Bòhotle lagu rèbei (were left behind), dabadédna Bòhotle iyannu ka gùrrei. Wahhannu degnei Wudwud, dabadéd ilàlo Wudwud iyannu ka dirrei. Wahhai yiðahhen, "Wadádku wa fogyahai." Kolkasannu ka gùrrei, shan habèn iyo shan daràrod so so'onei. Daràrti dambe iyannu 'ollki wadádká iss hellei (met). Dabadéd iyannu dirirrei. Wahhai kaga dilen shan iyo tòban askàri iyo sirkálki af-Arabed (i.e. Capt. Friedrichs). "Dickinson" sahib rasàs ba ku da'dei, bòdodi kaga da'dei. Shan iyo labàton askàri iyei rasàsti ku da'dei, an ðimanin (without being killed). Kolkas iyannu biyo wehna (could not find) o so nokhonei. Wahhannu ka so baghanei, askàrrti hadanei biyo haïson, wa bakhtiyesa. Shan iyo tòban 'asho iyannu Berberah u so dakhnei. Kolkannu halkan nimid, askàrrti gèl badan la siyei, hawildàrki sadehh halod iya la siyei, ninki jemadàrkaäha áfar ba la siyei. Askàrrti fasahh, nin ba bil fasahh iyu helei.

"Force"-kan halkas iyu ku ðamadei.

Las Idleh raids.

'Ollki labad iyu Burao wa so yimi. Burao-na dabadéd áfar bñlod fañína, kolkas ilàlo laga direi. Ilàlodi Ali Naleyah iyei u taktei, wahhai tidi, "Hòlo badan iyannu so áragnei." Afar kumbani iyo "Col. Cobbe" iyo "Col. Swayne" iyannu ku so'onei, wahhannu tagnei Las Idleh. Las Idlehna fáras badan nogu yimid. Kolkas iyannu ilàlo dirrei. Ilàlodi iyei tidi, "Hòlo badan iyannu so áragnei." Kolkasannu Las Idleh ka gùrrei, kôbyo-tòban habèn u si so'onei. Jid Ali iyannu Ali Naleyah u tagnei, kolkasu kumbani waliba mel marei. "Col. Swayne" iyo kumbani baðki iyannu mel kaga tagnei. Kolkas iyannu Ali Naleyah wérerrei, habènki iyo daràrti wa hòlihi ka da'nei. Kolkas hòlihi iyannu zaribadi i so kennei, wihhi-annu rág áragnei iyannu leïnei. Kolkasannu ka so gùrrei. Wahhannu tagnei, Las Idleh shan iyo tòban habèn iyannu u so dakhnei. Kolkas askàrrti ba adi la siyei, ninki askàri aha lábyo-tòban adi la siyei, ninki hawildàrka iyo naikka labàton la siyei, jemadarki iyo "color-havildar"-ki soddon ba la siyei. "Col. Cobbe" iyo "Col. Swayne" Berberah ku nokhden. "Maj. Petrie" iyo áfar kumbani Burao-annu so nokhonei, kolka bil fañínei Burao. Kolkasa "Col. Swayne" iya no yimid. Wuhhu yidi, "Force"-ku wa bahhàya, wadádká iyannu dònena. Reidka Somàlida gèl maawinah i kena," bu yidi. Kolkasi Habr Awal iyo Habr Yunis gholi walba

sidèd boghol o halod iya lo kena, Habr Toljala lehh boghol o halod lo kena.

The Nogal Campaign.

Kolkas 'ollki iyu dakhàghei. Kumbanayága sidèd daràrod naga dambèyei. Kolkasu Rakùbki iyo Fáraski Berberah ka yímaden, o Burao nogu yímaden. Wahha u sarrèyei "Capt. Osborne." Kolkas annu 'ollki ka daba tagnei. Shan daràrod dabadéd Bohotle iyannu ghobonei. Kolkannu Bohotle ghobonei, "Col. Swayne" iyo 'ollki iyannu u tagnei. Kolkasa ilalo laga direi, ilàlodi iya tòban habèn iyei naga mághana. Ilàlodi wa so nokhotei, wahhai yídahhen, "Wadádkì maannu árag." Kolkasa "Colonel"-ku ba yidi, "Wa dùlena." Nogàl iyannu ku dùllei. Kolkas iyannu tagnei Gerowi. Hòlo badan iyaunu Mohammed Garad ka ghadnei. Gerowi labàton habèn bannu fadínei. Ilalo iya la direi. Ilàlodi wadádkì iyei Mudug ugu taktei (went to Mudug for the Mullah). Ilàlodi ba no timid, ilàlodi ba tidi, "Wa omániaha, o biyo heli mayno." Kolkas iyannu Bari ghóbonei. Halin bannu ghóbonei. Naleyah Ahhmed hòlo badan iyannu ka so ghadnei. Kolkasa sirkálku yidi, "Wa nokhonena." Lábyo-tòban 'asho bannu so so'onei, kolkasannu Gaulo nimid, kolkas "Colonel"-ku yidi, "Laba nin o sirakil, iyo wáranlaha iyo hòlaha ha nokhdan." Kolkasa hòlihi iyo waranlihi iyo laba sirkal iyei nokhden. Sádehh kun o gèli iyu "Colonel"-ku so rèbei.

Erigo (Oct. 6, 1902).

Kolkas ilalo la direi, wahhai taktei, wadádkì iyei u taktei. Kolkasei tidi, "Wadádku Mudug bu faðiya." Kolkasannu ku gùrrei, kolkasú shan habèn bannu dahhnei, 'ashodi lehhad arorti Erigo derewishti iyannu iss ku hellei. Kolkasu mel bannu faðisona, kolkasa dabadédto derewishti iyei nagu so dakhàghdei. "Mile" kolki no só jirei, sirkálku yidi, "Inna la díríri mayan, aurta rèra, inna dakhàghna." Kolkasannu ku dakhàghnei. Mesha wa mel aïnah. Kolkas kumbani walba "extend" ba lo dakhàjyei, sida-annu so'onei o kol keliah íyagu "fire" nogu ridei. Kolkasa bérka iyannu dulka ðigna, kolkas iyannu dirirrei. Áfar kumbani wa teg, iyei haggà ka bághatei, o árarei. Sadehh kumbani iyannu dagàlle, inti káleh wa bághatei. Kumbanayága iyo lába káleh sádehhda kumbani ba dagàlen.

Zaribadi iyannu so gallei, kolkas derewishti iyei timid. Sadehh kumbani iyei dibadda u bahhdei o 'éridei. Dababéd Bohotle iyannu nimid.

150 - II. Inanki maska diley

Inan iyo inan wa walaala-aha. Lo' bay jiren, mel cidla-ah bay heer ku ahayen. Inankuna lo'du raci jirey, inantuna akhalka yey fadhiyi jirtey, habeenki bey heroda iss ugu iman jiren. Inanti ba qorox badatey, rag ba weydiistey inanki ba u diidey in la guursado inanta. Maalin dambe ya niman akhalki lnanti ugu yimaden. Kolkasey la hassaawen, inanki e walaala-ahayen inanta, ya galabti so hoydey. Kolkasu oqaadey in rag u yimi lnanti, o iss ka aamus. Maalinti dambe ya nimanki inanti u so nookhden, waxay yidhaxden, "An walalka dilne, gormu daganyahay?" Kolkasey inanti tidhi, "Kolku lo'di lisseyo." Habeenki bey yimaden, kolku lo'da lisseyey, muski bey ka so booden. Kolku arkey collki, yu seefti labaxay, kolkasa walashi timaha qobotey, kolkasu timihi u goyyey, muski bu ka boodey. Owdi bay qorihiisi ka goysey. Kolkasu baxsodey, wuxu taga magaalo agted, waxa ku hedhna geed inan. Wuxu yidhi, "Na yaatahay?" Kolkasey tidhi, "Suldanki magaaloda ya i dhaley." Wuxu yidhi, "Maxad ugu hedhantahay mesha?" Waxay tidhi, "Mas ba ley hedhey, maskas ba i imaneyo o i cuneya." Kolkasu yidhi, "Gormu yimaada?" Kolkasey tidhi, "Asarka." "Kolku yimaado muxu sameeyneya masku?" Waxay tidhi, "Biyuhu cabeya marka hore, dabadedtona anigu i cuneya." Kolkasu yidhi, "Waa tahay." Kolki maski yimiyu biiyihku dace, kolkas inanki seefti labaxay o madaha kaga diftey, kolkasa maski dhintey. Inanti bu kahystey, magaalodi bu geyey. Dadki magaalodi joogey ya ku ararey, isago inanti wada. Waxa la

Inan iyo inan baa walaalo ahaa. Lo' bay jireen, meel cidla ah bayna xer ku ahaayeen. Inankuna lo'duu raaci jiray, inantuna aqalka ayey fadhiyi jirtey, habeenkii bayna xerada isugu iman jireen. Inantii baa qurux badatey, rag baana weydiistay, inankii baana u diiday in la guursado inanta. Maalin dambe ayay nimankii aqalkii inantii ugu yimaadeen, kolkaasay la haasaawen. Inankii ay walaalahay ahayeen inanta, ayaa galabtii soo hoyday kolkaasuu ogaaday in rag u yimid inantii oo iska kaga aamusay. Maalintii dambe ayaa nimankii inantii u soo noqdeen, waxayna yidhaahdeen, "Aan walaalkaa dilnee, gormuu daganyahay?" Kolkaasay inantii tidhi, "Kolkuu lo'da lisayo. "Habeenkii bay yimaadeen, kolkuu lo'da lisayey, muskii bayna ka soo boodeen. Kolkuu arkay colkii, ayuu seeftii la baxay, kolkaasaa walaashii timaha qabatay, kolkaasuu timihii u gooyey, muskii buuna ka booday. Oodii baa qorihiisii/qodhihiisii ka goysay. Kolkaasuu baxsaday, wuxuuna tegay magaalo agteeda, waxaana ku xidhnaa geed, inan. Wuxuu yidhi, "Naa, yaatahay? "Kolkaasay tidhi," Suldaankii magaalada ayaa i dhalay." Wuxuu yidhi, "Maxaad ugu xedhantahay meesha ? " Waxay tidhi, " Mas baa lay xidhay, maskas baa ii imanaya oo i cunaya." Kolkaasuu yidhi, "Gormuu yimaadaa?" Kolkaasay tidhi, " casarka." " Kolkuu yimaado muxuu samaynayaa masku ? "Waxay tidhi, "Biyuhu cabaya marka hore, dabadeedtona aniguu i cunayaa." Kolkaasuu yidhi, "Waa tahay." Kolkii maskii yimid ayuu biyihii ku dhace,

yidhi, "War, wa side?" Kolkasu yidhi, "Maski ban diley." Kolkasa Suldanka lo geeyey, o ley yidhi, "Ninkasa maski diley." Kolkasa Suldanka yidhi, "Inantayda guurso." Halkasa inanki inanti ku guursadey.

kolkaas inankii seeftii la baxay oo madaxa kaga dhuftay, kolkaasaa maskii dhintay. Inantii buu kaxaystey, magaaladii buuna geeyay. Dadkii magaaladii uu joogey ayuu ku soo cararey, isagoo inanti wada. Waxaa la yidhi, "War, waa side?" Kolkaasi ayuu yidhi, "Maskii baan diley." Kolkaasi ayaa Suldanka loo geeyey, oo la yidhi, "Ninkaas ayaa maskii diley." Kolkaasi ayuu Suldaanka yidhi, "Inantayda gurso." Halkaasi ayaa inankii inanta ku guursadey.

151 - III. Inanti lugahalaeyd

Suldaan ba inan laha, inanta qoraanka lo dhigi jirey. Berigi dambe ya Suldaanki hajki qobtey, inanti bu amaneyey nin wadaadah, o yidhi, "Inantas qoraanka u si dhig." Wadadki ba inanti iss ka damacey inu ka simeysto, inanti ba diidey. Daraarti dambe yey tidhi, "Berri i kaali." Daraarti-ay mudeysten yey sallanki akhalki ka qadey, halki wadadki ka so fuuli jirey. Abaheed yu warkhad u direy, wuxu ku qorey, "Inantaadi diloc eiy nokhotey." Suldaanki ba hajki ka yimi. Inanti bu u adhaadey, wuxu u dhibey niman adooma-ah, wuxu yidhi, "Inantas qorta ka so goyya." Adoomihi ya inanti kaxayey, waxay geeyen mel dhirleh. Inanti bey lugaha ka goyyen, kolkasey habasheedi qoden. Intey habashi qodeyen, yey ka gurguratey, mel dhirleh yey gashey, o kaga dhumatey. Adoomihi kolkei habashi qoden yey meshyey fadhidey ka eegen, wa ka wayyen, Kolkasey deero dilen, dhiigi deeroda qarorad ku shuben. Suldaanki bey u geeyen dhiigi, o yidhaxden "Inanti dilney." Maalin dambe ya safar meshi so marey, meshi inanti fadhidey yu degey. Duhurki kolki safarku awrti reertey, yey inanti o dhirti fadhiba arken. Inanti ya nin so qadey, awr bu so saarey. Magaalodi-ay yimaden yu keney. Inanti ya ninki so qadey akhal fadhiisiyey. Beri dambe ya inan Suldan dhaley ya inanti weyjigeedi arkey, weyjigeedi o wanaksan ya inanki arkey. Ninki-ay akhalkiisa fadhidey yu ku yidhi, "An inanta ka guursado." Ninki ba yidhi, "Inanta wa lugoladahay." Kolkasa inanki Suldaanka-u yidhi, "Ana guursaneya, i

Suldaan baa inan lahaa, inanta qur'aanka ayaa loo dhigi jirey. Berigi dambe ayaa Suldaankii hajki qabtey, inantii buu ku amaaneeyey nin wadaad ah, oo ku yidhi, "Inantas qur'aanka u sii dhig2 ." Wadaadkii baa damcay in uu inantii ka sineysto, inantii baa diiday. Dharaartii dambe ayey ku tidhi, "Berri ii kaaley." Dharaartii ay muddeysnaayeen ayey salaankii aqalki ka qaadey, halkii uu wadadkii ka so fuuli jirey. Abaheed ayuu warqad u direy, wuxuu ku qorey, "Inantadii dhilo ayey noqotey." Suldaanki baa hajka ka yimid. Inantii bu u cadhadhey, wuxuu u dhiibey niman adooma ah, wuxuu yidhi, "Inantas qoorta ka soo gooya." Adoomihi ayaa inantii kaxeeyey, waxa ay geeyeen mel dhir leh. Inanti bay lugaha ka gooyeen, kolkaasi ayey xabaasheedi qodeen. Intii ay xabaashii qodayneen, ayey ka gurguratey, meel dhir leh ayey gashey, oo ay kaga dhumatey. Adoomihii kolkii ay xabaasha qodeen ayey meeshi ay fadhidey ka eegen 3, oo waa ay ka waayeen, Kolkaasi ayeey deero dileen oo waxa ay dhiigii deerada ku shuben quraarad. Suldaankii bey u geeyeen dhiigii oo waxa ay yidhaahdeen "Inantii dilney." Maalin dambe ayaa safar meeshi soo marey meeshii ay inantii fadhidey ayey deegen. Duhurkii kolkii safarku awrtii rartey ayey inantii oo dhirta fadhiba arkeen. Nin ayaa soo qaadey inantii oo awr soo saarey. Magaaladii ay yimaadeen ayu keeney inantii. Inanti ayaa ninkii soo qaadey oo aqal fadhiisiyey. Beri dambe ayaa inan uu Suldaan dhaley inantii weiigeda arkay, weiigedii oo

si." Kolkasu yidhi, "Hawraarsan." Inanti ba inanki Suldaanka guursadey. Laba inan yey u dhashey. Iiyadu uurleh ya inanki yidhi, "Hajki ban qoboneya." Inanki ba inanti uga tegey wan, o hajki qobtey. Isago hajki ku maqan, yaa nagtiisi dhadhabtey, waxay riiyitey iiyadu labada lugod laba shimbirod kaga joogta, o lugihii u bexen, o hajki qobotey. Arorti kolki waagu beriiyey, ya waxay arakta labadi shimbirod o labadi lugod kaga jooga, o lugihii u bexen. Arorti kolkey ahayd, yey labadeedi inan iyo wanki iyo labadi shimbirod kaxaysatey, hajki bey qobotey. Daar dawga dexdeeda yey taktay, waxa ugu yimi abaheed iyo walalkeed iyo wadadki iyo ninkeedi intas o midna an u garanin. Inamodeedi yey u shekeysey, dawodi iyada heshey yey ugu shekeysey, abaheed ba makhley iyo wadadki, kolkasa wadadki damacey inu araro, kolkasa Suldaanki yidhi, "Fadhi inta shekado dhamaneso." Suldaanki, inanta abaheed, ya wadadki qort ka goyyey, inanti iyo abaheed iyo ninkeedi inti wa leyss wada racey. Hajki ba la tegey. Inanti iyo abaheed halki yey iss ku girten.

wanaagsan 4 ayuu inankii arkey. Ninkii ay aqalkiisa fadhidey ayuu ku yidhi, "Aan inanta kaa guursado." Ninki ba yidhi, "Inanta waa ay lugo la'dahay." Kolkaasi ayuu inankii Suldaanka ku yidhi, "Ana gursanaya ee i sii." Kolkaasi ayuu yidhi, "Hawraarsan." Inantii baa inankii Suldaanka guursadey. Laba inan ayey u dhashey. Iyada oo uur leh ayaa inanki yidhi, "Hajka baan qabanaya ." Inankii ba inantii uga tegey.

152 - IV. Hooggi daarta

Suldaan ba inan laha, inanki ba yidhi, "Wa guursaney." Suldaanki ba hoola badan siiyey, markabna wa wiiyey. Inanki Suldaanka ya doofey magaalo-u tegey. Magaalodi kolku tegey, yu nin Suldaan la saxeebey Suldaanki ba daar siiyey, daarti u ku jirey inanku iyo daarti Suldaanka ya iss u dalooliyey. Naagta Suldaanku la saxeebey. Maalinti dambe

yu naagti Suldaanka inanki ku yidhi, Sorti ninkaaga adu sameyn jirta o kaleh i samey." Suldaanki ba inanki u tegey, wuxu yidhi, "Aawa anad wax i la cunese." Suldaanki wuxu yidhi, "Hawraarsan." Inanki ba naagti Suldaanka ku yidhi, "Aawa kolka anigu iyo Suldaanku annu sorta cuneno, waxan dooneya inad sorta na siisid." Naagti ba tidhi, "Suldaanki ya i garaney." Kolkasu yidhi, "Ku garan mayo, ana ku odhan wa naagtaydi." Naagti ba tidhi, "Hadu i garan wayyo, adiga yan ku raci doona, o naag ku nokhon." Habeenki ba Suldaanki akhalki yimi, dharkisi bu qaatey, inanka akhalkiisi bu yimi. Naagti ba hooggi akhalka ka so dustey, iinanka akhalkiisi bey timi. Kolkasey Suldaanki iyo inanki sorti siisey. Suldaanki ba gartey naagtiisi, kuursigi bu ka kacey, akhalkiisi bu u kacey. Intanu akhalki gaadin yey naagti hooggi ka dustey, gogosheedi yey ku fadhisatey, Suldaanki ba arkey. Kolku arkey yu hadhdana akhalki inanka ku so nookhdey, hooggi bey ka so dustey naagti, naagti bu hadhdana arkey. Inanki, u cuntoda la cuneyey, ya Suldaanki ku yidhi, "Ma naagtatan sorta inna siinesa miad naagtaadi modey?" Inanki ba yidhi, "Naagtu wa naagtaydi." Suldaanki ba 'ss ka fadhiistey. Arooryodi dambe ya inanki Suldaanka ku yidhi, "Wa doofeya." "Hawraarsan," bu yidhi. Naagti Suldaanka ya inankii la ballaamey, o yidhi, "Arorta halkas ka so dus, wa doofeya." Naagti ba halki ka so dustey, inanki yey u timi, markabki bu geyey, wa la doofey, inanki ba naagti Suldaanka guursadey, kolku la bahsodey.

Soo dustay naagtii, naagtii buu haddana arkay. Inanki uu cuntada la cunayay ayaa suldaanku ku yidhi, "Ma naagtan soorta ina siinaysa miyaad naagtaadi mooday?" Inankuu baa yidhi, "Naagtu waa naagtaydii." Suldaankii baa iska fadhiistay. Arooryadii dambe ayaa inankii suldaanka ku yidhi, "Waa dhoofayaa." "Hawraarsan" buu yidhi. Naagtii suldaanka ayaa inankii la ballamay oo yidhi, "Aroorta halkaas ka soo dus, waa dhoofayaa. "Naagtii baa halkii ka soo dustay, inankii ayay u timi, markabkii buu geeyay, waa la dhoofay, inankii baa naagtii suldaanka guursaday, kolkuu la baxsaday.

153 - V. Magaalodi hoolaha dadka ku cuna

Wax ley yidhi, nin ba faras fuuley, wuxu yimi habaar, waxay tidhi, "Haggad ku socota?" Wuhu yidhi, "Magaalodas an ku socoda." Waxay tidhi, "Magaaloda dadka lagu qasha, yan lagu qalonine, ha gelin." Wuxu yidhi, "Kulli wa geleya." Waxay tidhi, "Magaaloda nin Suldaanah bey lehdahay, ninka Suldaanka inan bu lehyahay, inanta bokhorkeeda wa mas, masku dadka cuna. Awrna iisagu dadka cuna, akhalka hortiisa yu fadhiista, halko golgol ku fadhiista." Waxay tidhi, "War, nino, hadad magaaloda tegesa, inanta Suldanka dhaley akhalkeeda orod oo gal." Wuxu yidhi, "Ninki bey yidhi, E-iga dadka cuna, iyo awrka dadka cuna, iyo maska dadka cuna, haggan ka dhafi doona?" Iyadi ba tidhi, "Geedaha qado o, awrki yu ku cunine, kolkad dhafiso akhalkiad ku socoto, geedaha afka u geli, yu ku cunine. E-igana cadka qado o, e-iga agtiisi dhig o, ha cuno, yu

Waxaa la yidhi, nin baa faras fuulay. Wuxuu u yimi habar. Waxay tidhi, "Xaggaad ku socotaa?" Wuxuu yidhi, "Magaaladaas ayaan ku socdaa." Waxay tidhi, "Magaaladaa dadkaa lagu qashaa yaan lagu qalanine ha gelin," Wuxuu yidhi, "Koley waan gelaya." Waxay tidhi, "Magaalada nin suldaan ah bay leedahay, ninka suldaanka ah inan buu leeyahay. Inanta boqorkeeda waa mas, masku dadka cuna. Awrna isagu dadka cuna aqalka hortiisa ayuu fadhiistaa halkii golgol fadhiista." Waxay tidhi, "War ninyahow haddaad magaalada tegeyso, inanta suldaanka dhalay aqalkeeda orod oo gal." Wuxuu yidhi, "Ninkii baa yidhi, eyga dadka cuna, iyo awrka dadka cuna xaggee ayaan ka dhaafi doonaa?" Iyadii baa tidhi, "Geedahan qaado o, awrku yuu ku cunine, kolkaad dhaafiso aqalkii aad ku socoto, geedaha afka u

adiga cunine. Maskana wa kan inanta dexdeeda ku duuban, qoriga qado oo, maska madahiisi sar, dabaded maska u dhiman doona. Kolkad sida yesho dabaded akhalka gal oo inanta u tag, dabaded inanta guurso." Kolkasu isagu inanta guursadey.

geli, yuu ku cunine. Eygana cadka qaado oo eyga agtiisa dhig oo ha cuno, yuu adiga ku cunine. Maskana waa kan inanta dhexdeeda ku duuban, qoriga qado oo maska madaxiisa saar, dabadeed maskaa u dhiman doona. Kolkaas sidaa yeesho dabadeed aqalka gal oo inanta u tag, dabadeed inanta guurso," Kolkaasuu isagu inanta guursaday.

154 - VI. Nasib

Wax ley yidhi, nin ba dhaan reerey, dhaanki bu kaxayey, celki bu geyey, wa ka so dhaanshey. Kolku so dhaanshey yu awrti 'ss ku so hedhishey. Kolkiu dexdi joogey ya lex awr ka hadhey, lexdi kaleh so kaxayey. Kolku mel foog joogey yu lexdi ka hadhey way. Kolkasu dib u so ordey. Lexdi awr o lex libax cunesa ayu gu yimi, kolkasu iss kaga yimi. Lexdi awr o kaleh o lex libax o kaleh cunesa ugu yimi. Kolkasu sibraar bu ka qatey awrti, gurigoodi yu yimi, reerkoodi o la dacey bu arkey, o coll dacey.

Waxa la yidhi nin baa dhaan rarey. Dhaankii buu kaxeeeyey, ceelkii buu geeyey oo waa ka soo dhaanshey. Kolku soo dhaanshey ayuu awrtii isku soo xidhiidhshey. Kolku dhexdii joogey joogey ayaa lix awr ka hadhey, lixdii kaluu soo kaxeeeyey. Kolkuu meel fog joogey ayuu lixdii ka hadhey waayay. Kolkaasuu dib u soo ordey. Lixdii oo lix libaax cuneysa ayuu ugu yimi, kolkaasuu iskaga yimi. Lixdii awr ee kale oo lix libaax cuneysa ayuu ugu yimi. Kolkaasuu sibraar ka qaataw awrtii. Gurigoodii ayuu yimi. Reerkoodii oo la dhacay buu arkey oo col dhacay.

154 - VII. Naagti wanaksaneyd

Nin ba inan laha. Inanki ba yidhi, abihi ku yidhi, "Abo, waxan dooneya, naag an guursada." Kolkasu yidhi, "Waxad so kaxaysata naag armali." Kolkasa armalidi so kaxaystey, kolkasu yidhi, "Guurso." Kolkasu guursadey. Kolkasu yidhi, "Hadhig ku hedh, kolkey ku la hadasho hadhiga ka fur." Kolkasu hadhiga ku hedhey. Naagti ba tidhi, "Waxan maan arki jirin, maxad nogu sameynesa?" Kolkasu hadhigi ka furey. Arorti yu abihii bu yimi, kolkasu yidhi, "Maxay ku tidhi?" Kolkasu yidhi, "Waxay i tidhi, 'Waxan maan arki jirin, waxas maxad nogu sameynesa?'" Kolkasu yidhi, "'ss ka ceri.'" Tasu wa mid.

Naagtii wanaagsanayd

Nin baa inan lahaa. Inankii baa yidhi: "Aabo, waxan doonaya naag aan guursado." Kolkaasuu yidhi: "Waxad soo kaxaysataa naag carmal ah." Kolkaasaa carmalidii soo kaxaystey, kolkaasuu yidhi: "Guurso." Kolkaasuu guursadey. Kolkaasuu yidhi: "xadhig ku xidh, kolkey kula hadasho xadhiga ka fur." Kolkaasuu xardhigii ku xidhay. Naagtii baa tidhi "Waxan maan arki jirin, maxaad noogu samayneysaa?" Kolkaasuu xadhigii ka furey. Aroortii ayuu aabihii u yimi, kolkaasuu yidhi: "Maxay ku tidhi?" Kolkaasuu Yidhi: "Waxay i tidhi 'Waxan maan arki jirin, waxaas maxaad noogu samayneysaa?'" Kolkaasuu yidhi: iska ceeri/caydhii." Taasu waa mid.

<p>Inanki ya abipi bu yidhi, "Naag kaleh so kaxayso, inan weyn so kaxayso." Kolkasu yidhi, "Awa hadhig ku hedh. Kolkey ku la hadasho ka fur." Kolkasu hedhey, kolkasey tidhi, "Waxan maan u makhli jirin, maxad waxa nogu hedhesa?" Kolkasu ka furey. Arorti abihii u yimi, kolkasu yidhi, "Waxay tidhi, 'Waxan maan makhli jirin, maxad hadhiga nogu sameynesa?'" Kolkasu yidhi, "Tanna 'ss ka ceri." Tasna wa mid.</p>	<p>Inankii ayaa aabihii ku yidhi: "Naag kale soo kaxayso, inan weyn soo kaxayso." Kolkaasuu yidhi, "Caawa xadhig ku xidh. Kolkey kula hadasho ka fur." Kolkaasuu xidhay, kolkaasey tidhi: "Waxan maanu maqli jirin ee maxaad xadhiga noogu xidhaysaa?" Kolkaasuu ka furay. Aroortii ayuu aabihii u yimi, kolkaasuu yidhi: "Waxay tidhi, 'Waxan maan maqli jirin ee maxaad xadhiga noogu samayneysaa?'" Kolkaasuu yidhi: "Taanna iska ceeri/caydhi." Taasna waa mid</p>
<p>Kolkasu yidhi, "Waxad so kaxaysata inan yer oo wanaksan. "Kolkasu so kaxaystey. Kolkasu yidhi, "Awa hadhig ku hedh, kolkey ku la hadasho hadhiga ka fur." Kolkasa inanki 'ss ka sexodey, habeenki o dhan yu 'ss ka hurdey. Kolki arorti ahayd inanti yey inanki kecisey, kolkasey tidhi, "Hadhigi-ad igu hedhtey wa iga dacey, o igu ma hedhna, hadhiga igu hedh." Arortina abihii yu u sheegey, "Abo, waxay tidhi, 'Hadhiga iga dacey, o igu ma hedhna, hadhiga igu hedh.'" Kolkasu yidhi abihii ba yidhi, "Tas ha-iso, tasa ba wanaksan." Ti dabaded yu 'ss ka guursadey.</p>	<p>Kolkaasuu yidhi: "Waxaad soo kaxaysataa inan yar oo wanaagsan." Kolkaasuu soo kaxaystay. Kolkaasuu yidhi: "Caawa xadhig ku xidh, kolkey kula hadasho xadhiga ka fur." Kolkaasuu inankii iska seexda. Habeenkii oo dhan ayuu iska hurdey. Kolkii aroortii ay ahayd inantii ayaa inankii kicisay, kolkaasey tidhi: "Hadhigii aad igu xidhay waa iga dhacay oo iguma xidhna, xadhiga igu xidh." aroortiina abiihii ayuu u sheegay. "Aabo, waxay tidhi xadhigii wuu iga dhacay oo iguma xidhna ee xadhiga igu xidh." Kolkaasuu yidhi aabihii "Taas hayso, taasaaba wanaagsane." Dabadeed tii ayuu iska guursadey.</p>

Författaren skriver < x > som <h> i många ord t.ex hadhig (xadhig), hedh (xidh), hedhey (xidhey), hen skriver också <dh> som <d> t.ex dexdi (dhexdi), dacey (dhacay).

x155 - VIII. Dadku iyo warabuhu

Waha ley yidhi, Warabuhu hoolaha, Dadku wahba ma lahayn . Berigi dambe ya Dadku hoolaha Warabaha u ilaaliyey, Warabahana wa shirey. Berigi dambe aya Dadku tashaadey, wuhu yidhi, " An Warabaha hoolaha ka qadno, iyaga o shirki Warabihi ku maqanyahay." Ya dadki hoolihi oodey. Habeenki u yimi, kolki-u yimi ya laga ceriyey. Warabihi ya qaylo tegey, bahalihi kaleh ugu tegey, wuhu yidhi, " War, ley dacey." Kolkasey yidhahden, " An duulno." Mel bey so maren, balli biyo ku jiran yey yimaden. Sakaaro lab aya yidhi " Balli hadeydinan i deyn, ka cabi maysan." " War, wa ka cabena, naga tag," yey yidhahen. Biyihii yu cidi ku shubey, kolkas biyihii idlaaden, kolkas haraad u bakhtiyen, kolkey biyo wayyen.

Waxa la yidhi , waraabaha xoolaha lahaa ee dadku waxba ma lahayn. Berigii dambe ayay dadku xoolaha u ilaalin jireen waraabaha. Warabihi waa shiray. Berigii dambe ayay dadkii tashadeen oo waxay yidhaahdeen. " Aan waraabaha xoolaha ka qaadanno, inta warabuhu shirka ku maqan yahay." Dadkii xoolihii ayay xeryo u ooteen. Habeenkii ayuu yimid warabihi, kolkii uu yimidayna waa laga cayriyay. Warabihi aya u qaylo tegay bahalihi kale oo waxa uu ku yidhi, " Waar waa la I dhacay." Kolkaasay yidhaahdeen, " Aan duulno." Meel bay soo mareen, balli biyo ku jiraan bay yimadeen. Sakaaro lab ahaa aya u yidhi " Balligan hadaydin ii dayn ka cabi maysaan." " War waan ka cabaynaa ee naga tag," ayay ku yidhaahdeen. Biyihii ayuu ciid ku shubey, kolkaas bay biyihii idlaadeen oo ay biyihii waayeen kolkaas bay haraad u bakhtiyen.

lukhoten - Ej fattar det här ordet. Waan ka waayay qaamuuska

1- DADKU IYO WARABUHU.

Waxa la yidhi, Warabuhu holaha laha, Dadku waxba ma lahayn. Berigi dambe ya Dadku holaha Warabaha u ilaliyey, Warabahana wa shirey. Berigi dambe aya Dadku tashaadey, wuxu yidhi, "An Warabaha holaha ka qadno, iyaga o shirki Warabihi ku maqanyahay." Ya Dadki holihi oodey. Habenki u yimi, kolki-u yimi ya laga 'eriyey. Warabihi ya qaylo tegey, bahalihi kaleh ugu tegey, wuhu yidhi, " War, ley dhac." Kolkasey yidhahen, " An dulno." Mel bey so maren, balli biyo ku jiran yey yimaden. Sakaro lab aya yidhi "Balli hadeydinan i deyn, ka 'cabi maysan." "War, wa ka cabena, naga tag," yey yidhahen. Biyihii yu cidi ku shubey, kolkas biyihii idlaaden, kolkas haraad u bakhtiyen, kolkey biyo wayen.

Waxa la yidhi, Warabaha baa xoolaha lahaa, Dadku waxba ma lahayn. Berigi dambe yaa dadku xoolaha Warabaha u ilaaliyey, Warabihiina wa shirey. Berigi dambe aya dadku tashaadey, wuxu yidhi, "An Warabaha xoolaha ka qaadno, iyaga oo shirkii Warabihi ku maqanyahay." Ya dadki xoolihii oodey Hhabeenkii u yimi, kolkii-uu u yimi yaa laga eryey. Warabihi yaa qaylo tegey, bahalihi kaleh ugu tegey, wuxu yidhi, " War, ley dhac." Kolkaasey

yidhaaheen, " An duulno." mel bey soo maren, balli biyo ku jiraan yey yimaadeen. Sakaaro lab ah ayaa yidhi "Balli hadeydinaan iideyn, ka cabi maysaan." "War, wa ka cabbeena ee naga tag," yey yidhaaheen. Biyihii ayuu ciid ku shubey, kolkaas biyihii idlaadeen, kolkaas haarad u bakhtiyeen, kolkey biyo waayeen.

x155 - IX. Hashu iyo hoolaheda

Saga två handlar om hur är det att lurar sig.

Waha ley yidhi, Hal wah wada laha, mas iyo hhas, iyo dab, iyo daad, iyo libah, qayyaano, iyo aamin, wa todoobodas ya hashi ka dahaysey. Cashodi dambe ya qayyaanodi tidhi, " Libaha hasho weyn inna ka qadne, an libaha dillo. " kui kaleh ya yidhi, " Side u dilla?" Kolkasey tidhi, "Maska libaha ha qaanino. Kolkad qaaninto, haska gal." Kolkasa yoc qaaniney, kolkasu haski galey. Kolkasey tidhi, "Dabka O, haski iyo maska gub labada ba." Kolkas haski iyo maski dabki ya gubey. Kolkasey tidhi. "Dabku iya maska iyo haska bakhtiyey, daadkuna dabka ha bakhtiyo." Kolkasey aaminta tidhi, " Daadku buurta ma maro, dehda un bu mara, an innagu hasha buurta la marro." Kolkasey buurti la maren. Kolkasey tidhi qayyaanodi, " An hasha qalono." Kolkasey qashen, kolkasey cadka bisleysaten, cadki bey lukhoten. Cadki mahay wah kaleh ka ma cunin, cadki ya ku mergadey, cad weyn bu aha, afkina u mari way. Kolkasey bakhtiyen.

Waxa la yidhi, Halbaa waxa wada lahaa mas, yaxaas, dab, daad, libaax, qa'yaano iyo aamin. Todobadaas ayay hashu ka dhaxaysay. Cishadii dambe ayay khayaanadii tidhi, " Libaaxa hasha wayn innaga qaadane aynu libaaxa dillo." kuwii kale ayaa yidhi, " Sideen u dillaa?" Kolkaasay tidhi, " Masku ha qaniino libaaxa. Kolkaad qaniinto yaxaaska gal. " Kolkaas ayuu qaniinay oo yaxaaskii galay. Kolkaasay tidhi, " Dabkow yaxaaska iyo maska gub labadoodaba." Kolkaas baa yaxaaskii iyo maskii dabkii gubay. Kolkaasay tidhi. " Dabkii, maskii iyo yaxaaskii bakhtiyey ee daadkuna dabka ha bakhtiyo. " Kolkaasay ammaano tidhi," Daadku buurta ma maro ee dixda ayuu mara. Aan innaguna hasha buurta la marro." Kolkaasay buurtii la mareen. Kolkaasay tidhi khayaanadii, " aan hasha qalanno." Kolkaasay qasheen, kolkaasay cadkii bislayssteen, cadkii bay lukhoten. Cadkii maahe wax kale kama cunin, cadkii ayaa ku margaday oo waxa uu ahaa cad weyn, afkiina waa uu mari waayay. Kolkaasay bakhtiyen.

Waxa la yidhi, Hal wax wada laha, mas iyo yaxas, iyo dab, iyo dad, iyo libah, iyo khayano, iyo amin, wa toddobodas ya hashi ka daxaysey. 'Cishadi dambe ya khayanodi tidhi, " Libaxa hasho weyn inna ka qadne, an libaxa dilno." Kuwi kaleh ya yidhi, " Side u dilna ? " Kolkasey tidhi, "Maska libaxa ha qanino. Kolkad qaninto, yaxaska gal." Kolkasa yo qaaniney, kolkasu yaxaski galey. Kolkasey tidhi, " Dabka O, yaxaski iyo maska gublabadaba." Kolkas yaxaski iyo maski dabki ya gubey. Kolkasey tidhi, " Dabku iya maska iyo yaxaska bakhtiyey, dadkuna dabka ha

bakhtiyo." Kolkasey aminta tidhi, " Dadku burta ma maro, dexda un bu mara, an innagu hasha burta la marro." Kolkasey burti la maren. Kolkasey tidhi qayanodi, "An hasha qalono." Kolkasey qashen, kolkasey cadka bisleysaten, cadki bey liqdey cAdki mahay waxa kaleh ka ma cunin, cadki ya ku mergadey, cad weyn bu aha, afkina u mari wayay. Kolkasey bakhtien.

Waxa la yidhi, Hal waxa wada lahaa, mas iyo yaxaas, dab, dad, libah, khayano, iyo amin, waa toddoboddaas yaa hashii ka daxaysey. 'Cishadii dambe yaa khayanodii tidhi, " Libaaxa hasha weyn aan ka qaadnee, aan libaaxa dilno." Kuwii kale yaa yidhi, " Sidee u dilnaa ? " Kolkasey tidhi, "Maska laibaxa ha qaniino. Kolkaad qaninto, yaxaaska ha galo ." Kolkasuu qaniney, kolkaasuu yaxaskii galey. Kolkaasey tidhi, " Dabka yaxasaka iyo maska gub labadaba." Kolkaas yaxaskii iyo maskii dabkii ayaa gubey. Kolkasey tidhi, " Dabkii baa maskii iyo yaxaaskii bakhtiiyey, dadkuna dabka ha bakhtiiyo." Kolkaasey aminta tidhi, " Dadku buurta ma maro, dhexdeeda un buu mara, aan innagu hasha buurta la marno." Kolkaasey buruti la maraen. Kolkaasey tidhi qayanodii, "aan hasha qalono." Kolkaasey qasheen, kolkaasey cadka bisleysteen, cadkii bey liqdey cadkii ma ahee waxa kale ka ma cunin, cadkii ayay ku mergadeen, cad weyn bu ahaa, afkiina u mari waayay. Kolkasey bakhtien.

Hashu Iyo **Hòlahèda**.

Wahha lei **yìdi**, Hal wahh wada laha, mas iyo hhas, iyo dab,
iyo dàd, iyo **libàhh**, iyo ghaiyàno, iyo àmin, wa **todóbodàs** ya hashi
ka **dahhaisei**. 'Ashodi dambe ya ghaiyanodi **tidì**, " **Libàhha** hasho
wù inna ka ghadne, an **Libàhha dillno**." Kui kaleh ya **yìdi**, " **Sidè**
u dillnà?" **Kolkàsei tidì**, "Maska **Libàhha** ha ghanino. **Kolkàd**
ghanìnto, hhaska gal." **Kolkàsa aiù** (ayuu) **ghanìnei**, **kolkasù** hhaski galei.
Kolkàsei tidì, " Dabka ô, hhaski iyo maska gub labadaba." **Kolkàs**
hhaski iyo maski **dabkì ayà** gubei. **Kolkàsei tidì**, " Dabku iya maska
iyo hhaska bakhtiyei, dàdkuna dabka ha bakhtiyo." **Kolkàsei** àminta
tidì, " Dàdku bùrta ma maro, **dehhda** un **bù** marà **àn** innagu hasha
bùrta la marro." **Kolkàsei bùrtì** la **marèn**. **Kolkàsei tidì** ghaiyanodi,
" **àn** hasha ghalano." **Kolkàsei** ghashèn, **Kolkàsei** 'adka **bisleisatèn**,
'adki bei lukhoten. 'Adki mahai wahh kaleh ka ma 'unin, 'adki ya
ku mergadei, 'ad wein bu **ahà**, **afkìna** u mari wai. **Kolkàsei**

bakhtiyèn.

Hashii iyo Xoolaheeda

Waxaa la yidhi hal baa waxaa wada lahaa mas, xas, dab,
daad, libaax, qiyaano iyo aamin, waa todoboddaas ayey hashu ka dhaxeysey.
Cishadii danbe ayaa qiyaanadii tidhi "Libaaha hasha wuu innaga qaadane,
ee aan libaaha dillno." Kuwii kale ayaa yidhi "Sidee u dillnaa?"
Kolkaasey tidhi "Maska libaaha ha qaniino, kolkaad qaniinto, xaska gal."
Kolkaas ayuu qaniiney, kolkaasu xaskii galey. Kolkaasey tidhi
"Dabkoow xaska iyo maska gub labadaba."
Kolkaas xaskii iyo maskii dabkii ayaa gubay. Kolkaasey tidhi
"Dabku maska iyo xaaska buu bakhtiyey ee daadkuna dabka ha bakhtiiyo."
Kolkaasey Aamintu tidhi "Daadku buurta ma marro, dhexda un buu maraa,
aan innagu hasha buurta la marro." Kolkaasey buurta la mareen.
Kolkaasey tidhi qiyaanodii "Aan hasha qalano." Kolkaasey qasheen,
kolkaasey cadka bisleysteen, Cadkii bey lukhoteen. Cadkaa maahee
wax kale kama cunin, cadkii ayey ku margadeen, cad weyn buu ahaa,
afkiina u mari waa. Kolkaasey bakhtiyeen.

[x155 - X. Ninki indahala-a](#)

Saga tre handlar om hur det var att se ned på en funktionshindrade, förakta kulturen.

Meshaa rag bada nya wada hadleyey. Laban in, midna wa indalayahay midna ma indala. Ninki indahalahaa2 ayaa yidhi, " Mahad nin indala kala hadlesan ? Wahba arki mayo." Ki indahala3 ba yidhi, " Ya nin indala u4 taqanin ?" Inti kalehto ya

Meshaa rag badan ayaa wada hadlayay. Labada nin midna waa indhala'yahay midna ma indha'la. Ninkii indhaha lahaa ayaa yidhi, "Maxad nin indha'la kala hadlaysaan? Waxba arki maayo." Ki indhaha la'aa baa yidhi, "yaa nin indha'la u taqaniin?" inti kaleeto yaa----

Mesha rag badan ya wada hadleyey. Laba nin, midna wa indalayahay midna ma indhala'a. Ninki indahalahaa aya yidhi, "Maxad nin indala kala hadlesan ? Wahhba arki mayo." Ki indahala'a ba yidi, " Ya nin indala u taqanin ? " Inti kalehto ya

Meeshaa rag badan ayaa wada hadlayeey. Laba nin, midna wa indhala'a yahay midna ma indhala'a. Ninkii indahalahaa ayaa yidhi, "Maxaad nin indala'a kala hadleysaan ? Waxba arki maayo." Kii indahala'aa ba yidi, " Ya nin indala'a u taqaanaan ? " Intii kaleto yaa.

1 ya u. 2

Note inflexion of adjective, nin indaleh a man with eyes, but ninki indahalahaa the man with eyes. 3 nin indala, ninki indahala. * By what do you know a blind man ?

Note inflexion of adjective, nin indaleh a man with eyes, but ninki indahalahaa the man with eyes. 3 nin indala, ninki indahala. * By what do you know a blind man ?

1 ya u. 2

NARRATION

x156 - The raising of the Levies

--	--

x157 - MacNeill's zariba (Sanala)

--	--

x157 - Ferdiddin

--	--

x158 - Las Idleh raids

--	--

x159 - The Nogal Campaign

--	--

x159 - Erigo

--	--

SONGS

171 - I. Geeraar, in s

Greetings to Sultan Nur on his visit to the Habr Toljala. ? 1885.

Halna¹ wa iga² salàn³,
Halna wa iga sa'abghad,
Halna wa iga suàl.

Halna wa iiga salaan,
Halna wa iiga sacabqad,
Halna wa iiga suaal.

Hal wa i sacabqad,
wa i Suldaanka amaanti,
siradki Berberad,
iyo wa haldha subax jooga,
baalashi kala saydhe,
wax la siisto la wah.

Halna wa iiga salaan.
Geela, Seenyo iyo Laan,
sangayasha qareystey,
gabdhaha surta la mooda,
iyo seyaxaynu ku jiifna.
Saadadaa nabad ba leh.

Halna wa iiga sual.
Suldaanki bokhronaado,
hor maxaw socoten,
seedka aynu cuneno?
Raabi ya inna siiyei,
sadexdeeni Isxaak,
hadanan ku saluuqin,
adiga O Suldaano,
saalo yanna ka yeedhin.

Halna waa iga salaan,
Halna waa iga sacabqaad,
Halna waa iga su'aal.

Hal waa iga sacabqaad,
waa Suldaanka amaantii
siraadkii Berberaad
iyo waxa hadda subax jooga
baalashii kala saarye
wax la siisto la waa

Halna waa iga salaan
geela, seenyo iyo laan
Sangayaasha qaraystay
Gabdhaha suurta la moodo
Iyo siyaxaynu ku jiifno
Sadada nabad baa leh

Halna waa iga su'aal
Suldaankii boqranaado
Hor maxow socoteen,
Sedka aynu cunayno
Rabbi yaa ina siiyay
Saddexdiina Isxaaq
Haddaanan ku saluugin
Adigaa u Suldaanoo
Salo yaanan ka yeedhin

172 - II. Geeraar, in g

The singer's tribe has been severely looted, and he demands justice.

Ma⁸ sidi geløga,
o guluf mel ku darèmei,
yan gam'i wai habèn.
Sidi àrka iyo gòsha,

Ma sidi gelooga,
o guluf mel ku dareemey,
yan gamci way habeen.
Sidi aarka iyo goosha,
o gabnihi laga laayey,
gurhan ma igu bowte.

Sidi Goodir irman,
o elmihi ka qalen,
garti maw ulule.

Sidi gaanleh shisheeyey,
tollkey ma iss ugu geftey.

Ma sidi nin gabowbey,
o naagu, gunyo ka diibey,
ku geshiyeeya xumaatey,
yan ugu hantameeya.

Wexer geerida jooga,
ma geel annu lahayn,
e gudub nogu maqana,
O haqi so gudbiyya.

Nabsii wa ma qabowbey,
herna wa ma gudan,
Guuli wa wax ma mowgi,
goobina wa warranta.

Geelan manta ha-ino,
heenya godonkooda,
iyo wagerki wadana,
hadano guditin
labadiiba an goyne,
mia no garaten?

Ma sidii geel la oogaa,
Oo guluf meel ku dareemay,
Yaan gam'i waayay habeen.
sidii aarka iyo goosha,
oo gabnihii laga laayay,
gurxan ma igu boote,

Sidii Goodir irmaan,
oo ilmihii ka qaleen,
gartii mow ololeen.

Sidii gaanleh shisheeye,
tolkey ma isugu geyfay

Ma sidii nin gaboohey,
oo naaga guunyo ka dhibay,
ku geshiyeeya xumaatay,
yaan ugu hantameeya.

Wexeer geerida jooga,
ma geel aannu lahayn,
ee gudub noogu maqanaa,
Oo xaqii soo gudbiyya.

Nabsi waa ma gaboobe
xeerna waa ma gudhaan
Guulle waa wax ma mooge
gobina waa warrantaa.

Geela aan maanta hayno,
xeenyo godonkooda,
iyo waageerkii wadanna
hadana u guduudin
labadiiba aan goyné,
miyaa noo garateen?

174 - III. Geeraar, in q and g

To my Bay Pony.

Hamar O, qoroxdaado !	Xamaroow quruxdaada!
Hamar O, garadaado !	Xamaroow quwadaada
Hamar O, guwidaado !	Xamaroow qoofalkaada
Hamar O, qofalkaago !	Xamaroow gadaankaaga.
Hamar O, gadankaago !	
qayli doof laga keney, iyo qanfirka Hindi, q labkan ku arkey, gesuhugu dhinta.	Xamaroow quruxdaada Qayli dhoof laga keenay Iyo qaanfirka Hindiya Qalabkaan ku arkaayey, Geesi wuu ku dhintaa.
Hamar O, guwidaado !	Xamaroow quwadaada, Qaarigi Milmillaad, Rati qayb ugu naaxay Qoorigii Berberaad, Qayd u sugutaa,
qaaridi Milmilad rati qayb ugu naxay qorigi Berberad markab, qayd u sugaya, qun u jooga, miya.	naaxay Berberaad, sugutaa, Qun u jooga miyaa.
Hamar O, qofalkaago !	Xamaroow qoofalkaagu Suryadaan kaga raabto, Qalbiguu ka gartaa, Gelef diidka haween, Iyo waayeel xaj u uqooobtey, an iskugu qoonsan miyaa.
suryadan kaga raabto, qalbigu ka garta, gelafdiidka haawen, iyo waayel haj u qobtey, an iss ku qonsan, miya.	raabto, gartaa, haween, uqooobtey, an iskugu qoonsan miyaa.
Hamar O, gadankaagu !	Xamaroow gadankaadu. Qolidaan la haleelo Marna gaas ka ma hooyo. Ma gasaanad Sirkalku Ku qayb u soo ballaqa?
qolidan la haleelo marna gas ka ma hoyo. Ma gasaanad Sirkalku qayb u so ballaaqa ?	haleelo hooyo. sirkaal Ku qayb u soo ballaqa?

175 - IV. Geerar, in d

Wa innagi dán wadágta³,
iyo iss ku dôlad ahain,
jini yu ídin dúfsan.
War, tollo, inna⁴ daya !

Wa innagi dhan wadagta,
iyo iss ku dowlad ahayn,
jini yu idin dufsan.
War, tollo, inna daya !

Mel e qaylo daluntey,
ma naago urleh la dooxay,
o guuri-ihi dab la ruubey,
an duunyo so dhakhdhaqaqin,
bal dugeeda hissaaba,
wax ku dhayda halkaasa.
War, tollo, inna daya !

Wayelka ya dad aslaxa,
dhalintaase ka diida
bal dacdanahay, dhay,
bal dorkan talinayo,
iyo dawodeeda hissaabo,
wax ku dhayda halkana.
O war, tollo, inna daya !

Mataani la daguuqey,
iyo fardi qad ku dulbeeley,
iyo deebilihi la kaxaayey,
gaashan kun la dareeyey,
ma dimoone waxas,
o tollimoono ka doorne,
o saamir bannu deedalley,
wax ku dhayda halkasna.
O war, tollo, naga daya !

Hadi tana la diido,
o laga dorts colladda,
annana wa dirirra,
collo, ha inna duulin !

Wa innagi dan wadaagta,
iyo isku dowlad ahayn,
Jinni yuu idin duufsan.
Waar, tolloow! inna daaya!

Meel ay qaylo daluuntey,
Ama naago uurleh la dooxay,
Oo guryihii dab la ruubay,
Aan duunyo soo dhaqdhaqaqin,
Bal duuggeeda xisaaba.
Waxaad ku dhayda halkaas.
Waar, toloow! inna daaya!

Wayelka ayaa dad aslaxaa,
Dhalintaase ka diida
Bal da'daydan day
Bal doorkan talinayo,
Iyo dawadeeda xisaabo,
Waxaad ku dhayda haalkaana.
O waal, tolloow! inna daaya!

Mataanihi la duugey,
Iyo fardihii qad ku dulbeeley
Iyo deebilihi la kaxeeyey
Gaashan kun la dareeyey,
Ma dimoone waxaasoo
Tolnimaanu ka dooranayoo,
Samir baanu dedaalgay,
Wax ku dhayda halkasna.
O waal! tolloow, naga daya!

Haddii taana la diido,
Oo laga doorto collaadda,
Annana waa dirirnaa,
Coloow! ha inna duulin!

? 176 - V. Geeraar, in g

Nefka gàdada wèinleh
amàntis garan màyo
Ma Hawd⁴ gèdaleh ba?

Nefka gaadada weeynleh
amaantis garan maayo
Ma Hawd geedaleh ba?
Cerku o galab hore
gabdankiisa, miya ?
Libax mel foog ka guuxa
gabnihiisi miya ?
Geela, Geedo iyo Laan
gaanihisu, miya ?
Ana, Geed iyo Hoxad,
gerarkeygu, miya ?
Afartiisi Gundod
dulka ugu garaca,
ma sidi gabadh weyn,
o geyankeeda la siiyey,
o guuyo weyn lagu dhiibey,
dhakrka ti ganacleh,
iyo garbasarka hariidhah,
iyo gaashali huwaatey,
o gor gadidka hadhkeeda,
ninkiyo gamaacsan,
gaasinka u sita
o kabihi gadhda locada,
garacesa miya ?

Neefka gaadada weyn leh amaantiis
garan maayo Ma hawd geedo leh baa?
Cirka oo galab hooray Gabdankiisa
miyaa? Libaax meel fog ka guuxa
Gabnihiisi miyaa? Geela, Geedo iyo
Laan Ganihiisu miyaa? Anna geed iyo
hoohad Geeraar Kaygu miyaa? Afratisa
gundood Dulka ugu garaaca Ma sidi
gabadh weyn, oo geyaankeeda la siiyey,
oo guunyo weyn laga dhiibay, dharka kii
ganac leh, iyo garbasaarka xariidhah iyo
gaashali huwatey, oo goor gadiidka
hadhkeeda, ninkiyo gama'san, gasiinkii
u sida oo kabihi gadh lo'ada Garaacaysa
miyaa?

Neefka gaadadka weyn leh

Ammaantiis garan maayo.

Ma hawd geeda leh baa?

Cirka oo galab hooray

Gabadankiisa, miyaa?

Libaax meel fog ka guuxay

Gabnihiisi miya?

Geela, Gedo iyo Laan

Gaanahiisu miyaa?

Anna, Geed iyo hooxad

Geeraarkaygu miyaa?

Afartiisa gondood

Dhulka uu ku garaacay

Ma sidii gabadh weyn

Oo geyaankeeda la siiyey.

177 - VI. Geeraar, in s

Faraskeigu soyan,
midabkàgu ma sô kan 'ád ba?
Sifahàgu guyédna
ma sagàl gù jir ba ?

Faraskeygu soyan,
midabkaagu ma sow kan cad ba?
Sifahaagu guyedna
ma sagaal guu jir ba ?
Ma sidi nin sirkaalah ?
Intan ku salaaxo,
sankarkaaga tuura,
golahan saleebeya,
o saharka ka idleeyya,
an geedo kugu saya.
Halki seenyo ku softo,
adigo wax ku seema,
o seema iga rid mahay,
sunka ka decbcin mayo.
Waxba ha i la sulacan,
o salogiga qunyar.

Faraskaygu sooyaan midabkaagu ma
soo kan cad baa? Sifahaaga gudyeedna,
ma sagaal gu'jira baa? ma sidiin nin
sirkaal ah, intaan ku salaaxo sanqar
kaaga turaa golahan salebeyo, oo
saxarka ka idleeyyo aan geedo kuugu
siiyaa. Halkii seenyo ku softo, Adigoo
wax ku seema, Oo seema iga rid mahee,
Suunka kaa debcin maayo. Waxba ha ila
salcaanim, Oo saluugayga gungaar.

? 177 - VII. Geeraar, in b

A Raiding Song.

Heestani waxay ka sheekaynaysaa wax yaabaha loo baahan yahay gelid dagaal ka hor.

Idinku baneyál⁵,
banan idinku baneyál,
Illahh bëididi haïsta,
dùlan mau bùlaten ?

Idinku baneyal,
banaw idinku baneyal,
Illax beydidi ha-ista,
duulan maw buulaten ?
Barbar ma iss ka gurten ?
Badow maw qobsoten ?
Bustihi iyo shalka ma Badow huwisen ?
Rakabka birtaah sulka maw barkisen ?
Yassin mawgu baxden ?
Butiiyঃ collku jexay,
iyo budulki ma heshen ?
Isago ka balaway,
banan mawgu takten ?
Wiilal, Ebba badbadshey,
dabka maw bilbischen ?
Sibraar canaha bokha,
iyo habeenkana baruurta,
ma baruura cunteen ?

Idinku baneyaal
Bannaan idinku baneyaal
Ilaah baryadii haysta
Barbar ma iska gurteen
Bado ma u qabsateen
Bustihii iyo shaalkii ma bado huwiseen
Rakaabka birta ah suulka ma u barkiseen
Yaasiin ma ugu baxdeen
Butiyihii colku jeexay
iyo budulkii ma hesheen
Isaga oo ka bilaabaya
bannaan ma ugu tagteen
Wiilal Eebbe badbaadshay
dabka ma u bilbisheen
Sibraar caanaha buuxa
iyo habeenkana baruurta
ma baruura cunteen

Idinku baneyaal Banaw idinku baneyaal Illax beydidi ba ista, duulaan maw bulaten? Barbar ma iska gurteen? Badoo maw qabsateen? Bustihii iyo shaalka ma badoo huwiseen? Rakaabka birtaah suulka maw barkiseen? Yaasiin mawgu baxdeen? Butiyihii colku jeexay iyo budulki ma hesheen? Isagoo ka balwaaya, bannaan mawgu tagteen? Wiilal, Eebbe badbaadshey, Dabka maw bilbisheen? Sibraar caanaha ka buuxa, iyo habeenkana baruur, Ma baruuro cunteen?

178 - VIII. Geeraar, in b

Gerar wa bogholal,
wa badwein iyo mōjad,
wa babūrki sidīsa.

Gerar wa boqolal,
wa badhweyn iyo mowjad,
wa babuurki sidiisa.
Ninki an badinahayn
beerka wa ka qalalahayn.
Babiir may makhashen ?
Hadi gaaso lo bilaabo,
o Burao lagu tontoomo,
wilal beerka Isxaakah,
adunkooda badna,
an ku berkadsadahayn,
ayan Sirkal Basha ka raci.

179 - IX. Geeraar, in b

Leaving Burao before Jidballi.

Geeraarkani waxa uu cabirayaa rag dagaal geli doona kuna sugar magaalada Burco kuwaas oo diyaargarow ku jira sugayana jawaab sahan ay dirsadeen inta aysan duulaanka qaadin.

Innagu Burao jøgna,
ma jawábta illàlo² ?
War, bulàli³ jadèr, O,
so'od beinnaga.⁴ jøga.

Innagu Burao
ma jawabta illaalo ?
War, bulaali jadeer, O,
socod beynnaga jooga.
Jiryal affeyey,
iyo sun bcecid laga jexay,
aya iss ku jiidey bilaawa.
Wa jexad tegeya,
aya jiid arooyo,
illa jidaneya.
Anna ss ku jaad nokhona.

joogna, Innaga oo Burca joogna,
War bullaali jadeer oo
socod baa innaga jooga
Jiryal afeeyay
iyo sun beciid laga jeexay
ayaa isku jiiday bilaawe
waa jihaad tagayaa
Ayaa jid arooryo
ila jidanaya
Anigana isku jid noqonna

179 - X. Geeraar, in b

The Object of Fighting is Loot

Geeraarkani waxa uu ka sheekaynayaa qiimaha uu leeyahay Geela iyo dagaal lagaa in ujeedad ka dambaysa ay tahay in wax la xasuuqo lana soo dhaco.

In kastàda bareiso,
o ghasirádi bokhoshø,
la'agteidi bakshishleh,

In kastaada bareyso,
o qasiradi bokhsho,
lacagteydi bakshiishleh,
iyo hadan buur na la siinin,
ama geela Badhweyn bada leygu
ceriiyin,
inan forsku u boodo,
wa hal an bixihaynin,
Sirkal beerka u sheg.

In kistaadiibaaraysa,
oo gaasiradii buuxsho
Lacagtaydii oo bakhshiish leh
iyo haddaan bur nala siin
Ama geela badweyn badda nalagu
ceeriayin
Inaan forsku u boodo
waa hal aan bixinaynin
sirkal beerka u sheeg

? 180 - XI. Gabey, in d

Lament on the Invasion and Raids of the Mullah, Mohammed Abdallah, 1900–1904.

Gabaygani waa gabay baroordiiq ah oo uu Sayidku kaga gabyayo xasuuqa gaaladu u gaysteen dadka Soomaaliyed.

Da'da³ gabeiga watan⁴ beriaha dába'ei digéya,
Hadba anigu o dayei ya dári tídahhai,
An dubeyo wa ki beriaha igu dahhsonei.

Dacda gabeyga watan beriaha dabacey dhigeya,	Da'da gabey waataan beryahan daabacay dhigayga
Hadhba anigu o dayey ya dari tidhaxay, An dubeyo wa ki beriaha igu daxsoney.	Hadba aniga oo dayaye yaan daari tibaaxay
An ku dcodo, Somaali yan hadalka deynahayn,	Aan dubeeyo waa kii beryahan igu dahsoonaa
Daboolki an ku rido, hedhoda an daboka gud saaro.	Aan ku doodo Somaliyaan hadalka deynaynin
Digi xaley daxdhiga ka ma gam'in daackirka an kacey Digi haleey dhex dhigo kama gam'in daakirka aan kacaye Derewiish wa ti ka tiimi degaloyyo Daraawiish waa tii ka timid dagalladoodiye Daruudki waagi hore yeey dabin okhoolen Duruudkii waagii hore ayaa ay dabin aqooleen Dabadedna wa ti ley yimi daagaxan idooro Dabadeedna waa tii la ii yimid dagaxan Iidoor Darekhaada iyo wa ti guben diinti nebiga dab ku shiden Dariiqada iyo waa tii guban diintii nabiga dab ku Dabuna da'ey iyo duunida nafoodey Dabuna da'ay iyo dunida naafowday Dadku da'ey agoonti dulmiya derisaadu layey Dadku da'ay agoonti dulmiya deriskana laaya Dubki iyo shalaadki arladdi lagu doaafey Dubkii iyo shaladkii arladii lagu dhoofay Sidi daanab ku da'ey reerihi digoda lo reebey Sidii danab ku da'ay reerihii dhiggooda loo reebay Ebbo	

adi ya dayeenah an duri ku
mogheene Eebboow adiga ayaa
dayenahaan duri ku moogeyne Dalki
adaha laba nin ya daasaxu tuuney
Dalki adaha laba nin yaa daasadda u
tumay Rabo kala dabaal eyda madhar
leys la dooneya Raboow kala dabal
madar la isla doonaye

? 181 - XII. Gabey, in m

My future wife.

An maleyo tan mage wa madaxada Guledo. Marrin cas weiyei, o gacamo wa majeno robah, Kub malasan ba lehdahai, marodi wa soxei, Talaboda magug o ma idei, wa miyirisei. Malaek sameis an farsamo, lagu ma nagin. Weli melod joogtana ma arag, ku maan mogene. Halun ba mirtidaha qalbigu ka muradsidei, Marrwein hoyada waxannu sin Mur ai rerato, Walalkana hamar maidhan ban malin ho odhane. Mos ban u jebin abaha, Mura iyo Hemaleh, An majalis wada ghadonne, midayoda kali.

Aan maleeyo taan maagey waa madxadii Guleed. Marriin cas weeye oo gacamuhu waa majeeno roobaade, Kub malaasan baad leedahoo, maradi waa soohay, Talaabada maguug uma riddo waa miyirisaye Malaa'ik samays aan farsamo, laguma maagin. Weli meelood joogtana ma arag, ku mana moogeyne. Xalun baa mirtii dhexe qalbigu kaa muraadsaday Marweyn hooyadaa waxaanu siin mur ay rarato e Walaalkana xamar maydhan baan maalin hoo odhane Mos baan u jebin aabaha muriyo heemaa leh Aan majaalis wada qaadanee, miidayada kaalay.

? 182 - XIII. Gabey, in d

To Dahab.

Dirax hoorte, guban o lei dilei, duukha la hayaamei. Ninki dhaano kaxaayo banan dauga so qoobeya. Dukhan ito ogaas oo dhalei , derig la danshoodo. Waa dereejo labadeeni o qollad 'ss kuu dharei unsifa ad nagu dadisid, daahab o, no kaali! Daad annu nahai la ma horeeyo, Daahab o, no kaali!akhal doorah mod leiss kuu dharei , galmo daba jooga. Durba xoolaha naga qobo, Daahab O. no kaali! Waan lei dilei, baruur laga dalacei, aulalaada diran, manfacan wada doononne . Daahab O, no kaali! sar daboolan, hes danoneiyo weeso darandeera. Tusbah doorah iyo waaraxan hore u si dadsha. Kabo daalinka leissa dhiga e malmo lagy daalo, iyo gacanta ka ma deein karo jeedal dubandaabeyo. Daf hadan , la so yidhi gogolaha darah gogoshuuwa. Dalaqdalag u socodkad hubki dib u lo lafiyotei.

182.

Diraac hoortay, guban lay dilay, duukha oo la hayaamay.

Ninkii dhaano kaxeeya bannaan dawga soo qoobeeyaa.

Dukhan iyo ugaas oo la dilay, dheriga la dhaansado.

Waa derejo labadani oo qollad isku, dhareeri

Uunsiga aad nagu daadiside, Dahabooy noo kaalay.

Dad aannu nahay lama xorreeyo, Dahabooy noo kaalay.

Aqal door ah mood layku daray, qaalmo daba jooga.

Durba xoolaha naga qabo, Dahabooy noo kaalay.

Wan la dilay, baruur laga dallacay, awlal diirran,

Manfacana aan wada doonanee, Dahabooy noo kaalay!

Sar daboolan, hees aan doonayno iyo weyso darandeer ah.

Tusbax door ah iyo wataxan hore u sii daadsha.

Kabo daalinka layska dhigo ee, maalmo lagu daalo

Iyo gacanta kama deyn karo jeedal dubandabeeyo.

Daf haddii la soo yidhi gogolaha, daraha gogosha waa.

Dalaqdalaq u socodka aad hubkii dib u laafyootay.

183 - XIV. Hes, in g

Dumar O, kunka kabaha, kulliga ðamánta,
Sikakaäga ákhal gudi u garáne.

Dumar O, kunka kabaha, kulliga dhamanta,	Dumarow, kunka kaabaha kulliga dhamanta,
Sikaka-aga akhal gudi u garane.	Sikeega aqal gudi u garaanee
Illahedh go-isi u garane. Raga geeliisi u garane.	Ilaahaad goysee u garanee. Ragga geeliisii u garanee.
Gaashan ma qaadan, ma ku gaaban taqanin ?	Gaashaan ma qaadaan, ma ku gaaban taqaaniin?
Marka rag iss u so galo, ma gangaani taqanin ?	Marka rag isu soo galo, ma gangani taqaaniin?
Garanka afki u badan iyo gojoda lugtaah mowyi.	Gaaranka afkii u badan iyo goojada lugta ah mooyi.
Gembí kaleh ma garatan?	Gembí kale ma garataan?

Frederick Mercer Hunter (1844–1898)

Från Fife, Skottland.

Militär i den indiska armén

Senare politiskt engagerad inom armén

1873–1877 Assistant Resident in Aden

1884–1887 Political Agent for British Suzerainty

1887–1888 Governor of British Somaliland

Scottish. Hunter was from Fife but served his career abroad with the Indian army and in 1868 he married Agnes Maria, daughter of Lt-Col. Charles Augustus Moyle, in Poona (India). Captain (later Major) F.M. Hunter served as an Assistant Resident in Aden from at least 1873-1877, Political Resident in Somaliland (1884-87), Acting Resident in Aden (1885) and finally Governor of Somaliland (1887-88). He was awarded the CB and CSI distinctions. In 1883 he presented a small collection of ancient South Arabian inscriptions to the British Museum. He was author of 'The Aden Handbook' (Aden 1873); and 'An account of the British settlement of Aden in Arabia' (London 1877; reprinted by Frank Cass, 1968). (britishmuseum.org)

A son of Lieutenant-Colonel James Hunter, he was born in 1844 and died in 1898. On 10th October 1868 he married at St Paul's Church, Poona, Agnes Maria, one of five daughters of Lieutenant-Colonel Charles Augustus Moyle and Laura Simpson. C A Moyle was the son of John Grenfell Moyle FRCS, who had been president of the Medical Board in Bombay. He had as far as I know at least four children: 1) Douglas. 2) Walter James Henry, born 25th January 1871, died 22nd March 1956. 3) Lilian Augusta Alice Henrietta, born 21st September 1872, died in 1903. She married Lieutenant-Colonel Harold Fenton Jacob. 4) Gerald.

He joined the Indian Army and subsequently moved into the political department of the same. In the period 1884 - 20th July 1887 he was political agent in Somaliland then administered by the British out of Aden. On 11th December 1884, a Major at the time, he signed the Gadabursi Treaty with the Warsangali in Somalia. He was Governor of Somalia in 1887 - 1888. He was also acting resident at Aden in 1885.

A masonic jewel or medal attributed to his father (see his page), was almost certainly Frederick's. It shows he reached a high degree in the craft of masonry. (myjacobfamily.com)

Publications

Hunter, Fred M. 1873. *The Aden Handbook*. Aden

Hunter, Fred M. 1877. *An account of the British settlement of Aden in Arabia*. London. Reprinted by Frank Cass, 1968.

Hunter, Fred M. 1880. *A grammar of the Somali language; together with a short historical notice, and a few exercises for beginners; concluding with an English-Somali and Somali-English vocabulary*. Bombay: Education Society's Press. 181 pages.
<http://hdl.handle.net/2077/57923>

1880 – A Grammar of the Somali Language

ed. Frederick Mercer Hunter

á = a marks a contraction e.g. hadád = hadad (< hadi-ad)
it also marks stress (high tone) nágti = nagti

ai, ei = ay, ey

au, eu, ou = aw, ew, ow

ä, ë, ï, ö, ü = a'a, e'e, i'i, o'o, u'u e.g. bï = bi'i
= aca, ece, ici, oco, ucu e.g. gän = gacan, sö = soco

d = dh

ḡ = q for Arabic ڇ (p. 4) e.g. aǵal = aqal

k̄ = for Arabic ڏ (p. 4) e.g.

101 - Somali Narration

Ninba gabdh leha magaayso Walakaded. Afar nin ba u timid nimanki ba yidhi "gabadhda na si," wahu yidhi "gabadhda ma nin ba donayya musse gidigen wa donayysan?" ki kele ba yidhi "ninba gonidisa yu donayya" wuhu yidhi "anigao bisha rajal dehe ayyan gabadhda idin so dirayya" ninba u eshay "hawrarsan," issna wahu u eshay "ninba wahu holo hayysta" ninba yidhi "anigo riyo ayyan hayysta" kikale na wahu yidhi "loh ban hayysata" kikale na wahu yidhi "gel ban hayysta" kikale na wahu yidhi "idan hayysta." Kolkasay ka tagen. Wahay kala magnadan ba bishi rajal dhehe ayyu gabadhdi abahed wahu yidhi "nimanki u tag, so arag, ninba wahu jogo iga war ken" wahay tidhi "hawrarsan" markasay ka tagtay; ninki rihha leha bay u tagtay, wahay tidhi, "ma i gursanaysa?" wahu u eshay "abarpa daday o ku gursan kari mayo;" kolkasay ka tagtay. Wahay u tagtay, ninki lohda leha, wahay ku tidhi "ma i gursanaysa"? Wahu eshay "abarpa daday ku gursan kari mayo;" markasay ka sodtay, wahay u tagtay,

Nin baa gabadh lahaa. Magaciisu wuxuu ahaa Lakaded. Afar nin baa u timid. Nimankii baa yidhi: "Gabadha na sii". Waxa uu yidhi: "Gabadha ma nin baa doonaya mise gidigiin waa doonaysaan"? Nin baa yidhi: "Ninba goonidiisa ayuu u doonaya". Waxaa uu yidhi: "Anigu bisha Rajal dhexe ayaan gabadha idiin soo dirayaa". Nin baa u ceshay: "Hawraarsan". Isna waxa uu u ceshay "Ninba wuxuu xoolo haysto ha sheego". Nin baa yidhi: "Anigu riyo ayaan haystaa". Kii kalena wuxuu yidhi: "lo' baan haystaa". Kii kalena wuxuu yidhi: "Geel baan haystaa". Kii kalena wuxuu yidhi: "idaan haystaa". Kolkaasay ka tageen. Waxay kala maqnaadaanba, bishii Rajal dhexe ayuu gabadhii aabeheed wuxuu yidhi: "Nimankii u tag, oo soo arag, nin walba waxa u jooga iiga warkeen". Waxay tidhi: "Hawraarsan". Markaasay ka tagtay. Ninkii riyaha lahaa bay u tagtay. Waxay ku tidhi: "Ma i guursanaysaa"? Wuxuu u ceshay: "Abaar badan baa dhacday oo ku guursan kari maayo". Kolkaasay ka tagtay. Waxay u tagtay ninkii lo'da lahaa. Waxay ku tidhi: "Ma i guursanaysaa"? Wuxuu u ceshay:

ninki gela leha, wahay tidhi "ma i gursanaysa?"	"Abaar badan baa dhacday oo ku guursan kari maayo". Markaasay ka socotay. Waxay u tagtay ninkii geela lahaa. Waxay tidhi: "Ma i guursanaysaa?"
--	--

Rajal dhexe = bil magaceed ama bisha jamaadul aakhir

Gabadhda = gabadha

yidhi = yidhi

tidhi = tidhi

musse = mise

Haista = Haysta

Magnadan = maqnaadaan

Eshay = ceshay

Rihyo = riyoo

Lohda = lo'

Ayyu = ayuu

Ayyan = ayaan

Ai = ay

Wahu = wuxu

Hawrarsan = Hagaag, haye

Issna = isna

Abarba daday = abaar baa dhacday

Sodtay = socotay

Gela m = geel

Dulucda sheekada

Waqtiga qoraalka ama sheekadan la qoray waxay ahayd waqtii hore oo guurku uusan ahyn iska guurso ee lays ogaan jiray, haddeey noqoto gabadha akhlaaqdeeda, caqligeeda iyo iney reer ku filan tahay iyo waliba reeka ama ardaaga ay ka dhalatay. raggana laga ogaan jiray xoolaha uu haysto noocooda, geesinimadiisa, reerkuu ka dhashay, deeqsinimadiisa ama wax bixintiisa iyo murti yaqaanimadiisa iwm. Marka sheekadani waxay tillmaameysaa dhaqankii waqtigaas jirey. Guurka sidaas laysku xusho waxa uu baajinjirey furitaanka.

Waxay sheekadani iftiimineysaa oo kale sida xoolahu u kala sarreeyeen ama loo kala qiimeynjirey waagaas.

Qaybta 2aad

Sheekada oo kooban

Sheekada waxay ku saabsantahay gabar guurdoon ah oo la kulmaysa afar nin oo xoolo dhaqata ah. Waalidkeed ayaa kula dardaarmaya in ay la socdsiiso xaalad iyo waxay kala kulanto afarta nin inta aysan go'aan gaarin.

Ninba gabadh leha magaayso Walaakaded. Afar nin ba u timid nimanki ba yidhi "gabadhda na sii", wahu yidhi "gabadhda ma nin ba donayya musse gidigen wa doonaysaan?" ki kale ba yidhi "ninba gonidisa yu donayya" wahu yidhi "anigo bisha rajal dehe ayyaan gabadhdha idin so dirayya" ninba u eshay "hauraarsan," issna wahu u eshay "ninba mahu holo haysta" ninba yidhi "anogo rihyo ayyaan haysta. "kikale na wahu yidhi "kikale na wahu yidhi "Loh baan haysta" kikale na wahu yidhi "gel baan haysta" kikale na wahu yidhi "idaan haysta". " Kolkaasay ka tagen.	Nin baa gabadh lahaa magaciisu waa Lakadeed. Afar nin baa u timid nimankii baa yidhi : "gabadha na sii". Wawa uu yidhi: "gabadha ma nin baa doonaya mise giddigiin waad doonaysaan?" kii kale baa yidhi: "ninba goonidiisa ayaa uu u doonayaa" waxa uu yidhi "anigu bisha rajal dhewe ayaan gabadha idiin soo dirayaa" nin baa u cesa (ku war celiyay)"hawraarsan". Isna waxa uu u ceshay (ku war celiyay) "nin ba maxaa uu xoolo haystaa? "nin baa yidhi " anigu ri'yo ayaan haystaa" kii kalena waxa uu yidhi " lo' baan haystaa" kii kalena wxa uu yiri " geel baan haystaa" kii kalena waxa uu yidhi " ido ayaan haystaa". Kolkaasay ka tageen. "
---	---

<p>Wahay kala maqnadaan ba bishi rajal dhehe ayyu gabadhdi abahed wahu yidhi “nimanki u tag, so arag, ninba wahu joga igawarken” wahay tidhi “hauraarsan” markaaay ka tagtay; ninki rihha leha bay u tagtay, wahay tidhi, “may gursanaysa? “ wahu u eshay “abaarba daaday o ku gursan kari mayo;” kolkaasay ka tagtay.</p>	<p>Waxay kal maqnaadaanba bishii rajal dhexe ayaa uu gabadhii aabbaheed waxa uu yidhi “ nimankii u tag, oo soo arag, ninba waxa uu joogo iiga warkeen” waxay tidhi “ hawraarsan” markaaay ka tagtay; Ninkii ritaha lahaa baa ay u tagtay, waxay tidhi, “may guursanaysaa”? waxa uu u ceshay abaar baa dhacday oo ku guursan kari maayo” kolkaasay ka tagtay.</p>
<p>Wahay u tagtay, ninki lo’hda leha, wahay tidhi ”may gursanaysa ? wahu eshay ”abarta daday ku gursan kari mayyo;” markasay ka so’dtay, wahay u tagtay, ninki gela leha, wahay tidi”</p>	<p>Waxay u tagtay, ninkii lo’da lahaa, waxayna ku tidhi, ma i guursanaysaa? waxa uu u ceshay, abaarta dhacday kuma guursan karo”, markaaay ka socotay, waxay u tagtay, ninkii geela lahaa, waxay tidhi,</p>
<p>may gursaysa?” wahu u eshay wa ku gursanayya, agalkay so gal, kolkasa gashay, ”fadiso,ano ano ku keni” markas yay fadisatay, kolkaso anahi u kenay, wahu yidi ”dan” gortasay dantay wahay tidi ”wata tagaya” wahu u eshay ”hagge tagaysa”? ”ninki afradayyan u tagayya” sidasay tidi o ay ka tagtay wahay u tagtay, ninki idaha leha</p>	<p>Ma i guursanaysaa? waxa uu u ceshay waan ku guursanayaa, aqalkayga soo gal, kolkaasay gashay, fadhiiso!, caano ayaan kuu keenayaa, markaas ayey fadhiisatay, kolkaasuu caanihii u keenay, waxa uu ku yidhi, dhan! markii ay dhantay ayey tidhi , waan tegayaa, waxa uu ku ceshay, xaggee tegaysaa? ”ninkii afraad</p>

wahay tidi "may gursanya?" Wahuesha "ha wa ku gursanya halkan....	ayaan u tegayaa" sidaas ayey tidhi oo ay ka tagtay, waxa ayna u tagtay ninkii idaha lahaa, waxayna ku tidhi ma i guursanaysaa? Waxa uu u ceshay haa waan ku guursanaya ee halkan
Wahu esha "ha wa ku gursanaya halkan fadiso" markasu ka tagay wahu u tagay adihwan buka so kahayyay ; gortasu wanki gaurai wahu yidi "wanka qalo " waxa ay u celisay "hawraarsan" markaasay wanki kalatai. wahai tidi "deri iyo biyo ayyan do- nayya" wahu u eshay "ho." markasay helibki karasay wahu yidi "on" gortasay wah ka ontay. Wahay tidi "wa tagayya" wahu u eshai "hagge tagaysa ?	<i>Waxa uu esha "haa waa ku guursanaya halkaan fadhiiso" markaa suu katagay waxa uu u tagay edihii wan buu ka soo kaxayay ; goortaasuu wankii gawracay waxa uu yidhi "wanka qalo waxa ay u celisay "hawraarsan" markaasay wankii qalatay. Waxa ay tidhi "deri iyo biyo ayaan do onayaa" waxa uu u celisay "ho." Markaasay helibkii karasay waxa uu yidhi "on" goortaasay wax ka cuntay. Waxa ay tidhi - " waa tagayaa" waxa uu u ceshay "xagee tagaysaa ?</i>
Wahai u elisai " abahai aiyaan warka u geinaiya" wahu yidi "haurarsan" markasai ka tagtai wahai u tagtai abahe, wahu yidhi " i waran" wahai tidhi rihyo leh rag maaha" misana wahai tidhi loo reer maaha" dabadedna sidasai tidhi " <u>gel laho kur</u> , ida se ka so rogai."	Waxay u celisay aabahay ayaan warka u geynayaa, wuxuu yidhi hawraarsan. Markaas ayay ka tagtay waxay u tagatay aabaheed, wuxuu yidhi ii waran waxay tidhi riyooke rag maaha misana lo'ley reer maaha, dabadeedna sidaasay tidhi. <u>Geeluhu kor, idaa lase ka soo rog.</u>

A FRENCHMAN

1886

Gabriel Ferrand

Publications

Ferrand, Gabriel. 1886. *Notes de grammaire comalie*. Alger: Imprimerie de l'Association Ouvrière. 25 pages.

<http://hdl.handle.net/2077/57977>

SOMALI IN ARABIC SCRIPT

Det finns två källor med mera omfattande texter som brukar nämnas när det gäller att skriva somaliska med arabisk skrift:

Sheekh Awees Maxameds dikter

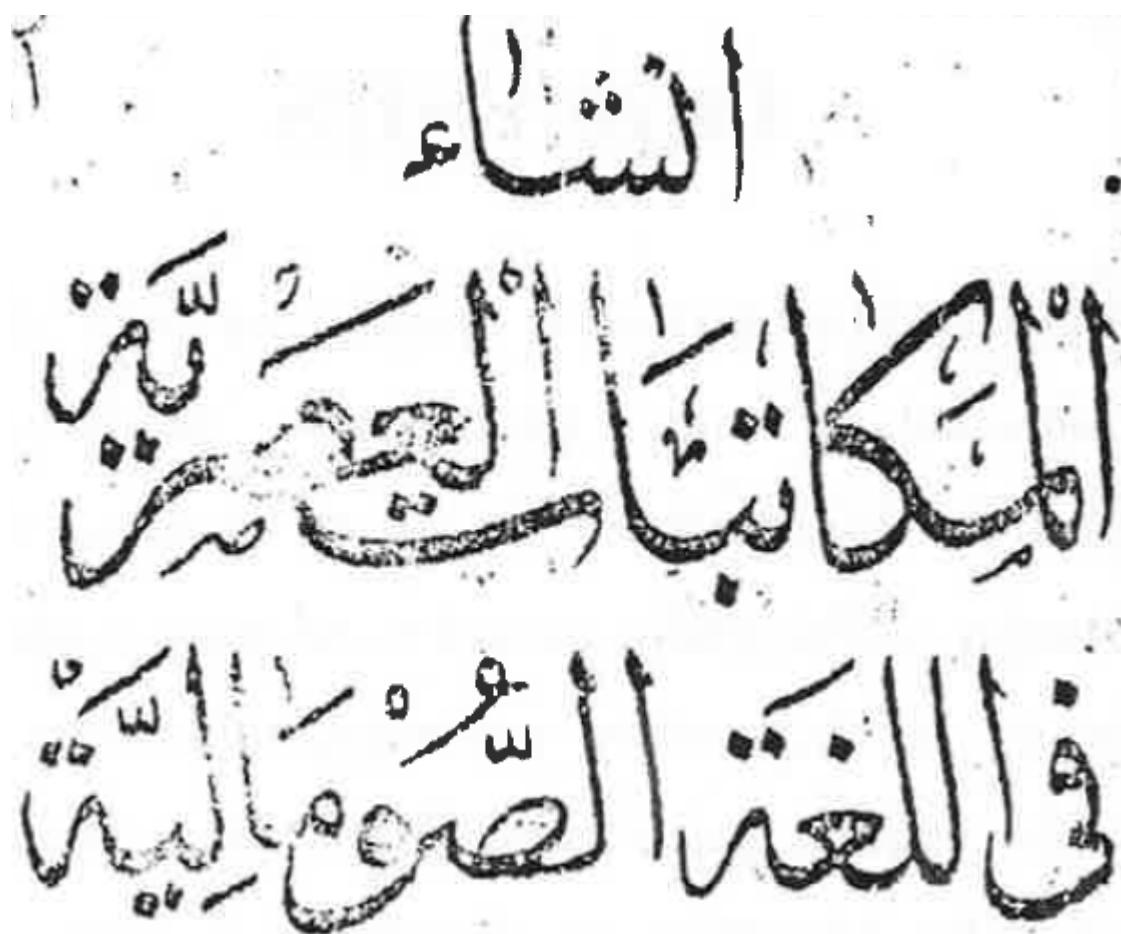
De finns delvis återgivna i

Moreno, M. M. (1955). *Il Somalo della Somalia. Grammatica e testi del Benadir, Darod e Dighil.* Roma: Istituto Poligrafico dello Stato. Pages 364–367.

Cerulli. 1964. Lingua somala in caratteri arabi. In his book: Somalia: scritti vari editi ed inediti, Vol. 3. Pages 117-138.

Texterna diskuteras även i ett föredrag av Giorgio Banti från 2015.

Sheekh Maxamed Cabdi Makaahiil. 1932 = 1351. *Inshaa' al-makaatibaat al-casriyyah fii al-luqah al-suumaaliyyah.* Cadan: Qulaam Maxamed Al-kutbi.

Denna bok finns reproducerad i sin helhet i

Cabdiraxmaan C. Faarax 'Guri Barwaaqo'. 2016. *Far Tasawday. Far Soomaalidii u horreysey ee reer Soomaalilayn*. Hargeysa: Hal-aqoon Publishers.

samt delvis återgiven även i

Cerulli. 1964. Lingua somala in caratteri arabi. In: Cerulli, *Somalia: scritti vari editi ed inediti*, vol. 3, p. 138-154.

Det finns också några korta somaliska texter med arabisk skrift, bl.a.

(King, 1887a, 1887b, 1888, 1889).

Muuse Galaal. 1954. Arabic script for Somali. *Islamic Quarterly* 1(2). 114–118.

Den arabiska skriften diskuteras i bl.a.

Tosco, Mauro. 2015. Short notes on Somali previous scripts. In: Ismaaciil, Mansuur & Sharci (eds.), *Afmaal: Proceedings of the Conference on the 40th Anniversary of Somali Orthography* (Djibouti, 17–21 December 2012), 189–217. Djibouti: The Intergovernmental Academy of Somali Language.

Sheikh, Ahmed. 2019. Somaliska med arabisk skrift - en språkhistorisk studie. kandidatuppsats. Göteborgs universitet. <http://hdl.handle.net/2077/63249> (5.5.2023)

Moallin, M. H. (2021). *Taariikhda culimada soomaaliyeed*. 1st edn. Sid. 71–77.

Mukhtar, M. H. (2003). *Historical Dictionary of Somalia*. The Scarecrow Press. Sid. 219–221.

Sheekh Awees Maxamed from Baraawe (ca 1900)

Sheekh Uways Maxamed

Från Cerulli (1964: 118-119):

أَحَدُ شَيْكٍ وَامْحَا طَلِيَّانِي إِيَّوْ مَالُونْ لَيْكِ حَمِيْسُ حَرْبِيَّيْنْ
مَهْمَاهِيْ دَغَالِكِيْ إِنْتُو حَرْبِيَّيْنْ إِنْتُو فِيرِيَّيْنَا فِضَاحِيْ مُدَبِّيْنْ
إِنْتُو آيْبِيَّيْمَالْ بَنْدُو قَائِمَيْلَيْنْ دَوَاعِيْ دَالِيَّيْنْ گَدَالَا طِغَيْنْ
بَصَرِّيْكِيْ قُرُانُكَ مَرِيَّكَانْ كَفِيْنْ أَفَرِتِيْ عَيْيَدَ دُذُنْ سَارَذِيْنْ
، تَلِيْبُو اُغَاسُكَ فَنِيْنْ آيِ تُسَيِّنْ إِنْتُو تَنَظِيْنْ ضَلَالَ آيِ رِحَيْنْ

axad shayki waamaxaa Talyaanii iyaw
maalun layki khamiis xarbiyayn

mahmaahii daGaalkii intaw xarbiyayn
'intaw fiiriaynaa fiDaaxay mudayn

'intaw aybiyamaal bunduuqaayhalayn
dawaay daaliyayn gdaalaai TiGayn

Basarkii quraanka maraykaan gufayn afartii
cabiida dudun saaradayn

Taliyyaw ugaaska faniina ay tusayn intaw
tanadayn dalaala ay rixayn

axad Sheeki waa maxaa Talyaanii iyo
Maalinleegii khamiis xarbiyeen?

mahmaahii dagaalkii intoo xarbiyeen? intoo
fiiriyeen-aa fidhaax ay moodeen?

intoo ay Biimaal bunduuq ay heleen, dab ay
daliyeen gedaal ay dhigeen?

ثُمَّ بَعْدِ غِيَسٍ حِلْبُ جَلْبِيَّيْنْ هَرْهَارُكِيِّ كُحَيْنْ طَنَانَ آيُ مَرَيْنُ
 جَلْوُلُكِيِّ طَلْيَانِ جَوْنُ آيُ مَدَيْنُ إِلْمَ دَيْرُ جَمَالُو جِتْقَاعِيِّ كِتْكِيَّيْنُ
 حُرْوُبُكِيِّ حَرَرِيِّ حَوَالَ آيُ فُدَيْنُ حُجَّوبُكِيِّ دَغَالُو هِرَأَوَ آيُ كَلَيْنُ
 خَلَلُكِيِّ طَلْيَانِيِّ إِبَوْ شَلَدِيِّ مَرَيْرِيِّ كُوَيْنُ هَوَامُ آيُ طِفَيْنُ
 دُولُنُ دَالِيَّيْنُ حَرَرْ بَايِ تَكَيْنُ دُنُوبُكِيِّ دَبُورَ أَرْلَادِيِّ كُوَيْنُ

aħad Šēkki wā mahā talyānī iyo Mälīnlē-gi hamis harbiyēn?
 mahmāhī daqālki intō harbiyēn? intō fīriyēn-ā fidāħ ay mōdēn?
 intō ay Bimāl bundūq ay helēn, dab ay daliyēn gedāl ay digēn?
 başarki Qurānka marrekān gusēn; afarti 'abīda duddun sāradēn
 5 taliyo ugāska fanīn ay tusēn; intō taladēn dalāl ay riħēn
 ɻumma ba'digħisa Gilib ġalbiyēn; Harħār-ki kuhēn; Danāna ay marēn.
 ġalolki talyānī ġibin ay modēn; ilma rēr Ĝamālo ġinfa-y kilkilēn.
 hūrubbki Hararray hawāla ay qodēn; huġġubki Degħelħo hirābe ay galēn.
 halalki talyānī iyyo Galadi Mareray għeben hawas ay digēn
 10 dūlun dāliyēn Harar bay tagēn dunubki dabōra arlāda-y għeben

Thumma bactħiġi xi lib jalbiyayn
 harhaarkii kuxayn dhanaana ay marayn mareen

jalawlki Talyaani jiwin ay mudayn ilma rayr
 jamaalaw jinfaay kinkinayn reer Jamaalow kinkinayn

xuruubkii xararay xawaala ay qudayyn
 xujuubkii daGaalawaa hiraawa ay galayn

Khalalkii Talyaani iyaw Galadi Marayray
 guubayn hawaas ay dhiqayn (mareerey)

Dulun daaliyayn Xarar bay tagayn
 dunuubkii dabuura arlaaday guubayn
 [Harar]

رُوُبِسَارْ عُنَيْنْ أَفْكُويْ بَاسْ سِيَيْنْ وَبُوْ رَارَدَيْنْ مُكَاسْ آيْ شِيرَيْنْ
 زَنْبِيلْ بُورْحِيَيْنْ سَمْ وَأَكْرُدَيْنْ سَرْ وَمَالِنْ لَيْلَدْ لَهَادَى حَرَبَنْ
 سَوِيدْ آيْ كُوَيْيَنَا اقْلْ دَلْدَلَيْنْ حَلَالْ دَوْرِيَيْنْ قُسْلْ رِيَسِيَيْنْ
 شَمَيْرَكُو كُوَيْيَنَا بَرَدَالَوْ بُرِيَيْنْ وَرَنْ بَسْ سِيدَيْنْ وَأَوْ لَالِيَيْنْ
 ١٥ سُرْتِيْ كُلْنَتَا إِيْ شَنْعَوَا شَمَالَكَايْ طَوِيْنْ وَأَوْ فِرَارِيَيْنْ

Ruubisaar cunayn Afguuy baas siyayn
 waywi raaradayn mugaas ay shiirayn

Sanbiil buuxiyayn sab waa gardiyayn siraw
 maalin laygi lamaaday xirayn

Sawiid iyo (ay) guwibaynaa aqal daldalayn
 xalaal dawriyayn qusul rabsiiyayn

Shamayrkaw guubaynaa bardaalaw buriyayn
 waran bas siidayn waaw laaliyayn

Suruntii kuluntaa iyaw shancawaa
 shamaalkaay dhawayn waaw firaariyayn

ضَلَّاشِيْ مُرُسَدَ إِنْتَيْ قَرَهْرِينَ دَرَأَوْيُشْ كُوبِيَّنَا هَوَبِنَكَ شَدَّيْنَ
 طَبَحَنَخْ جَنْبُلُولْ رِسْ فَارِيَّيْنَ كُورَارْ آيْتَرَادَيْ آدَرْكَايِ طَوَيْنَ
 ظُلْمِ لَوْ كَلَديْ سَلَاحْ آيِ طَوَيْنَ أَمِنْكَيِ بُندُوقُ كُ كَادَكَادِيَّيْنَ
 عَلَانِلُوا إِبَوْ سُكُرُو كُوبِيَّنَ لَهَادِيِ دُدَونَكَ وَادَادَادِيَّنَ

Dalaashii murusada intay qarqareen
daraawiish guubaynaa hawaynka gadayn.

Dhajatakh Janbuluul ris qaariyayn kuraar
aytiraaday adarkaay dhawayn

Dulmilaw Galadii salaax ay dhawayn
aminkay bunduuqu ku kaadkaadiyayn.

Calaanluw iyo sukuruu kuyayn lamaadii
dudawnk waadadadiyayn

20 غَلَبْ كِي سَبُونُكَ إِيَّيِ قُومَمِينْ بُولَوْ مَكُورْتَوا وَ مَكَارِيَّيْنْ
 فَرَسِيَّيِ أَرْدُكَ لَكْتَنْ شُوحِيَّيْنْ فَسَاكِرْ كَهْرَادِيَّيِ حَرْبَ جَوْحِيَّيْنْ
 قَوْدَحَوْ قَوْتَيْنْ كَبَرَارِغِيَّيْنْ أَمْ قَلَالِيَّوْدَ قَرْنَايِيَّيِ مَدَيْنْ
 كَكَبُكِي بَرِيرَيِ بَنَانِكَايِ بَنَهَيْنْ بَنُوكَافِ كَيْشِي شَرِيرَايِ دَغِيَّنْ
 لَوَاحِلَّيِ كَنَدِي كُوَاسْ كُورِدِيَّنْ إِنَتَنْ مَنْفَعَدِيَّسَ دَادِيَّيْنْ

Galabkii sabuunka iyay quumamayn buullaw
maguurtaw waa kuffaariyayn

Faraskii urudka lugtay guujiyayn casaakir
garaadkii xarbi juujiyayn

Qawdaxaw qawatiinka kubaraarugayn am
qalaaliyawda qarniay mudayn

Kakabkii bariiray banaankaay baxayn
banuukaafi gayshii gariiray dagayn

liwaaxlay Galadii kuwaas guuribayn intay
manfacadiisa daadiyeen

25 نِيرْفَلُو بَعْدِي إِدُو عَدْعَدِي سَدَحْدِي كَلْوَنْ كَيْمَانْ شِيرَانْ
 نِهْكُو شُورِيَّيْنْ كَرَادِي أَرْدِنْ وَارْبَسَدِيَّنَا سِنْبَارَأَيْ طَوْنْ
 وَنِيرْ سَارَدِنْ لَالِيَا يَسِيَّيْنْ مُكَادُأَيْ طَحَيْنْ سُكَارَيْ طَمَيْنْ
 هَوِيَا دِ طَامَ فَصَلْكَيْ إِدِرْ إِلْمَ دَارِنْدُولَ كُفَّارُ حَرْبِيَّيْنْ
 إِغَارْتَ سُمَالَ وَبَغَلَ حَرِيَّيْنْ إِنْتَيْ فَرْ مَكَادِ إِسْكَاشَتَ آدِنْ

Miriflaw Bagadi iyaw
 cadcadkiisa wasadexdi Galwayn gaymayo
 shirayn

Ninkaw shuuwiyayn garaaday arabn waa
 rabsadaynaa sinbaaray dhawayn

Wanbar saaradayn wilaayaysiyayn mugaaw
 ay dhaxayn sukaaray dhamayn

Hawiyaadi dhaama fasalkii irir ilma
 daaranduula kuffaar xarbiyayn

igaarta sumaali wabaqal jiriyayn intay far
 magaadi iskaashata adayn

٣٠ مَصَفْكِيْ جَرْبِ بَرْبَرَا وَحُطِّيْفَيْنُ صَنَفِكِيْ وَدَادِكِيْ أَوَيْسُ أَحْمَدِيْنُ
 مَرِيْكِيْ قُوَّانِكَ إِنْتَوْ طُوْجِيْيَنُ إِنْتَوْ مَدَحْ وَرِبِّيْنُ مَرَدِيْ رِبِّيْنُ
 مَرَنِرِيْ مَمْدُنِيْ مَسَائِبُ آيُ طِيْكِيْنُ مَالِنِتِ كَلِيْنِتُوْ وَامْسَبَا حِيْيَيْنُ
 عَجَاجِبُ مِنْ عَجَاجِبُ إِنْتَيْ سُو ارْكِيْنُ دَوْلَ دِينُ دَرَادِيْ مَغْصَكَايِيْ مَدَيْنُ
 عَجَاجِبُ لَيْ مَسَائِلُ إِنْتَيْ دَاهِرِيْنُ بُقْرُ دَوْلَ دَوْنِيْنُ مَكْعُ دَوْرِيْيَنُ

Masafkii xarbi barbaraawaxdhigayn sanafkii
wadaadkii Aweys Axmadiin

Maraygii quraanka intaw dhuujiyayn intaw
madax warayrayn maraday riidayn

Marayray mamudnay masaaib ay dhigayan
maalinti kalayntaw waa musbaaxiyayn

Cajiibu min cajaab intay suu arkayn
dawladiin daraaday magaskaay mudayn

Cajaab lay masaayil inyay daahirayn buqur
dawl dawnayn magac dawriyayn

35

أَلَا وَأَيْمَهِيَا رَبِّكِيْ أَحَيْ رَبِّ مَيْلَبَا يَالَّوْ إِنْتَوْ عَبُودَيْنْ
 إِنْتَوْ رَبِّ تُوْغَيْنْ إِنْتَوْ عَبُودَيْنْ صَلَادِي بَدْنَانْكَ كُمَيْوَهِيَيْنْ
 صَلَّغَيْ نَوْ صَلَّغَيْ إِلَهَيْ صَلَّغَيْ أَصْحَابَتَ ارْكَيْ يَقِينْ
 إِيمَنْكَ تَوَارِيدِنْخِدِي سَنَدِي جَمْعَه نُورُكَوْيَنْوَا دَلْكَيْ شُمْهِيَيْنْ
 كُنْكَيْ سَدَحْدِي بُقْلُكَيْ إِبَوْ لَبَاتَنْ تَدَوْبِكَيْ حِسَابَيْ كُوبَيْنْ

Alaaw aybahayaa rabigay axay rabi maylbaa
yaalaw intaw cabuudayn

Intaw rabi tuugayn intaw cabuudayn dalaadii
badnaanka kumaywhiibayn

Dalligii nawi salligii ilaahay sallagii asxaabta
arakay yaqiin

Iminki tawaariikhdi sanadii Jumcaha
nuurkawaynaw dalkii shumhiyayn

Kunkii sadaxdii buqulkjii iyo labaatan
tadawbkii xisaabay kuubayn

Sheekh Maxamed Cabdi Makaahiil (1932)

Från Barwaaqo (2016: 131–145)

▪ حرف الالف ▪

(١) أَلْبَطِيرِكَيْدَ هَقَبَتُ

(٢) أُوْطَ قَاطِنْ إِيْ جِيدِسْ وَيِسْلَ رُكَّيْنَ

(٣) آبِيسْ صَبِرْ كَهْ لَابَنَ - عِيسَنْ سُعْطَ كُمْ لَابَنَ

(٤) آوْرَ حِمْلِيْكَ وَأَقَاطَا حَذَكَ قَلُوْعَنِسْ مَقَاطُ

(٥) إِجِيدَ آنْ كِهِيدَ وَأَمْعَ دَالَسْ

(٦) آقَلْ هِلْبُوْ طَهَا هَطْلِسْ مَطَهُ

xrf alalf

Xaraf al-alif

(1) uliba Diirkiida haqabtu

(1) Uliba diirkeeda ha qabto.

(2) uuDi qaaDis ii jiidis waysla rugagayn

(2) Oodi qaadis iyo jiidis waa isla rugageyn.

abeysu sabr kuma laabna – ciisana sucuD
kuma laabna

Abeeso sabar kuma laabna Ciisana socod
kuma laabna.

awr xamilkii waa qaaDaa xadhig qaluucanse
maqaaDu

Awr xamilkii waa qaadaa xadhig qaloocanse
ma qaado.

Ijiid an kujiidu waa gamca daalis

I jiid aan ku jiido waa gamco daalis.

Aqal hilbuu dahaa hadalse madahu

Aqal hilbuu daahaa hadalse ma daaho.

(٧) إِشْ نِنْكِيْ طَبَ آذِنْكَا آرْكَ - أُورْلَكْ نِنْكِيْ
 طَبَ إِلَهِيْبَا آرْكَ
 (٨) إِنْتَ عَلُوشُ بُكَلَهِيْطَ عَكْتُ هَبْكُتُ
 (٩) أُورْلَكْ كَمِبَ أُورْلَكْ هُرْ سَعْطَلَكِسُولِيْيِي
 (١٠) أُورْلَكْ إِيْ رُوْحَ هَكَانَكَا أُذَحِيْ
 (١١) إِنْ إِيْ هُوْيَدِيْدَ كُلْبَتِيْ طَنَ رُونَ
 إِيَا دِيْقَ رُونَ
 آدُونَكَ نِنْكِيْ تَلِيْيَيَ وَآجُونَكَ نِنْكِيْ
 قَاطِنَيَيَ إِيَا نَجُونَ
 أُوطَذَ عَمَوْطَ سَطَ أَكَلَ سَرِيْيَانَ إِيَا لُو
 كُرَا، أَذِيْنَ وَآطِطا بِيْسِيْ مَذُتِيْ

Intay caluushu bukilaheyd caktu habuktu	Intay calooshu buki laheyd cagtu ha bukto
Awrka dambe awrka hore sucudkiisuu leeyay	Awrka dambe awrka hore socodkiisuu leeyahay
Awrka iyo ruuxa hugaankaa udhexeeya	wrka iyo ruuxa hoganka u dhexeeya
Inan iyo huuyadeed kulba tii dan ruun iyaa diiqaa ruun	Inan iyo hooyadeed kolba tii dan roon ayaa diiqaa roon
Aduunka ninkii talinayay waa joogaa ninkii qaadanayay iyaan juugin	Aduunka ninkii talinayay waa joogaa ninkii qaadanayay ayaan joogin
Uudu dhacmuud siday u kala sareeyaan iyaa luu guraa	oodo dhacmeed siday u kala sareeyaan ayaa loo guraa
Adhi been waa didaa beenise madhutiyu	Adhi been waa didaa beense ma dhutiyo

إِنْكَى إِنْتَ كُيْدِ آنْ وَطَ تَلِيجِنُ وَحِيَ تِدِ
 سِبَ أَمَ وَطَ نَالَهُ
 آفَ مَعَانْ كَعَنْ مَعَانْ إِيَا ذَانَتَ
 إِنْذُولَ هِلْبَ كَلِبَا أَلَّ ذَنَهُ
 إِشَ آرَكَ أُقُونِ كَهْرِيْسُ وَحَ لَسَ سِينَ
 كَلْكَعِيلَ كَهْرِيْ بَانَ سَيُولَ سِيَلَ مَلَهُ

پ: حرف الباء پ:

بَيَهُ مَيْتِشِي گَدَنَ إِتَيَهُ إِسْكُ تَكَانَهُ
 بَنَهُ آنَ فَوَسَ لَهَيَنَ بَرْقَنَ آنَ عَانَ لَهَيَنَ
 بَلَدَ آنَ بُقُرَ لَهَيَنَ وَآبَرِيُونَ بُنَ لَهَيَنَ
 مِظَنَ لَكَمَّ گَلُهُ

Inankii inanta kuyidhi aan wada talijinu
waxay tidhi siba uma weda naal

Inankii inanta ku yidhi aan wada talijino
waxay tidhi siba uma wada naal

Af macaan gacan macaan iyaa dhaanta	Af macaan gacan macaan ayaa dhaanta.
Indhuule hilbu kelibaa uga dhan	Indhoole hilbo keli baa uga dhan.
Is arag aquuni kamahuraysu	Is arag aqoon kama horeyso.
Wax isa siina kalgacayl kamahureyu	Wax isa siinna kalgacayl kama horeeyo.
Inan sabuul siil male	Inan sabool siil male
Biyu meeshii gudan iyay isugu tagaan.	Biyo meeshii godan ayay isugu tagaan.
Ban aan faras Lahayn barqin aan caanu Lahayn belad aan buqr Lahayn waa beryun bun Lahayn midna laguma galu	Ban aan faras Lahayn, barqin aan caano Lahayn, balad aan boqor Lahayn, waa beryoon bun Lahayn midna laguma galu

بَيْنَ كَابِنْ إِيْ عُلْ كَابِنْ وَآكُهْفِيَانْ :
 بِلْ سَطْحَ إِهْ رَيْزَ كَانْ وَآكَا كَجِيْسَارْگَنْ
 كُهْ كَادْ سِيسْ : يُهْلْ هَدِمْ هَقْدِينْ
 كُذِعْ طُونْتِينْ مُويِيْ : مُلَّا يُ اِنْتَيْ
 كَا مَقْتَتْهَ عَيْرَ كَا لَيْ كَمْقَتْتَهَ :
 يَقْلُ فَرْطَ لَيْرَتَيْ لِمَظْبَى اِسْمُودَا :

٤: حرف التاء :

تُلْكَأ تَاكْتا لُوكَهْ تَلِيْ : تُلْنِنْ كَهْذَيْ
 إِيْ تِرْنِيفْ كَهْذَيْ مِظنَ مَطِيرَ كُئِنْ :
 تُلْكَ تَاكِيْ رُكْمَيْ : قُلْ وَطَ هَكَانْ
 نِنْكَ طُونَا تُلَانْ إِيْوُمَتَا :

Biyu kaa badan iyo cul kaa badani waakuhafiyaan	Biyo kaa badan iyo col kaa badani waa ku hafiyaan
Bil sadex ihi reer kaagana waakaakaxaysaa rugana kuma gaadhsiisu	Bil saddex ihi reerkaagana waa kaa kaxaysaa rugna kuma gaadhsiiso
Buhul hadimu haqardin kudhici dooneteenamuuysi	Boholl hadimo ha qodin ku dhici dooneteenamooye
Balaayu inta kaa maqantahay qayrkaa iyay kumaqantahay	Balaayo intay kaa maqan tahay qayrkaa ayay ku maqan tahay
Baqal farda lamiratay lamidbay ismuudaa	Baqal farda la miratay la mid bay ismoodaa
Tulgaa taaktaa luuguma taliyu	Tolkaa taagtaa looguma taliyo
Tul nin kahadhay iyo tiru neef kahadhay midna madabar gu'in	Tol nin ka hadhay iyo tiro neef ka hadhay midna ma dabar go'in
Tugba taagii rugmay	Togba taagtii rogmay
Tul wada hagaagsan ninkii duunaa tulaaniyuu mutaa	Tol wada hagaagsan ninkii doonaa tol la'aan ayuu mutaa

ٰ حِرْفُ الْجَيْمِ ٰ حِرْفُ الْحَاءِ ٰ
 بِحِلْجِيلَيْغَنَ لَكَمَ ڏِنْتُ آطَآ طَيْنَگَنَ لَكَمَ وَارُ
 حَاجُ ڏَنَ وَآ كَحُصُلُ ڏَنَ وَآ كَنَاكُ
 حَاجُ نِنْ آنَ آيَنِ لِنْڈُ هُو كَرِدَا ٰ
 حُولُهُ أُرْقَى إِسْكُ گَرْتَانَ طَطْكُنُ وَطَهَطَلَكُ
 حَاجَدَادُ دُورَتَا ڏَشَاطِي سُكَنَا ٰ
 حِكَانَ كِيْ كُوشِينِكَتَ حَبَالَهَا لَتْسَا حُولُ كِيْ
 كُوشِينِكَتَنَ هَدَ كَاَگَا لَتْسَا ٰ
 حَرِيْ حَبَالَ مَالِنْبَا حَرِيْ ٰ
 حُولُ قُوْ ڏِيْظَا وَآلَقَاتَا سُورُ قُوْ ڏِيْپَسَ لَهَقَاتُ

Jiljileecna laguma dhintu adadaygna laguma Jiljileecna laguma [looma] dhinto adadaygna laguma waaro.

Xaaju dhana waa kaxusul dhana waa kataak.	Xaajo dhana waa ka xusul dhana waa ka taako.
Xaaju nin aan ugayni indhu huu karidaa.	Xaajo nin aan ogayni indhuhuu ka ridaa.
Xuuluu urtay isku gartaan dadkuna wadahadalka.	Xooluhu urtay isku gartaan dadkuna wadahadalka
Xaajadaad dhowrataa dhushaaday sugtaa	Xaajadaad dhowrataa dushaaday sugtaa
Xigaalkii kuushiikta xabaalahaa latusaa xuulukii kuu shiiktana hadhkaagaa latusaa	Xigaal kii kuu sheegta xabaalahaa la tusaa xoolo kii kuu sheegtana hadhkaagaa la tusaa
Xeryu xabaalba maalinbaa laxarimaa	Xer iyo xabaalba maalinbaa la xarimay
Xuulu quudheed waalaqaataa suur quudheysa lama qaatu	Xoolo quudheed waa la qaataa, soor quudheedse lama qaato

حَكْلٌ لَابَنْ حُولُ كُمْ بِمَا دَانْ ۝
 حَازِكْ هَطُو حُولُ بِسَهَ أَطَلِ چَلْجِلَعَوِيَا لَا
 ذَنْ لَهَا ۝

حاج هڪانيٰ تُل گاڻن مئڻن تُر نجحن
حاج دامن لقبت تے لڀطھے طب لقبتیں ملہ

بِحُرْفِ الدَّالِ :

وَ دَرْ دَرْ وَ حُورُوطْ حَنْبَابِيْ كُلَّ كَشَا: دَكَدِسِيْ
هَطَّيْ طُوزْ ذَلَانْ كَادِسِينْ كِيشْ لَعَكْ ذَلَانْ

حُرْفُ الرَّاءِ

رَگْلَانْ وَحْ كُهْ يَيْشُ رَگْ حُمَاسِ وَحْ
كُيْيَشْ رَگْ وَآنْ نَاكْ لُور سَدَيْ رَايْ

Xaarku haduu xuulu leeyahay uday jiljilicaw iyaa lo'dhan lahaa	Xaarku haduu xoolo leeyahay oday jiljilicaw ayaa la odhan lahaa
Xaaju hadaanay tul gaadhin maturun turu bixin	Xaajo haddaanay tol gaadhin ma turunturo bixin
Xaaju daaman laqabtu yay leedahay dabu laqabtase malaha	Xaajo daaman la qabto ayay leedahay dabo la qabtase malaha
Durduru waxaruud xananbay kula gashaa	Durduro waxarood xanan bay kula gashaa
Degdesiyu haday dowr dhalaan kaadsiyana kiish lacagay dhalaan	Degdegsiyo hadday door dhalaan, kaadsiyana kiish lacagay dhalaan

نَنْ نَانَا گُرْدُ سَطَى ۖ رَقِبَ وَآ مَرْكِيدَ ۖ
 رَرَگَ لَسْ كُرْتَى ۖ پُرْنَ إِيَ بَيْنَ كَلَ مَرَادَلَ ۖ
 مَرَ آورَ هَطَى ۖ دُزْكُوْدُ طَهِيرَانْ هَيْرِ يَسَسَ لَكَمَ
 وَآيَ ۖ رَگَ سَطَجُوكَ دِلَوْ ڈُنْ لَهُوَ
 آ ڈِمَرَطَرَدَ آذَلَشُ آهَوْ ۖ رَگَ وَآ أُورَ
 كَعُرُولَ رَايَ آدنَ كَعُرُولَ رَايَ اُوكَ كَعُرُولَ
 رَگَ طُورَ إِسْمُودَ يَا آلِيتَ نَالَنَ بَسَرِ كِبْرَى
 مُرْقَى نِشَكَ لَها طَبَطَ هَيَا مَكْعَطَ ۖ رَگَ لَمَ
 مَلِيَّيَ ۖ وَآ لَگَ مَلِيَّسَتا ۖ رَادَهِيَ مُرْفَحَ هَيَ

؛ حرف السين ۖ

سُطَگَا هَلَّيَلَ وَآ لَوْگَ تَگَا هَلَّيَدِسَ

لُوْگَهْ تَگْ ہ سُعْطَ رَاخْ مَلَهْ سِبْرَانْ سَهَيْ
 مَاہَ طْقُنْ سُكِيْنِيْ مَاہَ ہ سَا حِيْبَنْ کَا اَمَّ گُوْسَهَنْ
 اَهَا اَمَّ گُوْسَبَتْ اَهَا ہ سُورِ وَآ مُوطِ رَايِ
 نُولْ تَاطِ عُنْتَا وَآ مُوطِ تَاطِ بِحِسَانَ وَآنُولْ
 سَعْبَكَ هَطَانْ حِيلْ کِچُونْ مَحَا هَبِينِکِيْ
 لُوْتُماَ سَطِحَماَ بُقْرُ نَطَ کَا قَاطَاَگَرْ وَيَعْسَنْ
 گُدُونْ چِلْعَسَنْ کَعَنْ گُذَنْ ہ سِطَهِ نِنْ
 مِظَنْ لَلَهْ هَشِيشِيْنِکَ حُولَهْ کُوْجَرْ اَيِ
 حِلَهْ کُلَّ قَبَ اِيِّ نِنْکَ حَتَاطَاَگَلِ اَيِ
 کُوْحَا سَدَ اِيِّ نِنْکَ حَرَطَ کُلَّ قِيَبَسَطَ
 اَيِّ مَرِيطَ کُگَ حِلَّ ہ سُمعَائِيْ بَهَلِ هُوسِ

Muuse Galaal (1954)

	Finally	Medially	Initially
la	= لَهْ bar	= بَهْ ab	= بَهْ
si	= سَهْ lib	= نَهْ ib	= نَهْ
gu	= جَهْ tan	= تَهْ ul	= تَهْ
se	= سَهْ hel	= حَهْ eg	= حَهْ
lo	= لَهْ col	= قَهْ og	= قَهْ
trgee	= جَهْ eel	= كَهْ eeg	= كَهْ
too	= تَهْ gool	= حَهْ ooq	= حَهْ ooq

Roman	Arabic	Somali
aa	أَيْمَنْ	-
ii	إِيمَنْ	-
uu	أَيْمَنْ	-
t	تَهْ	-
d	دَهْ	-
g	جَهْ	-
f	فَهْ	-
z	زَهْ	-

Roman	Arabic	Somali
ش	شِيمَنْ	شَهْ
ش	شِيمَنْ	شَهْ
ك	كَهْ	-
خ	خَهْ	-
م	مَهْ	-
ن	نَهْ	-
ل	لَهْ	-
و	وَهْ	-

١. ولعنان دينتهن هلى داعله لهلينه دلبلدلي كلى حلئان.
٢. حلئان فلرۇن بېرىن فەھىئى هلى بېرىنىش.
٣. علنان كلى ياب بۇرۇن هلى دېھى.
٤. ولەھىن ئەلماشلىنىڭ چۈھۈر ئەلمەنلىكلىن مەدا.
٥. وايىل ئەبىتىسىلى لەفتەن گىنى لاسلى.
٦. ولەم لەپىشكىنى ھېجەھى لەد هلى كەنەن.
٧. بىرلەشىن بەرتىلد قىلى نەھەن.
٨. ولەھىن هلى دېيەن قى ولەھى كلى شەۋىشىلى دەھى.
٩. بەرۇن بىلا بلى تەقان.
١٠. وايىل وا مەلس دەھېنلە.

Transliteration

1. wataan diintä ana daaad atayai ,
dababay ka tamaan .
2. haddaañ farı jirin fahmo ma jieto .
3. ‘anaan ka yaat reer ma dooji .
4. wata alrosha ku jiraa ‘arabka tadaa .
5. waayeeł qabtiisa kaftan ku laasay .
6. wat laysken ogyatay eed ma kees .
7. barasho horteed hay niin .
8. watan ha deyim e wata ka shisheya day .
9. gari llah bay tagaa .
10. waayeeł waa muo danteed .

SOMALI IN OSMANIA SCRIPT

Osmania-skriften diskuteras i bl.a.

Tosco, Mauro. 2015. Short notes on Somali previous scripts. In: Ismaaciil, Mansuur & Sharci (eds.), Afmaal: Proceedings of the Conference on the 40th Anniversary of Somali Orthography (Djibouti, 17–21 December 2012), 189–217. Djibouti: The Intergovernmental Academy of Somali Language.

sid. 23–39 i Maino, Mario. 1953. *La lingua somala: Strumento d'insegnamento professionale*. Alessandria: Tipografia Ferrari, Occella &c.

sid 177–179 i Cerulli, Enrico. 1959. *Somalia: Scritti vari editi ed inediti II*. Roma: L'amministrazione fiduciaria italiana della Somalia.

Det finns tre lättillgängliga källor med mera omfattande texter skrivna med osmania-skrift:

N.N. 1951. *Marsi koowaad ka af Soomaali ga*. Xamar.

Yaasiin Cismaan Keenadiid. 1966. *Af Soomaali: Buug koowaad*.

Gosanka afka iyo suugaanta Soomaalida. 1971. *Afkeenna iyo fartiisa: Buug koowaad*. Xamar.

Det finns också några sidor text i bl.a.

sid. 68–69 i Maino, Mario. 1953. *La lingua somala: Strumento d'insegnamento professionale*. Alessandria: Tipografia Ferrari, Occella &c.

The Osmania Alphabet

ఁ	'	ఁ	m	ఁ	0
ః	b	ః	n	ః	1
ఄ	t	ఄ	w / uu	ఄ	2
ఇ	j	ఇ	h	ఇ	3
మ	x	మ	y / ii	మ	4
ఁ	kh			ఁ	5
ఁ	d			ఁ	6
ర	r	ర	a	ర	7
ఢ	s	డ	aa	డ	8
ఘ	sh	ఘ	e	ఘ	9
ల	dh	ల	ee		
ః	c	ః	i		
ఁ	g	ఁ	ii / y		
ఁ	f	ఁ	o		
ఁ	q	ఁ	oo		
ఁ	k	ఁ	u		
న	l	ఁ	uu / w		

Likheter med arabisk skrift:

Det finns inte några stora bokstäver i osmania-skriften.

Man skiljer inte mellan kosonanterna <y> och <w> och de långa vokalerna <ii> och <uu>. Man använder <ë> för både <y> och <ii>, och <߄> för både <w> och <uu>.

<7> och <8> motsvaras av tecken som är likadana, men omvänta.

Likheter med latinsk skrift:

Från vänster till höger.

Tecknen binds inte samman.

Inga diakritiska tecken.

Andra iakttagelser

Man har olika tecken för långa och korta vokaler, t.ex. <݂> = a, <݃> = aa, <݄> = e, <݅> = ee.

För diftongerna används <݈܂> <݈܃>, <݄܂> aw, inte <݈܂܃> <݄܃>, <݄܂܃> ow.

I de äldre texterna (1951, 1953) särskriver man alla determinerare från huvudordet, t.ex <garab tii>, men i de yngre texterna (1966, 1971) sammanskriver man.

Texterna som är skrivna med osmania-skrift ligger mycket nära modern stavning.

Ordlista

malluug (lab) Wax meel fog laga arko oo aan qaabkooda la sixi karin. ≈ magallooti

1951 – Marsi koowaad ka af Soomaali ga

4.5.8.3.

55789 42490.85

58 32.5979 85

15357

8085

X

X

3511798 05 X
3511798 05 X

8578556 05 8578556 05
8578556 05 8578556 05
8578556 05 8578556 05

3511798 05 3511798 05 X
3511798 05 3511798 05 X

3511798 05 3511798 05 X
3511798 05 3511798 05 X

3511798 05 3511798 05 X
3511798 05 3511798 05 X
3511798 05 3511798 05 X
3511798 05 3511798 05 X

X

X

361793 K4
 8575786 82 49 802027
 050 85 82 6585 19398.
 89 82 90 84 382 05
 8586 2 8578 25 3702.
 8525086 82 49 850. 8078675
 49 358972 450.05 892. 8920985
 49 050 13985 82 890.

~~Meeris 36~~

meeris 36

bararshe hu waa cudur
dad ka ku dhaca. jimic-
si gu aad buu oogo da
wax u taraa. ha ordo.

baqalye hu waa haad. berbera
waa magaalo bad da taal. hinda
waa dal aasiya ku yaal.

Meeris 36

Bararshuhu waa cudur
dadka ku dhaca. Jimic-
sigu aad buu oogada
wax u taraa. Ha ordo.

Baqalyuhu waa haad. Berbera
waa magaalo badda taal. Hinda
waa dal Aasiya ku yaal.

30793 NO

UOOR 948L 8548L

8977R 248R 857754

U44L 4900L 25MMS2

22775R 8544857

248R 8575 2252. 35MM88 85
2 3820S. 850 05 4300X2 45052 85

meeris 37

eeddo aabbe dhabbe
cirro ubbo carrab
eebbe bidde ballan
qorrax gabbal

ubbo kala goan. mallwg baa
y mwqda. bad da kallwn badan baa
ku jira. carab carrab la.
dhullax baa
iga soo baxay.
eebbe ayaa wax
walba abwray.

qalab ka qora

affur

Meeris 37

Eeddo Aabbe Dhabbe
Cirro Ubbo Carrab
Eebbe Bidde Ballan
Qorrax Gabbal

ubbo kala go'an. Malluug baa
ii muuqda. Badda kalluun badan baa
ku jira. Carab carrab la'.
Dhullax baa
iga soo baxay.
Eebbe ayaa wax
walba abuuray.

Qalabka qora

Affur

30793 TC

205705782, 09750972,

44744789, 82080521,

85705772, 19398350,

34284292, 05105190,

357423582, 323823582,

351523512, 873522932, 257524512,

427324772, 63110928572

meeris 38

qarqaryo, diradiro,
kwrkwrsi, gudwdane,
gardarro, jimicsad,
bwnbwnin, daldalid,
marooqsasho, muqwnsasho,
saxansaxo, gobannimo, baranbaro,
koronkorro, dhallinyaro,
guro

Meeris 38

Qarqaryo, diradire,
kuurkuursi, guduudane,
gardarro, jimicsad,
buunbuunin, daldalid,
marooqsasho, muquunsasho,
saxansaxo, gobannimo, baranbaro,
koronkorro, dhallinyaro,
guro

1953 – Mario Maino

27782 390052
 -
 ከሱስ ስ 8979 292 ይኩ 9225 ዓሸ፯7
 ዘዴትሱስዬ, በዚ ጥሩ ደሸ፯፻፲ ዘረንዴ፯5
 ዝሱስ ዘዴትሱስ, በዚ ዓሸ፲፻ ዘኩ፯፯8
 ይኩ ዓሸ፯7 ዘዴ ስ ዘሱስዬ ዘሱስ ስ
 ዓሸ፯ን ዘመንዴስዬ.- ከሱስ ዘሱስ=
 ዘዴ, ዘሱስ ዘሱስ ዘሱስ ዘሱስ, 9292 ዘ=
 ዘሱስ ዘሱስ ዘሱስ ዘሱስ ዘሱስ ዘሱስ
 ዘሱስ ዘሱስ ዘሱስ ዘሱስ ዘሱስ
 ዘሱስ ዘሱስ ዘሱስ ዘሱስ ዘሱስ

Furryn sillan

Waxaa la yiri nin baa inta gabar
 gwrsaday, kol kuu habeen keliya
 qabay furay. Kol ky la yaabay
 baa gabar ty la waydyyey wax la
 isku qoonsaday.- Waxay cadday-
 say, bal wax kale daaye, inaan ha-
 dal na dhexmarin.- Dabodeed isa gy
 baa meel madal ah loogu yeeray oo
 waxy furryn ka ku jyday la way-
 dyyay.

“Shan ymood oo ay isku darsadtay
 waan ku furay” bw yiri. “Waxay yi-
 hyn: xoolo hunno, ul laaan, dhaqaa-
 ladarro, camalxumo iyo habaar badi”.-

Haddy la waydyyay sidw ku ogaa-
 day, wuxw yiri:-

Furriin sillan

Waxa la yiri nin baa inta gabar
 guursaday, kolkuu habeen keliya
 qabay furay. Kolkii la yaabay
 baa gabartii la weydiiyey waxa la
 isku qoonsaday. Waxay cadday-
 say, bal wax kale daaye, inaan ha-
 dalna dhex marin. Dabadeed isagii
 baa meel madal ah loogu yeeray oo
 wixii furriinka ku jiiday la wey-
 diiyay.

“Shan iimood oo ay isku darsatay
 waan ku furay” buu yiri. “Waxay yi-
 hyn: xoolo hunno, ul la’aan, dhaqaa-
 ladarro, camalxumo iyo habaar badi”.

Haddii la weydiiyay siduu ku ogaa-
 day, wuxuu yiri:

"Kmnnn222h 925& 2525& 85452
25 38405&, 431 452 52611 45 8m
85115 2585&, 450 45. 452 4542
25 92585 2845&. 431 45& 85752
85805& 925& 4202 25 8m 811922
452 85725& 925& Kmnnn222h 2525&.

"An address to the people of
Australia & New Zealand & the
Philippines.

"92 58 752650505752 25258 851152
85 385058, 057 58 29058358 2905
58 154205 285 2509258258 75 5852
2 2528875 2582.

"*Lissner's* *ouos* *Xsifz* *z* *z*
os8 *z* *z* *z* *z* *z* *z*.

"*எஷ்ட கீதோ ஒடுத் திரும்பு*
ஒப் புது வே ஸப் பே புத் துக்-
பு கீதே வே புத் துக் புத் துக்-
பு கீதே வே புத் துக் புத் துக்-

“Xoolo hunno inay tahay waxaan ku ogaaday, kol kaan aqal ka soo gala hayay, kaad ka baan kabo ha isaga sybay. Kol kay garan wayday in ay gudo ha soo geliso baan gartay in ay xoolo hunno tahay.

“Ul inayan lahayn waxaan ku gartay kabo hy ma badbaadin ee waa la xaday.

“in ay dhaqaaladaran tahay waxaan ku ogaaday, dab ay shidaysay sida ay xaabo da uga badinaysay oo ayan u tashiila hayn.

“camalxumo deeda waxaan ku ogaaday kol kay dab kii afuuftay.

“habaar badi deeda waxaan ogaaday kol kii ay dab kii u ololi waayey ku habaartay “daad ku seexi” oo ay la helshay.

“Xoolo hunno inay tahay waxaan ku ogaaday, kolkaan aqalka soo galayay, kaadka ayaan kaboha isaga siibay. Kolkay garan wayday inay gudaha soo geliso baan gartay inay xoolo hunno tahay.

Ul inaanay lahayn waxaan ku gartay kabihi ma badbaadin ee waa la xaday.

In ay dhaqaaladaran tahay waxaan ku ogaaday, dab ay shidaysay sida ay xaabada uga badinaysay oo aysan u tashiilahayn.

Camalkumodeeda waxaan ku ogaaday kolkay dabkii afuuftay.

Habaar badideeda waxaan ogaaday kolkii ay dabkii u ololi waayey ku habaartay ‘daad ku seexi’ oo ay la helshay”.

1966 – Yaasiin Cismaan Keenadiid: Af Soomaali

SIYASAH GOSHAH

SHAR HANFAO

89882 898592 4U25080

MASAHIS SHASHI DEDDII SHARSHEES SHASIRGOS
MSOSH SUTT

6 2 6 5 n

082	5		
875929	5		
898916	5		
85758	5		
862	5		
875	5		
02557	50		
758	58		
827798	58		
85782	58		
558H5MOS	050H5	58		
590295505	050H5	58		
8900982	59		
88775H	59		
84758892	59		
722	59		
05885MS	59		
8985	5C		
858505	5U		
05885H-550H490	8888 88775H-550H47	5U		
8H5-9882	897975	5008		
89845	8575245	80		
8H890	80		
858505	858H085H5	85		
9882	89000452	85		
8989C45	9882	8577H765	88	
8577H765	9882	72265	85	
8H858505	85		
8H858505	8919825	88		
050H5	8245	88		
050H5	8576	88		
8H858505	8908	85		
"75859"	88		
848585	85	98585	8678	88
8H8588925	89		
5885H	868	88	85	8C

0 8 2

05858

820955505 8308 05825 85758 9252 87909 68
0585040 850058 3 85M92 9252 8504889 68
875h 35R90h 624505 850585 6889 68
8507989 93092 05825 8684 9252 8980889 68

0 0

898582 0289 983h 8582585 18745 0282 87858
852857h745 647 988h 58 49 87765 0585 846h
8222588905 0282 1h/988988h 8303h05 0h 8h858
855988 6689 0585 55M988h 847988 25057h5
90928 8909 8 5042658 9252 821409 68

0 0

89 68 85690 747 2 89590 89292 19768 1476
89 68 85M8U22509 58580 85258 2 0h8926
850485 5005 08268 85009 84757 0h 7h8586

0 0

84797

05045 54745 8h850 988h
9897 892 45 858988h
5258h8892 42 89298h8
90928 42 544758 90
500h2 4885 58580h
8h85 49 53648868 h

Diin

Gabay

Culimmada sidii layna faray inan soaalaa eg
Dabadeed hadday ii saxaan inan saleeyyaa eg
Soomoo salaadoo tukada sadaqa dhiibaa eg
Sadrigaa islaan laga yehee inan sifeeyaa eg

...

Saaqayn lugaa iyyo gacnaha jiirka lugu
soohay
Sanqaroorka dheer iyyo af kaa soorta laga
quuto
Sunnayyaasha lugu joojiyyiyo s.laxda loo
koobay
Samicii dhegaa laga maqliyyo soorihi
nadarka
Ilaahii sidaa ii alkumay inan sujuudaa eg

...

Waa tii wa.aad reer u yimid waanin jirey
jeere
Waa tii waxyeelladi ahayd wanay u loogaane
Wadeeca alla diintii haddaa weerar loo
.ogaye

Diin

Gabay

Culimmada sidii layna faray inan su'aalaa eg
Dabadeed hadday ii saxaan inan saleeyyaa eg
Soomoo salaadoo tukada sadaqa dhiibaa eg
Sadrigaa islaan laga yehee inan sifeeyaa eg

...

Saaqayn lugaa iyo gacnaha jiirka lugu
soohay
Sanqaroorka dheer iyo afkaa soorta laga
quuto
Sunnayaasha lugu joojiyiyo sulaxda loo
koobay
Samicii dhegaa laga maqliyo soorihi
nadarka
Ilaahii sidaa ii alkumay inaan sujuudaa eg

...

Waa tii wadaad reer u yimid waanin jirey
jeere
Waa tii waxyeelladi ahayd wanay u loogaane
Wadeeca alla diintii haddaa weerar loo
rogaye

Geeraar

Dadka awrka gobaad iyyo
Isir baan ka dashiyyo
Anafooyin ku faaniyoow
Ilaahii ku abuuray aad
Addoon kiisa ahaydoo
Dhooba kaa asteeyyey oo

Geeraar

Dadka awrka gobaad iyo
Isir baan ka dhashiyo
Anafooyin ku faaniyoow
Ilaahii ku abuuray
Aad addoon kiisa ahaydoo
Dhooba kaa asteeyyey oo

47 854740 H2 86263h

98 HS 642 52 H2 H4258

H5H 92228852909!

8h59n985

85458

S2R928 022905 H59 H2 82758 0%H H5n45 85 6426

0L8550H A H5n5 8h558 988h 054885038 557926

G2H45 05458352 89 29552 H5n945 0h822 HS 89n0826

8h59n9 RnR2 65 057792 = 0H85 44458586

H5H 050 Hn02 1h89 57n505 690 222 0h77h26

05n H5298852 9258 nH 89882 Rn 65 0800525

H28988505 05747988h 898585 09n595 898985

0370277988h H5n58 HS 85485892 05n05 8085 586

05874988h 8288 7h842 H9 222 05988986

0H850988h 847585 H5H 892 0H8 988h 85n426

0575848 50 4H85 85 H9 0423h 988h 4476

H9 25 0H858 R587 H5n5 25 H9 n585 0538988986.

85458

8h59n9 4445858 HS 82758 89 887988 2h76 6

85597 n585 65 7h2988h 29248 2285 9n98886

850058 85H A H89042 H5n58 3485842 867986

32H222505 89748 H5n5 1974988h 344508 1576 6

82745 25 Hn2 85008 n585 H5028 3846 H5798886

uur habreed ku gesheyoo.	Uur habreedka gashayoo
if ka meel ah ku keenay	Ifka meel ah ku keenay
wax illoowsanidaa!	Wax ilowsanidaa!
soomaaliya	Soomaaliya
gabay	Gabay
allihii dunida uumaa ku furay duul walba ba meele	Allihii dunida uumaa ku furay duul walba meele
degraduu u kala socay iyyo dawyyaday marine	Degraduu u kala soocay iyo dawyaday mariye
dhulka dabacsan baa niman waliba docun ka yaalliine	Dhulka dabacsan baa niman waliba doc uun ka yaaliine
soomaali loogu ma darraan deeqa eebbahaye	Soomaali looguma darraan deeqda eebbahaye
wax dad koodu joogaa arlada mid ugu doorroone	Wax dadkoodu joogaa arlada mid ugu doorroone
dal wanaagsan inay lee yihiin loo ma diiddana	Dal wanaagsan inay leeyihiin looma diiddana e
webiyyada dareeriyyo biyaha dixasha faafaaya	Webiyada dareeriyo biyahaa dixasha faafaaya e
durdurriyyo waxay ka cabbayaan dawda ceesha ahe	Durdur iyo waxay ka cabbayaan dawda ceesha ahe
dayrtiyyo gugii roobku waa ugu daaayyaaye	Dayrtiyo gugii roobku waa ugu da'aayaaye
dooxxiyo buuraha wax yaal doog iyyo caleene	Dooxa iyo buuraha wax yaal doog iyo caleene
daraftii ad eegtaa ba waa duunyo iyyo beere waa na deeqay khayr kala na waa laga damcaayyaaye	Daraftii aad eegtaaba waa duunyo iyo beere Waana deeqay khayr kalena waa laga damcaayaaye
gabay	Gabay
soomaali eebboow ga turay si siirihii hore e	
samir laga ma rooniyyo ninkii suga ilaahiise	

saac baa u soo degey hadday si xun u Soomaali eebbowga turay si siirihii hore e
noolayde

hadday sax u ogaadeen waxay seegayeen Samir lagama rooniyo ninkii suga illaahiise
beriye

suxullada birtii kaga jirtiyyo seetadii jare e Saac baa usoo degey hadday si xun u
noolayde

surka na qool haddii lagaga w?adey siibe Hadday sax u ogaadeen waxau seegayeen
xarigiye beriye

Suxullada birtii kaga jirtiyo seetadii jare e

Surkana qool haddii lagaga wadey siibe
xarigiye

- 5 -

8585787 500h2 NSRS 6986988h 39098 55 896926
85751h2RS 8UWUO H2879h5 H265 85N95926
"8928h7h8" 92658 H2 8L086992 "89" 05 55 8588926
89 49 Rh 8988L89889 92658 85N5445 H96426
8h8 Hh05 988h 7hMS H9 85058505884U26
827hUNNS05 H5h58 28h 19792 858 988h 0hN0926
89219 NS882 9U825 988h 892 8U7L NSRS 8UN8L
858h8h8892h8 988h 6988 H9 NS 8955N58L
8202h 988h 86988 49 45005N58 H5RS 898582688L
8586988h 8hN9008 NS 09 85N8h889 698298L
H9h8 88h508 8h7L H2 45h58 NSRS 8h4U88h88L
H9 H98 85h87 988h H5h87 89652 65RNh88L

8989h

85858

8h0h9 NSRS 85h 5758h88 NS 85757 H505 25 8587488L
9h 858h8nL 790 H88 85715h5 NSRS 8588h290L
8900985-8h78h 8h8978h20h8h 89 988h 742 4988L
65h9 NSRS 858979 8989h NSRS 85758888L8

8U797

85705 858250 H5 7988h 8628L 89h2 H574558h,
82020 H8N0989 85888h 85857h8 H52 NS 888h

Saxariir addoon laga dhigtiyyo silic ma qaataane
Sarajoogga ceebeed kufriga kuma salaamaane
“sinyooroow” intay ku celceshaan “si” da ma hayyaane
Si baa loo tixgeliyyaa intay salabka qaateene
Soofkooda iyyo ruuxa waa sadaqadysteene
Surweellada waxay ugu jiraan sah iyyo duullaane
Sinji laysu sheegta iyyo faan seere laga yeelye
Sabuubooyinkii iyyo dhicci waa la saamaxaye
Sulux iyyo heshiis baa baddalay kala sifayntiye
Saymiyo colaaddii la daa salowgi taagnaaye
Wixii siigadii hore ku baxay laga sokeeyyoowy
Waa kaas saqir iyyo kabir siman makhluuqiiye

Libaax

Gabay

Codki laga baq araggiis la carar wada na cayreeyye
Il casuusle raad kiis carjaba laga cabsoonaade
Ciddiya-dhuuryo coofaarbulloow ci iyyo reen baasle
Mawaa lala cayaaraa libaax laga caraysiiyey

Geeraar

Farda caynad ka raacyoo senge caaku wareemayoo
Cudud wiilihi haystoo casarki wan la siiyoo

Saxariir addoon laga dhigtiyo silic ma qaataane.

Sarajoogga ceebeed kufriga kuma salaamaane.

“sinyoorow” intay ku celceshaan “si” da ma hayaane.

Si baa loo tixgeliyyaa intay salabka qaateene.
Soofkooda iyo ruuxa waa sadaqadysteene
Surweellada waxay ugu jiraan sah iyo duullaane.

Sinji laysu eegta iyo faan seere laga yeelye.
Sabuubooyinkii iyo dhicci waa la saamaxaye.
Sulux iyo heshiis baa baddalay kala sifayntiye.

Saymiyo colaaddii la daa salowgi taagnaaye
Wixii siigadii hore ku baxay laga sokeeyowy

Waa kaas saqir iyo kabiir siman makhluuqiiye.

Libaax

Gabay

Codkii laga baq, araggiis la carar wadana cayreeye.

Il casuus leh raadkiis carjaba laga cabsoonaade.

Ciddiya-dhuuryo coofaarbulloow ci iyo reen baasle.

Ma waa lala cayaaraa libaax laga caraysiiyay

Geeraar

Farda caynad ka raacyoo Senge caaku wareemayoo
Cudud wiilihi haystoo casarkii wan la siiyoo

- 6 -

898288 0585740 988h	8589 4486 HS 74858
2 898975 L49	8585048 85882058045
8988h2 4h09 h49!	
8885 858250 HS 798	75498922A 85779492h
55205008 2 8588582258	881 492 8582/82 88168
8589048 458589868	2 898975 L49
8585048 8h0-82779265	890828 440009!
75885 858250 HS 798	843988 8h0 89882h
09797 0588h2 8978789	82 8589232 4h049
2 898975 L49	8585048 85889 08082
92698832 85009!	

85758

44797

857898U 85854h4h	8588888988h 4404988h
05850h 4h7 2 44889	888h 90 2 8276988h
898912 4h 858 2 8h7988h	88758 49849 5989?
888544826988h 85878A	85 97 848752 858h
88850 8h 85285242h	86289h3 82 857458h
758 8888885 8589?	
8575249 59054 4882	85 85787 85850 440 988h
85745897 988h 878988h	8875896905 995 988h
85809 8999 650h8 938h	88845 4885 8204052h

Caabuqii dacareed iyyo cashi Eebe ka reebey u cibaara ekaa, bahalkii cagfudaydka ciyyoon boodi okaa.

Geela caynad ka raac, ratigaannu carraabbinoo mandaddii u cabbaynnay, ko gaan caynka ku giijey cabaadkuu tawalaayey u cibaara ekaa bahalkii cod-furaanta , ciddiisii kululaa ragga caynad ka raac, geesigii col yihiinoo dirir laysku ciriiryi, ku canaan tolki u cibaara ekaa, bahalkii cabsi diidye indhihiisu caddaa

Faras

Geeraar

Waryaahee galawow halqooqiisiyyo guudkiyyo dabaduu kor u geeyfi gugoo aad u curtiyyo gibil koo dhab u hooriyyo goray baalki miyaa? Guuxaweeeyntiyyo bayrku ma aar geeyran hayoo wiilal soo ganganeenoo ganbigii ku cartayoo rag guulguula haya? Garanwaa midab kiisu ma xariir gabal keed iyyo garbasaar iyyo laasiyyo gorayaatida shaam iyyo khayli gaashi madow iyyo hubka kiisa guduudanoo.

Caabuqii dacareed iyo cashi Eebbe ka reebey u cibaara ekaa, bahalkii cagfudeydkaa ciyoon boodi ogaa.

Geela caynad ka raac, ratigaannu carraabinoo mandaddii u cabbeynney, ku waan caynka ku giijiyey cabaadkuu tawalaayey u cibaara ekaa. Bahalkii cod-furaanta , ciddiisii kululaa ragga caynad ka raac, geesigii col yihiinoo dirir laysku ciriiryi, ku canaan tolki u cibaara ekaa. Bahalkii cabsi diidye indhihiisu caddaa

Faras

Geeraar

Waryaahee galawow halqooqiisiyo guudkiyo dabaduu kor u geeyfi gugoo aad u curtiyo gibilko dhab u hooriyo goray baalki miyaa? Guuxaweeeyntiyo bayrku ma aar geeyran hayoo, wiilal soo ganganeenoo, ganbigii ku cartayoo, rag guulguula haya? Garanwaa midabkiisu ma xariir gabalkeed iyo garbasaar iyo laasiyo, gorayaatida shaam iyo khayli gaashi madow iyo hubka kiisa guduudanoo.

1971 – Afkeenna iyo fartiisa: Buug koowaad

S A H U S S A S

9 8 h

4 5 7 4 8 3 5

W H R H M H G O

SHABABKAH S A H S 9 8 h 3 4 5 6 7 8 9 0 S 3 7 6 5 4 3 0 S

M S 5 S 7 S U C S

INDUSTRIE GRAFICHE DELLA SOMALIA

X

X

2 9 2 9 8 h 2 7 4 9

Կ Տ Մ Գ 9 8 h 8 9 5 9 0 Գ 0 5 2 6 9 8 h 0 8 2 9 8 h
0 5 4 5 4 6 h 9 8 h 0 9 4 4 6 5 8 0 7 7 5 2 9 8 h
4 9 7 h 9 8 h 2 9 7 9 2 :

Գ 0 5 2 6 : Խ Տ Ա Ն Կ 9 2 8 5 5 8 8 4 5 8 պ 9 2
5 2 9 h 7 9 8 h 9 7 9 8 9 .
4 9 7 h : 5 2 9 h 7 9 8 h 5 2 6 8 8 5 8 պ 9 2
5 2 9 8 h 7 9 7 9 4 9 .
0 8 2 : 5 2 9 h 7 9 8 h 5 2 6 8 0 9 2
5 5 0 9 4 9 8 h 5 5 1 5 8 5 8 5 2 5 0 9 .
0 5 4 5 4 6 h : 5 2 9 h 7 9 8 h 4 9 2 7 7 5 2 9 8 h
5 2 9 8 h 8 5 7 h .
0 9 4 4 6 5 8 0 7 7 5 2 : 5 2 9 h 7 9 8 h 4 9 5 9 2 7 7 5 8
9 7 4 5 0 9 8 h 4 9 5 8 h .
7 5 2 : 5 2 9 h 7 9 8 h 5 2 6 8 5 8 5 2 9 8 h
5 2 9 8 h 5 2 6 8 5 8 5 2 9 8 h .
2 9 7 9 2 : 7 7 5 5 6 8 4 8 2 5 2 9 9 0 9 2 4 5
4 8 4 5 2 : 5 2 9 h 7 9 8 h 4 9
9 8 4 5 8 5 8 4 9 8 9 8 9 , 8 9 4 9
5 2 9 8 h 5 2 6 8 5 8 5 2 9 8 h .

X

X

- 4C -

19754 98h SWm7

1979498h SWm7A2 ԿԳ ՄԽԸ. 197A4A SWm7AS

924S և 04hRh S84 590590 և ՀԵՎԵ.

ԿՏՄԿ ԱՏ ԽՏՈԳ ՀԽՕԿՑՏ, ԻՆ ՀՀ ԿԱՏԳ

SWm7A2 924S ՀՀ ՅԹ ԽԽՕԿ Տ84 ՀԽՕԿՏ

19754S ՏԿԱՏ ԱՏ Ե989 ԻՆ ՀՀ 550989.

197A4A SWm7AS ՄԽԸ ԿԿ ՀՀ Ա989.

SWm7A2S 19754S ՄԱՐ ԿԿ ՀՀ Ա989.

ԱԱԶԴ ՄԽԸՆՏ Ա555 ԲԵՕՏԺ.

X

X

5545808501 98հ 29229 (5)

ԿԵ Ա57ԿԿՀԵՏ ՏԵ ԱԳ ԿՄԿ 98Դ 89590

5545808501 98հ 29229.

2922908 : Կ57 55M90 ԿՄ Դ

4528752ԿԱՈԼՑ ?

5545808501 : 92Վ92 ՇԽՆՏՏՏԵ ԿՄԿՍ

Կ6895ՏՏՏՀ. ԿՄԿ ԿՄ

452895 Կ9ՄՑ Կ587 ՏԵ Տ55

ՑՏՄԽՆ ՏԵ.

2922908 : ԵՏ00Մ ԵԳՎՏ2 ԿԵ Ա57ԿԿՀԵՒ.

ԻԽ7ՎՑ ՏՎԳ79 ԵՏՏՕՒ ԵԳ ԿԵ

ԱՏՆԱՏՏՏԱԳՕՏՑ 92ԳՕՏ2 Կ587

Տ55 ՑՏՄԽՆ ՇԽԽՀՅՈՒՑՑ ?

5545808501 : ՏԳ Տ29ԻՏ ԻԽ7ՎՑ Գ2 Կ587ԿԿՀԵՒ

ԿՄ ԵՏ8 ԵՏՏԼ. Տ09ԴԴ 590

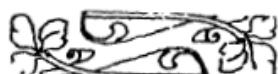
256ՏՎ90 Ի 747ԿԿԻՏ ԿԱՏՎ90.

2922908 : Տ29ԴԴ ՕՒԽԽՑ ԿԵ ԽԽԽՏՏՏՕՏ,

ԿՄԿ25 ԿԵ ԿՏ808505,

ՏՎԳ7ՎԵՏ25 ԿԵ 256ՏԳ Ի

ԿՏ80ԿՏ8ԻՏ ԿԱՏԳ.

X

X

5545808501 98h 29229 (8)

554580850988 5497d8 պկ Հ9/Խ058 ԿԱՄԿ

Դ ՎԵՐԼ8 2922908 Կ9 Կ57818 ԿSM58 ՀՀ

1979 ՀԻԿԿ8 92 Կ57Կ9Խ05 ԽԽՐՅՏ2 Խ

ԿSM Կ580852 18ՈԳՈՒ8 ԿSM 755 388h.

ԿԱՄԿ 055458 924 7Ա7ԿԽ05 15Կ850h.

ՑՏ8 5ԱՐ ԿՏՐՎՏ Կ9 Կ5 ՀՏՏՑՑՑԼ8 ԽԽ7d58

Կ5 ՏՕԿԳd58 պկ 05Կ 0Խ2d58 05ԿԿ8 պկ

92d5 ՀՀ 29058 Խ 7Ա7ԿԽ08 15Կ85058 ԽԽՐ

ՀՀ Կ7258 98508 պկ Կ587 Կ5 Ե9Խ58 Խ

Բ91508 ՀՀ 7ԱԿ58.

2922908 ԿSM58 1979 ՀԻԿԿ8 92 ԿSM

Կ5808529 ԿԱՄԿ Խ05 55 ԽԽՐԿ ՀԽԿ

ԿՏՐՎ Կ58049.

The Borama or Gadabuursi script (1933)

f	J	P	O	g	h	yh	T	s	z
b	t	j	d	g	h	kh	d	r	s
6	7	7	7	I	l	m	U	e	y
sh	c	f	q	k	l	m	n	w	y
T	H	I	II	C	CC	OO			
a	e	i	ii	u	uu	oo			

Short specimen:

3HFTI
 QTRPIII TU PHILIT YCSHU. 3TFT-
 UTT. TUTQC QT UTfTT. SHS II QC-
 YC UTG OCO. TOS II QHUT QT-
 YT YCUTY LIJY. UTLI UTQCC
 JIUIT. TGTJJI QTJ UT 3C 9TOTY.
 UC 3C TIS 3CfTQ. YCUTUT QTY
 JIUIT. QTRGRI IT 9CCGHT QCYC
 JT9TY YTH9H3T.
 UCCS fIYH
 fUTSCf.

Source: <http://www.omniglot.com/writing/somali.htm>

The Kaddare script (1952)

କୋଡ଼ିଙ୍କ ପାଠ୍ୟ ମନ୍ତ୍ର

δ Θ Σ Σ μ Μ Α Ο Μ Τ Η

b **t** **dʒ** **h** **x** **d** **r** **s** **ʃ** **ɖ** **ɻ**

ԵՐԵՎԱՆԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

የ ተ ሆ ሁ ሁ ዘ የ ሁ ሁ

g f q k l m n w h j

ГЕЗАС

॥ ୭ ୭ ୭ ୭

a e i o u

Text specimen:

Source: <http://www.skyknowledge.com/kaddare.htm>